STRUGAȚKI

A.&B.

SCARABEUL ÎN MUȘUROI

PARALELA 45

A.& B. STRUGAŢKI

SCARABEUL ÎN MUŞUROI

Traducere şi postfaţă de Valerian Stoicescu

Motto:

Lighioana
Drept în poartă,
De-o nimereşti
O mierleşti...

(Versurile unui foarte mic băieţel)

1 iunie 78

Maxim Kammerer, colaborator la Comcon-2

La 13.17 Excelenţa mă cheamă la el. Nu-şi ridică privirile spre mine, aşa că nu-i văd decât craniul pleşuv, stropit cu pistrui palizi, de om bătrân. Înseamnă că este foarte îngrijorat şi nemulţumit. Totuşi, nu cu treburile mele.

— Stai jos.

Mă aşez.

— Trebuie să găsim un om, începe el şi tace pe neaşteptate, pentru mult timp. Îşi încreţeşte pielea de pe frunte în cute de îngrijorare. Pufneşte. Puteai crede că nu-i plăcuseră propriile cuvinte. Ori forma, ori conţinutul. Excelenţa admiră exactitatea absolută a formulării.

— Pe cine anume? întreb, pentru a-l scoate din stupoarea filologică.

— Pe Lev Viaceslavovici Abalkin. Progresor. Alaltăieri a plecat spre Pământ, de pe Baza Polară Saraksh. Nu s-a înregistrat pe Pământ. Trebuie să-l găsim pe acest om.

Tace din nou şi în acelaşi moment îşi ridică drept spre mine ochii rotunzi, incredibil de verzi. Era vizibil derutat şi am înţeles că treaba este serioasă.

Chiar dacă un progresor nu a socotit necesară înregistrarea la întoarcerea sa pe Pământ şi, exprimându-ne mai dur, era un infractor, nu putea totuşi, ca simplă persoană, să trezească interesul Comisiei noastre, ba chiar a însăşi Excelenţei. Iar în tot acest timp Excelenţa era într-o atât de vizibilă derută, încât simţeam că acum acum o să se lase pe spătarul fotoliului, o să suspine chiar cu oarecare uşurare şi o să mormăie: „Bine. Iartă-mă. O să mă ocup singur de asta”. Au mai fost astfel de cazuri. Rar, dar au fost.

— Sunt motive să presupunem, spuse Excelenţa, că Lev Abalkin se ascunde.

Să fi fost acum vreo cincisprezece ani, aş fi întrebat cu aviditate: „De cine?”, dar de atunci s-au scurs cincisprezece ani şi vremea întrebărilor avide a trecut.

— Ai să-l găseşti şi îmi vei comunica, continuă Excelenţa. Fără contact de forţă. În general, niciun fel de contact. Îl găseşti, îl pui sub urmărire şi-mi comunici. Nici mai mult, nici mai puţin.

Încerc să mă rezum la un energic dat din cap, în semn de

„am înţeles”, dar el mă priveşte fix, atât de fix, încât socot necesar să repet ordinul, fără grabă şi gânditor.

— Trebuie să-l găsesc, să-l iau sub supraveghere şi să vă comunic. În niciun caz să nu încerc să-l reţin, să nu mă observe şi cu atât mai mult să nu intru în discuţie cu el.

— Aşa, spuse Excelenţa. Acum, mai departe...

Deschide uşa biroului, acolo unde orice salariat normal îşi ţine o cristalotecă informaţională, şi scoate de acolo un obiect voluminos, a cărui denumire mi-am amintit-o mai întâi în limba honti: „zakkurapia”, ceea ce înseamnă într-o traducere exactă „recipient de documente”. Şi doar atunci când pune acest recipient pe masa din faţa lui şi îşi aşază pe el degetele lungi şi osoase, exclam:

— Un dosar pentru hârtii!

— Concentrează-te, mă avertizează sever Excelenţa. Ascultă-mă cu atenţie. Nimeni din Comisie nu ştie că mă interesează acest om. Şi pentru nimic în lume nu trebuie să afle. Deci, vei lucra singur, fără niciun ajutor. Toată grupa i-o subordonezi lui Claudiu şi doar mie îmi dai socoteală, numai mie. Fără excepţie.

Trebuie să recunosc că asta m-a uluit. Pur şi simplu, nu se mai întâmplase încă aşa ceva. Pe Pământ nu mai întâlnisem niciodată un asemenea nivel de securitate. La drept vorbind, nici nu puteam să-mi imaginez că poate fi posibil. De aceea, mi-am permis o întrebare destul de prostească:

— Ce înseamnă – fără excepţie?

— În cazul de faţă, fără înseamnă pur şi simplu „fără”. Există doar câţiva oameni care sunt la curent cu toate astea şi pentru că evident nu ai să te întâlneşti niciodată cu ei, practic numai noi doi vom şti despre asta. Este clar că în timpul căutărilor ai să discuţi cu foarte mulţi oameni. De fiecare dată vei folosi o legendă. De asta, fii bun, ai grijă şi singur. Renunţi la legendă doar în discuţiile cu mine.

— Da, Excelenţă, am aprobat supus.

— Mai departe, continuă el. Cred că trebuie să începi cu legăturile lui. Tot ceea ce ştim se află aici. Bătu cu degetul în dosar. Nu e prea mult, dar ai cu ce să începi. Ia-l.

Am luat dosarul. Încă n-am mai văzut aşa ceva pe Pământ. Coperţile din material plastic mat erau strânse cu o închizătoare metalică, iar în partea superioară era scris în relief, cu carmin: „Lev Viaceslavovici Abalkin”, iar mai jos, nu se ştie de ce, – „07”.

— Spuneţi-mi, Excelenţă. De ce astfel?

— Pentru că aceste materiale nu există sub altă formă, răspunse rece. Apropo, nu admit cristalocopieri. Mai ai alte întrebări?

Indiscutabil, nu era o invitaţie pentru a pune întrebări. Era o mică porţie de otravă. În stadiul actual aveam, o mulţime de întrebări, dar fără cunoaşterea prealabilă a dosarului nu avea sens să pun întrebări. Mi-am permis totuşi două.

— Termen?

— Cinci zile. Nu mai mult.

Nu-mi vor ajunge pentru nimic în lume, m-am gândit.

— Pot să fiu sigur că este pe Pământ?

— Poţi.

M-am ridicat şi am dat să plec, dar m-a mai reţinut. Mă privea fix, de jos în sus, cu ochii lui verzi, iar pupilele i se contractau şi se dilatau ca la un motan. Desigur, observase că nu sunt mulţumit de sarcină, că aceasta mi se pare nu numai ciudată, dar şi, exprimându-mă delicat, absurdă. Din anumite motive, nu putea să-mi spună mai mult decât îmi spusese. Şi nu voia să mă lase să plec fără să mai adauge ceva.

— Îţi aminteşti, spuse el, că pe planeta numită Saraksh, un oarecare Pelerin alerga după un puşti isteţ pe care-l chema Mack...

Îmi aminteam.

— Deci aşa, concluzionă Excelenţa. Atunci Pelerinul nu l-a mai ajuns. Iar noi trebuie să ajungem. Pentru că planeta nu se mai numeşte acum Saraksh, ci Pământ. Tar Lev Abalkin nu e un puşti.

— Găsiţi de cuviinţă să vorbiţi în enigme, şefu’? am spus ca să-mi ascund îngrijorarea ce mă cuprinsese.

— Du-te şi vezi-ţi de treabă, spuse el.

1 iunie 78

Câte ceva despre progresorul Lev Abalkin

Andrei şi Sandro încă mă mai aşteptau şi au fost extrem de uimiţi când i-am trecut în subordinea lui Claudiu. Ba chiar s-au împotrivit, dar cum îngrijorarea nu-mi trecuse, am urlat la ei şi cei doi au plecat, mormăind supăraţi şi aruncând priviri neîncrezătoare şi neliniştite spre dosar. Aceste priviri treziră în mine o nouă şi cu totul neaşteptată grijă: unde să ţin acum acest monstruos „recipient de documente”?

M-am aşezat la masă, am pus în faţă dosarul şi m-am uitat involuntar la registrator. Erau şapte comunicări în sfertul de oră pe care-l petrecusem cu Excelenţa. Recunosc, am transferat cu mare bucurie toate legăturile mele de serviciu lui Claudiu. Apoi m-am ocupat de dosar.

Aşa cum m-am şi aşteptat, în afară de hârtii nu mai era nimic în dosar. Erau două sute şaptezeci şt trei de foi numerotate, de culori diferite, de calităţi diferite, de formate diferite şi având diferite stări de păstrare. Nu mai lucrasem cu hârtii de mai bine de două decenii şi prima reacţie a fost să arunc tot acest vraf în decodificator, însă, bineînţeles, mi-am revenit la timp. Dacă e hârtie, hârtie să fie. Mă rog, fie şi hârtie.

Toate foile erau greu de manevrat, în schimb erau bine prinse de închizătorile magnetice cu ajutorul ingeniosului dispozitiv metalic al dosarului. Nu am observat de prima dată o radiofişă, dintre cele mai obişnuite, prinsă de închizătoarea superioară. Excelenţa primise azi următoarea radiogramă, cu şaisprezece minute înainte de a mă chema. Iată ce cuprindea ea:

01.06 – 13.01. ELEFANTUL CĂTRE PELERIN

LA CEREREA DUMNEAVOASTRĂ REFERITOARE LA TRISTAN DIN 01.06 – 07.11 COMUNIC: 31.05 – 19.34 AICI A FOST PRIMITĂ INFORMAŢIA COMANDANTULUI BAZEI SARAKSH-1. CITEZ: EŞECUL LUI GURON (ABALKIN, DECRIPTOLOG ÎN STATUL-MAJOR AL GRUPEI DE FLOTE „C” ALE IMPERIULUI INSULAR). 28.05. TRISTAN (LOFFENFELD, MEDIC DE TEREN AL BAZEI A ZBURAT PENTRU CONTROLUL MEDICAL REGULAT AL

LUI GURON. ASTĂZI 29.05 – 17.13 GURON A SOSIT LA BAZĂ CU ŞALUPA LUI. DUPĂ SPUSELE SALE, TRISTAN A FOST PRINS ŞI OMORÂT, ÎN ÎMPREJURĂRI NECUNOSCUTE, DE CONTRASPIONAJUL STATULUI MAJOR „C”. ÎNCERCÂND SĂ SALVEZE CORPUL LUI TRISTAN ŞI SĂ-L ADUCĂ LA BAZĂ, GURON S-A DEMASCAT. NU A REUŞIT SĂ SALVEZE CORPUL. LA EVADARE, GURON NU A SUFERIT FIZIC, DAR SE AFLĂ ACUM LA LIMITA SPASMULUI PSIHIC. LA CEREREA LUI INSISTENTĂ ESTE TRIMIS PE PĂMÂNT CU CURSA 611. SFÂRŞITUL CITATULUI.

INFORMAŢIE: 611 A SOSIT PE PĂMÂNT LA 30.05 - 22.32. ABALKIN NU A LUAT LEGĂTURA CU COMCONUL, NU S-A ÎNREGISTRAT PE PĂMÂNT LA MOMENTUL 12.53 AL ZILEI DE ASTĂZI. LA STAŢIILE DE OPRIRE ALE CURSEI 611 (PANDORA, SANATORIU), LA ACELAŞI MOMENT, DE ASEMENEA NU S-A ÎNREGISTRAT. ELEFANTUL.

Progresori. Aşa deci. Recunosc cu toată sinceritatea: nu-mi plac Progresorii, deşi eu însumi cred că am fost unul dintre primii Progresori ai acelor vremuri, când această noţiune se folosea doar teoretic. De altfel, trebuie să spun că părerea mea despre Progresori nu este originală. Şi nici nu-i de mirare. Marea majoritate a pământenilor nu este capabilă, organic, să înţeleagă că sunt situaţii când este exclus compromisul. Ori ei pe mine, ori eu pe ei, şi nu este timp să mai judeci cine are dreptate sau nu. Pentru un pământean normal asta sună a barbarie, iar eu îl înţeleg, că doar şi eu am fost aşa până am ajuns pe Saraksh. Îmi amintesc foarte bine de această viziune asupra lumii, când orice purtător de raţiune era perceput a priori ca o fiinţă egală cu tine din punct de vedere etic, când era imposibil să pun întrebarea – este el mai rău sau mai bun decât mine, chiar dacă etica şi morala lui diferă de a mea?...

Iar aici nu-i suficientă pregătirea teoretică, nu este îndeajuns condiţionarea modelului – trebuia să străbaţi singur amurgul moralei, să vezi câte ceva cu proprii ochi, să-ţi pui pielea în saramură şi să aduni zeci şi zeci de amintiri precise, ca să înţelegi, în sfârşit, ba chiar nu să înţelegi pur şi simplu, ci să

contopeşti în această concepţie gândul, cândva trivial, că da, există pe lume purtători de raţiune cu mult mai răi decât tine, oricum ai fi tu... Şi iată că doar atunci capeţi capacitatea de a diferenţia străinii de cei apropiaţi ţie, de a lua instantaneu hotărâri în situaţii critice şi de a învăţa să ai curajul să acţionezi mai întâi şi abia apoi să examinezi situaţia.

După mine, în aceasta constă esenţa Progresorului: capacitatea de a despărţi cu hotărâre pe ai tăi de străini. Tocmai datorită acestei capacităţi, Progresorii sunt priviţi acasă cu un entuziasm precaut, cu o precauţie entuziasmată, iar de cele mai multe ori, cu o reţinere plină de dezgust. Iar aici nu poţi face nimic. Trebuie suportat – şi noi, şi ei. Pentru că ori există Progresori, ori Pământul n-ar trebui să se amestece în treburi extraterestre... Totuşi, din fericire, noi, în COMCON-2, avem destul de rar de-a face cu Progresorii.

Am citit radiograma, după care am recitit-o cu atenţie. Ciudat. Se vede treaba că Excelenţa se interesează în mod special de un oarecare Tristan, alias Loffenfeld. Pentru a afla ceva despre acest Tristan, el s-a trezit astăzi incredibil de devreme şi nu s-a jenat să-l scoale din pat pe Elefantul nostru, care, aşa cum se ştie, se culcă o dată cu găinile...

Încă o ciudăţenie. Se putea presupune că ştia dinainte care va fi răspunsul. I-a trebuit doar un sfert de oră pentru a hotărî căutarea lui Abalkin şi pentru a-mi pregăti dosarul cu hârtiile lui. Poate că acest dosar era chiar pregătit, alături...

Şi cel mai ciudat lucru. Desigur, Abalkin fusese ultimul om care-l văzuse în viaţă pe Tristan, dar dacă Excelenţa îl dorea, pe Abalkin martor în cazul Tristan, atunci de ce această parabolă ameninţătoare referitoare la un Pelerin şi la un oarecare puşti?

O, bineînţeles, aveam nişte variante. Vreo douăzeci de variante. Şi printre ele sclipi, orbitoare ca un briliant, următoarea: Guron-Abalkin a fost recrutat de spionajul imperial şi îl omoară pe Tristan-Loffenfeld.

Se ascunde pe Pământ, având un singur scop: de a se infiltra în Consiliul Mondial...

Am recitit încă o dată radiograma şi am pus-o deoparte. În fine. Foaia No. 1. Abalkin Lev Viaceslavovtci. Număr de cod cutare. Codul genetic cutare. S-a născut la 6 octombrie, anul 38. Educaţia: şcoala-internat 241, oraşul Sâcrâvcar. Profesor Fedoseev Serghei Pavlovici. Studii: şcoala No. 3 de Progresori (Europa). Mentor: Corn Ernst-Iuliu. Înclinaţii profesionale:

zoopsihologie, teatru, etnolingvistică. Indicaţii profesionale: zoopsihologie, xenologie teoretică. Activitate: februarie 58 – septembrie 58, practica pentru diplomă, planeta Saraksh, experienţă în contactele cu rasa Căpăţânoşilor, în mediul lor natural...

Aici m-am oprit. Asta-i bună! Cred că îl cunosc! Aşa este, asta a fost în 58. A venit o gaşcă întreagă: Komov, Rawlingson, Marta... şi acest posomorât tinerel-practician. Excelenţa (în acele timpuri – Pelerinul) mi-a ordonat, atunci să las baltă toate treburile şi să-i transport prin Şarpele Albastru până la Cetate, sub pretextul unei expediţii a Departamentului de ştiinţă... Era un băiat osos, cu faţa foarte palidă şi cu părul negru, lung şi drept, ca la indienii americani. Exact! Toţi (în afară de Komov, desigur) îl strigau Levişoi-bocitor, sau pur şi simplu Boci-toru, însă, bineînţeles, nu pentru că era vreun smiorcăit, ci pentru că vocea lui era răsunătoare, urlătoare, ca a tahorgului... Mică-i lu-mea! În sfârşit, să vedem ce s-a întâmplat mai departe cu el.

Martie 60 – iulie 62, planeta Saraksh, conducător-executant al operaţiunii „Omul şi Căpăţânoşii”. Iulie 62 – iunie 63, planeta Pandora, conducător executant al operaţiunii „Căpățânoșii în Cosmos”. Iunie 63 – septembrie 63, planeta Speranţa, participare alături de Căpăţânosul Şcekn la operaţiunea „Lumea Moartă”. Septembrie 63 – august 64, planeta Pandora, cursuri de recalificare. August 64 – noiembrie 66, planeta Giganda, prima încercare de infiltrare independentă – contabil la serviciul de creştere a câinilor de vânătoare, îngrijitorul câinilor de pe proprietatea mareşalului Nagon-Giga, apoi maestru de vânătoare al ducelui Alaiski (vezi foaia No. 66).

M-am uitat la foaia No. 66. Era o bucăţică de hârtie, smulsă brutal de undeva şi care încă mai păstra cutele mototolirii. Pe hârtie se întindea un scris lăbărţat: „Rudy! Ca să nu te îngrijorezi. Din voinţa lui Dumnezeu, s-au întâlnit pe Giganda doi dintre gemenii noştri. Te asigur că este o pură întâmplare şi fără consecinţe. Dacă nu mă crezi, uită-te la 07 şi 11. Au fost luate deja măsuri”. O semnătură întortocheată, indescifrabilă. Cuvântul „pură” era subliniat de trei ori. Pe verso era tipărit un text în arabă.

M-am surprins scărpinându-mă la ceafă şi am revenit la foaia No. 1.

Noiembrie 66 – septembrie 67, planeta Pandora, cursuri de recalificare. Septembrie 67 – decembrie 70, planeta Saraksh,

infiltrare în Republica Honti ca unionist-ilegalist, ieşire spre legătura cu agentura Imperiului Insular (prima etapă a operaţiunii „Statul-major”). Decembrie 70: planeta Saraksh, Imperiul Insular – deţinut într-un lagăr de concentrare (până în martie 71, fără legătură), translator la comenduirea lagărului de concentrare, soldat al regimentului de construcţie, soldat-fruntaş în Siguranţa Ţărmului, translator-decriptolog al celui de-al doilea amiral al flotei subacvatice grupa „C”, decriptologul statului major al grupei de flote „C”. A avut ca medici curanţi pe: Lecanova Iadviga Mihailovna, din 38 până în 53; Crăsescu Romuald – din 53 până în 60; Loffenfeld Kurt.

Asta era tot. Pe foaia No. 1 nu mai scria nimic. Totuşi, pe verso era reprezentată mare, pe toată pagina, o imagine din linii maro, decolorate (parcă cu guaşă), ceva asemănător literei stilizate „2K”.

Ehe, Lev Abalkin, măi Levişor-bocitor, acum ştiu câte ceva despre tine. Acum pot să încep să te caut.

Ştiu cine este Profesorul tău. Ştiu cine este Mentorul tău. Îţi cunosc medicii curanţi... Ceea ce nu ştiu însă, pentru ce şi cui îi trebuie această foaie No. 1? Că doar orice om care ar dori să ştie cine este Lev Abalkin, ar putea să cheme Informatorul (eu am apelat la MTP), ar forma numele sau numărul de cod (cu am format numărul codului) şi peste... una... două... trei... patru secunde ar avea posibilitatea să afle tot ceea ce un om are dreptul să ştie despre un om străin lui.

Poftiţi: Abalkin Lev şi aşa mai departe, număr de cod, codul genetic, s-a născut la data cutare, părinţi (apropo, de ce în foaia No. 1 nu sunt numiţi părinţii?): Abalkina Stella Vladimirovna şi Tiurupa Viaceslav Borisovici, şcoala-internat în oraşul Sâctâvcar, Profesor, şcoala de progresori, Mentor... Totul coincide. Aşa. Progresor, lucrează din 00: planeta Saraksh. Nimic nu e prea mult. Doar date oficiale. Probabil că se hotărăsc ca pe viitor să nu se mai obosească să comunice noi date serviciului MTP... Dar asta ce mai e? „Adresa pe Pământ: nu este înregistrat.”

Am formulat o nouă întrebare: „La ce adrese s-a înregistrat pe Pământ numărul de cod cutare?” Peste două secunde am primit răspunsul: „Ultima adresă pe Pământ a lui Abalkin – şcoala No. 3 de progresori (Europa)”. Şi ăsta este un detaliu ciudat. Ori în ultimii optsprezece ani Abalkin nu a fost deloc pe Pământ, ori este un om extrem de nesociabil, nu s-a înregistrat

deloc şi nici nu doreşte să dea vreo dată despre el. Desigur, îţi poţi imagina şi una şi cealaltă, dar pare oarecum neobişnuit...

Aşa cum se ştie, în MTP se află doar acele date pe care omul doreşte să le comunice despre el însuşi. Iar foaia No. 1 ce conţine? Hotărât lucru, nu văd în această foaie nimic din ce ar fi meritat să ascundă Abalkin. Acolo, totul era scris mai în detaliu, dar nimănui nu i-ar trece prin cap să se adreseze MlP-ului pentru asemenea detalii. Adresaţi-vă la COMCON-1 şi acolo vi se vor pune în braţe toate astea. Iar ceea ce nu se ştie în COMCON, este uşor de clarificat, hoinărind pe Pandora, printre Progresorii care urmează acolo cura de recondiţionare sau care, pur şi simplu, se tăvălesc pe plaja de Diamant, la poalele celor mai mari dune de nisip din Cosmosul locuit...

În fine, Dumnezeu să fie cu această foaie No. 1. Deşi, ca o paranteză, trebuie să remarc că încă nu am înţeles care este în general utilitatea acestei foi, ba încă prezentată într-atât de amănunţit... Iar dacă este atât de plină de-amănunte, atunci de ce niciun cuvânt despre părinţii lui?

Stop. Mai degrabă nu mă interesează. Dar de ce el, întorcându-se pe Pământ, nu s-a înregistrat la COMCON? Se poate găsi o explicaţie: spasm psihic. Repulsie faţă de munca lui. Un progresor aflat la limita spasmului psihic se întoarce pe planeta natală, unde nu mai fusese de cel puţin optsprezece ani. Unde va merge? După mine, aflat într-o asemenea stare, nu e prea plăcut să treacă pe la mama lui. Abalkin nu poate fi considerat un puşti, mai exact – nu trebuie considerat. Profesorul? Poate Mentorul? Posibil. E foarte probabil să simtă nevoia de a-şi plânge soarta. Asta o ştiu din proprie experienţă. De altfel, mai degrabă Profesorul, decât Mentorul; într-un anume sens, este totuşi un coleg de suferinţă care poate avea aceeaşi repulsie faţă de munca pe care o face... Stop. Am zis stop! Ce-i cu mine? M-am uitat la ceas. Treizeci de minute pentru două documente şi încă nu le-am cercetat, am făcut doar cunoştinţă cu ele.

Mi-am impus să mă concentrez şi brusc am înţeles că e de rău. Pe neaşteptate, am simţit că nu mă interesează CUM să-l găsesc pe Abalkin. Mă interesează mult mai mult să înţeleg DE CE trebuie să-l găsesc. Bineînţeles, m-am supărat imediat pe Excelenţă, deşi o logică simplă îmi spunea că dacă acest lucru m-ar fi ajutat în căutările mele, şeful mi-ar fi dat toate explicaţiile necesare. Iar dacă nu mi-a explicat DE CE trebuie

căutat şi găsit Abalkin, înseamnă că acest DE CE nu are nicio legătură cu întrebarea CUM.

Şi aici am înţeles încă un lucru. Mai exact, nu am înţeles, ci am simţit. Ba încă şi mai exact, am bănuit. Tot acest dosar voluminos, tot acest vraf de hârtii, toate această scriptologic îngălbenită nu-mi va oferi nimic, în afară de, poate, încă nişte nume şi o imensă cantitate de noi întrebări, care iarăşi nu vor avea nicio legătură cu întrebarea CUM.

1 iunie anul 78

Pe scurt despre conţinutul dosarului

În jur de 14,23 am terminat de inventariat conţinutul.

Marea majoritate a hârtiilor reprezenta documente scrise, după cum am înţeles, de însuşi Abalkin.

În primul rând, era referatul despre participarea la operaţiunea „Lumea Moarta”, pe planeta Speranţa – şaptezeci şi şase de pagini, scrise citeţ, mare, aproape fără ştersături. M-am uitat în fugă peste aceste pagini. Abalkin povestea cum el, împreună cu Căpăţânosul Şcekn căutând nu ştiu ce obiect (n-am înţeles care anume), a traversat oraşul părăsit şi a fost printre primii care a reuşit să intre în contact cu singurii aborigeni năpăstuiţi care mai supravieţuiseră.

Acum un deceniu şi jumătate, Speranţa şi soarta ei groaznică ajunseseră de pomină pe Pământ şi aşa au şi rămas până acum, ca o prevenire sumbră pentru toate lumile locuite din Univers şi ca o mărturie a celui mai recent şi important amestec al Pelerinilor în destinele altor civilizaţii. Acum s-a stabilit în mod cert că în ultimul secol locuitorii Speranţei pierduseră controlul asupra dezvoltării tehnologice şi deterioraseră practic ireversibil echilibrul ecologic. Natura era distrusă. Deşeurile industriale şi reziduurile rezultate în urma experimentelor nebuneşti şi disperate făcute pentru a remedia situaţia contaminaseră într-un asemenea grad planeta, încât, lumea întregii planete, infectată de un întreg complex de boli genetice, era sortită la o sălbăticire absolută şi la o inevitabilă dispariţie. Structurile genetice ale Speranţei turbaseră. Până acum, din câte cunosc, nimeni nu a înţeles practic mecanismul declanşator al acestei turbări. În orice caz, niciun biolog de-al nostru nu a reuşit până acum să reproducă modelul acestui proces. Turbarea structurilor genetice. Privit din exterior, acest proces arăta ca o accelerare impetuoasă, neliniară în timp, a ritmului de dezvoltare a oricărui organism cât de cât complex. Dacă luăm în considerare cazul omului, dezvoltarea individului avea o evoluţie normală până la doisprezece ani, apoi urma o maturizare rapidă şi, în continuare, un proces vertiginos de îmbătrânire. La şaisprezece ani aceşti oameni arătau de treizeci şi cinci, iar la nouăsprezece ani, de regulă, se murea de bătrâneţe.

Bineînţeles, asemenea civilizaţii nu aveau niciun fel de perspective istorice, dar aici au sosit Pelerinii. Aşa cum este cunoscut, pentru prima dată ei au intervenit în mod activ în evenimentele unei lumi străine lor. Acum putem socoti stabilit cu certitudine faptul că ei au reuşit să evacueze marea majoritate a populaţiei Speranţei prin tunele interspaţiale şi, probabil, să o salveze. (Unde au fost evacuate toate aceste miliarde de oameni bolnavi şi nenorociţi, unde sunt ei acum şi ce s-a întâmplat cu aceştia – noi, bineînţeles, nu ştim şi se pare că nu vom afla prea curând.)

Abalkin a participat doar la începutul operaţiunii „Lumea Moartă” şi rolul pe care l-a jucat în ea a fost destul de modest. Totuşi, dacă privim problema în mod principial, a fost primul (şi deocamdată unicul) Progresor-pământean care a lucrat împreună cu reprezentantul unei rase raţionale neumanoide.

Am observat, citind acest referat, că Abalkin menţionează destul de multe nume, dar aveam senzaţia că pentru afacerea mea doar Şcekn era important. Ştiam deja că acum sosise pe Pământ o întreagă misiune a Căpăţânoşilor şi cred că nu era lipsit de sens să aflu dacă printre ei exista şi acest Şcekn. Abalkin scria cu atâta căldură despre el, încât nu excludeam posibilitatea unei întâlniri între vechi prieteni. În acel moment am remarcat pentru mine că Abalkin are o atitudine mai deosebită pentru „frăţiorii mai mici”; îşi mâncase ani buni din viaţă pentru Căpăţânoşi, pe Giganda fusese vânător... şi în general.

În dosar se mai găsea încă un referat al lui Abalkin – cel referitor la operaţiunea de pe Giganda. Operaţiunea, de altfel mai mult o afacere, era, după părerea mea, nesemnificativă: maestrul de vânătoare aflat în slujba Înălţimii Sale, ducele Alaiski, îi aranjase unei rude mai nevoiaşe obţinerea unui post de curier bancar. Maestrul de vânătoare era Lev Abalkin, iar ruda lui săracă – un oarecare Cornei Iaşmaa. Din câte mi-am dat seama, acest material îmi era absolut inutil. Exceptându-l pe Cornei Iaşmaa, atât cât am putut să observ la citirea în fugă a materialului, în referat nu mai era pomenit niciun alt nume pământean. Apăreau nu ştiu care Zoggi, Nagon-Ghighi, tot felul de ştalmaeştrii, de Luminăţii, de meşteri în cuirasări, directori-conferenţiari, gof-dame... Am reţinut numele acestui Cornei, deşi era clar că şansele de a-mi fi folositor sunt mici. Referatul avea douăzeci şi patru de pagini, iar dosarul nu mai conţinea

alte referate ale lui Lev Abalkin referitoare la munca lui. Asta mi s-a părut cam straniu şi mi-am propus ca pe viitor să desluşesc problema: de ce în dosarul 07 au fost puse numai două din mulţimea de referate pe care le face un Progresor profesionist şi tocmai aceste două?...

Amândouă referatele erau scrise în stilul „laborant” şi, după opinia mea, semănau foarte mult cu compunerile şcolăreşti de tipul „Cum mi-am petrecut vacanţa la bunicul”. Era o plăcere să scrii astfel referatele, dar, în general, era un chin să le citeşti. Psihologii (plantaţi din belşug în statele-majore) cer ca referatele să conţină nu atât date obiective despre evenimente şi fapte, cât sentimente pur subiective, impresii personale şt fluxul de conştiinţă al autorului. În plus, autorul nu alege stilul referatului („laborant”, „general”, „artist”), ci îl impune, ghidându-se după nişte consideraţii psihologice enigmatice. Într-adevăr, există şi minciuna, minciuna neruşinată şi statistica, dar să nu uităm totuşi, prieteni, şi psihologia!

Nu sunt un psiholog, în orice caz nu unul profesionist, dar m-am gândit că poate voi reuşi să scot ceva util din aceste referate cu privire la persoana lui Lev Abalkin.

Răsfoind conţinutul dosarului am găsit mai mereu acelaşi tip de documente, ba chiar aş spune cu totul identice, de neînţeles pentru mine: foi tari din hârtie albastră, cu muchii verzi şi cu o monogramă reliefată în colţul din stânga sus, care ilustra ori un dragon chinezesc, ori un pterodactil. Pe fiecare asemenea foaie era notat, câteodată cu stiloul, câteodată cu carioca, iar de doua ori, nu ştiu de ce, cu un creion din electrod de laborator, cu acel scris lăbărţat, binecunoscut mie; „Tristan 777”. Mai jos era trecută dată împreună cu aceeaşi semnătură încâlcită. După cum se putea deduce şi din date, foile au fost puse periodic în dosar, aproximativ o dată la trei luni, astfel că dosarul era pe sfert compus numai din aceste foi.

Încă douăzeci şi trei de pagini cuprindeau corespondenţa lui Abalkin cu superiorii lui. Această corespondenţă m-a pus pe gânduri.

În octombrie 63 Abalkin trimite un raport către COMCON-1, în care îşi exprima nedumerirea, deocamdată reţinută, în privinţa faptului că operaţiunea „Căpăţânosul în Cosmos” fusese suspendată fără a i se cere sfatul, deşi această operaţiune se desfăşura cu succes şi promitea bogate perspective.

Nu se cunoaşte răspunsul primit de Abalkin la raportul lui, dar în noiembrie al aceluiaşi an el trimite o scrisoare disperată către Komov cu rugămintea de a relua operaţiunea „Căpăţânosul în Cosmos”, expediind în acelaşi timp o cerere, scrisă pe un ton extrem de dur, pe adresa COMCON-ului şi în care protesta împotriva trimiterii lui, a lui Abalkin, la cursurile de recalificare. (Observăm că toate acestea le face, inexplicabil, într-o formă scrisă şi nu prin metodele obişnuite.)

Aşa cum reiese din evenimentele ulterioare, demersurile făcute nu au avut niciun efect şi Abalkin pleacă să lucreze pe Giganda. Trei ani mai târziu, în noiembrie 66, scrie din nou la COMCON, cerând să fie trimis de pe Pandora pe Saraksh, pentru a-şi continua activitatea cu Căpăţânoşii. De data aceasta, rugămintea i-a fost satisfăcută, dar numai parţial: este trimis pe Saraksh, însă nu la Şarpele Albastru, ci la Honti, ca unionist-ilegalist.

În timpul cursurilor de recalificare, în februarie şi august 67, Abalkin scrie de două ori către COMCON (întâi lui Bader, apoi lui însuşi Garbovski), arătând că nu este raţională folosirea lui, a unui bun specialist în problema Căpăţânoşilor, ca rezident. Tonul scrisorilor lui devine tot mai dur. De exemplu, scrisoarea către Garbovski nu pot s-o calific altfel decât ca jignitoare. Aş fi fost curios să aflu cum a răspuns drăguţul de Leonid Andreevici în faţa acestei explozii de furie şi indignare dispreţuitoare.

În octombrie 67, fiind încă rezident în Honti, Abalkin îi trimite lui Komov o ultimă scrisoare: un plan amănunţit de forţare a contactelor cu Căpăţânoşii, plan ce cuprindea un schimb de misiuni permanente, atragerea Căpăţânoşilor către activităţile zoopsihologice care se practică şi pe Pământ etc. Nu am urmărit niciodată în mod special munca din acest domeniu, dar am senzaţia că acest plan este adoptat şi se realizează şi în prezent. Iar dacă este aşa, atunci situaţia pare paradoxală: planul se realizează, dar creatorul lui stă ca rezident, când în Honti, când în Imperiul Insular.

Această corespondenţă mi-a lăsat, în general, o impresie penibilă. În fine, să zicem că nu sunt specialist în problema Căpăţânoşilor, mi-e greu să fac aprecieri şi este foarte posibil ca planul lui Abalkin să fie de-a dreptul trivial, iar folosirea unor cuvinte pompoase precum „creator” să fie lipsită de sens. Problema nu constă însă numai în asta! Se vede că băiatul este un zoopsiholog înnăscut. „Înclinaţii profesionale: zoopsihologie,

teatru, etnolingvistică... Indicaţii profesionale: zoopsihologie, xenologie teoretică...” Şi cu toate astea fac din băiat un Progresor. Recunosc, există o întreagă categoric de Progresori pentru care zoopsihologia reprezintă pâinea lor cea de toate zilele. De exemplu, cei care lucrează cu Peonidienii sau chiar cu Căpăţânoşii. Şi totuşi, nu, băiatul trebuie să lucreze cu umanoizii, să fie rezident şi luptător, deşi urlă de cinci ani în tot COMCON-ul „Ce faceţi cu mine?” Apoi tot ei se miră că suferă un spasm psihic!

Desigur, a fi Progresor reprezintă o profesiune, unde este absolut inevitabilă disciplina de fier, ba chiar aş zice ordinea militară. De obicei, Progresorul este obligat să facă ceea ce i se ordonă de la COMCON şi nu ceea ce vrea el. De aceea este şi Progresor. Probabil că rezidentul Abalkin este mult mai valoros pentru COMCON decât zoopsihologul Abalkin. Şi totuşi în această istorie s-a întrecut puţin măsura şi n-ar fi rău să discut pe această temă cu Garbovski sau cu Komov... Şi oricâte boacăne ar fi făcut acest Abalkin (iar el cu siguranţă a făcut ceva boacăne), zău că sunt de partea lui.

De altfel, toate acestea nu au legătură, probabil, cu sarcina mea.

Am mai remarcat că lipsesc trei pagini numerotate, imediat după primul referat al lui Abalkin, două pagini după cel de-al doilea referat şi încă două după ultima scrisoare a lui Abalkin către Komov. M-am hotărât să nu dau atenţie acestui lucru.

1 iunie 78

Aproape tot despre posibilele legături ale lui Lev Abalkin

Am făcut o listă preliminară a posibilelor legături ale lui Lev Abalkin pe Pământ şi am constatat că Lista cuprindea în total optsprezece nume. Practic, pentru mine reprezentau interes doar şase nume, pe care le-am ordonat în succesiunea descrescândă a şanselor (după imaginea pe care mi-o formasem, desigur) de a fi vizitate de Lev Abalkin. Lista arăta cam în felul următor:

Profesorul Serghei Pavlovici Fedoseev
Mama Stella Vladimirovna Abalkina
Tata Viaceslav Borisovici Ţiurupa
Mentorul Ernst-Iuliu Gorn
Medicul curant al şcolii de Progresori Romuald Crăsescu
Medicul curant al şcolii-internat Iadviga Mihailovna Lecanova.

În al doilea eşalon rămâneau Cornei Iaşmaa, Căpăţânosul Şcekn, Iacov Vandehuze şi încă vreo cinci oameni, în general Progresori. În privinţa unor persoane cum ar fi Garbovski, Bader, Komov, pe acestea le-am notat mai degrabă de formă. Nu puteam să mă adresez lor măcar pentru faptul că nicio legendă nu ar fi avut succes, iar ca să discut la modul direct nu aveam dreptul, chiar dacă ei înşişi mi s-ar fi adresat în această problemă.

În următoarele zece minute, Informatorul îmi dădu următoarele date, puţin încurajatoare:

Părinţii lui Lev Abalkin nu existau, cel puţin în sensul obişnuit al cuvântului. Probabil că nici nu existaseră în general. Acum patruzeci şi ceva de ani, Stella Vkdirnirovna şi Viaceslav Borisovici, aflaţi în echipajul „Iormala” de pe astronava-unicat „Negura”, au efectuat o scufundare în Gaura Neagră EN 200 056. Nu a existat nicio legătură cu ei şi nici nu putea exista, după imaginea contemporană. Se vede treaba că Lev Abalkin este copilul lor post-mortem. Bineînţeles, cuvântul „post-mortem” nu este foarte exact în acest context: se poate admite că părinții lui încă mai trăiesc şi vor mai trăi încă milioane de ani ale timpului nostru, dar, din punctul de vedere al pământeanului, ei, desigur, sunt ca şi morţi. Nu au avut copii şi,

părăsind pentru totdeauna Universul nostru, ei au procedat ca şi multe alte perechi căsătorite, înainte şi după ei, lăsând în asemenea situaţie, la Institutul Vieţii, un ovul matern fecundat de sămânţa paternă. Când a fost evident, faptul că scufundarea s-a produs şi că ei nu se vor mai întoarce, ovulul a fost activat şi iată că pe lume a apărut Lev Abalkin – fiul post-mortem al unor părinţi încă aflaţi în viaţă. Acum cel puţin era clar de ce în foaia No. 1 părinţii lui Abalkin nu au fost pomeniţi deloc.

Ernst-Iuliu Gorn, Mentorul lui Abalkin la şcoala Progresorilor, nu mai era în viaţă. În anul 72 pierise pe Venus în timpul unei ascensiuni pe vârful Strogov.

Medicul Romuald Crăsescu putea fi găsit pe planeta Lu, aflată, se pare, total în afara limitelor accesibile. Nu am auzit niciodată de această planetă, dar pentru că acest Crăsescu este Progresor, era de presupus că această planetă era locuită. Curios totuşi că bătrânul (o sută şaisprezece ani) a lăsat în MIP ultima sa adresă de acasă, la care a adăugat câteva cuvinte semnificative: „Nepoata mea, împreună cu soţul ei, vor fi întotdeauna bucuroşi sa primească la această adresă pe oricare dintre discipolii mei”. Probabil că discipolii îl iubeau pe bătrânul lor şi îl vizitau destul de des. Trebuia să am în vedere această Circumstanţă.

Cu ceilalţi doi am avut mai mult noroc.

Serghei Pavlovici Fedoseev, Profesorul lui Abalkin, încă mai trăia şi locuia pe malul lacului Aiatskoe, într-un conac ce purta o denumire preventivă: „Ţânţăraşi”. Şi el avea mai mult de o sută de ani şi, probabil, era un om ori foarte modest, ori închis, pentru că nu mai comunica despre el nimic altceva decât adresa. Toate celelalte date erau oficiale: a terminat cutare şi cutare, arheolog. Profesor. Asta-i tot. Cum se spune, aşchia nu sare departe... Seamănă pe deplin cu elevul său, Lev Abalkin. Totuşi, când am trimis la MIP o cerere corespunzătoare, suplimentară, am aflat în plus că Serghei Pavlovici este autor a mai mult de treizeci de articole în domeniul arheologiei, participant la opt expediţii arheologice (Asia de Nord-Vest) şi la trei conferinţe ale Profesorilor din Euro-Asia. În afara de asta, la „Ţânţăraşi” organizase un muzeu personal, de însemnătate regională, care ilustra paleoliticul Uralului de Nord. Uite, ăsta-i omul. M-am hotărât să iau legătura cu el în cel mai scurt timp.

În problema Iadvigăi Mihailovna Lecanova mă aştepta o mică surpriză. Medicii pediatri îşi schimbă rar profesia şi deja îmi

imaginam o bătrânică – smerită şi firavă, încovoiată sub greutatea inimaginabilă a unei experienţe specifice şi, în fond, cea mai preţioasă din lume. O bătrânică ce umbla vioi şi cu paşi mărunţi pe acelaşi teritoriu al şcolii din Sâctâvcar. Pe dracu, paşi mărunţi! O vreme, într-adevăr, a rămas pediatru chiar în Sâctâvcar, dar apoi s-a recalificat ca etnolog, ba mai mult de-atât, s-a ocupat consecutiv de xenologie, pato-xenologie, psihologie comparată şi levelometrie şi a făcut progrese în toate aceste ştiinţe, chiar dacă nu au legături atât de strânse între ele, dacă ar fi să judecăm după mulţimea lucrărilor publicate şi după responsabilitatea posturilor pe care le-a ocupat. În ultimul sfert de veac a lucrat în şase organizaţii şi institute diferite, iar acum lucra într-un al şaptelea – în institutul mobil de etnologie terestră, undeva în bazinul Amazonului. Nu avea adresă, dar cei care doreau să ia legătura cu ea puteau să o facă prin staţionarul institutului, la Manaos. Ce mai, mulţumesc şi pentru atât, deşi mă îndoiesc că în starea în care se află clientul meu, acesta s-ar duce până la ea, în acea fundătură primitivă.

Era clar că trebuia să încep cu Profesorul. Am luat dosarul sub braţ, am urcat în maşina mea şi am zburat până la lacul Aiatskoe.

1 iunie 78
Profesorul lui Lev Abalkin

În ciuda temerilor mele, conacul „Ţânţăraşi” era aşezat pe un mal înalt şi abrupt, deasupra apei, în bătaia tuturor vânturilor şi niciun fel de ţânţari nu se găseau pe acolo. Stăpânul conacului mă întâmpină destul de prietenos, fără să se mire. Am ieşit pe verandă, ne-am aşezat în nişte fotolii împletite, din nuiele, lângă o măsuţă ovală, piesă de anticariat, pe care erau aşezate un castronel pun cu zmeură proaspătă, o carafă cu lapte şi câteva pahare.

Mi-am cerut încă o dată iertare pentru că am dat năvală şi din nou scuzele mele au fost acceptate în tăcere, printr-o mişcare scurtă a capului. Mă privea într-o aşteptare liniştită şi parcă indiferentă, iar faţa lui era în general inexpresivă, ca de altfel la majoritatea acelor bătrâni care la o sută şi ceva de ani au gânduri foarte clare şi o bună rezistenţă fizică. Avea o faţă colţuroasă, aproape cafenie din cauza bronzului, foarte puţin ridată, cu sprâncene mari şi stufoase ce se întindeau deasupra ochilor ca nişte cozoroace. Amuzant era faptul că sprânceana dreaptă era neagră precum smoala, iar cea stângă albă de tot – albă şi nu căruntă.

M-am prezentat în mod amănunţit şi mi-am prezentat legenda. Eram ziarist, aveam profesia de zoopsiholog, iar acum adunam material pentru o carte despre contactele omului cu Căpăţânoşii. „Dumneavoastră ştiţi, desigur, am spus eu, că elevul dumneavoastră, Lev Viaceslavovici Abalkin, a jucat un rol extrem de important în aceste contacte. L-am cunoscut şi eu cândva, dar asta a fost demult şi de atunci am pierdut toate legăturile cu el. Am încercat să-l găsesc acum, dar la COMCON mi s-a spus că Lev Viaceslavovici nu este pe Pământ şi nu se ştie absolut deloc când se va întoarce. Aş fi vrut să aflu între timp cât mai multe despre copilăria lui, cum a început totul de la el, de ce aşa şi nu altfel; dinamica psihologică a cercetătorului – iată ce mă interesează în primul rând. Din păcate, Mentorul lui nu mai trăieşte, nu îi cunosc prietenii, în schimb am posibilitatea să discut cu dumneavoastră, Profesorul lui. Personal, sunt convins că tot ceea ce există în om începe din copilărie, de altfel, din cea mai fragedă copilărie...”

Recunosc, o rază de speranţă a licărit tot timpul în mine, aşteptând să fiu întrerupt de exclamaţiile gazdei chiar de la

începutul minciunii mele: „Permiteţi-mi! Daţi-mi voie! Dar Lev a fost pe la mine chiar ieri!” Nu am fost însă întrerupt şi am fost nevoit să duc totul până la capăt: să expun în forma cea mai inteligentă toate considerațiunile mele pripite, că personalitatea creatoare se formează doar în copilărie, nu în timpul adolescenţei, nici în tinereţe şi, desigur, nici la vârsta maturităţii, şi într-adevăr se formează, nu doar crearea unei baze sau o încolţite... Mai mult decât atât, când cu, în sfârşit, mi-am tras sufletul, bătrânul nu a scos nicio vorbă timp de un minut, apoi a întrebat brusc cine sunt Căpăţânoşii.

Am rămas sincer uimit. Deci Lev Abalkin nu şi-a găsit timp pentru a se lăuda cu succesele lui în faţa Profesorului său! Tare ursuz şi introvertit trebuie să mai fie, dacă nu s-a lăudat, cu succesele sale în faţa Profesorului.

I-am explicat că aceşti Căpăţânoşi fac parte dintr-o rasă canină raţională, care a apărut pe planeta Saraksh din cauza mutaţiilor provocate de radiaţii.

— Canide? Câini?

— Da. Câini raţionali. Au capetele foarte mari, de aici şi denumirea de Căpăţânoşi.

— Deci Liova se ocupă de câini... Şi-a atins scopul...

Am protestat, spunând că nu ştiu cu ce se ocupă Liova acum, dar în urmă cu douăzeci de ani el se apucase de problema Căpăţânoşilor, repurtând un mare succes.

— El a iubit întotdeauna animalele, spuse Serghei Pavlovici. Am fost convins că trebuia să ajungă zoopsiholog. Când Comisia de repartizare l-a trimis la şcoala de Progresori, am protestat cât am putut, dar n-am fost ascultat... De altfel, acolo totul fusese mult mai complicat şi poate că dacă nu aş fi protestat...

A tăcut şi mi-a turnat şi mie lapte într-un pahar. Un om foarte, foarte reţinut. Nicio explicaţie, nimic de genul „Liova! Cum!? Dar era un băiat minunat!” Bineînţeles, s-ar putea ca Liova să nu fi fost un băiat minunat...

— Deci, concret, ce aţi fi vrut să aflaţi de la mine? întrebă Serghei Pavlovici.

— Totul! am răspuns repede. Cum a fost ca om. Ce-i plăcea. Cu cine era prieten. Ce succese a înregistrat în timpul şcolii. Tot ceea ce ţineţi minte.

— Bine, spuse fără niciun fel de entuziasm Serghei Pavlovici. Am să încerc.

Lev Abalkin fusese un băiat retras. Din cea mai fragedă copilărie. Asta era prima trăsătură de caracter care îţi sărea în ochi. De altfel, această reţinere a lui nu era efectul unei complexări generate de vreun handicap sau al lipsei de încredere în sine. Era mai degrabă reţinerea unui om ocupat. Parcă n-ar fi vrut să-şi risipească timpul cu cei care îl înconjurau, părea a fi permanent şi profund ocupat cu lumea lui proprie. Exprimându-ne la modul simplist, această lume părea a se compune din el însuşi şi tot ceea ce era viu în jur, cu excepţia oamenilor. Asta este. Nu era un fenomen chiar atât de rar în rândul băieţilor, dar efectiv era TALENTAT în aceasta. Altceva provoca uimirea: cu toată această reţinere, el lua parte cu poftă, ba chiar cu savoare, la tot felul de competiţii sportive sau la spectacole şcolare. În special, la spectacole. Într-adevăr, însă, întotdeauna singur. Refuza categoric să joace în piese de teatru. De obicei recita, cânta cu mare însufleţire, iar ochii, în mod surprinzător, îi străluceau, de parcă s-ar fi deschis cu totul pe scenă, pentru ca apoi, la coborârea din scenă, să redevină el însuşi – tăcut, inaccesibil, evaziv. Aşa se purta nu numai cu Profesorul, dar şi cu ceilalţi băieţi. Nu s-a putut înţelege vreodată care era cauza reală. Se putea numai presupune că talentul lui, în contact cu natura vie, poseda într-atât de mult toate celelalte frământări sufleteşti ale lui, încât pur şi simplu nu-l mai interesau băieţii din jur şi în general oamenii. De fapt, în mod normal, totul era mult mai complex, această închistare, această scufundare a lui în lumea proprie era rezultatul miilor de microevenimente care rămăseseră în afara câmpului de observaţie al Profesorului. Profesorul şi-a amintit următoarea scenă: după o ploaie torenţială, Lev umbla pe potecile parcului, aduna râmele şi le arunca înapoi în iarbă. Pe băieţi i-a pufnit râsul, iar printre ei se găseau nu numai cei care doar râdeau, dar şi cei care ştiau să ia totul în râs, neîndurători. Profesorul, fără să scoată un cuvânt, i-a ţinut partea lui Liova şi a început să strângă şi el râme...

— Nu cred însă că m-a crezut. Probabil, nu am reuşit să-l conving că soarta viermilor mă interesează cu adevărat. Iar el mai avea o calitate vizibilă: cinstea absolută. Nu ţin minte să fi minţit vreodată, chiar şi la acea vârstă când copiii mint cu poftă şi fără sens, minciuna fiind pentru ei o plăcere curată şi dezinteresată. Dar el nu minţea. Mai mult decât atât, îi dispreţuia pe cei care minţeau, chiar dacă minciuna era

dezinteresată, doar din curiozitate. Presupun că în viaţa lui a existat o întâmplare când a înţeles pentru prima dată, cu groază şi dezgust, ca oamenii sunt în stare să spună şi neadevăruri. Şi acest moment de asemenea l-am scăpat din vedere... De altfel, nici nu cred că aveţi nevoie de asta. Probabil că vă interesează mai mult să aflaţi cum a încolţit în el viitorul zoopsiholog...

Şi Serghei Pavlovici a început să povestească cum a încolţit zoopsihologul în Lev Abalkin.

Ai intrat în horă, trebuie să joci. Ascultam cu o expresie concentrată; în momentele potrivite mai spuneam: „Ah, chiar aşa?”, iar o dată mi-am permis chiar o exclamaţie vulgară: „La dracu’, asta este exact ceea ce îmi trebuie!” Câteodată tare nu pot să sufăr profesia pe care o am.

Apoi am întrebat:

— Deci a avut puţini prieteni?

— Nu a avut niciun prieten, răspunse Serghei Pavlovici. Nu l-am mai văzut de la terminarea şcolii şi ceilalţi băieţi din grupa lui îmi spuneau că nici cu ei nu se întâlneşte. Ei se jenează să povestească despre asta, dar, din câte am înţeles, el pur şi simplu evită întâlnirile.

Şi pe neaşteptate izbucni.

— De ce vă interesează tocmai Lev? Am avut şaptezeci şi doi de elevi. De ce tocmai Lev? Înţelegeţi, eu nu-l socotesc elevul meu! Nu pot să-l socotesc! El reprezintă eşecul meu! Unicul meu eşec! Din prima zi şi timp de zece ani m-am străduit să încheg un contact cu el, să întind între noi măcar cel mai subţire fir. Mă gândeam la el de zece ori mai mult decât la oricare alt elev al meu. Mă întorceam pe dos, dar totul, efectiv tot ceea ce întreprindeam, se prefăcea în rele...

— Serghei Pavlovici! am exclamat. Ce tot spuneţi! Abalkin este un excelent specialist, un savant de mare clasă, m-am întâlnit personal cu el...

— Şi cum l-aţi găsit?

— Un băiat minunat, entuziast... Tocmai era prima expediţie la Căpăţânoşi. Toţi îl apreciau acolo, însuşi Komov avea mari speranţe în el... iar ele s-au confirmat!

— Am o zmeură foarte bună, spuse Profesorul. Cea mai timpurie zmeură din regiune. Vă rog, gustaţi...

Am tăcut şi am luat farfurioara cu zmeură.

— Căpăţânoşii, spuse cu amărăciune. Posibil, e posibil. Vedeţi, eu ştiu că este talentat. Dar nu am niciun merit...

Un timp am mâncat în tăcere zmeură cu lapte. Am simţit că, uite acum, din minut în minut, va schimba vorba. Era evident că nu mai dorea să vorbească despre Lev Abalkin şi că trebuia să vorbească cu mine din simplă politeţe. Am spus repede:

— Vă mulţumesc foarte mult, Serghei Pavlovici. Mi-aţi oferit un material extrem de interesant. De un singur lucru îmi pare rău, că nu a avut prieteni. Am sperat foarte mult să găsesc un prieten de-al lui.

— Dacă vreţi, pot să vă dau numele colegilor lui de clasă... S-a oprit, apoi a spus pe neaşteptate: Uite ce e. Încercaţi să o găsiţi pe Maia Glumova.

Expresia feţei lui mă ului. Îmi era imposibil să-mi imaginez ce şi-a amintit, ce asociaţii a făcut în legătură cu acest nume, dar puteam să jur că dintre cele mai neplăcute. Faţa i s-a acoperit toată cu pete stacojii.

— Prietenă din şcoală? am întrebat ca să-mi maschez jena.

— Nu. Adică, ea, bineînţeles, a învăţat în şcoala noastră. Maia Glumova. Cred că a devenit istoric.

1 iunie 78

Mic incident cu Iadviga Mihailovna

La 19,23 am ajuns la mine şi am început să caut date despre istoricul Maia Glumova. Nu trecuseră nici cinci minute şi aveam în faţă fişa cu informaţii.

Maia Toivovna Glumova avea cu trei ani mai puţin decât Lev Abalkin. După şcoală, a terminat cursurile personalului de deservire de pe lângă COMCON – şi imediat a luat parte la operaţia de tristă amintire „Arca”; apoi s-a înscris la secţia istorică din Sorbona. La început s-a specializat în epoca timpurie a Primei RTS [1], apoi a trecut la istoria cercetărilor cosmice. Avea un fiu, Toivo Glumov, de unsprezece ani, însă nu comunica nimic despre soţ. În prezent – o, minune! – ea lucra la fondul special al Muzeului de Culturi Extraterestre, aflat la trei cartiere de noi, în Piaţa Stelei. Locuia şi foarte aproape – pe Aleea Brazilor Canadieni.

I-am telefonat imediat. Pe ecran a apărut o persoană serioasă, un blond albicios, cu nasul cârn şi julit ce răsărea din mijlocul unor aluviuni bogate de pistrui. Era, fără-ndoială, Toivo Glumov-junior. Privindu-mă cu ochii lui limpezi, nordici, îmi explică liniştit că mama lui nu era acasă, că ar fi trebuit să fie deja, dar că a telefonat şi i-a spus că se va întoarce mâine, direct de la serviciu. Ce să-i transmit? Am spus că nu trebuie să-i transmită nimic şi mi-am luat rămas-bun.

Aşa. Va trebui să aştept până dimineaţa, iar dimineaţa ea se va gândi mult timp ca să-şi amintească cine este Lev Abalkin, apoi, amintindu-şi, va suspina şi va spune că nu a mai auzit ceva despre el de mai bine de douăzeci şi cinci de ani.

În fine. Pe lista de primă urgenţă mai rămânea încă un om, în care nu îndrăzneam de fapt să-mi pun nicio speranţă. În fond, după o despărţire de un sfert de veac, oamenii îşi întâlnesc părinţii cu dragă inimă, se întâlnesc deseori cu Profesorii lor, uneori şi cu prietenii din şcoală, dar numai în cazuri deosebite, aş spune chiar speciale, memoria se întoarce şi la medicul lor de şcoală, mai ales dacă avem în vedere faptul că acest medic de şcoală se află în expediţie, într-o fundătură, pe partea cealaltă a planetei, iar hipertransportul, conform informaţiilor primite,

[1] Revoluţie Tehnico-Ştiinţifică *(n.tr.).*

funcţionează nesigur deja de două zile datorită fluctuaţiilor câmpului neutrinic.

Nu-mi rămânea însă altceva de făcut. Acum era ziuă în Manaos, iar dacă voiam să telefonez, atunci trebuia să o fac acum.

Am avut noroc. Iadviga Mihailovna Lecanova se afla exact la punctul de legătură şi am putut să discut imediat cu ea, ceea ce nu am crezut deloc că se va întâmpla. Iadviga Mihailovna avea o faţă plină, bronzată până la luciu, puternic îmbujorată; cu gropiţe cochete în obraji, ochi albaştri, strălucitori, şi un păr în întregime argintiu, ca o căciulă mare. Avea un defect de vorbire greu perceptibil, dar foarte plăcut, şi o voce adâncă şi catifelată, care-ţi trezea gânduri total nepotrivite, în ideea că, nu de mult, această damă putea, dacă dorea, să sucească oricui capul! Şi după cum se vedea, sucea şi în continuare.

Mi-am cerut scuze, m-am prezentat şi am povestit legenda mea. Îşi miji ochii, încercând să-şi amintească, şi îşi încruntă sprâncenele dese şi mătăsoase.

— Lev Abalkin?... Lev Abalkin. Iertaţi-mă, cum vă cheamă?

— Maxim Kammerer.

— Iartă-mă, Maxim, n-am înţeles prea bine. Te interesează într-o problemă personală sau eşti reprezentant al intereselor unei organizaţii?

— Cum să vă spun... Aşa m-am înţeles cu editura... au manifestat interes...

— Dar dumneavoastră sunteţi doar ziarist sau totuşi lucraţi undeva? Doar nu există o asemenea profesie, ziarist...

Am chicotit respectuos, gândindu-mă cu febrilitate ce să fac.

— Vedeţi dumneavoastră, Iadviga Mihailovna, este destul de greu să formulez... Profesia mea de bază... ei, da, mă rog, Profesor... deşi, atunci când am început să lucrez, încă nu exista o asemenea profesie. Într-un trecut nu prea îndepărtat, am fost colaboratorul COMCON-ului... dar şi acum sunt legat de el într-un fel...

— Aţi plecat pentru o existenţă liberă? întrebă Iadviga Mihailovna.

Tot mai zâmbea, dar din zâmbetul ei lipsea acum ceva foarte important şi în acelaşi timp ceva extrem de obişnuit.

— Ştiţi, Maxim, a spus ea, cu cea mai mare plăcere am să discut cu dumneavoastră despre Lev Abalkin, dar, cu

permisiunea dumneavoastră, un pic mai târziu. Haideţi, vă sun eu... peste o oră, o oră şi jumătate...

Ea încă mai zâmbea şi, pe neaşteptate, am înţeles ce lipsea în zâmbetul ei: cea mai elementară bunăvoinţă.

— Da, bineînţeles, am spus. Cum doriţi...

— Vă rog, scuzaţi-mă.

— Nu, dumneavoastră trebuie să mă scuzaţi...

Îşi notă numărul Canalului meu şi ne-am despărţit. O discuţie care a părut oarecum stranie, de parcă Iadviga ar fi aflat de undeva că mint. Mi-am pipăit urechile. Ardeau. Profesie blestemată... „Şi a început cea mai captivantă dintre vânători – vânătoarea de om...”

O tempora, o mores! Totuşi cât de des greşeau aceşti clasici... Bine, mai aşteptăm. Probabil că voi fi nevoit să zbor până la acest Manaos. Am cerut o nouă informaţie. Hiper-legătura rămânea nesigură. Atunci am comandat stratonava, am deschis dosarul şi am început să citesc referatul lui Lev Abalkin despre operaţiunea „Lumea Moartă”.

Nu am reuşit să citesc mai mult de cinci pagini. S-au auzit ciocănituri în uşă şi în cameră a intrat Excelenţa. M-am ridicat.

Rareori l-am văzut pe Excelenţă altfel decât la masa lui şi întotdeauna uiţi oarecum cât de mare şi de osos este. Costumul alb, imaculat, de bumbac, părea atârnat pe un umeraş şi, în general, Excelenţa aducea a circar pe catalige, deşi mişcările lui nu erau deloc stângace.

— Stai jos, mi-a spus, îndoindu-se pe jumătate şi aşezându-se în fotoliul din faţa mea.

M-am aşezat repede.

— Raportează, ordonă el.

Am raportat.

— Asta-i tot? întrebă cu o expresie neplăcută a feţei.

— Deocamdată, asta-i tot.

— Rău.

— Chiar aşa de rău, Excelenţă..., am început eu.

— Ba e rău! Mentorul a murit. Dar prietenii din şcoală? Văd că nici nu i-ai planificat! Dar colegii din şcoala de Progresori?

— Din păcate, Excelenţă, se pare că nu a avut prieteni. În orice caz, asta la internat, iar în privinţa Progresorilor...

— Scuteşte-mă de astfel de discuţii. Verifici totul. Nu te abaţi. De exemplu, ce caută aici un doctor pediatru?

— Mă străduiesc să verific totul, am spus, enervându-mă.

— N-ai timp să te mai plimbi cu stratonave. Ocupă-te de arhive, nu de zboruri.

— Am să mă ocup şi de arhive. Am să mă ocup chiar şi de acest Căpăţânos Şcekn. Dar mi-am punctat o anume ordine... Şi nu consider că doctorul pediatru ar fi o pierdere inutilă de timp...

— Ia mai taci, mă întrerupse. Dă-mi lista ta.

A luat lista şi a studiat-o mult timp, din când în când strâmbând din nasul osos. Eram gata să-mi pun capul sub secure, când îşi opri privirile pe un rând, privindu-l cu fixitate. Îmi dădu apoi foaia înapoi şi spuse:

— Şcekn – nu e rău. Îmi place şi legenda. Restul, însă, e aiurea. Ai crezut că nu a avut prieteni. Nu este adevărat. Tristan a fost prietenul lui, deşi în dosar nu ai să găseşti nimic despre asta. Caută. Şi asta... Glumova... asta e bine. Dacă între ei a existat un sentiment de dragoste, atunci mai este o şansă. Iar pe Lecanova las-o baltă. N-ai nevoie de ea.

— Dar ea oricum mă va suna!

— Nu te va suna.

M-am uitat la el. Ochii lui rotunzi şi verzi nu clipeau şi am înţeles că aşa este, Lecanova nu va suna.

— Auziţi, Excelenţă. Nu vi se pare că aş lucra de trei ori mai bine dacă aş şti ce se întâmplă?

Eram convins că mi-o va tăia: „Nu mi se pare”. Întrebarea mea era pur retorică. Doream doar să-i demonstrez că observasem şi că mă deranja atmosfera secretă care îl înconjura pe Lev Abalkin.

Mi-a spus însă cu totul altceva.

— Nu ştiu. Cred că nu. Deocamdată tot nu pot să-ţi spun nimic. Şi nici nu vreau.

— Secretul identităţii? am întrebat.

— Da, răspunse. Secretul identităţii.

Din referatul lui Lev Abalkin (Operaţiunea „Lumea Moartă”)

...Spre ora nouă se stabileşte definitiv modalitatea de acţiune. Mergem pe mijlocul străzii: în faţă, chiar pe axul drumului, înaintează Şcekn, iar în spatele lui şi mai la stânga sunt eu. Am fost nevoiţi să ne abatem de ia modalitatea de acţiune adoptată, pentru că a înainta lipindu-ne de pereţii caselor ar fi însemnat să străbatem trotuarele pline de rămăşiţe din stuc, de cărămizi sparte, de geamuri sparte şi tablă ruginită de pe acoperişuri şi deja de două ori, fără vreo cauză vizibilă, au căzut aproape de capetele noastre bucăţi din cornişele construcţiilor.

Vremea nu se schimbă, cerul este în continuare acoperit cu nori, iar rafale de vânt cald şi umed mută resturi de gunoaie pe drumul desfundat şi încreţesc apa împuţită a bălţilor negre, stătute. Roiuri de ţânţari se năpustesc, se împrăştie şi din nou se năpustesc asupra noastră. Valurile de asalt ale ţânţarilor. Trombe întregi de ţânţari. Sunt foarte mulţi şobolani, mişună în grămezile de gunoi, iar cete roşcat-murdare străbat în fugă străzile, din intrare în intrare, stând ca nişte stâlpişori în ferestrele oarbe, sparte. Ochii lor ca nişte mărgele strălucesc circumspecţi. Este de neînţeles cu ce se hrănesc în acest pustiu pietros. Poate cu şerpi. Sunt şi foarte mulţi şerpi, mai ales în apropierea gurilor de canalizare, unde stau încolăciţi în ghemuri încâlcite, colcăitoare. Cu ce se hrănesc şerpii aici, nici asta nu se ştie. Poate cu şobolani. De altfel, şerpii sunt lipsiţi de vlagă, deloc agresivi, dar nici speriaţi. Îşi văd de treaba lor, fără să dea atenţie la ce se întâmplă în jur.

Fără-ndoială, oraşul era părăsit de mult. Omul pe care îl întâlnisem la marginea, oraşului era, evident, nebun şi se rătăcise pe aici din întâmplare.

Comunicare de la grupul lui Ram Jeltuhin. În general, nu au întâlnit deocamdată pe nimeni. Este încântat de gunoiştea lui şi se jură că în scurt timp va determina indexul civilizaţiei locale cu o exactitate de până la al doilea semn. Am încercat să-mi imaginez aceasta groapă de gunoi: gigantică, fără început şi sfârşit, care a acoperit jumătate de lume. Mă indispun şi caut să nu mă gândesc la asta.

Haina mimetică nu funcţionează satisfăcător. Culoarea protectoare, cea care corespunde fondului, apare pe mimetic cu

o întârziere de cinci minute, iar câteodată nu apare deloc, în locul ei răsărind pete de culoare uimitor de frumoase şi clare, în cele mai curate tonuri spectrale. Probabil că în atmosfera de aici există ceva care dereglează chimismul reglat al acestei substanţe. Experţii din comisia tehnicii de camuflaj şi-au pierdut speranţa de a mai regla de la distanţă funcţionarea hainei, îmi dau indicaţii cum să-mi fac singur reglarea. Urmez indicaţiile primite şi drept rezultat haina mea se dereglează complet.

Comunicare de la grupul Espada. Judecând după toate, aterizând în ceaţă au greşit locul cu câţiva kilometri: nu găsesc nici câmpurile lucrate, nici localităţile observate de pe orbită. Văd oceanul şi ţărmul acestuia, acoperit pe o lăţime de un kilometru de o râie neagră – ceva asemănător unei păcuri întărite. Iar m-am indispus.

Experţii protestează categoric împotriva hotărârii lui Espada de a deconecta în întregime camuflajul. Un mic, dar zgomotos, scandal în eter. Şcekn bombăne întruna:

— Faimoasa tehnică omenească! Halal...

Nu are niciun fel de haine şi nu poartă casca grea, plină de transformatoare, deşi toate acestea au fost pregătite în mod special şi pentru el. A refuzat totul, ca de obicei fără explicaţii.

Fuge pe axa, pe jumătate ştearsă, a drumului, legănându-se, aruncând puţin într-o parte picioarele posterioare, aşa cum fac uneori şi câinii noştri. Este gras şi lăţos, cu un cap mare şi rotund, ca întotdeauna întors spre stânga, astfel că priveşte înainte strict cu ochiul drept, iar cu stângul pare a se uita chiorâş la mine. Ignoră total şerpii, ca şi ţânţarii de altfel, iar şobolanii îl interesează doar din punct de vedere gastronomic. În orice caz, acum este sătul.

Am senzaţia că a tras deja nişte concluzii pentru sine şi în ceea ce priveşte oraşul, dar şi, poate, în privinţa întregii planete. Se eschivează cu indiferenţă de la cercetarea unei vile, în al şaptelea cartier, construcţie ce se păstrase uimitor de bine şi care părea absolut nepotrivită, datorită curăţeniei şi eleganţei sale, printre clădirile coşcovite, oarbe, năpădite de plante agăţătoare, sălbatice. Adulmecă dezgustat roţile înalte de doi metri ale unei maşini militare blindate, care mirosea pătrunzător a benzină proaspătă, sub dărâmăturile unui perete prăbuşit. Priveşte apatic dansul unui aborigen vagabond acoperit de nişte zdrenţe sau poate de panglici fluturânde, multicolore, care sărise spre noi, sunând dintr-un clopoţel şi

tăcând tot felul de grimase. Toate aceste ciudăţenii îi erau indiferente lui Şcekn, el refuza să le desprindă din fondul general al catastrofei, deşi la început, pe primii kilometri ai parcursului, fusese vizibil surescitat, complicând în fiecare moment modalitatea de acţiune adoptară, căuta ceva, mirosea, pufăind şi scuipând, mormăind nedesluşit în limba lui...

— Uite ceva nou, spun eu.

Era ceva asemănător unei cabine de duş ionic – un cilindru cu înălţimea de doi metri şi diametrul de un metru, realizat dintr-un material semitransparent, asemănător chihlimbarului. Uşa ovală era larg deschisă pe toată înălţimea cilindrului. Se pare că această cabină stătuse cândva în poziţie verticală, iar apoi fusese pus într-o parte a ei un material explozibil, astfel că acum cabina se înclinase puternic, cu marginea podelei ridicată, distorsionată şi de care se lipise un strat de asfalt şi pământ argilos. În rest, cabina nu era deteriorată şi de fapt nici nu avea ce să se strice. Înăuntru era cu desăvârşire pustiu, semăna cu un borcan gol.

— Un borcan, spuse Vandehuze. Numai că are o uşă.

— Un duş ionic, spun. Numai că fără dispozitive. Sau poate cabina unui agent de circulaţie. Am văzut ceva foarte asemănător pe Saraksh, atâta doar că acolo ele erau din metal şi sticlă. Apropo, tot aşa se numesc şi acolo, în jargonul local: „borcan”.

— Şi ce coordonează el? întrebă curios Vandehuze.

— Traficul rutier la intersecţii, îi răspund.

— Până la intersecţie e cam departe, ce zici? spune Vandehuze.

— Atunci înseamnă că este un duş ionic, spun.

Îi dictez raportul. În timp ce îl notează, întreabă:

— Dar întrebările?

— Sunt două întrebări fireşti: de ce a fost pusă aici chestia asta şi pe cine a deranjat? Atrag atenţia: nu există niciun fel de fire şi cabluri. Şcekn, tu ai întrebări?

Şcekn este mai mult decât indiferent: se scarpină, stând cu spatele la cabină.

— Poporul meu nu cunoaşte astfel de obiecte, răspunde cu aroganţă. Poporul meu ignoră toate astea. Şcekn începe din nou să se scarpine, abordând o vizibilă sfidare.

— Nu mai am nimic de adăugat, îi spun lui Vandehuze, în timp ce Şcekn se ridică imediat şi porneşte mai departe.

Vedeţi dumneavoastră, poporul lui nu este interesat, mă gândesc în timp ce merg mai în urmă şi mai la stânga, îmi vine să zâmbesc, dar nu trebuie s-o fac cu niciun chip. Şcekn nu poate să suporte asemenea zâmbete, iar sensibilitatea lui în surprinderea celor mai fine nuanţe ale mimicii umane este uimitoare. Curios lucru, de unde această sensibilitate la Căpăţânoşi? Că doar feţele lor (sau poate mutrele?) sunt lipsite aproape total de orice mimică. În ultimă instanţă, cred că după ochii omului. Cea mai ordinară javră de-a noastră pare, prin comparaţie, cu mult mai expresivă. Dar el se descurcă de minune cu zâmbetele omului. În general, Căpăţânoşii se pricep în ale oamenilor de o sută de ori mai bine decât oamenii în ale Căpăţânoşilor. Şi eu ştiu de ce. Ne este ruşine. Ei sunt raţionali şi nouă ne este ruşine să-i cercetăm. În schimb, ei nu au această reţinere. De câte ori nu am descoperit că se mai făcuse încă un experiment asupra mea, cât timp noi am stat la ei în Cetate, când ne-au ascuns, ne-au hrănit, ne-au dat de băut şi ne-au îngrijit! Şi Marta i se plângea lui Komov de acelaşi lucru, la fel şi Rawlingson, doar Komov nu avea nimic de obiectat – cred că din cauza unui prea mare amor-propriu. Iar Taraskoneţ, la urma urmei, pur şi simplu a fugit. A plecat pe Pandora, se ocupă de Tahorgiii lui monstruoşi şi este fericit... De ce Şcekn se interesează într-atât de Pandora? Tărăgănează în fel şi chip plecarea. Ar trebui să verific dacă într-adevăr un grup de Căpăţânoşi a cerut un transport pentru mutarea pe Pandora.

— Şcekn, ai fi vrut să locuieşti pe Pandora? îl întreb.

— Nu. Trebuie să fiu cu tine.

Trebuie să fie. Nenorocirea este că în limba lor nu există decât o singură modalitate. Nu este nicio diferenţă între „a fi nevoie” şi „a trebui”, între „a vrea” şi „a se putea”. Atunci când Şcekn vorbeşte ruseşte, el parcă foloseşte la întâmplare aceste noţiuni. Nu poţi să ştii niciodată cu exactitate ce are în vedere. Poate că acum a vrut să-mi spună că mă iubeşte, că nu se simte bine fără mine, că îi place să fie doar cu mine. Nu este exclus să fie obligat să rămână cu mine, poate că a primit însărcinarea de a fi tot timpul cu mine şi vrea să-şi îndeplinească misiunea în mod corect, deşi poate că ar fi vrut mai mult decât orice pe lume să răzbată prin jungla portocalie, să prindă cu lăcomie orice foşnet, să adulmece fiecare miros, care sunt din abundenţă pe Pandora...

Înaintea noastră, în partea dreaptă, de la un balcon alb-murdar aflat la etajul trei, se desprinde un strat de stuc şi se prăbuşeşte cu mare zgomot pe trotuar. Şobolanii chițăie revoltaţi. O coloană de ţânţari irupe dintr-o grămadă de gunoi şi se răsuceşte în văzduh. Pe stradă se prelinge întocmai ca o bandă metalică brodată un şarpe imens, care se încolăceşte ca o spirală în faţa lui Şcekn şi îşi ridică ameninţător capul în formă de romb. Şcekn nici măcar nu se opreşte – ridică laba scurt, în treacăt, şi capul rombic zboară pe trotuar – şi deja îşi continuă drumul, lăsând în urmă corpul decapitat, care se ghemuieşte.

Caraghioşii ăştia se temeau să mă lase doar cu Şcekn. Un luptător de primă clasă, deştept, cu un incredibil simţ al pericolului şi cu un curaj absolut – un curaj neomenesc... Dar, evident, nu lipseşte un „dar”. Dacă va fi nevoie, mă voi lupta pentru Şcekn ca pentru un pământean, ca pentru mine însumi. Dar Şcekn? Nu ştiu. Desigur, pe Saraksh au luptat pentru mine, s-au bătut, au omorât şi au murit protejându-mă, însă am avut tot timpul impresia, inexplicabil, că au luptat nu pentru mine, nu pentru prietenul lor, ci pentru un principiu abstract, deşi foarte drag lor... Sunt prieten cu Şcekn de cinci ani, iar când am făcut cunoştinţă, când îl învăţam limba şi modul de folosire a Liniei de Transport, lui nici măcar nu-i căzuse pieliţa inter-digitală. Stătusem lângă el, când a suferit de bolile lui stranii, pe care doctorii noştri nu puteau defel să le înţeleagă. Îi suportasem proastele maniere, mă împăcasem cu replicile lui indiferente, îi iertasem tot ceea ce nu aş fi iertat pentru nimic în lume. Nici până acum nu ştiu însă ce reprezint pentru el...

Apel de pe navă. Vandehuze îmi comunică faptul că Ram Jeltuhin a găsit o puşcă printre gunoaie. Fleacuri. De fapt, Vandehuze vrea să vorbească. El, suflet bun, devine foarte îngrijorat când tac prea multă vreme. Vorbim despre fleacuri.

În timp ce pălăvrăgim, Şcekn sare prin intrarea cea mai apropiată. De acolo se aud foşnete, chiţăituri, trosnete şi plescăituri. Şcekn apare din nou în uşă. Mestecă energic şi îşi adună de pe mutră cozile de şobolani.

De fiecare dată când sunt în legătură cu nava, el începe să se comporte ca un câine – ori mănâncă, ori se scarpină, ori se caută de purici. Ştie foarte bine că nu-mi place asta şi o face demonstrativ, de parcă ar vrea să se răzbune că mă sustrag de la singurătatea noastră în doi.

Îşi cere scuze, spunând că nu s-a putut abţine de la ceva atât de gustos. Vorbesc cu el pe un ton sec.

Începe să plouă mărunt. Burniţează. Bulevardul se ascunde în faţa noastră sub o negură cenuşie, tremurătoare. Trecem de cartierul şaptesprezece (o stradă transversală, acoperită cu pietre de pavaj), depăşim autofurgoneta ruginită, cu roţile dezumflate, aflată lângă o clădire bine păstrată, placată cu granit, cu grilaje din fier forjat la ferestrele de la parter. În stânga noastră începe parcul, despărţit de bulevard printr-un gard scund, de piatră.

În momentul când trecem pe lângă portalul strâmb al porţii, din tufişurile ude, din vegetaţia luxuriantă, sare pe gard, cu zgomot şi clinchete, un om înalt, pestriţ, absurd...

Este slab ca un schelet, are faţa galbenă, cu obrajii supţi şi privirea sticloasă. Pletele roşcate şi ude stau răsfirate în toate părţile, mâinile dezarticulate, compuse parcă din mai multe bucăţi, se clatină aiurea, picioarele lui lungi zvâcnesc neîncetat, într-un dans pe loc, iar de sub tălpile imense zboară în jur frunze căzute şi sfărâmături de ciment ud.

Este îmbrăcat de sus până jos într-un fel de tricou în carouri multicolore – roşu, galben, albastru şi verde – şi tot timpul se aude clinchetul clopoţeilor cusuţi aiurea pe mâneci şi pantaloni, iar degetele lui osoase scot pocnete răsunătoare şi mărunte într-un ritm complicat. O paiaţă. Un arlechin. Grimasele lui ar fi fost probabil comice, dacă nu ar fi părut în realitate groaznice, în acest oraş mort, sub ploaia măruntă şi cenuşie, pe fondul parcului sălbăticit şi transformat în pădure. Individul era fără îndoială nebun. Încă un nebun.

În primul moment mi s-a părut că ar fi acelaşi de la periferia oraşului. Acela însă purta panglici multicolore şi tichie de nebun, cu clopoţei, era mult mai scund şi nu părea atât de istovit. De fapt, amândoi erau îmbrăcaţi pestriţ, amândoi erau nebuni şi părea absolut neverosimil ca primii doi aborigeni întâlniţi pe această planetă sa fie nişte clovni nebuni.

— Nu e periculos, spune Şcekn.

— Suntem obligaţi să-l ajutăm.

— Cum vrei. Ne va deranja.

Ştiam şi singur că ne va deranja, dar nu aveam încotro. Mă apropii de paiaţa dansatoare, pregătind în mănuşă ventuza cu tranchilizant.

— Pericol în spate! izbucneşte Şcekn.

Mă întorc brusc. Pe partea cealaltă a străzii nu se vede însă nimic deosebit: o vilă cu două etaje, cu resturi de zugrăveală de un violet strident, cu coloane false, niciun geam întreg, o deschizătură pentru uşă şi un etaj pe jumătate cufundat în întuneric. O casă ca oricare alta, dar Şcekn se uită numai la ea, cu atenţia încordată. S-a aşezat pe labe, tensionat precum un arc, şi-a plecat capul şi a ciulit urechile mici, triunghiulare. Între omoplaţi mi se scurge o sudoare rece: de la începutul itinerarului Şcekn nu stătuse încă niciodată în această poziţie. În spatele meu răsună disperaţi clopoţeii şi pe neaşteptate se aşterne liniştea. Rămâne doar freamătul ploii.

— La care geam? întreb.

— Nu ştiu. Şcekn îşi întoarce încet capul greu, de la stânga spre dreapta. – La niciun geam. Vrei să ne uităm? Dar deja este mai puţin... Capul lui greu se ridică încet. – Gata. Ca întotdeauna.

— Ce?

— Ca la început.

— E periculos?

— Periculos a fost chiar de la început. Slab. Acum însă a fost puternic. Şi din nou ca la început.

— Oameni? Fiare?

— O ură foarte mare. Nu înţeleg.

Mă întorc spre parc. Paiaţa nebună a dispărut şi prin verdeaţa deasă, udă, nu se poate desluşi nimic.

Vandehuze este tare îngrijorat. Îi dictez raportul. Lui Vandehuze îi este teamă că am nimerit într-o cursă şi că paiaţa trebuia să-mi abată atenţia. Nu reuşeşte să înţeleagă că în acest caz cursa a reuşit, pentru că paiaţa mi-a distras într-adevăr atenţia, astfel că nu am mai văzut şi auzit nimic altceva. Vandehuze propune trimiterea unui grup în ajutorul nostru, refuz însă. Misiunea noastră este un fleac şi mai degrabă ne-ar lua de pe traseul nostru şi ne-ar transporta în ajutorul, să spunem, chiar al lui Espada.

Comunicare de la grupul lui Espada: s-a tras în el. Cu trasoare. Pare-se, un foc de avertisment. Espada continuă înaintarea. Noi – la fel. Vandehuze este extrem de tulburat, iar vocea lui e de-a dreptul jalnică.

Cred că nu am avut noroc cu căpitanul. Espada are un căpitan-Progresor. Jeltuhin are şi el un căpitan-Progresor. Iar noi îl avem pe Vandehuze. Evident, totul se poate justifica:

Espada este un grup de contact, Ram este furnizorul principal de informaţii, iar noi împreună cu Şcekn suntem doar cercetașii, care acum străbat pe jos un sector pustiu, lipsit de pericole. Un grup secundar. Atunci când se întâmplă însă ceva – şi întotdeauna se întâmplă câte ceva – trebuie să ne descurcăm singuri. În fond, bătrânelul şi drăguţul de Vandehuze nu este decât un navigator cosmic şi nimic mai mult, un lup cosmic extrem de experimentat. I-a intrat în sânge instrucţiunea 06.3: „La detectarea unui indiciu de viaţă raţională pe o planetă se dă IMEDIAT comanda de plecare, distrugând, în limita posibilităţilor, toate urmele lăsate...” Aici – foc de avertisment, refuzul cel mai clar cu putinţă de a intra în contact şi nimeni nu numai că nu are de gând să dea imediat startul, ba chiar dimpotrivă, îşi continuă drumul şi, în general, se aruncă orbeşte...

Ploaia se opreşte. Pe asfaltul ud sar broaşte. Acum e limpede cu ce se hrănesc şerpii. Cu ce s-or fi hrănind broaştele? Cu ţânţari. Casele devin mai înalte, mai luxoase. O bogăţie coşcovită, plină de igrasie. O coloană uriaşă de camioane, de diferite tipuri, se întinde pe partea stângă a drumului. Probabil că aici traficul se desfăşurase pe partea stângă. Multe camioane sunt descoperite, iar benele maşinilor sunt pline cu boarfe. Par a fi urmele unei evacuări în masă, numai că este de neînţeles de ce toţi se îndreptaseră spre centrul oraşului. Poate în port?

Şcekn se opreşte brusc şi din blana deasă de pe creştetul capului său răsar urechile triunghiulare. Suntem foarte aproape de intersecţie. În jur este pustiu, la fel şi bulevardul de dincolo de intersecţie, atât cât ne permite să vedem ceaţa cenuşie.

— Duhoare, spune Şcekn. Ezită puţin şi adăugă: Animale. Mai face o pauză, apoi spune: Multe. Vin încoace. Din stânga.

Acum simt şi eu mirosul, dar nu este decât mirosul de rugină udă de la camioane. Pe neaşteptate se aud tropăiturile a mii de picioare, izbituri de oase, icnituri, mârâieli surde, gâfâituri şi horcăituri. Mii de picioare. Mii de gâturi. O haită uriaşă. Mă uit în jur, în căutarea unei ascunzători cât mai bune.

— Fleacuri, spune Şcekn. Câini.

În acelaşi moment se năpustesc dintr-o străduţă, din stânga. Câini. Sute de câini. Mii. Un şuvoi compact, cenuşiu-galben-negru, care tropotea şi gâfâia, răspândind în jur un puternic miros de câini uzi. Torentul intră pe străduţa din dreapta, curge şi tot curge şi iată că nişte dihănii se despart de haită şi se

întorc brusc spre noi. Sunt animale mari, jigărite, foarte slabe, cu smocuri încâlcite de blană. Ochii lor tulburi sunt iscoditori, iar colţii galbeni sunt inundaţi de salivă. Schelălăind, parcă jelindu-se, dihăniile se apropie trap de noi, dar nu direct, ci pe un arc de cerc ocolitor. Înaintează cu capetele băgate între umeri şi cu cozile tremurătoare între picioare.

— În casă! urlă Vandehuze. Ce mai stan? În casă!

Îl rog să nu mai facă zgomot. Strecor mâna pe sub haină şi prind mânerul scorcherului. Şcekn mă opreşte:

— Nu-i nevoie. Rezolv singur.

Se duce în întâmpinarea câinilor încet, legănându-se. Nu ia poziţia de luptă. Pur şi simplu merge.

— Şcekn, spun. Hai s-o lăsăm baltă.

— Hai, răspunde Şcekn, fără să se oprească.

Nu înţelegeam ce intenţiona să facă, aşa că, ţinând scorcherul cu gura în jos, de-a lungul corpului, am continuat să merg pe o direcţie paralelă cu coloana de autocamioane. Era necesar să măresc unghiul de tragere în cazul în care torentul galben-murdar şi-ar fi schimbat brusc direcţia spre noi. Şcekn continuă să înainteze, iar câinii s-au oprit. Încep să se retragă, întorcându-se lateral spre Şcekn, cocoşându-se tot mai tare şi ascunzându-şi complet cozile între picioare, iar atunci când mai rămăseseră vreo zece paşi până la cel mai apropiat dintre ei, au rupt-o la fugă, urlând terorizaţi, şi-ntr-o clipă s-au topit în haită.

Şcekn nu se opreşte. Merge direct pe axa drumului, păşind încet şi legănat, de parcă nu s-ar fi aflat nimeni în intersecţia din faţa lui. Atunci mi-am încleştat dinţii, am ridicat scorcherul în poziţia de luptă şi am trecut pe mijlocul drumului în spatele lui Şcekn. Torentul galben-murdar este deja foarte aproape. Din cauza duhorii insuportabile (sau de frică?) îmi vine să-mi vărs maţele. Mă străduiesc să privesc drept în faţa mea şi mă gândesc: două lovituri la stânga şi imediat o lovitură la dreapta, două la stânga şi imediat una la dreapta...

În acel moment, deasupra intersecţiei se ridică brusc un urlet de disperare. Haita se destramă şi eliberează drumul. Câinii fug din intersecţie, călcându-se în picioare, căţărându-se unul pe celălalt, muşcându-se şi strivindu-se între ei, în urlete, mârâituri şi icnituri. După câteva secunde, în partea dreaptă a intersecţiei nu mai rămâne niciun câine, iar străduţa din partea stângă pare înţesară cu o masă mişcătoare de corpuri miţoase, labe întinse şi boturi rânjite. Deasupra acestei mase se ridică

într-un vârtej halucinant un abur greţos, albicios, şi urletul de disperare şi de teama morţii scos din mii de gâtlejuri, urlet care parcă îmi astupă cu vată urechile.

Străbatem intersecţia plină cu smocuri de blană murdară, iadul urlător rămâne în urmă şi atunci îmi impun să mă opresc şi să privesc înapoi. Centrul intersecţiei a rămas liber. Haita s-a întors. Acum se pune în mişcare pe lângă coloana de camioane, pe bulevard, şi se îndepărtează de noi. Urletele şi chelălăiturile se sting treptat, încă un minut şi totul devine ca la început: nu se aud decât tropăiturile a mii de labe, izbiturile de oase, gâfâiturile şi mârâiturile. Respir uşurat şi pun scorcherul înapoi în teacă. M-am speriat rău de tot.

Vandehuze ne freacă ridichea. Primim un avertisment. Amândoi. Pentru obrăznicie şi trăsnaia pe care am făcut-o. În general vorbind, Şcekn este foarte sensibil la pedepse, dar acum, inexplicabil, nu a protestat. Doar a bombănit: „Spune-i că nu a fost niciun risc”. Apoi a adăugat: „Aproape...” Dictez raportul despre incident. N-am înţeles ce s-a întâmplat în intersecţie şi, fireşte, cu atât mai puţin va înţelege Vandehuze. Mă eschivez de la întrebările puse. În principal, subliniez faptul că haita se îndreaptă acum în direcția navei.

— Dacă ajung până la voi, speriați-i cu focul, spun în încheiere.

Vandehuze îşi exprimă încă o dată nemulţumirea, apoi ne permite să ne continuăm drumul. Îmi imaginez foarte clar cum el, exprimându-şi nemulţumirea, îşi ciufuleşte perciunul stâng, şi-l aranjează pe cel drept, pentru ca apoi, lăsându-se pe spate în fotoliu, să înceapă din nou să cerceteze cu atenţie ecranele video, într-o aşteptare apatică a unor neplăceri inevitabile.

Ieşim din cartierul douăzeci şi doi şi observ că de pe străzi a dispărut complet orice vietate – nu se mai văd nici şobolani, nici şerpi, nici broaşte. S-au ascuns de câini, mă gândesc cu îndoială. Ştiu că nu este aşa. De vină este Şcekn.

La patru ani de la prima noastră întâlnire, am aflat că Şcekn ştie bine engleză. Tot atunci am aflat că Şcekn compune muzică – bineînţeles, nu simfonică, doar cântece, simple melodii, foarte plăcute şi agreabile pentru urechea pământeanului. Şi acum iată că mai apare încă ceva.

Şcekn se uită la mine cu coada ochiului. Are ochii galbeni.

— Cum ai ghicit despre foc? mă întreabă.

Devin atent. Deci am ghicit ceva despre foc! Când am reuşit?

— Depinde despre ce foc e vorba, spun la întâmplare.

— Nu înţelegi despre ce vorbesc? Sau nu vrei să-mi spui?

Foc, foc, mă gândesc cu febrilitate. Simt că acum s-ar putea să aflu ceva important. Dacă nu am să mă grăbesc. Dacă îi voi da replici exacte. Oare când am vorbit eu despre foc? A, da! „Speriaţi-i cu foc!”

— Orice copil ştie că animalele se tem de foc, spun. De aceea am şi ghicit. A fost oare atât de greu să ghicesc?

— Cred că a fost greu, bombăne Şcekn. Până acum nu ai ghicit.

Tace şi nu se mai uită pieziş. Discutăm. Totuşi este deştept. Realizează că ori n-am înţeles nimic, ori nu vreau să vorbesc pentru urechi străine... Şi într-un caz, şi în celălalt era mai bine ca discuţia să se încheie... Deci, am ghicit ceva despre foc. În realitate însă nu am ghicit nimic. I-am spus doar lui Vandehuze: „Speriaţi-i cu foc”. Şi Şcekn a crezut că am ghicit ceva. Foc, foc... Şcekn nu a avut, bineînţeles, niciun foc... Deci a avut. Atâta doar că, spre deosebire de câini, eu nu l-am văzut. Ei, poftim, numai asta îmi lipsea. Halal Şcekn.

— Şi îi ardeai? îl iscodesc.

— Focul arde, răspunde sec Şcekn.

— Şi asta ştie s-o facă orice Căpăţânos?

— Doar pământenii ne spun Căpăţânoşi. Stârpiturile din sud ne numesc „strigoi”, iar în Delta Şarpelui Albastru suntem denumiţi „bătăi de cap”. În Arhipelag ni se spune „tzehu”... Nu există un corespondent al acestui termen. El denumeşte un locuitor ai subteranelor, capabil să cucerească şi să ucidă prin forţa spiritului său.

— E clar.

Numai cinci ani mi-au trebuit ca să aflu că prietenul meu cel mai apropiat, căruia nu i-am ascuns niciodată nimic, poate să cucerească şi să omoare prin forţa spiritului său. Să sperăm că doar câinii, deşi, cine ştie... Doar cinci ani de prietenie. Ei, drăcia dracului, în fond de ce mă afectează asta?

Şcekn simte instantaneu amărăciunea din vocea mea, dar o interpretează altfel.

— Nu fi zgârcit, spune el. Voi, în schimb, aveţi multe din ceea ce noi nu avem şi nu vom avea niciodată. Maşinile şi ştiinţa voastră...

Ieşim în piaţă şi ne oprim imediat pentru că observăm un tun. Este aşezat în stânga, imediat după colţ, scund, parcă ar fi

răsărit din pavaj – o ţeava lungă cu măciulia grea de frânare a reculului, cu scutul, lat şi jos, pictat în zigzaguri de camuflaj, cu suporturile tubulare larg desfăcute, cu roţi groase, cauciucate... Din această poziţie fuseseră trase mai multe focuri, dar asta fusese demult, tare demult. În jur, zăceau împrăştiate tuburile proiectilelor trase, mâncate în întregime de oxizi verzi şi roşii, cârligele suporturilor spintecaseră asfaltul până dăduseră de pământ, iar acum stau scufundate în iarba deasă. Un pomişor reuşise chiar să se înalţe lângă suportul din stânga. Închizătorul ruginit zăcea desfăcut, înălţătorul lipsea, iar în spatele poziţiei erau aruncate lăzile pentru muniţie, putrezite şi dezmembrate, complet goale. Aici se trăsese până la ultimul proiectil.

Mă uit unde s-a tras, privind pe deasupra scutului. Mai exact, văd la început nişte găuri imense, năpădite de iederă, în peretele casei de vizavi, şi doar după aceea îmi sare în ochi o absurditate arhitecturală. La poalele casei ciuruite era aşezată, exact ca nuca în perete, o clădire joasă, fără etaj, un fel de pavilion cu acoperişul plat şi având culoarea galben-spălăcit. Acum era cât se poate de limpede că ţinta fusese pavilionul şi că se trăsese direct în el, de aproape, de la cincizeci de metri, iar breşele care se căscau deasupra, în spatele casei, păreau a fi rezultatul unor lovituri greşite, deşi era greu de crezut că se putea da greş de la o asemenea distanţă. De altfel, nu erau chiar atât de multe lovituri greşite şi nu-mi rămânea decât să mă minunez de rezistenţa acestei construcţii galbene, neaspectuoase, care încasase lovitură după lovitură şi totuşi nu se transformase într-o grămadă de moloz.

Amplasamentul pavilionului era absurd şi la început am avut impresia că această clădire fusese mişcată din loc datorită loviturilor puternice, că fusese aruncată înapoi, pe trotuar, şi aproape băgată în peretele casei. Totuşi nu se întâmplase aşa. Torpilele au lăsat în faţada galbenă orificii rotunde, cu marginile topite şi înnegrite, şi au explodat apoi înăuntru, astfel încât uşile masive ale intrării largi fuseseră aruncate spre exterior, stând acum atârnate strâmb, parcă susţinute de nişte fire invizibile. În interior izbucnise, fără îndoială, un incendiu şi totul arsese până la temelie. Focul lăsase urme negre deasupra intrării şi ici-colo, deasupra breşelor din zid. Pavilionul însă, cu siguranţă, stătea tot acolo unde fusese amplasat de la bun început de nişte arhitecţi aiuriţi, acoperind trotuarul şi o parte din drum, ceea ce, neîndoielnic, provoca stânjeneala traficului.

Tot ceea ce se întâmplase aici avusese loc în urmă cu mulţi ani, de mult dispăruseră mirosurile incendiilor şi ale armelor de foc, dar, în mod straniu, se păstrase şi încă te apăsa pe suflet atmosfera de ură omenească, de răutate şi demenţă, care-i îndemnase atunci pe artilerişti.

Încep să dictez următorul raport, iar Şcekn se aşază mai departe de mine şi, lăsându-şi buza în jos dispreţuitor, bolboroseşte tare, demonstrativ, privindu-mă pieziş cu ochiul său galben: „Oameni... Ce îndoială poate să mai existe... Bineînţeles, oameni... Fierul şi focul, dărâmături, totdeauna acelaşi lucru...” Probabil că şi el simte această atmosferă, poate chiar mai intens decât mine. În plus, îşi aminteşte acum de locurile natale – pădurile înţesate cu material tehnic ucigător, spaţiile arse, făcute scrum, acolo unde se înalţă trunchiurile moarte şi radioactive ale copacilor arşi şi unde însuşi pământul este îmbibat cu ură, frică şi moarte...

Nu mai aveam ce face în această piaţă. Puteam doar să construim ipoteze şi să ilustrăm tablouri, unul mai groaznic decât celălalt. Ne continuăm drumul şi mă gândesc că în epocile catastrofelor globale civilizaţiile aruncă la suprafaţa existenţei toată ticăloşia, toate scursorile acumulate de secole în genele societăţii. Formele acestor depuneri sunt dintre cele mai diverse şi în funcţie de ele se poate aprecia cât de prost au mers lucrurile la civilizaţia dată, în momentul cataclismului. Foarte puţine se pot spune însă despre natura acestui cataclism, pentru că cele mai diverse catastrofe, fie că este vorba de o pandemie totală, de un război mondial, sau chiar de o catastrofa geologică, aruncă la suprafaţă aceeaşi drojdie: ură, egoism feroce, cruzime, care pare să fie îndreptăţită, dar care în realitate nu are nicio justificare...

Comunicare de la Espada: a reuşit contactul. Ordinul lui Komov: toate grupele să-şi pregătească translatorii pentru receptarea informaţiei lingvistice. Duc mâna la spate şi, pipăind, acţionez întrerupătorul traducătorului portabil...

2 iunie 78
Maia Glumova, prietena lui Lev Abalkin

Nu am mai prevenit-o pe Maia Glumova de vizita ce urma să i-o fac şi, la nouă dimineaţa, m-am îndreptat direct spre Piaţa Stelei.

La revărsatul zorilor a plouat puţin şi acum imensul cub din marmură neșlefuită al Muzeului strălucea umed în soare. Încă din depărtare am zărit o gloată pestriţă de oameni în faţa intrării principale şi, apropiindu-mă, am auzit exclamaţii de decepţie şi nemulţumire. Se părea că Muzeul fusese închis pentru public încă de ieri datorită pregătirii unei noi expoziţii. În general, mulţimea era formată din turişti, dar cei mai indignaţi erau cercetătorii ştiinţifici care îşi aleseseră tocmai această dimineaţă pentru a lucra cu exponatele. N-aveau ei treabă cu noile expoziţii. Trebuiau preveniţi înainte de efectuarea acestor manevre administrative. Iată, acum vor pierde inevitabil ziua de azi... Învălmăşeala s-a accentuat datorită maşinilor cibernetice de făcut curăţenie, pe care probabil uitaseră să le mai reprogrameze şi care umblau acum aiurea prin mulţime, încurcându-se în picioarele tuturor, sărind într-o parte ca urmare a ghionturilor încasate şi stârnind la fiecare minut explozii de râsete răutăcioase prin încercările lor absurde de a trece prin uşile închise.

Înţelegând situaţia, nu am mai zăbovit aici. Nu o dată am fost în acest Muzeu şi ştiam unde se află intrarea de serviciu. Am dat ocol clădirii şi, străbătând aleea umbroasă, m-am îndreptat spre uşiţa largă şi joasă, abia vizibilă după perdeaua de plante căţărătoare. Era închisă şi această uşiţă din material plastic, care imita lemnul vechi de stejar. În pragul ei se chinuia să intre încă un ciberîngrijitor. Avea o înfăţişare tristă, deznădăjduită: în cursul nopţii, săracul, se descărcase de-a binelea, iar acum, aici la umbră, avea prea puţine şanse să acumuleze din nou energie.

L-am împins cu piciorul şi am bătut nervos în uşă. Mi-a răspuns o voce mormântală:

— Muzeul Culturilor Extraterestre este închis temporar pentru amenajarea sălilor centrale ale noii expoziţii. Vă cerem scuze, reveniţi peste o săptămână.

— Massaraksh! am spus tare, uitându-mă puţin dezorientat în jur.

În jur, fireşte, nu era nimeni şi doar ciberul ţârâia grijuliu la picioarele mele. Probabil că pantofii mei îi treziseră interesul.

L-am împins din nou şi iarăşi am lovit cu pumnul în uşă.

— Muzeul Culturilor Extraterestre..., începu vocea mormântală şi se opri brusc. Uşa se deschise.

— Aşa da, am spus şi am intrat.

Ciberul rămase dincolo de prag.

— Ei? i-am spus. Intră.

El s-a dat înapoi, de parcă ar fi ezitat, şi în aceeaşi clipă uşa s-a închis la loc.

Mirosul de pe coridoare nu era prea intens, dar extrem de caracteristic. De mult am observat că fiecare muzeu îşi are mirosul său. Deosebit de puternic miroase în muzeele zoologice, dar nici aici nu mă puteam plânge că nu miroase. Cred că a culturi extraterestre.

Am intrat în prima încăpere şi am văzut două fete, de-a dreptul tinere, care meştereau ceva cu ajutorul unor ciocane de lipit moleculare în măruntaiele unei construcţii, care, mai mult decât orice, aducea cu un gigantic ghem de sârmă ghimpată. Am întrebat unde o pot găsi pe Maia Glumova, am primit explicaţii amănunţite şi am început să străbat sălile şi coridoarele Sectorului Special rezervat obiectelor unei culturi materiale cu destinaţie necunoscută. Aici nu am întâlnit pe nimeni. Masele largi de colaboratori se găseau, probabil, în încăperile centrale, unde se ocupau de noua expoziţie, iar aici nu era nimeni şi nimic în afară de obiectele cu destinaţie necunoscută. În schimb, mă săturasem deja să tot văd aceste obiecte în drumul meu şi, fiindcă veni vorba, am ajuns la convingerea că destinaţia lor, aşa cum este necunoscută, aşa va şi rămâne în vecii vecilor, amin.

Pe Maia Glumova am găsit-o în cabinetul ei de lucru. Când am intrat şi-a ridicat faţa frumoasă, ba, mai mult decât atât, era chiar o femeie foarte drăguţă, cu un păr castaniu minunat, cu ochii mari, cenuşii, nasul puţin cârn, iar mâinile puternice, dezgolite, aveau degetele lungi. Purta o bluză largă, fără mâneci, de culoare albastră, cu dunguliţe albe şi negre. O femeie fermecătoare. Deasupra sprâncenei drepte avea o aluniţă neagră, micuţă.

Se uita la mine absentă, de fapt nu chiar la mine, ci prin mine, mă privea şi tăcea. Pe masa din faţa ei nu era nimic, doar

mâinile ei stăteau pe masă, ca şi când le-ar fi pus acolo şi ar fi uitat de ele.

— Îmi cer scuze, am spus. Numele meu este Maxim Kammerer.

— Da. Vă ascult.

Vocea îi era la fel de absentă şi rostise un neadevăr: femeia nu mă asculta. Nu mă auzea şi nici nu mă vedea. De fapt, era cât se poate de clar că astăzi nu îi păsa de mine. Orice om cumsecade şi-ar fi cerut iertare în locul meu şi ar fi plecat uşurel. Însă eu nu-mi permiteam să fiu un om cumsecade. Eram salariatul organizând COMCON-2 şi mă aflam în timpul serviciului. De aceea nu m-am scuzat şi cu atât mai mult nu am plecat, ci m-am aşezat chiar în primul fotoliu aflat mai la îndemână, după care, abordând mina omului binevoitor, am întrebat:

— Ce se întâmplă astăzi în Muzeu? Nu lasă pe nimeni să intre...

Lăsă impresia că se miră puţin:

— Nu lasă? Oare?

— Păi, ce vă spun! Abia-abia m-au lăsat să trec pe la intrarea de serviciu...

— A, da... Iertaţi-mă, cine sunteţi? Aveţi treabă cu mine?

Am mai spus o dată că sunt Maxim Kammerer şi am început să îmi turui legenda.

Pe neaşteptate se întâmplă un lucru uimitor. Doar ce am rostit numele lui Lev Abalkin, că ea parcă se şi trezi. Dispăru imediat expresia de indolenţă de pe chip, femeia se îmbujoră toată şi literalmente îşi pironi ochii cenuşii asupra mea. Nu scoase însă niciun cuvânt şi mă ascultă până la sfârşit. Doar îşi ridică încet mâinile vlăguite de pe masă, îşi încrucişă degetele lungi şi îşi sprijini bărbia în ele.

— Dumneavoastră l-aţi cunoscut personal? mă întrebă.

Am povestit expediţia din Delta Şarpelui Albastru.

— Şi o să scrieţi despre toate, astea?

— Bineînţeles, am răspuns. Dar asta nu este suficient.

— Nu este suficient pentru ce?

Pe faţa ei se aşternu o expresie stranie – parcă şi-ar fi reţinut cu greu râsul. Ba chiar şi ochii începură să-i strălucească.

— Ştiţi, am reluat eu, vreau să arăt cum a devenit Abalkin cel mai bun specialist în domeniul său. La graniţa dintre zoopsihologie şi sociopsihologie el a produs ceva...

— Dar el nu a devenit specialist în domeniul său, mă întrerupse ea. L-au făcut Progresor. Ei doar l-au… Ei…

Nu, nu îşi reţinea râsul, ci lacrimile. Acum nu se mai stăpâni. Îşi îngropă faţa în palme şi izbucni în hohote de plâns. O, Doamne! În general, lacrimile de femeie reprezintă ceva îngrozitor, iar aici, în plus, nu înţelegeam nimic. Plângea năvalnic, cu suspine, uitând de sine, ca un copil, tremurând din tot corpul, iar eu stăteam ca prostul proştilor şi nu ştiam ce să fac. În astfel de cazuri se aduce un pahar cu apă, dar în cabinet nu se zărea nici pahar, nici apă, nici vreun alt înlocuitor – doar rafturi înţesate cu obiecte având o destinaţie necunoscută.

Ea continua să plângă, lacrimile curgeau şiroaie printre degete şi picurau pe masă, în timp ce femeia suspina spasmodic, plângând cu sughiţuri, cu faţa ascunsă în palme, apoi, pe neaşteptate începu să vorbească şi o făcea în aşa fel, încât parcă ar fi gândit cu voce tare, întrerupându-se pe sine însăşi, dezordonat şi fără vreun scop anume.

…El o bătea – oho, şi încă cum! Cum ridica un pic coada, o bătea de-o spărgea. Nu-i păsa că era fată, că era cu trei ani mai mică decât el – îi aparţinea lui şi cu asta basta. Ea era obiectul lui, obiectul lui propriu. A devenit un obiect chiar din prima zi când a văzut-o. Ea avea cinci ani, el – opt. El alerga în cercuri şi îşi ţipa propria lui numărătoare de joacă: „Lighioană, drept în poartă, de-o nimereşti, o mierleşti!” De zece ori la rând, de douăzeci de ori. Ea a râs şi atunci el a bătut-o pentru prima dată…

…Era minunat să fie obiectul lui, pentru că o iubea. Nu a mai iubit niciodată pe altcineva. Doar pe ea.

Celelalte îi erau indiferente. Nimeni nu înţelegea nimic şi nici nu ştia ce să înţeleagă. El ieşea pe scenă, cânta şi recita doar pentru ea. Aşa şi spunea: „Asta-i pentru tine. Ţi-a plăcut?” Sărea în înălţime, doar pentru ea. Se scufunda în apă până la adâncimea de treizeci şi doi de metri, doar pentru ea. Scria poezii noaptea, tot numai pentru ea. O aprecia foarte mult, era obiectul lui personal şi se străduia mereu să fie vrednic de un asemenea obiect valoros. Şi nimeni nu ştia nimic despre asta. Întotdeauna reuşea să facă astfel încât nimeni nu afla nimic. Totul a durat până în ultimul an, când a aflat Profesorul…

…Mai avea multe alte obiecte personale. Întreaga pădure din jurul internatului era uriaşul său obiect personal. Fiecare pasăre din această pădure, fiecare veveriţă, fiecare broască din

şanţ. Era stăpânul şerpilor, el pornea şi încheia războaiele dintre furnicare, ştia să trateze cerbii – toate îi aparţineau, cu excepţia unui elan bătrân, numit Rex, pe care la început l-a considerat un egal al lui, dar apoi s-au certat şi elanul a fost izgonit din pădure...

...Proasta, proasta de mine! La început totul a fost atât de bine, dar mai târziu, dezvoltându-se, a vrut să se elibereze. Chiar aşa i-a şi spus, direct, că nu mai vrea să fie obiectul lui. El a bătut-o, dar ea era încăpăţânată şi a insistat, proastă blestemată. Atunci a bătut-o din nou, cu cruzime şi duritate, aşa cum îşi bătea lupii care încercau să iasă de sub stăpânirea lui. Dar ea nu era un lup, era mai încăpăţânată decât toţi lupii la un loc. Atunci şi-a scos cuţitul, pe care singur îl făcuse dintr-un os găsit în pădure şi cu un zâmbet drăcesc şi-a crestat încet mâna, într-un mod înspăimântător, de la încheietură până la cot. Stătea în faţa ei, zâmbind drăcesc, cu sângele ţâşnindu-i din mână precum apa de la robinet, şi a întrebat-o: „Dar acum?” El nici măcar n-a apucat să se prăbuşească la pământ, când ea a înţeles câtă dreptate avea. Întotdeauna el avusese dreptate, de la bun început. Dar ea, proasta, proasta, tot nu a vrut să recunoască.

...Iar în ultimul lui an, când ca s-a întors din vacanţă, deja nu mai era nimic. Se întâmplase ceva. Probabil îl luaseră în mâinile lor... Sau aflaseră despre toate şi, bineînţeles, se îngroziseră idioţii. Blestemaţii ăştia de cretini raţionali. El a privit prin ea şi a întors capul. Şi de atunci nu s-a mai uitat la ea. A încetat să mai existe pentru el, ca tot restul de altfel. Îşi pierduse obiectul personal şi se împăcase cu pierderea. Iar când şi-a adus din nou aminte de ea, totul se schimbase. Viaţa încetase să mai fie o pădure enigmatică în care el să rămână stăpânul, iar ea – obiectul cel mai valoros pe care-l avusese. Începuseră deja să-l transforme, era aproape un Progresor, la jumătatea drumului către o altă lume, unde fiecare trăda şi chinuia pe celălalt. Era evident că stătea bine înfipt în acest drum, fiind un elev bun, capabil şi sârguincios. Îi scria, ea nu-i răspundea. O chema, nu-i răspundea. N-ar fi trebuit nici să-i scrie, nici s-o cheme, doar să vină singur şi s-o bată ca altădată şi atunci totul poate că ar fi fost ca mai înainte. Acum însă nu mai era un stăpân. Devenise doar un bărbat, ca atâţia alţii în jur, şi încetase să-i mai scrie...

...Ultima lui scrisoare, ca-ntotdeauna scrisă de mână (admitea doar scrisorile scrise de mână, refuzând orice fel de

cristale sau înregistrări magnetice), ultima scrisoare venise tocmai de acolo, dinspre Şarpele Albastru. „Lighioană, drept în poartă, scria el, de-o nimereşti, o mierleşti.” Nu mai era nimic altceva în această ultimă scrisoare a lui...

Vorbea grăbită, sughiţând şi suflându-şi nasul în şerveţele de laborator mototolite şi brusc am înţeles totul, pentru ca în momentul următor ea să spună singură: se văzuse cu el ieri. Exact când o sunasem şi în timpul discuţiei mele cu Toivo pistruiatul, când o sunasem pe Iadviga şi în timpul discuţiei cu Excelenţa, când mă lăfăiam acasă, citind raportul operaţiunii „Lumea Moartă”, în tot acest timp ea fusese cu el, îl privise, îl ascultase şi ceva se întâmplase între ei, altfel nu s-ar fi plâns acum de propria soartă.

2 iunie 78

Maia Glumova şi ziaristul Kammerer

Tăcu, de parcă şi-ar fi venit în fire, la fel mi-am revenit, şi eu – doar că mai repede cu câteva secunde. Totuşi eram în timpul serviciului. Trebuia să lucrez. Datoria. Simţul datoriei. Fiecare este obligat să-şi îndeplinească datoria. Ce cuvinte mucegăite, zgrunţuroase. După tot ce am avut ocazia să aud. O dau dracului de datorie şi voi face tot posibilul să scot această femeie nefericită din mlaştina disperării ei neînţelese. Poate asta o fi adevărata mea datorie?

Ştiam însă că nu este aşa. Nu poate fi aşa din mai multe cauze. De exemplu, pentru că nu ştiu să scot oameni din mlaştina disperării. Pur şi simplu nu ştiu cum se face asta. Nici n-aş şti cu ce să încep. De aceea, mai mult decât orice, aş fi vrut acum să mă ridic, să mă scuz şi să plec. Bineînţeles, nici asta nu pot să fac, pentru că trebuie neapărat să aflu unde s-au întâlnit şi unde este el acum...

Brusc mă întrebă din nou:

— Cine sunteţi?

M-a întrebat cu o voce răguşită şi seacă, iar ochii îi erau deja reci şi scânteietori, nişte ochi complet bolnavi.

Până să apar eu a stat singură aici, deşi în jur au fost foarte mulţi colegi, ba chiar şi prieteni, dar ea oricum a rămas singură, cu toate că, probabil, cineva dintre ei tot a venit la ea şi a încercat să-i vorbească, fără să schimbe însă nimic, pentru că aici nimeni nu a ştiut şi nici n-ar fi putut să ştie ceva despre omul care a umplut sufletul femeii cu această îngrozitoare disperare, cu această mistuitoare dezamăgire ce-i sorbea puterile şi cu altele, ce se acumulaseră în ea în decursul nopţii trecute şi care voiau acum să irupă, fără a găsi însă ieşirea, până când, iată, am apărut eu şi am rostit numele lui Lev Abalkin: parcă aş fi tăiat cu bisturiul un abces insuportabil. Şi atunci ea a izbucnit, simţind pentru un timp o mare uşurare, că a reuşit în sfârşit să ţipe, să plângă, să se elibereze de durere, raţiunea i s-a descătuşat şi din acel moment, am încetat să mai fiu un doctor şi am devenit ceea ce de fapt eram în realitate: un om complet străin, aflat acolo ocazional. Acum era evident pentru ea că de fapt nu puteam fi considerat un ins nimerit acolo total ocazional, pentru că astfel de întâmplări nu există. Este de neconceput: să te desparţi de iubitul tău acum douăzeci

de ani, să nu ştii nimic despre el timp de douăzeci de ani, să nu-i auzi numele douăzeci de ani, apoi să-l întâlneşti din nou după această perioadă, să petreci cu el o noapte – amară, groaznică, mai groaznică şi mai amară decât orice despărţire –, ca dimineaţa, pentru prima dată în douăzeci de ani, să auzi numele lui rostit de un om complet străin, nimerit acolo întâmplător...

— Cine sunteţi? întrebă ea cu voce răguşită şi inexpresivă.

— Numele meu este Maxim Kammerer, am răspuns pentru a treia oară, arătând prin toată înfăţişarea mea că sunt extrem de dezorientat. Într-o anumită măsură, sunt ziarist... Dar, pentru Dumnezeu... Eu, probabil, am nimerit cam prost... Ştiţi, adun material pentru o carte despre Lev Abalkin...

— Ce face el, aici?

Nu mă credea. Simţea poate că mă interesează nu atât un material despre Lev Abalkin, cât însuşi Lev Abalkin. Trebuia sa mă reorientez. Cât mai repede. Iar eu, bineînţeles, m-am reorientat.

— În ce sens? întrebă ziaristul Kammerer, nedumerit şi chiar un pic îngrijorat.

— Are aici o misiune?

Ziaristul Kammerer rămase perplex.

— Mi-misiune? N-nu prea înţeleg... Ziaristul Kammerer arăta jalnic. Fără nicio îndoială, nu fusese pregătit pentru o asemenea întâlnire. Nimerise într-o situaţie stupidă împotriva voinţei lui şi nu-şi imagina cum ar fi putut să se descurce într-o astfel de situaţie. Mai mult decât orice pe lume, ziaristul Kammerer ar fi vrut să fugă.

— Maia Toivovna, eu doar... Ce Dumnezeu, să nu credeţi... Consideraţi că n-am auzit nimic aici... Deja am uitat totul!... Şi, de fapt nici n-am fost aici!... Dacă însă pot să vă ajut cu ceva...

Ziaristul Kammerer mormăia inepţii şi era congestionat din cauza fâstâcelii. Nu mai stătea jos. Abordase o poziţie serviabilă şi foarte incomodă, aplecat deasupra mesei şi tot încercând să o prindă de cot pe Maia Toivovna în semn de încurajare. Probabil că arăta destul de dezgustător, dar cu siguranţă părea total inofensiv şi prostesc.

— ...Vedeţi, eu am o manieră de lucru... mormăia într-o încercare penibilă de a se justifica cumva. Probabil că, nu ştiu, e discutabil, dar înainte reuşeam mereu... Eu încep de la periferie: colaboratori, prieteni... profesorii, bineînţeles... mentorii... Apoi, ca să zic aşa, înarmat, abordez principalul

subiect de cercetare... Am întrebat la COMCON şi mi-au spus că Lev Abalkin trebuie să se întoarcă pe Pământ foarte curând... Am discutat deja cu Profesorul... Cu doctorul... Apoi m-am decis... cu dumneavoastră... clar nu e momentul potrivit... Iertaţi-mă şi iar iertaţi-mă... Doar nu sunt orb, văd că s-a produs o coincidenţă foarte neplăcută...

Acest neîndemânatic şi cam prostuţ ziarist Kammerer a reuşit totuşi s-o liniştească. Ea se lăsă moale în fotoliu şi îşi îngropă faţa în palme. Suspiciunea dispăruse şi rămăsese doar ruşinea şi învăluirea oboselii.

— Da, spuse ea. Această coincidenţă...

Acum ziaristul Kammerer ar fi trebuit să se întoarcă şi să plece în vârful picioarelor. Ziaristul nu era un astfel de om. Nu putea el, uite-aşa, pur şi simplu, să lase singură o femeie chinuită, supărată şi care fără îndoială avea nevoie de sprijin şi ajutor.

— Bineînţeles, o coincidenţă, nimic altceva... mormăia el. Să uităm, n-a fost nimic. Apoi, cândva, când doriţi... dacă binevoiţi... eu... cu foarte mare recunoştinţă, bineînţeles... Desigur, nu e pentru prima dată în activitatea mea când mi se întâmplă să discut mai întâi cu subiectul principal, iar apoi deja... Maia Toivovna, să chem poate pe cineva? Eu într-o clipă...

Ea tăcea.

— Mă rog, dacă nu trebuie, e bine şi aşa... De ce? Mai stau aici cu dumneavoastră... pentru orice eventualitate...

În sfârşit, ea îşi luă palmele de pe ochi.

— Nu e nevoie să staţi cu mine, spuse sfârşită. Mai bine duceţi-vă la subiectul dumneavoastră principal...

— Nu-nu-nu! protestă ziaristul Kammerer. Am timp berechet. Subiectul, ştiţi, ca orice subiect, n-aş fi vrut să vă las singură... Am destul timp... Ezită, se răsuci, apoi dădu din mână. N-o să disparā nicăieri subiectul! Îl prind eu... Cred că nici nu este acasă acum. Îi ştiu eu pe Progresorii ăştia în concediu. Umblă probabil prin oraş şi se lasă pradă amintirilor sentimentale...

— Nu este în oraş, spuse Maia Toivovna, totuşi cu reţinere. Până la el aveţi două ore de zbor...

— Două ore de zbor? Ziaristul Kammerer era neplăcut surprins. Daţi-mi voie, dar am avut impresia...

— E la Valdai! La staţiunea balneară „Plopişorul”! La lacul Velie! Şi să ştiţi că hiper-T-ul nu funcţionează!

— Hm-m-m! făcu tare ziaristul Kammerer.

O călătorie de două ore în aer, evident, nu intra în planurile lui de astăzi. Ba chiar se putea crede că el, în general, este contra călătoriilor aeriene.

— Două ore... mormăia el. Aşa-aşa-aşa... Îmi imaginam altfel toate astea... Scuzaţi-mă, Maia Toivovna, aş putea cumva lua legătura cu el de aici?...

— Probabil că se poate, răspunse Maia Toivovna cu o voce complet stinsă. Nu ştiu însă numărul lui... Auzi, Kammerer, ia lasă-mă singură. Acum nu mai are niciun rost să stai cu mine.

Şi iată că abia acum ziaristul Kammerer înţelese pe deplin situaţia penibilă în care se afla. Ţâşni în picioare şi fugi spre uşă. Îşi aduse aminte de ceva şi se înapoie la masă. Mormăi nedesluşit nişte scuze. Din nou o zbughi spre uşă, ciocnindu-se în drum de un fotoliu. Continuând să bâiguie scuze, ridică fotoliul şi îl aşeză la loc cu foarte mare precauţie, de parcă ar fi fost de cristal sau porţelan. Se retrase, făcând mereu plecăciuni, împinse uşa cu spatele şi dădu buzna în coridor.

Am închis încet uşa şi am stat un timp, frecându-mi cu dosul palmei muşchii amorţiţi ai feţei. Îmi era greaţă, de ruşine şi dezgust faţă de mine însumi.

2 iunie 78
„Plopişorul”. Doctorul Gowannek

De pe malul estic, „Plopişorul” arăta ca o aluviune de acoperişuri albe şi roşii, cufundate în desişurile roşii şi verzi de scoruş. Se mai vedea acolo o fâşie îngustă de plajă şi un debarcader ce părea a fi din lemn şi de care se lipise un cârd de bărci multicolore. Pe întregul povârniş scăldat de soare nu se zărea suflet de om şi doar la debarcader cineva în alb stătea jos, cu picioarele goale atârnându-i în gol, deasupra apei, şi trebuie presupus că pescuia – prea era nemişcat.

Mi-am aruncat hainele pe bancă şi am intrat în apă fără zgomot. Apa lacului Velie era bună, curată, dulce şi era o adevărată plăcere să înoţi.

M-am căţărat pe debarcader şi am sărit într-un picior pe scândurile înfierbântate de soare, scoţându-mi apa dintr-o ureche, iar acest cineva îmbrăcat în alb îşi desprinse, în sfârşit, privirile de pe pluta undiţei şi uitându-se peste umăr întrebă cu interes:

— Aşa veniţi de la Moscova, doar în chiloţi?

Din nou dădeam de un moşulică la vreo sută de ani, uscăţiv şi slab precum undiţa lui din bambus, doar că nu era galben la faţă, ci mai degrabă maroniu, ba chiar aş fi spus că-i aproape negru. Asta şi poate datorită contrastului cu îmbrăcămintea albă, imaculată. Cu toate acestea, ochii lui erau tineri – mici, albaştri şi jucăuşi. O şepcuţă de un alb orbitor, cu un cozoroc gigantic contra soarelui, îi acoperea capul, neîndoielnic pleşuv, şi îl făcea să semene ori cu un jocheu ieşit la pensie, ori cu un şcolar marktwainian ce chiulea de la şcoala duminicală.

— Se spune că aici se găseşte peşte din belşug, am spus, lăsându-mă pe vine lângă el.

— Minciuni, răspunse. Continuă scurt. E greu.

— Se spune că pe aici se poate petrece binişor timpul liber.

— Depinde cine-l petrece, preciză.

— Se spune că pe aici este o staţiune modernă.

— A fost.

Eram secătuit. Am tăcut amândoi.

— O staţiune modernă, tinere, rosti el sentenţios, a fost pe aici cam acum trei sezoane. Sau cum spune strănepotul meu Briaceslav: „acum înapoi”. Acum, vezi tu, tinere, noi nu ne putem închipui odihna fără apă rece ca gheaţa, fără ţânţari,

crudităţi şi păduri sălbatice... „Stâncile sălbatice – iată adăpostul meu”, vezi tu... Taimîr şi Ţara lui Baffin, ştiţi doar... Cosmonaut? întrebă brusc. Progresor? Etnolog?

— Am fost, am spus nu fără răutate.

— Iar eu sunt doctor, spuse fără să clipească. Cred că nu aveţi nevoie de mine!? În ultimele trei sezoane rar am fost cuiva de folos aici. De altfel, experienţa ne arată că pacienţii înclină să vină în turmă. De exemplu, ieri a fost nevoie de mine. Se pune întrebarea: de ce nu şi azi? Sunteţi sigur că nu aveţi nevoie de mine?

— Doar ca un interlocutor plăcut, am spus cu sinceritate.

— Păi, ce să spun, mulţumesc şi pentru asta, răspunse prompt. Haideţi atunci să mergem la un ceai.

Şi ne-am dus să bem ceai.

Doctorul Gowannek locuia într-o casă ţărănească impunătoare, din bârne, aflată lângă pavilionul medical. Casa era utilată cu tot necesarul: cerdac cu stâlpi şi balustrade, cu ancadramente dantelate, cu cocoş metalic pe acoperiş, cu un cuptor rusesc din pământ, cu ultrasunete şi autoreglare, cu baie şi vatră, cu un pat de pământ pentru două persoane în spatele cuptorului şi o pivniţă dublu etajată, conectată de altfel la Linia de Aprovizionare. În spatele casei, printre desişurile mari de urzică, se iţea cabina hiper-T-ului, construită cu măiestrie în sulul unui WC din lemn.

Ceaiul doctorului a constat într-o ciorbă rece de sfeclă roşie, pasat de mei cu dovleac şi, în fine, cvas spumos cu stafide. Ceaiul propriu-zis, ceaiul, ca atare, nu exista: în convingerea lui profundă, doctorul Gowannek considera că datorită consumului de ceai concentrat se formează pietre la rinichi, iar ceaiul slab era un nonsens culinar.

Doctorul Gowannek era un vechi locuitor al „Plopişorului”: începuse să practice meseria în aceste locuri în urmă cu douăsprezece sezoane. Cunoscuse „Plopişorul” şi ca o staţiune mediocră, cum sunt cu miile, şi în timpul înfloririi ei fantastice, când în balneologie se vehicula ideea că numai zona temperată este capabilă să facă fericit un om. N-a părăsit staţiunea nici acum, în perioada decăderii ei inevitabile.

În sezonul actual, început ca de obicei în aprilie, nu veniseră la „Plopişor” decât trei persoane.

La mijlocul lui mai a stat aici o pereche, soţ şi soţie, nişte vidanjori absolut sănătoşi, abia sosiţi din Atlanticul de Nord,

unde împrăştiaseră o grămadă imensă de reziduuri radioactive. Această pereche – un negru bantu şi o malaieză – încurcase emisferele şi venise aici, vedeţi dumneavoastră, ca să schieze. Au umblat câteva zile prin pădurile din jur şi într-o noapte minunată au dispărut fără urmă, abia după o săptămână sosind o telegramă din insulele Faulkland, cu scuzele de rigoare.

Şi iată că ieri, dis-de-dimineaţă, a apărut brusc în staţiunea „Plopişorul" un tânăr ciudat. De ce ciudat? În primul rând, nu era clar cum ajunsese aici. Nu avea niciun mijloc de transport, nici aerian, nici terestru – pentru asta doctorul Gowannek putea garanta, datorită insomniei şi auzului său foarte bun. Nici pe jos nu ajunsese: prea nu aducea a om care să călătorească pe jos. De altfel, doctorul Gowannek putea ghici fără greş turiştii pedeştri după miros. Mai rămânea hiper-transportul. Dar, după cum se ştie, în ultimele zile hiper-recepţia a fost perturbată de fluctuaţia câmpului neutric şi asta însemna că la „Plopişor" se putea ajunge cu hiper-transportul doar din pură întâmplare. Atunci se pune următoarea întrebare: dacă acest tânăr apăruse aici din pură întâmplare, de ce se năpustise imediat la doctorul Gowannek, de parcă toată viaţa ar fi tânjit să-l găsească tocmai pe acesta?

Acest ultim punct i se păru cam neclar turistului Kammerer, călătorul în chiloţi, şi doctorul Gowannek nu întârzie să dea explicaţiile corespunzătoare. De fapt, tânărul straniu nu avea nevoie tocmai de doctorul Gowannek. Îi trebuia oricare doctor şi cu cât mai repede, cu atât mai bine. Tânărul se plângea de extenuare nervoasă şi ea exista cu adevărat, atât de puternică încât era vizibilă cu ochiul liber pentru un doctor atât de experimentat precum Gowannek. Asta îl determină pe doctor să efectueze o analiză minuţioasă şi multilaterală, care, din fericire, nu indică nimic patologic. Trebuia remarcat că acest diagnostic pozitiv avu pentru tânăr un efect de-a dreptul întremător. Literalmente tânărul înflori văzând cu ochii şi deja după două-trei ore primea musafiri ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Nu-nu, musafirii sosiseră în modul cel mai obişnuit cu putinţă – cu un aeroglisor standard... de fapt nu musafiri, ci o musafiră. Şi era foarte just: pentru un tânăr nu există şi nu poate exista o psihoterapie mai tămăduitoare decât o tânără fermecătoare. În practica amplă a doctorului Gowannek apăruseră destul de des cazuri analoage. Iată, de exemplu...

Doctorul Gowannek povesti cazul numărul unu. Sau, să zicem... Doctorul Gowannek povesti cazul numărul doi. În mod corespunzător şi pentru tinere cea mai bună psihoterapie este... Şi doctorul Gowannek exemplifică situaţiile numărul trei, patru şi cinci.

Pentru a nu se face de râs, turistul Kammerer se grăbi să replice cu un exemplu din propria experienţă, când el era Progresor şi se afla tot aşa, la limita extenuării nervoase, însă acest exemplu jalnic şi nereuşit a fost respins de doctorul Gowannek cu indignare. Se vede treaba că totul era complet diferit la Progresori – mult mai complicat, iar într-un anumit sens, invers, mult mai simplu. În orice caz, fără consultarea unui specialist, doctorul Gowannek nu şi-ar fi permis niciodată să aplice vreun tratament psihoterapeutic tânărului ciudat, dacă acesta ar fi fost Progresor...

Dar tânărul ciudat, evident, nu era un Progresor. Fie vorba între noi, cred că niciodată nu ar fi putut să fie un Progresor: pentru o astfel de meserie are un tip nefolositor de sistem nervos. Nu, nu era Progresor, mai degrabă ori artist, ori vreun pictor care suferise un mare eşec creator. Iar acesta nu era nici primul, nici al zecelea caz în bogata practică a doctorului Gowannek. Îmi amintesc... Şi doctorul Gowannek începu să înşire o mulţime de cazuri, unul mai frumos decât celălalt, bineînţeles, schimbând numele adevărate cu diferite icsuri, beta şi chiar alfa...

Turistul Kammerer, fostul Progresor şi un om îndeobşte grosolan din fire, întrerupse destul de brutal această lecţie didactică, spunând că el, personal, pentru nimic în lume nu ar fi fost de acord să stea în această staţiune cu un artist nebun. Aceasta a fost o remarcă negândită şi turistul Kammerer fu imediat pus la punct, înainte de toate, cuvântul „nebun” a fost analizat, făcut ţăndări şi dat de-o parte, ca fiind nepotrivit din punct de vedere medical şi, în plus, vulgar. Şi doar apoi doctorul Gowannek spuse cu un venin neobişnuit în voce că sus-numitul artist nebun, presimţind probabil invazia fostului Progresor Kammerer şi tot inconfortul legat de aceasta, singur refuzase gândul de a împărţi împreună aceeaşi staţiune şi încă de dimineaţă plecase cu primul aeroglisor apărut. În plus, atât de tare s-a grăbit să evite întâlnirea cu turistul Kammerer, încât nici nu mai avusese timp să-şi ia rămas-bun de la doctorul Gowannek.

Fostul Progresor Kammerer rămase însă insensibil la venin. El primi totul ca pe un adevăr curat şi îşi exprimă deplina satisfacţie că staţiunea este liberă de lucrători ai artei extenuaţi nervoşi şi că acum se poate alege uşor şi cu bun gust un loc propice pentru odihnă.

— Unde a locuit acest neurastenic? întrebă el direct şi imediat se explică: Ca să nu mă duc în zadar acolo.

Această discuţie se purta deja în cerdacul cu balustrade. Puţin şocat, doctorul Gowannek arătă în tăcere o casă pitorească, ce purta numărul şase, mare şi albastru, aflată separat de celelalte construcţii pe un mal abrupt.

— Minunat, spuse turistul Kammerer. Înseamnă că nu vom merge acolo. Şi mai întâi, iată, acolo o să mergem... Îmi place că acolo parcă este scoruşul mai des...

Era evident că sociabilul doctor Gowannek ar fi vrut să propună – iar în cazul rezistenţei să impună –, persoana lui drept conducător şi ghid al „Plopişorului”. Acum însă turistul şi fostul Progresor Kammerer i se părea prea lipsit de jenă şi cu obrazul gros.

— Bineînţeles, i-o reteză el. Vă sfătuiesc să mergeţi pe poteca aceea. O să găsiţi vila cu numărul doisprezece...

— Cum? Dar dumneavoastră?

— Mă iertaţi. Ştiţi, eu am obiceiul ca după ceai să mă odihnesc în hamac...

Fără-ndoială că o singură privire rugătoare ar fi fost suficientă ca doctorul Gowannek să se înmoaie imediat şi să-şi schimbe obiceiul în numele legilor ospitalităţii. De aceea Kammerer, vulgar şi cu obrazul gros, se grăbi să umple paharul.

— B-b-blestemaţii de ani, spuse compătimitor şi treaba a fost aranjată.

Fierbând de indignare, doctorul Gowannek se îndreptă în tăcere spre hamacul său, iar eu am dispărut în desişurile de scoruş, am înconjurat pavilionul medical şi urcând povârnişul abrupt m-am îndreptat spre casa neurastenicului.

2 iunie 78

În casa numărul şase

Mi-a fost cât se poate de clar că „Plopişorul” nu-l va mai vedea niciodată pe Lev Abalkin şi că nu voi găsi nimic folositor pentru mine în locuinţa lui temporară. Două lucruri nu-mi erau însă prea clare. Şi-ntr-adevăr: cum a ajuns Lev Abalkin la acest „Plopişor” şi pentru ce? Din punctul lui de vedere, dacă se ascundea cu adevărat, mult mai logic şi neprimejdios ar fi fost să vină la un doctor în oricare mare oraş. De exemplu, la Moscova, aflată la zece minute de zbor de aici, sau măcar la Valdai, aflat la două minute de zbor. Mai degrabă nimerise aici cu totul întâmplător: ori ignorase avertismentul cu privire la furtuna neutrino, ori îi era totuna unde nimereşte. Avea nevoie de un doctor – urgent, vital. Pentru ce?

Şi încă o ciudăţenie. Era oare posibil ca un doctor experimentat, în vârstă de o sută de ani, să greşească în aşa hal, încât să declare un Progresor matur drept inapt pentru această profesie? Este îndoielnic. Cu atât mai mult cu cât se punea nu pentru prima dată problema orientării profesionale a lui Abalkin... E cam fără precedent. Una este să faci pe cineva Progresor contrar aptitudinilor sale profesionale şi cu totul altceva să faci Progresor un om cu sistemul nervos contraindicat pentru aceasta. Pentru o chestie de genul ăsta se dă afară din serviciu, nu temporar, ci pentru totdeauna, fiindcă asta nu mai miroase a irosire de energie umană, ci a moarte de om... Apropo, Tristan a murit deja... Şi imediat m-am gândit că la urmă, când îl voi găsi pe Lev Abalkin, va trebui să-i găsesc pe acei oameni din vina cărora s-a produs această încurcătură.

Aşa cum m-am aşteptat, uşa locuinţei temporare a lui Lev Abalkin nu era încuiată. Micul hol era pustiu, iar pe o măsuţă rotundă, joasă, sub o lampă fluorescentă, se găsea o jucărie – un ursuleţ panda, care dădea îngâmfat din cap, cu ochişorii rubiniu-aprins.

M-am uitat la dreapta, în dormitor. Probabil că aici nu mai intrase nimeni de vreo doi ani, poate chiar trei: lumina automată nu mai fusese pusă în funcţiune, iar deasupra patului acoperit se zărea în colţ păienjenişul întunecat şi plin de păianjeni morţi.

Ocolind măsuţa, am trecut în bucătărie. Bucătăria fusese folosită. Pe masa pliantă se găseau farfurii murdare, fereastra

Liniei de Aprovizionare era deschisă, iar în compartimentul de primire se putea admira un pachet neatins conţinând un ciorchine de banane. Probabil că acolo la el, în statul-major „C”, Lev Abalkin era obişnuit să apeleze la serviciile aghiotantului. De altfel, se putea presupune că nu ştia nici cum se pune în funcţiune ciberîngrijitorul...

Într-o oarecare măsură bucătăria m-a pregătit pentru ceea ce am văzut în sufragerie. Este adevărat că într-o măsură prea mică. Pe toată suprafaţa podelei erau împrăştiate bucăţele rupte de hârtie. Canapeaua largă zăcea în dezordine; pernele multicolore erau aruncate peste tot, iar una se găsea pe jos, în colţul cel mai îndepărtat al camerei. Fotoliul de lângă masa era răsturnat, iar pe masă erau aruncate în dezordine farfurii murdare şi farfurii cu mâncare uscată; printre toate astea trona o sticlă cu vin, începută. Încă o sticlă se rostogolise până la perete, lăsând în urmă o dâră lipicioasă pe covor. Nu se ştie de ce, nu era decât un singur pahar cu resturi de vin, dar fiindcă perdeaua de la geam era ruptă şi atârna în ultimele firicele, am presupus imediat că al doilea pahar zburase prin geamul larg deschis.

Nu toată hârtia era mototolită şi aruncată pe jos. Câteva foi albeau canapeaua, bucăţi rupte căzuseră şi în farfuriile cu mâncare şi, în general, farfuriile şi platourile erau puţin împinse într-o parte, iar în spaţiul creat se găsea un top întreg de hârtie.

Am făcut precaut câţiva paşi şi imediat ceva tare mi se înfipse în talpa desculţă. Era o bucăţică de chihlimbar asemănătoare unei măsele cu două rădăcini. Era sfredelită de la un capăt la altul. M-am lăsat, pe vine şi uitându-mă împrejur am mai găsit câteva bucăţele similare, iar restul mărgelelor de chihlimbar erau aruncate sub masă, lângă canapea.

Stând tot pe vine, am cules din apropiere o bucăţică de hârtie şi am desfăcut-o pe covor. Era o jumătate dintr-o hârtie obişnuită de scris, pe care cineva desenase cu stiloul o faţă de om. O faţă de copil. Un băieţandru de vreo doisprezece ani, cu obrajii bucălaţi. După mine, tipul de pârâcios. Desenul era schiţat din câteva linii exacte, sigure. Un desen foarte-foarte bun. Mă fulgeră un gând: dacă greşesc şi nu e vorba de Lev Abalkin, ci de un pictor profesionist, victima unui eşec creator şi creatorul acestui întreg haos?

Am adunat toată hârtia de pe jos, am ridicat fotoliul şi m-am aşezat în el.

Şi iarăşi mi se păru destul de ciudat totul. Cineva desenase repede şi sigur nişte feţe, în majoritatea lor de copii, desenase nişte animale, în mod evident pământene, nişte construcţii, peisaje şi chiar, dacă nu mă înşel, nişte nori. Mai erau aici nişte scheme şi crochiuri executate cu mână de topograf profesionist: desişuri, pârâuri, mlaştini, răscruci de drumuri şi, tot aici, printre laconicele semne topografice mai apăreau figuri micuţe de oameni, unii stând jos, alţii culcaţi, în fugă, şi miniaturi de animale – ori reni, ori elani, ori lupi, ori câini, iar unele dintre aceste figuri erau inexplicabil tăiate.

Toate acestea păreau de neînţeles şi în orice caz nu se legau nicicum cu haosul din cameră şi cu imaginea ofiţerului de stat-major imperial, care nu suferise recondiţionarea. Pe una din foi am găsit portretul Maiei Glumova, minunat executat, la care m-a frapat expresia dezorientării, ori a nedumeririi, surprinsă foarte abil pe acest chip zâmbitor şi în general vesel. Mai era acolo şi caricatura Profesorului Serghei Pavlovici Fedoseev, o caricatură magistrală: probabil că tocmai aşa arăta Serghei Pavlovici acum un sfert de veac. Privind această caricatură am înţeles, în sfârşit, ce construcţii erau reprezentate în desene – era arhitectura tipică şcolilor-internat din Euro-Asia în urmă cu douăzeci şi cinci de ani... Totul fusese desenat repede, cu siguranţă şi exactitate şi aproape imediat rupt, mototolit şi aruncat.

Am dat de-o parte hârtiile şi am privit din nou prin sufragerie. Atenţia mi-a fost atrasă de o cârpuşoară bleu, aruncată sub masă. Am ridicat-o şi am văzut că era o batistă de femeie. Batista era mototolită şi ruptă. Desigur, mi-am amintit imediat de povestea lui Akutagawa şi mi-am imaginat cum Maia Toivovna a stat aici, în acest fotoliu din faţa lui Lev Abalkin, cum îl privea şi îl asculta, zâmbetul de pe faţa ei, expresia dezorientării ori a nedumeririi apărând ca o umbră străvezie, cum mâinile Maiei sfâşiau şi rupeau fără milă batista pe sub masă...

O vedeam cu claritate pe Maia Glumova, dar nu-mi puteam imagina defel ce vedea şi ce auzea. Toată afacerea se concentra în aceste desene. Dacă n-ar fi fost ele mi-aş fi putut imagina foarte uşor pe această canapea răvăşită un ofiţer imperial obişnuit, abia sosit din cazarmă şi care adulmecă odihna binemeritată. Desenele existau însă şi ceva foarte important, foarte complicat şi foarte întunecat se ascundea în ele...

Nu mai aveam ce face aici. M-am întins spre videofon şi am format numărul Excelenţei.

2 iunie 78

Reacţia neaşteptată a Excelenţei

Mă ascultă fără să mă întrerupă, ceea ce deja era un semn îndeajuns de rău. Am încercat să mă consolez cu gândul că nemulţumirea lui nu are legătură cu mine, ci cu alte împrejurări, ce nu mă priveau. Totuşi, ascultându-mă până la sfârşit, spuse posomorât:

— Cu Glumova nu ţi-a ieşit aproape nimic.

— Eram legat de legendă, am spus sec.

Nu mă contrazise.

— Ce ai de gând să faci mai departe? întrebă.

— Cred că nu se mai întoarce aici.

— Şi eu cred la fel. Iar la Glumova?

— Greu de spus. Ca să fiu mai exact, nu pot să spun nimic. Nu înţeleg. Desigur, rămâne o şansă.

— Care-i părerea ta: în general, de ce s-a întâlnit cu ea?

— Tocmai asta nu înţeleg, Excelenţă. Judecând după toate, aici n-au avut în vedere decât dragostea şi amintirile. Numai că dragostea nu a fost chiar o dragoste, iar amintirile nu au fost simple amintiri. Altfel Glumova nu ar fi fost într-o asemenea stare. Fireşte, dacă s-ar fi îmbătat ca un porc, ar fi putut să o jignească... Mai ales dacă ne aducem aminte ce relaţii ciudate au avut în copilărie...

— Nu exagera, mormăi Excelenţa. De mult nu mai sunt copii. Să punem problema aşa: dacă o s-o cheme din nou sau singur va veni la ea – îl va accepta?

— Nu ştiu. Mai degrabă – da. El încă mai înseamnă mult pentru ea. N-ar fi fost atât de disperată din cauza unui om care să îi fie indiferent.

— Literatură, bodogăni Excelenţa şi pe neaşteptate urlă: Trebuia să afli de ce a chemat-o! Să afli ce au vorbit! Ce i-a spus el!

M-am înfuriat.

— N-am putut afla nimic din toate astea, am spus. Făcuse o criză de isterie, iar când şi-a revenit, în faţa ei stătea un ziarist idiot, cu obrazul gros de-un ţol...

Mă întrerupse.

— Va trebui să te mai întâlneşti o dată cu ea.

— Atunci daţi-mi voie să schimb legenda!

— Ce propui?

— Să zicem aşa. Sunt de la COMCON. S-a întâmplat o nenorocire pe o planetă oarecare. Lev Abalkin a fost martor. Această nenorocire l-a zguduit însă atât de tare, încât a fugit pe Pământ şi acum nu mai vrea să vadă pe nimeni... Distrus psihic, aproape bolnav. Îl căutăm ca să aflăm ce s-a întâmplat acolo...

Excelenţa tăcea, era evident că nu-i plăcea propunerea mea. I-am privit un timp chelia pistruiată şi nemulţumită care acoperea ecranul, apoi, stăpânindu-mă, am spus din nou:

— Înţelegeţi, Excelenţă, deja nu se mai poate minţi ca înainte. Ea a realizat că nu am apărut întâmplător acolo. Se pare că am reuşit să-i schimb părerea, dar dacă voi apărea în acelaşi rol – va fi un afront incontestabil adus raţiunii sănătoase! Ori a crezut că sunt ziarist, dar atunci nu mai are ce discuta cu mine şi mă va da dracului de imbecil cu şoriciul gros, ori nu m-a crezut şi atunci cu atât mai mult mă va expedia. În locul ei aş face la fel. Dar dacă sunt un reprezentant al COMCON-ului, atunci am dreptul să întreb şi mă voi strădui s-o fac în aşa fel încât să răspundă.

Mi se părea că totul sună destul de logic. În orice caz, acum nu puteam găsi o altă cale. La ea oricum nu mă mai duc în rolul ziaristului idiot. La urma urmei, Excelenţa ştie ce este mai important: de găsit omul sau de păstrat secretul căutării.

Întrebă fără să ridice capul:

— De ce a trebuit să mergi dimineaţa la Muzeu?

M-am mirat.

— Adică cum „de ce”? Ca să discut cu Glumova...

Îşi înălţă încet capul şi i-am văzut ochii. Pupilele erau dilatate cât tot irisul. M-am dat înapoi. Categoric, spusesem ceva îngrozitor. Am început să îndrug ca un şcolar:

— Dar ea lucrează acolo... Unde puteam să discut cu ea? Acasă n-am găsit-o...

— Glumova lucrează la Muzeul Culturilor Extraterestre? întrebă, pronunţând apăsat cuvintele.

— Da, dar ce s-a întâmplat?

— În sectorul special al obiectelor cu destinaţie necunoscută..., şopti. Ori întreabă, ori comunică. Mă trecu un fior rece pe şira spinării, când am văzut cum colţul stâng al gurii sale cu buze subţiri se deplasează uşor şi mai spre stânga, tot în jos.

— Da, am şoptit.

Iar nu i-am mai văzut ochii. Ecranul fusese din nou acaparat de o chelie strălucitoare.

— Excelenţă...

— Taci! urlă el.

Şi am tăcut amândoi pentru mult timp.

— Aşa, spuse în sfârşit cu vocea lui obişnuită. Du-te acasă. Stai acasă şi să nu cumva să pleci undeva. Pot să am nevoie de tine în orice minut. Dar mai curând la noapte. Cât îţi ia drumul?

— Două ore şi jumătate.

— De ce aşa mult?

— Mai trebuie să trec lacul înot.

— Bine. Cum ajungi acasă îmi raportezi. Grăbeşte-te.

Ecranul se stinse.

Din referatul lui Lev Abalkin (Operaţiunea „Lumea Moartă”)

…Ploaia se înteţeşte din nou, ceaţa devine tot mai densă şi drept urmare casele aproape că nu se mai văd din mijlocul drumului, de-o parte şi de alta. Experţii intră în panică: au impresia că li s-au defectat transformatoarele bi-optice. Îi liniştesc. Liniştindu-se, devin obraznici şi insistă enervant să aprind un proiector anticeaţă. Îl aprind special pentru ei. Experţii se entuziasmează, dar acum Şcekn se aşază pe coadă, în mijlocul drumului, şi declară că nu va mai face niciun pas până când nu va dispărea acest curcubeu stupid, care-i provoacă dureri în urechi şi mâncărimi între degete. El, Şcekn, vede minunat şi fără aceste proiectoare absurde, iar experţii, chiar dacă nu văd nimic, nici nu au nevoie să vadă ceva. Mai bine ar fi făcut şi ei o treabă utilă, cum ar fi pregătirea unei supe de ovăz cu fasole pentru Şcekn, la întoarcere. Explozie de indignare. În general, experţii se tem de Şcekn. Orice pământean care-i cunoaşte pe Căpăţânoşi, mai devreme sau mai târziu tot va prinde teama de ei. Pe de altă parte, oricât de paradoxal ar părea, acelaşi pământean este incapabil să se poarte cu Căpăţânoşii altfel decât ar face-o cu nişte câini mari, vorbitori (circ, minuni ale zoopsihologiei etc…).

Unul dintre experți face imprudenţa să-l ameninţe pe Şcekn că nu-l va mai hrăni dacă se încăpăţânează atât… Şcekn ridică vocea. Se lămureşte faptul că el, Şcekn, toată viaţa s-a descurcat de minune şi fără experţi. Mai mult decât atât, ne-a fost extrem de bine până când s-a făcut simţită iar prezenţa experţilor. În ceea ce-l priveşte pe acel expert, care acum, judecând după toate, vrea să mănânce supa de ovăz cu fasole a lui Şcekn… Şi aşa mai departe, şi aşa mai departe.

Stau în ploaie, ea se înteţeşte continuu şi în timp ce ascult toată această pălăvrăgeală despre experţi şi fasole nu mă pot desprinde de o amorţeală stupidă. Am senzaţia că sunt martor la o reprezentaţie teatrală incredibil de absurdă, fără cap şi coadă, unde toate personajele şi-au uitat rolurile şi înşiră verzi şi uscate în speranţa că îi va scoate apa la liman. Acest spectacol pare că se desfăşoară special pentru mine, pentru a mă reţine cât mai mult, să nu fac niciun pas mai departe, în timp ce în culise cineva se străduieşte să-mi fie cât se poate de

clar: totul este lipsit de sens, nu se poate face nimic, trebuie să mă întorc acasă...

Îmi revin foarte greu şi sting blestematul de proiector. Imediat Şcekn întrerupe la jumătate de cuvânt o frază deosebit de jignitoare, lungă şi bine gândită, şi, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic, se aruncă înainte. Merg în urma lui, ascultând cum Vandehuze restabileşte ordinea la bord: „Ruşine!... Împiedicaţi grupa de teren!... Vă dau imediat afară din camera de comandă!... Va zbor de aici!... Ce-i aici, bâlci?!”

— Te amuzi? şoptesc către Şcekn.

Se uită pieziş cu un ochi bulbucat.

— Intrigantule, spun cu. Voi toţi Căpăţânoşii sunteţi cârcotaşi şi scandalagii...

— Ud, răspunde anapoda Şcekn. Şi plin de broaşte. N-ai unde să pui piciorul... Şi iar camioane, completează el.

Prin ceaţa din faţa noastră răzbate clar şi pătrunzător un miros greu de fier ud şi ruginit, iar un minut mai târziu ne aflăm în faţa unui morman gigantic de diferite tipuri de camioane.

Se găseau aici camioane obişnuite, camioane-furgonete, autoplatforme gigantice şi minuscule maşini în formă de picătură, precum şi nişte instalaţii monstruoase, autopropulsate, cu opt roţi de mărimea unui om fiecare. Zăceau îngrămădite în mijlocul străzii şi pe trotuare, de-a lungul şi de-a latul, aproape strivite bară la bară, uneori chiar suprapuse; inimaginabil de ruginite şi aproape dezmembrate, se prăbuşeau la cea mai mică lovitură. Erau sute. Era imposibil să mergi rapid, trebuia să ocoleşti, să te strecori, să te caţeri şi toate aceste maşini erau înţesate cu boarfe de mult putrezite şi prefăcute în cenuşă, îmbibate cu rugină şi devenite de nerecunoscut...

Undeva la graniţa conştiinţei mele murmură jalnic experţii timoraţi, Vandehuze mormăie neliniştit, dar n-am treabă cu ei. Blestemând, îmi trag picioarele din mlaştina puturoasă de boarfe putrezite şi imediat mă prăbuşesc, blestemând, peste nişte cutii imense, unde în vrafuri mucegăite de hârtie chiţăie disperaţi pui roz de şobolan, şi tot în blesteme mă rostogolesc, mă prăbuşesc, izbindu-mă cu umărul de un perete putred din scândură, afară în ploaie, în mijlocul unei bălţi, speriind broaştele... Sub picioare hârşâie şi trosnesc geamuri sparte, se rostogolesc nişte recipiente sau poate nişte rulmenţi din fier nichelat, care la prima vedere par a fi din metal solid, dar care s-au pulverizat instantaneu când m-am sprijinit cu mâna în ei,

iar altă dată peretele unui furgon gigantic, ca un container transcontinental, a plesnit singur pe mijloc, lăsând să se reverse în şuvoaie bubuitoare gunoiul putrezit, imposibil de identificat, în rotocoalele de praf dens, ce puţeau înfiorător...

Apoi, oarecum pe neaşteptate, acest labirint respingător ia sfârşit.

De fapt, în jur tot se mai află maşini, sute de maşini, dar acum ele se găsesc într-o ordine relativă, aşezate pe ambele laturi ale drumului şi pe trotuare, în timp ce pe mijloc strada este din nou complet liberă.

Îl privesc pe Şcekn. Se scutură furios, se scarpină cu toate cele patru labe deodată, îşi linge spatele, scuipă, împroaşcă blesteme şi din nou începe să se scuture, să se scarpine şi să se lingă.

Vandehuze întreabă îngrijorat de ce am deviat de la traseul stabilit şi ce fel de depozit este acolo. Îi explic că nu este un depozit. Discutăm pe marginea următorului subiect: dacă există indicii ale unei evacuări, atunci de ce aborigenii au produs evacuarea dinspre margine spre centru?

— Eu nu mai fac drumul ăsta înapoi, spune Şcekn şi cu o lovitură furioasă lipeşte de drum o broască, ce se strecura prin apropiere.

La ora două după-amiază, statul-major difuzează prima comunicare finalizată. Catastrofă ecologică, dar cauzele dispariţiei civilizaţiei sunt cu totul altele. Dispariţia populaţiei a avut loc, ca să zicem aşa, într-o oră, dar ea nu a fost distrusă în războaie şi nici nu s-a refugiat în Cosmos, datorită lipsei de tehnologie adecvată, şi, în general, planeta nu seamănă cu un cimitir, mai degrabă cu o groapă de lături. Specimene jalnice de aborigeni mai pot fi găsite în locuri agrare, unde ei lucrează pământul la întâmplare, lipsiţi complet de deprinderi culturale, în schimb mânuind foarte bine armele cu repetiţie. Concluzia trimisă – mie şi lui Şcekn: oraşul trebuia să fie absolut pustiu. Această concluzie mi se pare îndoielnică. La fel şi lui Şcekn.

Strada se lărgeşte, casele şi şirurile de maşini de pe margini dispar complet în ceaţă şi simt în faţă spaţiul deschis. După câţiva paşi, din ceaţă apare drept înainte o formă pătrată, joasă. Este tot o maşină blindată, la fel cu cea de sub peretele căzut, dar aceasta fusese părăsită demult, demult, şi sub greutatea proprie părea înrădăcinată în asfalt. Toate hublourile erau larg deschise. Două ţevi scurte de mitralieră, cândva aţintite

ameninţător asupra oricui ar fi intrat în piaţă, acum zăceau prăbuşite trist şi picături ruginite se scurgeau din ele, prelingându-se încetişor pe frontalul înclinat. Trecând prin imediata apropiere, împing involuntar o uşiţă laterală deschisă larg, dar este înţepeniră de rugină.

Nu văd absolut nimic în faţă. În această piaţă ceaţa este deosebită, nenatural de densă, de parcă ani şi ani la rând ar fi zăcut aici şi în toţi aceşti ani s-ar fi presat, coagulându-se ca laptele şi lăsându-se sub propria greutate.

— Sub picioare! comandă pe neaşteptate Şcekn.

Privesc la picioare şi nu zăresc nimic. În schimb, înţeleg deodată că sub tălpile mele nu mai este asfalt, ci ceva moale, elastic, alunecos, ca un covor gros şi ud. Mă las pe vine.

— Poţi să-ţi aprinzi proiectorul, bombăni Şcekn.

Dar văd şi fără proiector că aici asfaltul este aproape în întregime acoperit cu o scoarţă scârboasă destul de groasă, cu un material presat, ud, pe care crescuse din abundenţă mucegai multicolor. Scot cuţitul şi desprind un strat al acestei scoarţe – din masa mucegăită se desprind bucăţi ca de zdrenţe, ori ca fragmente de cureluşă, iar pe partea interioară a acestor bucăţi se zăreşte ceva rotund, opac şi verzui (nasture? cataramă?), în timp ce nişte sârmuliţe sau poate nişte arculeţe încep să se dezdoaie...

— Toţi mergeau aici... spune Şcekn cu o intonaţie stranie.

Mă ridic şi-mi continui drumul, păşind mai departe pe materialul moale şi alunecos. Încerc să-mi stăpânesc imaginaţia, dar acum nu reuşesc. Toţi au mers aici, pe acest drum, abandonându-şi micuţele automobile şi furgonete devenite acum inutile, sute de mii şi milioane s-au scurs pe acest bulevard în piaţă, ocolind blindata cu mitralierele ei groaznice şi continuându-şi drumul extenuaţi, scăpând până şi acele puţine lucruri pe care încercaseră să le ia cu ei, se poticneau şi scăpau poate cu viaţă, sau se prăbuşeau ei înşişi şi atunci deja nu mai aveau cum să se ridice şi tot ce cădea era călcat, călcat şi iar călcat de milioane de picioare. Şi nu ştiu de ce, mi se părea că toate astea se petrecuseră noaptea – terciul omenesc era iluminat de o lumină moartă, şovăitoare, şi era o linişte ca-n vis...

— Groapă... anunţă Şcekn.

Pun în funcţiune proiectorul. Nu era niciun fel de groapă. În spaţiul cuprins de rază, locul era neted şi plan, licărind cu

reflexele palide ale mucegaiului luminiscent, dar la doi paşi mai înainte se profilează într-o negură umedă un spaţiu dreptunghiular mare, de aproximativ douăzeci pe patruzeci, de asfalt neted şi gol. Parcă ar fi fost tăiat cu grijă în acest covor mucegăit şi lucios.

— Trepte! spune parcă în disperare Şcekn. Găurite! Adânc! Nu văd!

Mi se furnică pielea: niciodată nu l-am auzit pe Şcekn să vorbească cu o voce atât de stranie. Fără să mă uit, las mâna în jos şi degetele mele ating capul mare, cu fruntea lată, şi imediat simt tremuratul nervos al urechii triunghiulare. Curajosul Şcekn era speriat. Curajosul Şcekn se lipeşte de piciorul meu la fel cum strămoşii lui se lipeau de picioarele stăpânilor lor, simţind dincolo de pragul peşterii necunoscutul şi pericolul...

— Fără fund... spune disperat. Nu pot să înţeleg, întotdeauna există un capăt. Au plecat cu toţii acolo, dar groapa nu are fund şi nimeni nu s-a mai întors... Trebuie să mergem acolo?

Mă las pe vine şi-i îmbrăţişez gatul.

— Nu văd aici nicio groapă, spun în graiul Căpăţânoşilor. Văd numai dreptunghiul neted al asfaltului.

Şcekn suflă greu. Are toţi muşchii încordaţi şi se lipeşte mai mult de mine.

— Tu nu poţi să vezi. Nu ştii. Patru scări cu trepte găurite. Sunt tocite. Lucesc. Tot mai adânc şi mai adânc, către nicăieri. Nu vreau acolo. Nu-mi ordona.

— Prietene! Ce-i cu tine? Cum pot să-ţi ordon?

— Nu mă ruga. Nu mă chema. Nu mă invita.

— Plecăm de aici, îl încurajez.

— Da. Repede!

Dictez raportul. Vandehuze a conectat deja canalul meu la statul-major şi, când termin, toţi membrii expediţiei sunt la curent cu cele întâmplate. Începe gălăgia. Sunt lansate ipoteze, se propun măsuri. Zgomotos, Şcekn începe să-şi revină uşor-uşor: se uită pieziş şi se linge tot timpul. În sfârşit, intră în discuţie însuşi Komov. Gălăgia încetează. Primim ordin să ne continuăm deplasarea şi ne supunem cu plăcere.

Ocolim înspăimântătorul dreptunghi, traversăm piaţa, trecem de a doua maşină blindată ce închidea bulevardul pe partea opusă şi ne aflăm din nou între cele două coloane de maşini abandonate. Şcekn fuge iarăşi vioi înainte, este ca altădată, energic, arţăgos şi arogant. Zâmbesc în sinea mea şi

mă gândesc că eu, să fi fost în locul lui, neîndoielnic m-aş fi chinuit acum în urma penibilei crize de frică, în urma panicii aproape copilăreşti ce nu a putut fi stăvilită acolo, în piaţă. Dar Şcekn nu era chinuit de aşa ceva. Da, trăsese o spaimă bună şi nu putuse ascunde asta, dar nu vedea aici nimic ruşinos şi penibil. Acum comentează cu voce tare:

— Au plecat cu toţii sub pământ. Dacă groapa ar fi avut fund, te-aş fi convins că acum trăiesc cu toţii sub pământ, la mare adâncime, de aceea nu se aude nimic. Dar acolo nu există fund. Nu înţeleg unde pot să trăiască acolo. Nu înţeleg de ce acolo nu există capăt şi cum poate fi aşa ceva.

— Încearcă să explici, îi spun. Este foarte important.

Dar Şcekn nu poate explica.

— Tare înspăimântător, repetă el. Planetele sunt sferice, încercă să explice el, şi această planetă este sferică, eu însumi am văzut asta, dar în acest spaţiu, ea nu este deloc rotundă. În acel loc planeta este ca o farfurie. Şi în farfurie este o gaură. Iar această gaură duce dintr-un vid, cel în care ne aflăm, într-un alt vid, unde nu suntem.

— De ce n-am văzut această gaură?

— Pentru că este lipită. N-ai de unde să ştii. Au astupat-o pentru a o feri de cei ca tine, nu de cei ca mine...

Apoi îmi comunică pe neaşteptate că iarăşi a apărut un pericol. Un pericol neînsemnat, obişnuit. Foarte mult timp nu a existat, dar acum a apărut.

După un minut, de pe faţada casei din dreapta se prăbuşeşte balconul de la etajul trei. Îl întreb repede pe Şcekn dacă pericolul s-a micşorat. Răspunde fără să stea pe gânduri că da, s-a micşorat, dar prea puţin. Vreau să-l întreb din ce parte ne ameninţă acum pericolul, dar în spate mă izbeşte o masă de aer compact, îmi ţiuie urechile, iar părul lui Şcekn se face măciucă.

Pe bulevard pare că trece un mic uragan. Este fierbinte, şi miroase a fier. Se mai prăbuşesc câteva balcoane şi cornişe pe ambele părţi ale străzii. De pe o casă joasă şi lungă se desprinde acoperişul – vechi, găurit şi descompus –, care, rotindu-se uşor şi desfăcându-se bucăţi, pluteşte pe deasupra drumului şi dispare în norul de praf galben-puroios.

— Ce se întâmplă la voi? urlă Vandehuze.

— Un curent... răspund printre dinţi.

O nouă izbitură a vântului îmi impune să fug, împotriva voinţei mele. Este oarecum înjositor.

— Abalkin! Şcekn! tună Komov. Staţi pe mijloc! Cât mai departe de pereţi! Curăţ piaţa prin suflare şi sunt posibile prăbuşiri...

Pentru a treia oară se porneşte un uragan scurt şi fierbinte, care trece de-a lungul bulevardului exact în momentul în care Şcekn încearcă să se întoarcă cu botul spre vânt. Şcekn este răsturnat cu picioarele în sus şi târât, pe drum în compania înjositoare a unui şobolan gură-cască.

— Gata? întreabă iritat, imediat cum se potoleşte uraganul. Nici nu încearcă să se ridice în picioare.

— Gata, spune Komov. Puteţi să vă continuaţi drumul.

— Mii de mulţumiri, spune Şcekn, înveninat ca cel mai veninos şarpe.

În eter, cineva chicoteşte, neputându-se abţine. Pare-se că este Vandehuze.

— Îmi cer scuze, spune Komov. Îmi era necesară această risipire a ceţii.

Şcekn aruncă drept răspuns cel mai lung şi întortocheat blestem din limba Căpăţânoşilor, se ridică, apoi se scutură nebuneşte şi brusc încremeneşte într-o poziţie incomodă.

— Lev, spune el. Nu mai e pericol. Absolut deloc. L-a spulberat.

— Mulţumim şi pentru atât, spun.

Informaţie de la Espada. Descriere foarte emotivă a Marelui Gattauh. Îl văd în faţa mea de parcă ar fi viu: un bătrânel inimaginabil de murdar, mirosind a împuţiciune, umplut de eczeme, arătând de vreo două sute de ani şi care afirmă că are douăzeci şi unu de ani, care tot timpul hârâie, tuşeşte, scuipă şi îşi suflă nasul, iar uneori îşi ia mitraliera, pe care o ţine în permanenţă pe genunchi, şi trage câteva rafale în lumea divină de deasupra lui Espada, refuzând să răspundă la orice întrebare şi încercând mereu să pună el singur întrebări. De altfel asculta răspunsurile intenţionat neatent şi fiecare al doilea răspuns îl numea cu voce tare minciună...

Bulevardul intră în următoarea piaţă. Practic, nu este tocmai o piaţă – doar că în dreapta se află un părculeţ semirotund, dincolo de care se zăreşte o clădire, lunga şi galbenă, cu faţada concavă, plină de coloane false. Faţada este de culoare galbenă, tufişurile din părculeţ sunt tot galben-veştejite, ca pudrate în praful de toamnă, şi de aceea nu observ de la început încă un „borcan”, exact în mijlocul părculeţului.

De data aceasta este întreg şi luceşte ca nou, de parcă ar fi fost pus aici doar de azi-dimineaţă printre tufişurile galbene – un cilindru de doi metri înălţime şi unul în diametru, făcut dintr-un material semitransparent, asemănător chihlimbarului. Stă în poziţie perfect verticală, iar uşiţa lui ovală este închisă ermetic.

La bordul lui Vandehuze se produce o explozie de entuziasm, iar Şcekn îşi demonstrează încă o dată indiferenţa şi chiar dispreţul faţă de aceste obiecte, care nu prezintă „interes pentru poporul său”: începe imediat să se scarpine, întorcându-se cu spatele la „borcan”.

Am dat ocol „borcanului” şi am pus două degete pe umflătura uşiţei ovale. Am privit înăuntru. A fost suficientă o singură uitătură – dinăuntru mă privea în toată splendoarea lui, sumbru şi nătâng, cu două rânduri de ochi verzi-tulburi, umplând cu toate oasele lui monstruoase şi articulate întreg volumul „borcanului”, un racopăianjen gigantic de pe Pandora, cu cleştele ţepos de jumătate de metru lungime scos în faţă.

În mine nu s-a declanşat frica, ci reflexul salvator faţă de ceva absolut imprevizibil. N-am ajuns să spun nici of, că deja împingeam din toate puterile cu umărul uşiţa trântită la loc, iar picioarele le înfipsesem bine în pământ. Eram din cap până în picioare ud de transpiraţie şi fiecare vinişoară tremura în mine.

Şcekn este deja alături, gata pentru o luptă imediată şi decisivă, clătinându-se pe picioarele întinse şi încordate şi întorcându-şi într-o parte şi alta capul cu fruntea lată. Aşteaptă. Dinţii lui de un alb-orbitor strălucesc umed în colţul botului. Totul durează numai câteva secunde, după care mă întreabă arţăgos:

— Ce s-a întâmplat? Cine te-a supărat?

Scotocesc după mânerul scorcherului şi cu mare greutate îmi impun să mă dezlipesc de această uşiţă blestemată şi să fac câţiva paşi înapoi, cu scorcherul în poziţie de tragere. Şcekn se retrage împreună cu mine şi iritarea i se accentuează.

— Ţi-am pus o întrebare! protestează indignat.

— Ce-i cu tine, scrâşnesc printre dinţi, nici acum nu simţi nimic?

— Unde? În această gheretă? Acolo nu este nimic!

Vandehuze împreună cu experţii bombănesc agitaţi în urechea mea. Nu-i ascult. Ştiu şi fără ei că pot, de exemplu, să blochez uşiţa cu un buştean, dacă-l găsesc, sau să ard totul cu

scorcherul. Continui să mă retrag, fără a-mi dezlipi privirile de pe uşiţa „paharului”.

— În gheretă nu este nimic! se încăpăţânează Şcekn. Şi nu-i nimeni. De mulţi ani n-a mai fost nimeni. Vrei să deschid uşiţa şi să-ţi arăt că nu e nimic acolo?

— Nu, îi răspund, stăpânindu-mi într-o oarecare măsură coardele vocale. Hai să plecăm de aici.

— Doar să deschid uşiţa...

— Şcekn! Greşeşti.

— Noi nu greşim niciodată. Mă duc. Ai să vezi.

— Ba tu greşeşti! am urlat. Dacă nu mergi imediat cu mine, înseamnă că nu-mi eşti prieten şi puţin îţi pasă ce se întâmplă cu mine!

Mă răsucesc brusc pe călcâie (scorcherul este în mâna mea lăsată în jos, piedica este ridicată, regulatorul pus pe foc continuu) şi plec de aici. Are spatele imens, cât toată lăţimea bulevardului, şi complet lipsit de apărare.

Şcekn abordează o expresie nemulţumită şi plină de dezgust. Aud lipăitul labelor lui în spate, în partea stângă. Mârâie, e pus pe harţă. Şi când ne depărtăm la vreo două sute de paşi, mă liniştesc complet şi caut o soluţie de împăcare, dar Şcekn dispare brusc. Se aude hârşâitul ghearelor pe asfalt. Iată că deja este lângă cilindru şi e prea târziu să mai fug după el, ca să-l prind de picioarele posterioare şi să-l trag pe prostănacul ăla de acolo. Acum scorcherul meu este inutil, iar Căpăţânosul ăsta blestemat deschide uşiţa şi pentru mult timp, infinit de mult timp, priveşte înăuntrul „borcanului”...

Apoi, fără să scoată un sunet, închide iar uşiţa şi se întoarce. Şcekn este umilit. Şcekn este distrus. Şcekn îşi recunoaşte necondiţionat incapacitatea deplină şi este gata să suporte pe viitor orice comportament faţă de el. Se întoarce spre picioarele mele şi se aşază într-o parte, lăsând capul în jos, abătut. Tăcem. Evit să-l privesc. Mă uit la „borcan” şi simt cum şiroaiele de transpiraţie de pe tâmple se usucă şi strâng uşor pielea, simt cum dispare din muşchi tremuratul chinuitor, înlocuit treptat de o durere monotonă şi întristătoare, şi mai mult decât orice pe lume vreau să strecor printre dinţi un „D-d-dobitocule!” şi cu avânt să-i ard o palmă acestei căpăţâni triste, idioate, încăpăţânate, fără creier şi cu fruntea lată.

Dar spun numai atât:

— Am avut noroc. Aici, nu se ştie de ce, ei nu atacă...

Comunicare de la Marele Stat-Major. Se presupune că „dreptunghiul lui Şcekn” este o intrare într-un tunel interspaţial, prin care a fost evacuată populaţia planetei. În mod ipotetic, de către Pelerini...

Mergem prin cartierul neobişnuit de pustiu. Nici urmă de vietate, chiar şi ţânţarii dispăruseră undeva. Nu prea-mi place asta, dar Şcekn nu dă niciun semn de nelinişte.

— De data asta voi aţi întârziat, mârâie el.

— Da, se pare că aşa e, spun cu răspunsul gata pregătit.

După incidentul cu racopăianjenul e prima dată când Şcekn deschide o discuţie. Părea dispus să discute despre cu totul altceva. Destul de rar se află în această dispoziţie.

— Pelerinii, mârâie el. De atâtea ori am auzit: Pelerinii, Pelerinii... Nu ştiţi nimic despre ei?

— Foarte puţin. Ştim că este o supercivilizaţie, ştim că sunt cu mult mai puternici decât noi. Presupunem că nu sunt umanoizi. Presupunem că au asimilat tot ce se poate şti despre Galaxia noastră şi asta de foarte demult. Mai presupunem de asemenea că nu au casă – în sensul nostru sau al vostru de înţelegere al acestui cuvânt. De aceea i-am şi denumit Pelerini...

— Doriţi să vă întâlniţi cu ei?

— Cum să-ţi spun... Pentru asta Komov şi-ar fi dat şi mâna dreaptă. Dar eu, de exemplu, aş prefera să nu ne întâlnim niciodată cu ei.

— Ţi-e frică de ei?

Nu vreau să discut această problemă. Mai ales acum.

— Vezi tu, Şcekn, asta-i o discuţie lungă. Ai face mai bine totuşi să te uiţi atent în stânga şi-n dreapta. Văd că ai devenit cam distrat.

— Mă uit. Totul e liniştit.

— Ai observat că aici a dispărut orice vietate?

— Pentru că aici deseori vin oamenii, răspunde Şcekn.

— Ce spui? Păi, m-ai liniştit, n-am ce zice.

— Acum nu sunt. Aproape că nu sunt.

Cartierul patruzeci şi doi se apropie de sfârşit, iar noi ne îndreptăm spre intersecţie. Şcekn spune pe neaşteptate:

— E un om după colţ. Singur.

Un bătrân slăbănog, îmbrăcat într-un palton negru şi lung până la călcâie, având o căciulă de blană cu urechi legate sub barba murdară şi răvăşită, purtând mănuşi în tonuri vesele de un galben aprins, se mişca greoi, abia târşâindu-şi picioarele

încălţate în ghete imense din pânză. Până la el sunt vreo treizeci de metri, dar chiar şi de la această distanţă se aude clar cât de greu respiră, în şuierături pronunţate, iar uneori geme din cauza încordării.

Îşi încarcă un cărucior pe rotiţe subţiri şi înalte, ceva asemănător unui cărucior pentru copii. Bătrânul se târăşte prin vitrina spartă, dispare pentru mult timp şi iese de acolo tot atât de încet, sprijinindu-se cu o mână de perete, iar cu cealaltă, îndoită, ţinând la piept două-trei borcane cu etichete înflorate. De fiecare dată când ajunge la căruciorul său, se lasă extenuat pe un scăunel pliant cu trei picioare, stă nemişcat un timp ca să se odihnească, apoi tot aşa de încet şi cu precauţie pune borcanele de sub mâna îndoită în cărucior. Apoi iarăşi se odihneşte, de parcă ar dormi stând pe scăunel, iar se ridică şi cu picioarele tremurânde se îndreaptă spre vitrină – longilin, negru, încovoiat aproape pe jumătate.

Stăm în colţul clădirii aproape fără să ne ascundem, pentru că un lucru ne este clar: bătrânul nu vede şi nu aude nimic în jur. După spusele lui Şcekn, este singur-singurel în toată zona, nu mai este nimeni, decât poate la foarte mare depărtare. N-am niciun chef să intru cu el în contact, probabil însă va trebui să fac asta, măcar că-l ajut numai cu borcanele. Mi-e teamă să nu-l sperii, îl rog pe Vandehuze să îl arate pe bătrân lui Espada, să ne spună Espada cine-i ăsta – „vrăjitor”, „soldat” sau „om”.

Bătrânul descarcă pentru a zecea oară borcanele şi iar se odihneşte, stând cocoşat pe scăunelul cu trei picioare. Capul îi tremura uşor şi cădea tot mai mult spre piept. Pesemne dormea.

— N-am mai văzut aşa ceva, spune Espada. Vorbeşte cu el, Lev...

— Este prea bătrân, şovăi Vandehuze.

— Acum moare, mârâie Şcekn.

— Păi, tocmai, spun eu. Mai ales dacă apar în faţa lui îmbrăcat în hainele mele largi, de culoarea curcubeului...

Nu mai ajung să termin. Pe neaşteptate bătrânul se duce în faţă şi cade încet într-o rână, pe drum.

— Gata, anunţă Şcekn. Ne putem apropia să ne uităm, dacă vă interesează.

Bătrânul este mort, nu respiră, pulsul nu se simte. Judecând după toate, suferise un infarct, accentuat de o slăbiciune generală a organismului. Nu însă din cauza foamei. Pur şi simplu era foarte, incredibil chiar, de bătrân. Stau în genunchi

şi privesc faţa lui osoasă, alb-verzuie, cu sprâncene cărunte, dese ca o perie, cu gura întredeschisă, lipsită de dinţi, şi obrajii supţi. O faţă extrem de umană, pământeană. Primul om normal din acest oraş. Şi mort. Nu pot să fac nimic, pentru că am la mine numai aparatura operaţională.

Îi injectez două fiole cu necrofag şi îi spun lui Vandehuze să trimită medicii aici. Nu intenţionez să întârzii pe aici. Nu are sens. Nu va vorbi. Şi chiar dacă va vorbi, n-o va face prea curând. Înainte de a pleca, mai stau lângă el un minut, mă uit la căruciorul încărcat pe jumătate cu borcane şi scăunelul căzut şi mă gândesc că bătrânul probabil căra oriunde după el acest scăunel şi la fiecare, minut se aşeza să se odihnească.

În jurul orei optsprezece începe să se întunece. După calculele mele mai avem încă două ore de mers până la sfârşitul traseului, aşa că îi propun lui Şcekn să ne odihnim şi să mâncăm. Şcekn nu are nevoie de odihnă, dar ca întotdeauna nu scapă prilejul să mai mănânce încă o dată.

Ne aranjăm la marginea unei fântâni mari, secate, la umbra unui monstru înaripat din piatră, şi deschid pachetele cu alimente. În liniştea mormântală din jur pereţii caselor moarte dau o lumină confuză şi este plăcut să te gândești că pe zecile de kilometri ai traseului parcurs nu mai există acest vid funebru, ci lucrează oameni.

În timpul mesei, Şcekn nu vorbeşte niciodată, dar după ce se satură îi place să stea la palavre.

— Acest bătrân, rosteşte el, lingându-şi minuţios o labă, a fost cu adevărat înviat?

— Da.

— Şi e din nou viu, umblă, vorbeşte?

— Puţin probabil să vorbească, cu atât mai mult să umble, dar este viu.

— Păcat, mârâie Şcekn.

— Păcat?

— Da. Păcat că nu vorbeşte. Ar fi fost interesant de aflat ce este ACOLO...

— Unde?

— Acolo, unde a fost el, când a devenit mort.

Zâmbesc.

— Crezi că e ceva acolo?

— Trebuie să fie. Doar trebuie să fiu undeva, când n-am să mai fiu.

— Unde dispare curentul electric, când este oprit?

— Asta n-am putut să înţeleg niciodată, recunoaşte Şcekn. Dar nu judeci corect. Este adevărat, nu ştiu unde dispare curentul electric când este oprit. La fel, nu ştiu de unde apare când este pornit. Dar de unde am apărut eu – asta ştiu şi înţeleg.

— Şi unde erai când încă nu existai? îl întreb cu viclenie.

Pentru Şcekn asta nu constituie însă o problemă.

— Am fost în sângele părinţilor mei. Iar mai înainte de asta – în sângele părinţilor părinţilor mei...

— În concluzie, când n-ai să mai fii, atunci vei fi în sângele copiilor tăi...

— Şi dacă n-o să am copii?

— Atunci vei fi în pământ, în iarbă, în pomi...

— Nu-i aşa! În iarbă şi în pomi va fi corpul meu. Dar eu însumi unde voi fi?

— În sângele părinţilor tăi nu erai tu însuţi, ci corpul tău. Doar nu ţii minte cum ţi-a fost în sângele părinţilor tăi....

— Cum adică – nu ţin minte? se miră Şcekn. Ba ţin minte încă foarte multe lucruri!

— Da, într-adevăr... am mormăit învins. Doar aveţi memorie genetică...

— Asta se poate numi cum vrei, mârâi Şcekn. Dar eu într-adevăr nu înţeleg unde voi fi dacă am să mor acum. Doar n-am copii...

Mă decid să închei această dispută. E limpede: n-am să-i pot dovedi niciodată lui Şcekn că ACOLO nu este nimic. De aceea împăturesc în tăcere pachetul cu alimente, îl pun în rucsac şi mă fac comod, întinzându-mi picioarele.

Şcekn îşi linge meticulos a doua labă, îşi aranjează perfect blăniţa de pe obraji şi începe din nou discuţia.

— Mă uimeşti, Lev. Voi toţi mă uimiţi. Oare nu v-ați plictisit aici?

— Muncim, îl contrazic fără chef.

— Pentru ce această muncă lipsită de sens?

— De ce fără sens? Doar vezi şi tu câte am aflat numai într-o zi.

— Asta te întreb şi eu: pentru ce să cunoaşteţi ceea ce nu are sens? Ce să faceţi cu toate astea? Tot cunoaşteţi şi cunoaşteţi şi nimic nu faceţi cu ceea ce aflaţi.

— De exemplu?

Şcekn este un mare scandalagiu. Abia a cucerit o victorie, că şi arde de dorinţa s-o cucerească şi pe a doua.

— De exemplu, acea groapă fără fund pe care am găsit-o. Cine şi pentru ce poate avea nevoie de o groapă fără fund?

— Asta nu e tocmai o groapă. Asta este mai degrabă o uşă spre altă lume.

— Voi puteţi să treceţi prin această uşă?

— Nu, recunosc eu. Nu putem.

— Atunci la ce vă trebuie o uşă prin care tot nu puteţi trece?

— Azi nu putem, dar mâine o să putem.

— Mâine?

— În sensul larg al cuvântului. Poimâine. Peste un an...

— Altă lume, altă lume... mârâi Şcekn. Nu mai aveţi loc în asta? E prea strâmt?

— Cum să-ţi spun... Este strâmt pentru imaginaţia noastră.

— Păi, sigur! îşi aruncă veninul Şcekn. De cum ajungeţi în altă lume, imediat şi începea s-o modificaţi, să semene cu propria voastră lume. Şi, bineînţeles, imaginaţia voastră se simte iarăşi strâmtorată, iarăşi căutaţi o altă lume şi din nou începeţi s-o modificaţi...

Flecăreala noastră încetează brusc şi-n acelaşi moment simt prezenţa unui străin. Aici, Alături. La doi paşi. Lângă postamentul monstrului mitologic.

Este un aborigen complet normal – judecând după toate, din categoria „oamenilor” –, un bărbat robust, solid, purtând pantaloni din prelată şi având scurta de prelată pusă direct pe corpul gol, iar de gât îi atârnă o armă cu repetiţie, prinsă de o curea. O claie de păr ciufulit îi cade peste ochi, iar obrajii şi bărbia sunt bine bărbierite. Stă complet nemişcat lângă postament şi doar ochii i se mişcă lent de la mine la Şcekn şi înapoi.

Judecând după toate, vede în întuneric la fel de bine ca noi. Nu îmi este clar cum a reuşit să se apropie de noi atât de tăcut şi neobservat.

Duc mâna la spate şi conectez linganul translatorului.

— Apropie-te şi stai jos. Suntem prieteni, îi spun doar din buze.

Cu o întârziere de jumătate de secundă din lingan se aud sunete guturale, destul de plăcute.

Necunoscutul tresare şi se dă un pas înapoi.

— Nu te speria. Cum te cheamă? Pe mine mă cheamă Lev, iar pe el, Şcekn. Nu suntem duşmani. Vrem să vorbim cu tine.

Nu, nu iese nimic. Necunoscutul se retrage încă un pas şi se ascunde pe jumătate după postament. Faţa lui rămâne la fel de inexpresivă şi nici măcar nu e clar dacă înţelege ce i se spune.

— Avem mâncare gustoasă, insist eu. Poate eşti înfometat sau însetat? Stai cu noi şi te servesc cu plăcere...

Îmi trece brusc prin cap că poate aborigenului i se pare destul de straniu să audă acest „noi” şi „cu noi” şi trec degrabă la singular. Nici asta nu ajută. Aborigenul continuă să se ascundă dincolo de postament, nevăzut, neauzit.

— Pleacă, mormăie Şcekn.

În aceeaşi clipă îl zăresc şi eu pe aborigen, care cu un pas lung, alunecos şi complet silenţios, trece strada, păşeşte pe trotuarul de vizavi şi fără să privească înapoi dispare pe sub o poartă.

2 iunie 78
Lev Abalkin în persoană

În jurul orei 18.00 au năvălit la mine (neanunţaţi) Andrei şi Sandro. Am ascuns mapa în birou şi i-am prevenit sever că nu accept nicio discuţie pe teme de serviciu, pentru că ei sunt acum subordonaţi lui Claudiu, nu mie. În afară de asta, sunt ocupat.

Au început să se văicărească amarnic, că nu au venit cu treabă, că li s-a făcut dor de mine şi că aşa nu se mai poate. Orice s-ar zice, ştiau să se văicărească. M-am muiat. Barul era deschis şi un timp am discutat cu plăcere despre cactuşii mei. Apoi am observat cu totul întâmplător că vorbim nu atât despre cactuşii mei, cât despre Claudiu, şi asta ar fi fost de înţeles, pentru că Claudiu, fiind noduros şi ţepos, îmi aducea şi mie aminte de un cactus, dar n-am apucat să spun nici pâs, că aceşti tineri provocatori au şi adus vorba, foarte natural şi dibace, despre dosarul bioreactorilor şi despre Căpitanul Nemo.

Fără să mă deconspir, le-am permis să se aprindă şi în momentul culminant, când ei hotărâseră că şeful lor este gata preparat, le-am propus să iasă afară. Şi i-am dat afară din casă, pentru că mă supărasem rău pe ei, pe mine, dar tot atunci (şi tot neanunţată) a apărut Aliona. Ăsta-i destinul, m-am gândit, şi m-am dus la bucătărie. Era vremea cinei şi chiar tinerii provocatori ştiau că nu este voie să vorbeşti despre aceste lucruri de faţă cu străinii.

A ieşit o cină foarte agreabilă! Provocatorii, uitând de toate, şi-au desfăcut cozile de păun în faţa Alionei. Când ea le tăia macaroana, atunci veneam eu şi-mi înfoiam coada, aşa, pur şi simplu ca să nu îngheţe cenuşa sub foc. Această paradă de cocoşi s-a terminat cu o ceartă mare: unde să mergem acum. Sandro cerea întruna să mergem la „Octopuşii" şi încă imediat, pentru că acolo cele mai bune lucruri sunt la început. Andrei se înflăcăra ca un adevărat critic muzical, atacurile lui împotriva „Octopuşilor" erau emotive şi uimitor de lipsite de conţinut, iar teoria lui despre muzica contemporană uimea prin prospeţime şi se rezuma la faptul că în această noapte a sosit vremea să încercăm cu toate pânzele sus noul lui iaht „Liubomudr". Eu mă hotărâsem pentru şarade sau, în cel mai rău caz, pentru gajuri. Aliona înţelese că astăzi nu voi pleca nicăieri şi că în general sunt foarte ocupat, se supără şi începu să se ţină de năzbâtii.

„La baie cu «Octopuşii»! cerea ea. La trinchet! Hai cu gălăgia-a-a!” Şi aşa mai departe.

În toiul acestor discuţii, la 19.33, sună videofonul. Aflat cel mai aproape de aparat, Andrei apăsă clapa. Ecranul se lumină, dar nu avea imagine. Şi nici nu se auzea nimic, pentru că Sandro ţipa, cât îl ţineau puterile: „Insule, insule, insule!...” şi executa mişcări absurde din corp, încercând să-l imite pe inimitabilul B. Tuareg, iar Aliona, luând-o razna, i se împotrivea în acelaşi timp cu „Cântecul fără cuvinte” al lui Glier (sau poate nu al lui Glier).

— Hei! am urlat, strecurându-mă spre videofon.

Se făcu mai linişte, dar aparatul tot tăcea, sclipind cu ecranul gol. Era puţin probabil să fie Excelenţa şi m-am liniştit.

— Aşteptaţi să mut aparatul, am spus în sclipirea albăstruie.

Am pus videofonul pe masa din cabinet, m-am prăbuşit în fotoliu şi am spus:

— Aşa, aici este mai multă linişte... Doar să ţineţi cont că nu vă văd.

— Iertaţi-mă, am uitat, se auzi o voce gravă de bărbat şi pe ecran apăru o faţă: îngustă, palidă până la albăstrui, cu cute adânci de la nări până la bărbie. O frunte lată şi joasă, ochii mari, afundaţi adânc în orbite, părul drept şi negru, până la umeri.

Curios lucru, l-am recunoscut imediat, dar nu am înţeles pe loc că el este.

— Bună seara, Mack, spuse. Mă recunoşti?

Îmi trebuiră câteva secunde ca să-mi pun totul în ordine. Nu eram deloc pregătit.

— Permiteţi-mi, permiteţi-mi... am lungit-o eu, gândindu-mă cu febrilitate la modul meu de comportare.

— Lev Abalkin, îmi aminti el. Mai ţineţi minte? Saraksh, Şarpele Albastru...

— Dumnezeule! ţipă ziaristul Kammerer, în trecut Mack Sim, rezidentul Pământului pe planeta Saraksh. Liova! Mi s-a spus că nu sunteţi pe Pământ şi că nu se ştie când veniţi... Sau dumneavoastră încă mai sunteţi acolo?

Zâmbea.

— Nu, deja sunt aici... Dar v-am deranjat sau mi se pare?

— Dumneavoastră nu puteţi să mă deranjaţi cu nimic! spuse cu însufleţire ziaristul Kammerer. Nu acel ziarist, care o vizitase pe Maia Glumova, mai degrabă acela care îl vizitase pe

Profesor. Am nevoie de dumneavoastră! Doar scriu o carte despre Căpăţânoşi!...

— Da, ştiu, mă întrerupse. E şi motivul pentru care vă sun. Dar, Mack, demult nu mai am treabă cu Căpăţânoşii.

— Tocmai că asta n-are nicio importanţă, spuse ziaristul Kammerer. Important este că dumneavoastră aţi fost primul care a avut de-a face cu ei.

— Să zicem că primul aţi fost dumneavoastră...

— Nu. Eu pur şi simplu i-am descoperit, asta-i tot. De fapt, am scris deja totul despre taine. Şi despre ultimele lucrări ale lui Komov am strâns material. După cum vedeţi, prologul şi epilogul există, nu mai îmi trebuie decât un fleac – conţinutul... Ascultă, Liova, trebuie să ne întâlnim neapărat. Rămâi mai mult timp pe Pământ?

— Nu prea. Dar neapărat ne întâlnim. Astăzi n-aş vrea însă...

— Să spunem că nici pe mine nu m-ar aranja azi, continuă repede ziaristul Kammerer. Ce zici de mâine?

Mă privi în tăcere câtva timp. Am înţeles brusc de ce nu pot să determin culoarea ochilor lui: prea erau adânc aşezaţi sub sprâncenele stufoase.

— Extraordinar, spuse. Dumneavoastră nu v-aţi schimbat deloc. Dar eu?

— Cinstit? întrebă ziaristul Kammerer, să zică şi el ceva.

Lev Abalkin zâmbi.

— Da, spuse. Au trecut douăzeci de ani. Şi să ştii, Mack, îmi amintesc de acele vremuri ca fiind cele mai fericite. Totul era spre înainte, totul era încă la început... Şi să ştii, îmi amintesc acum de acele vremuri şi mă gândesc: al dracului de mult noroc am avut că am început cu astfel de conducători, cum ar fi Komov şi dumneavoastră, Mack...

— Ei, Lev, nu exagera, spuse ziaristul Kammerer. Ce-am eu la treaba asta?

— Cum adică, ce aveţi? Komov conducea, Rawlingson şi cu mine mai mult pe apucate, iar toată coordonarea numai dumneavoastră o făceaţi!

Ziaristul Kammerer holbă ochii. Eu – la fel. În plus de asta, am ciulit urechile.

— Păi, Lev, spuse ziaristul Kammerer, tu, măi frăţioare, probabil că din cauza tinereţii n-ai înţeles nici pe dracu despre subordonarea de atunci. Singurul lucru pe care l-am făcut

pentru voi a fost asigurarea securităţii, a transportului şi a alimentaţiei... ba chiar şi asta...

— Şi ne dădeaţi ideile! interveni Lev Abalkin.

— Ce idei?

— Ideea expediţiei dincolo de Şarpele Albastru este a dumneavoastră?

— Păi, în măsura în care am comuni...

— Aşa! Asta-i una. Ideea că nu zoopsihologii, ci Progresorii trebuie să muncească cu Căpăţânoşii, asta-i a doua!

— Stai, Lev! Asta-i ideea lui Komov! În general, mă durea în cot de voi toţi! În acel timp aveam pe cap răscoala în Pandeea! Primul desant masiv al Imperiului Oceanic! Dumneavoastră trebuie să înţelegeţi ce înseamnă asta... Dumnezeule! Dacă e să vorbim cinstit, atunci am şi uitat de voi! Zef s-a ocupat atunci de voi, Zef, nu eu! Vă mai amintiţi de aborigenul roşcovan?...

Lev Abalkin râdea, descoperindu-şi dinţii albi şi egali.

— N-ai de ce să rânjeşti! se supără ziaristul Kammerer. Dumneavoastră mă puneți într-o situaţie idioată. Ce prostie! Nu-u-u, drăgălaşilor, se vede treaba că m-am apucat la timp de partea asta. Iote, cu ce legende idioate s-au acoperit toate astea!...

— Bine, bine, n-am să mai fac. Continuăm această polemică la întâlnirea personală...

— Chiar aşa, spuse ziaristul Kammerer. Numai că nu va fi nicio polemică. Nu avem pentru ce să ne contrazicem. Haideţi să facem aşa...

Ziaristul Kammerer se juca la butoanele blocnotesului de masă.

— Mâine la zece zero-zero la mine... Sau, dacă vă e mai comod...

— Haideţi la mine, spuse Lev Abalkin.

— Atunci dictaţi-mi adresa, comandă ziaristul Kammerer. Încă mai era înflăcărat.

— Staţiunea balneară „Plopişorul”, spuse Lev Abalkin. Vila numărul şase.

2 iunie 78

Unele presupuneri despre intenţiile lui Lev Abalkin

Le-am dat liber lui Sandro şi Andrei. Le-am ordonat în mod cât se poate de oficial. Am fost nevoit să abordez o mină oficială, să vorbesc pe un ton oficial, lucru pe care l-am reuşit fără nicio dificultate, pentru că doream să rămân singur, să pot reflecta în voie.

Intuind imediat starea mea, Aliona se potoli şi fără să scoată o vorbă consimţi să nu intre în cabinetul meu şi, în general, să nu-mi tulbure liniştea. Din câte ştiu, Aliona are o imagine complet greşită despre munca mea. Astfel, este sigură că munca mea este periculoasă. În schimb cunoaşte temeinic câte ceva din noţiunile elementare. Printre altele: dacă devin brusc ocupat, asta nu înseamnă că m-a fulgerat o idee orbitoare – pur şi simplu a apărut o sarcină urgentă, pe care chiar trebuie să o rezolv urgent.

Am tras-o uşor de ureche şi m-am închis în cabinet, lăsând-o să facă ordine în sufragerie.

De unde a aflat numărul meu? Simplu. Mi-am lăsat numărul la Profesor. În plus, Maia Glumova ar fi putut să-i povestească despre mine. Deci, ori s-a mai văzut încă o dată cu Maia Glumova, ori s-a hotărât totuşi să-l viziteze pe Profesor. Fără să ţină seamă de nimic. Nu a dat niciun semn de viaţă timp de douăzeci de ani, iar acum, pe neaşteptate, s-a hotărât pentru întâlnire. De ce?

Cu ce scop m-a sunat? Să zicem, din motive sentimentale. Amintiri ale primei lui munci adevărate. Tinereţea – cea mai fericită perioadă din viaţă. Hm. Îndoielnic... O dorinţă altruistă de a ajuta un ziarist (şi descoperitorul iubiţilor lui Căpăţânoşi), pigmentată cu, să spunem, o goană firească după onoruri. Prostii!

Atunci de ce în această situaţie îmi dă adresa falsă? Dacă însă nu este falsă, atunci nu se ascunde şi Excelenţa le cam încurcă... Într-adevăr, de unde reiese că Lev Abalkin s-ar ascunde?

Am sunat repede la Informator, am aflat numărul şi am sunat la „Plopişorul”, vila numărul şase. Nu răspunse nimeni. Cum de altfel era şi de aşteptat.

Bine, să lăsăm deocamdată asta. Mai departe. Ce a fost important în discuţia noastră? Fiindcă veni vorba, am fost gata-

gata să mă deconspir. Ar însemna prea puţin să-mi smulg limba pentru asta. „Dumneavoastră trebuie să ştiţi ce înseamnă un desant al grupei de flote «C»!” „Interesant, de unde ştii, Mack, despre grupa de flote «C» şi mai ales de ce, practic, te gândeşti că aş cunoaşte ceva despre asta?” Bineînţeles, nu ar fi spus nimic asemănător, dar i-aş fi dat de gândit şi ar fi înţeles totul, iar după o aşa deconspirare ruşinoasă nu mi-ar mai fi rămas altceva decât să mă ocup cu adevărat de ziaristică... În fine, să sperăm că nu a observat nimic. Nici el nu a avut chiar atât de mult timp să analizeze şi să cântărească fiecare cuvânt al meu. Era evident că dorea să-şi atingă un scop, iar restul, ce nu avea nimic comun cu ţelul său, probabil că îi trecea pe lângă urechi...

Dar oare după ce umbla? De ce încerca să-mi atribuie meritele lui, ba, în plus, şi pe cele ale lui Komov? Şi mai ales, uite-aşa, direct, neaşteptat, după ce abia am reuşit să ne salutăm... Ai fi putut crede că în realitate eu răspândesc legendele referitoare la prioritatea mea, ca şi cum toate ideile fundamentale despre Căpăţânoşi mi-ar aparţine în exclusivitate, că mi-am însuşit totul, iar el a aflat despre asta şi mi-a dat de înţeles că nu sunt decât un rahat. În orice caz, zâmbetul lui avea un dublu înţeles... Dar asta e o prostie! Faptul că tocmai cu am descoperit Căpăţânoşii îl cunoaşte acum doar un cerc extrem de restrâns de specialişti, dar chiar şi ei, probabil, au uitat deja povestea, nefiindu-le de niciun folos...

Desigur, este o absurditate şi o prostie. Dar faptele rămân fapte: tocmai m-a sunat Lev Abalkin şi mi-a comunicat că, după opinia lui, întemeietorul şi corifeul ştiinţei contemporane despre Căpățânoși sunt eu, ziaristul Kammerer. Discuţia noastră nu a mai avut altceva esenţial. Restul nu este decât o aiureală mondenă. Este adevărat, ar mai fi adresa falsă (cel mai probabil) de la sfârşit...

Neîndoielnic, se mai impune o versiune. Subiectul discuţiei îi era indiferent. Îşi putea permite să spună orice prostie, pentru că nu mă sunase decât ca să mă vadă. Profesorul sau Maia Glumova l-au avertizat: se interesează de tine un oarecare Maxim Kammerer. Chiar aşa? se gândeşte Lev, aflat în postura celui care se ascunde. Doar ce am sosit pe Pământ, că se şi interesează de mine Maxim Kammerer. Dar eu l-am cunoscut pe Maxim Kammerer. Ce să fie asta? O coincidenţă? Lev Abalkin nu crede în coincidenţe. Ia să-l sun pe acest om şi să văd dacă

Maxim Kammerer este acel Mack Sim de odinioară... Şi dacă într-adevăr el este, să vedem cum o să se comporte...

Am simţit că nimeresc drept la ţintă. Sună şi pentru orice eventualitate stinge imaginea. În caz că NU sunt Maxim Kammerer. Mă vede. Probabil că nu fără uimire, în schimb cu o evidentă uşurare. Este cel mai firesc Maxim Kammerer, are o serată veselă şi zgomotoasă, într-un cuvânt, nimic dubios. Ei bine, se poate face un schimb de câteva zeci de fraze care să nu exprime nimic, se poate da o întâlnire şi apoi să dispari...

Dar nu e tot adevărul şi nu chiar un adevăr. Sunt aici două neclarităţi. Una la mână: de ce atunci a fost necesar să intre în discuţie? Ar fi văzut, ar fi auzit, s-ar fi convins că sunt eu cu adevărat şi ar fi deconectat totul fericit. O conectare greşită, cineva a nimerit aiurea. Şi gata.

A doua la mână, doar nu-s născut de ieri-de azi. Am observat că nu este o simplă discuţie. În plus, îmi urmărea reacţiile. Voia să se convingă că eu sunt eu şi că am să reacţionez la anumite cuvinte ale lui într-un mod bine determinat. Vorbea prostii cu bună ştiinţă şi urmarea atent cum voi reacţiona la ele. Iar este ciudat. Toţi oamenii reacţionează la fel în faţa unor prostii evidente. Deci, ori nu gândesc corect, ori... ori aceste prostii nu sunt deloc ceea ce par din punctul de vedere al lui Abalkin. De exemplu, din motive necunoscute mie, Abalkin consideră că rolul meu în cercetarea Căpăţânoşilor este cu adevărat foarte important. Mă sună pentru a-şi verifica ipoteza şi văzând reacţia mea se lămureşte că ipoteza este falsă.

Totul este pe deplin logic şi totuşi straniu. Ce au a face aici Căpățânoșii? La drept vorbind, Căpăţânoşii au jucat un rol fundamental în viaţa lui Lev Abalkin. Stop!

Dacă mi s-ar fi propus acum să descriu pe scurt esenţa biografiei acestui om, probabil că aş fi zis aşa: îi plăcea să lucreze cu Căpăţânoşii, dorea mai mult decât orice pe lume să lucreze cu ei, obţinuse succese în lucrul cu Căpăţânoşii, dar, nu se ştie de ce, nu i s-a permis în continuare lucrul cu aceştia... Ei, drăcia dracului, şi n-ar fi fost de mirare dacă până la urmă şi-ar fi pierdut răbdarea şi nu i-ar fi păsat de Statul său Major „C”, de COMCON, de disciplină, dacă ar fi ignorat totul şi s-ar fi întors pe Pământ să clarifice o dată pentru totdeauna, naiba să-i ia, de ce nu i se dă posibilitatea de a se ocupa cu treburi îndrăgite, cine – personal – îi stă în cale toată viaţa, pe cine poate întreba de prăbuşirea planurilor sale făurite cu atâta dragoste, de viaţa

lui amară şi neînţeleasă, irosită timp de cincisprezece ani într-o muncă neînchipuit de grea şi detestabilă... Şi iată că s-a întors!

S-a întors şi imediat s-a lovit de numele meu. Şi-a mai amintit că, practic, eu am fost conducătorul primei sale munci cu Căpăţânoşii şi a vrut să afle dacă am participat şi eu la această înstrăinare fără precedent a unui om faţă de ocupaţia lui preferată şi a constatat (cu ajutorul unei metode simple) că nu, nu am participat, ocupându-mă pare-se cu respingerea desanturilor şi în general nu prea eram la curent...

Cam aşa s-ar fi putut interpreta discuţia anterioară. Dar numai această discuţie şi nimic altceva: nici povestea confuză cu Tristan, nici istoria dubioasă cu Maia Glumova. Cu atât mai mult nu putea fi explicată prin această ipoteză cauza care l-a determinat pe Lev Abalkin să se ascundă. Fir-ar să fie, dacă ipoteza mea ar fi fost bună, Lev Abalkin ar fi trebuit acum să umble pe la COMCON şi să-şi pocnească persecutorii în dreapta şi-n stânga, el fiind un om impulsiv, cu un sistem nervos de artist... Cu toate acestea, în ipoteza mea exista totuşi ceva judicios, pentru că au apărut nişte întrebări practice. M-am decis să i le pun Excelenţei, mai întâi însă trebuia să-l sun pe Serghei Pavlovici Fedoseev.

M-am uitat la ceas: 21.51. Să sperăm că bătrânul nu s-a culcat încă. Într-adevăr, bătrânul încă nu se culcase. Parcă nerecunoscându-mă, se uita uşor nedumerit în ecran la ziaristul Kammerer. Ziaristul Kammerer nu mai sfârşea cu scuzele pentru ora nepotrivită. Scuzele au fost primite, dar expresia de nedumerire nu dispăru.

— Efectiv nu am decât o întrebare, maximum două, Serghei Pavlovici, spuse îngrijorat ziaristul Kammerer. V-aţi întâlnit cu Abalkin?

— Da. I-am dat numărul dumneavoastră.

— Mă iertaţi, Serghei Pavlovici... Tocmai m-a sunat... şi mi-a vorbit destul de straniu... Ziaristul Kammerer îşi găsea cu greu cuvintele. Am avut impresia... înţeleg că asta e mai degrabă o prostie, dar se poate întâmpla orice... în fond, poate că v-a înţeles greşit.

Bătrânul ciuli urechile.

— Ce s-a întâmplat?

— Doar i-aţi povestit despre mine... Ă-ă, despre discuţia noastră...

— Normal. Nu vă înţeleg. Nu trebuia oare să-i povestesc?

— Ba da, dar nu asta-i problema. S-ar putea ca totuşi să vă fi înţeles greşit. Imaginaţi-vă, nu ne-am văzut de cincisprezece ani. Şi iată, abia ne-am salutat, că şi începe să mă laude cu un sarcasm nefiresc pentru... Pe scurt, practic m-a învinuit că revendic prioritatea lui în lucrul cu Căpăţânoşii! Vă asigur, fără nici cel mai mic motiv.... Înţelegeţi, în această problemă mă expun doar ca ziarist, ca un popularizator şi nimic mai mult...

—Daţi-mi voie, daţi-mi voie, tinere! Bătrânul ridică mâna. Vă rog, liniştiţi-vă. Se înţelege că n-am vorbit nimic despre asta. Măcar pentru simplul motiv că nu sunt în temă...

— Păi... poate că... într-o anumită măsură nu aţi formulat destul de exact...

— Daţi-mi voie, eu n-am formulat nimic referitor la acest subiect! I-am spus că un oarecare ziarist Kammerer scrie o carte despre el şi mi s-a adresat pentru material. Numărul ziaristului e cutare. Sună-l. Asta-i tot. E tot ce i-am spus.

— Atunci nu mai înţeleg, spuse aproape disperat ziaristul Kammerer. Mai întâi am crezut că nu v-a înţeles prea bine, dar dacă nu-i aşa... atunci nu ştiu... Atunci e ceva nefiresc. O manie... în general, poate că aceşti Progresori au o comportare demnă la serviciul lor, dar pe Pământ o iau razna câteodată... Ce să mai, le cedează nervii.

Bătrânul se încruntă, lăsându-şi sprâncenele peste ochi.

— P-păi, ştiţi... La urma urmei, nu este exclus ca Liova să nu mă fi înţeles prea bine, mai exact, să nu mă fi prea auzit... Discuţia noastră a fost în fugă, mă grăbeam, era un vânt puternic şi brazii făceau zgomot, iar despre dumneavoastră mi-am amintit în ultimul moment...

— Ei, nu, n-am vrut să spun asta... bătu în retragere ziaristul Kammerer. Poate că tocmai eu nu prea l-am înţeles pe Lev... Ştiţi, pe lângă altele, m-a zguduit înfăţişarea lui... Tare mult s-a schimbat, parcă a devenit mai rău... Nu vi s-a părut la fel, Serghei Pavlovici?

Da, şi Serghei Pavlovici avusese aceeaşi impresie. Forţat şi îndemnat de supărarea nedisimulată a naiv-comunicativului ziarist Kammerer, începu treptat şi destul de intimidat să povestească cele întâmplate, ruşinându-se pentru elevul său şi pentru unele idei ale acestuia.

Aproximativ pe la ora 17.00, S.P. Fedoseev a plecat de pe moşia lui, „Ţânţăraşi”, luând aeroglisorul şi îndreptându-se pe axa Sverdlovskului, oraş în care avea stabilită o oarecare

şedinţă, într-un oarecare club. După cincisprezece minute a fost realmente atacat de un aeroglisor, ivit ca din senin şi condus de Lev Abalkin, impunându-i-se aterizarea într-o pădure sălbatică de brazi. Într-o poieniţă, printre brazii zgomotoşi, a avut loc o scurtă discuţie, concepută de Lev Abalkin după o schemă bine cunoscută mie.

Doar s-au salutat, că l-a şi copleşit pe bătrân cu mulţumiri sarcastice, fără să mai piardă timp cu îmbrăţişările şi, practic, nepermiţându-i Profesorului să deschidă gura. I-a mulţumit caustic nefericitului Serghei Pavlovici pentru eforturile incredibile, pe care, chipurile, acesta le-ar fi depus pentru a convinge comisia de repartiţii să-l trimită pe absolventul Abalkin nu la Institutul de Zoopsihologie, unde poate absolventul ar fi dorit să intre din prostie şi lipsa de experienţă, ci la şcoala Progresorilor. Eforturile au fost încununate cu succese strălucitoare, ce i-au făcut lui Lev Abalkin întreaga viaţă atât de liniştită şi fericită.

Şocat în urma unei denaturări atât de neruşinate a adevărului, bătrânul i-a ars, fireşte, o palmă fostului său elev. Aducându-l astfel pe Lev Abalkin într-o stare propice tăcerii şi atenţiei, i-a explicat liniştit că de fapt lucrurile stăteau tocmai invers. Chiar el, S.P. Fedoseev, l-a recomandat pe Lev Abalkin ca zoopsiholog şi deja vorbise despre el la Institut, prezentând totodată comisiei recomandările corespunzătoare. Chiar el, S.P. Fedoseev, aflând de hotărârea comisiei, decizie absurdă din punctul lui de vedere, a protestat verbal şi în scris până la Consiliul regional de învăţământ. Chiar el, S.P. Fedoseev, a fost până la urmă chemat la sectorul euroasiatic şi a fost înfierat acolo precum un băieţel, pentru încercarea, îndeajuns de calificată, de a dezavua hotărârea comisiei de repartiţii. („Mi-au fost arătate concluziile a patru experţi şi mi s-a dovedit, ca pe doi ori doi, că nu sunt decât un bătrân prostănac, iar dreptate are numai preşedintele comisiei de repartiţii, doctor Serafimovici...”)

Ajungând la acest punct, bătrânul tăcu.

— Şi ce a făcut? îndrăzni o întrebare ziaristul Kammerer.

Bătrânul îşi strânse buzele cu tristeţe.

— Prostuţul ăla mi-a sărutat mâna şi a fugit spre aeroglisorul lui.

Am tăcut amândoi. Bătrânul adăugă:

— Şi atunci mi-am amintit de dumneavoastră... La drept vorbind, mi s-a părut că nici nu a dat vreo atenţie... Poate că trebuia să-i povestesc mai detaliat despre dumneavoastră, dar nu mi-a ars... Nu ştiu de ce, mi s-a părut că nu-l voi mai vedea niciodată...

2 iunie 78
O scurtă discuţie

Excelenţa era acasă. Îmbrăcat într-un chimonou negru, sobru, trona la masa de lucru şi se ocupa cu îndeletnicirea preferată: cerceta cu o lupă o statuetă hidoasă din colecţie.

— Excelenţă, trebuie să ştiu dacă Lev Abalkin a mai intrat în contact cu cineva pe Pământ.

— A mai intrat, răspunde Excelenţa şi se uită la mine, aşa cum mi se păru, cu interes.

— Pot să ştiu cu cine?

— Poţi. Cu mine.

Am dat chix. Excelenţa aşteptă puţin şi ordonă:

— Raportează.

Am raportat: amândouă discuţiile – cuvânt cu cuvânt, concluziile mele – pe scurt, iar în final am adăugat că, după mine, era de aşteptat ca în cel mai scurt timp Abalkin să se îndrepte către Komov, Rawlingson, Goriaceva şi alţi câţiva, care într-un fel sau altul au fost implicaţi în munca lui cu Căpăţânoşii. La fel şi cu acest director Serafimovici – preşedintele de atunci al comisiei de repartiţii. Deoarece Excelenţa tăcea şi nu-şi pleca fruntea, mi-am permis o întrebare:

— Pot să ştiu ce a vorbit cu dumneavoastră? Sunt foarte surprins că a încercat şi cu dumneavoastră.

— Eşti surprins... Şi eu la fel. Dar n-am avut nicio discuţie. A procedat întocmai ca şi cu tine: nu a cuplat imaginea. M-a admirat, probabil că m-a recunoscut, apoi a deconectat totul.

— În fond, de ce credeţi că era el?

— Pentru că a luat legătura cu mine printr-un canal despre care nu a ştiut decât un singur om.

— Atunci, poate că acest om...

— Nu, imposibil... În privinţa ipotezei tale, ea este neîntemeiată. Lev Abalkin a devenit un minunat rezident, şi-a iubit munca şi pentru nimic nu ar fi acceptat să şi-o schimbe.

— Deşi, cu tipul lui de sistem nervos, ca Progresor îi venea...

— Nu-i de competenţa ta, mi-o tăie Excelenţa. Nu divaga. La treabă. Ordinul de a-l găsi pe Abalkin şi de a-l urmări se suspendă. Mergi pe urmele lui. Vreau să ştiu unde a fost, cu cine s-a întâlnit şi ce a discutat.

— Am înţeles. Dacă totuşi mă întâlnesc cu el?

— Îi iei interviul pentru carte. Apoi îmi raportezi. Nici mai mult, nici mai puţin.

2 iunie 78

Câte ceva despre secrete

Cam pe la 23.30 am făcut la repezeală un duş, am băgat capul în dormitor şi m-am asigurat că Aliona doarme buştean. Atunci m-am întors în dormitor.

Am hotărât să încep cu Şcekn. Fireşte, Şcekn nu e pământean, nici măcar umanoid, şi de aceea am făcut uz de întreaga mea experienţă şi, fără să mă laud, de toată abilitatea mea în manevrarea canalelor informaţionale pentru a obţine ceea ce am obţinut. Remarc în paranteză că marea majoritate a compatrioţilor mei habar nu au despre realele posibilităţi ale acestei a opta (sau acum deja a noua) minuni a lumii: Marele Informator Planetar. Admit totuşi că nici eu, cu toată dibăcia şi experienţa mea, n-am dreptul să pretind că ştiu sa folosesc cu desăvârşire memoria lui imensă.

Am trimis unsprezece întrebări – trei dintre ele, aşa cum a reieşit, fiind în plus – şi am primit drept rezultat următoarea informaţie despre Căpăţânosul Şcekn.

Numele lui întreg era Şcekn-Itrci. Din anul şaptezeci şt cinci până în ziua de azi este membru al misiunii permanente ce reprezintă „Poporul Căpăţânoşilor pe Pământ". Judecând după funcţiile deţinute la contactele cu administraţia pământeană, părea să fie un referent-traducător al misiunii, dar adevărata lui postură era necunoscută, pentru că relaţiile interne ale colectivului misiunii rămâneau pentru pământeni o taină ferecată cu şapte lacăte. Judecând după unele date, Şcekn era conducătorul unei aşa-zise celule familiale în interiorul misiunii, dar nici până în prezent nu s-a reuşit înţelegerea clară atât a componenţei celulei, cât şi a numărului de membri pe care îi are, în timp ce aceşti factori au jucat, probabil, un rol foarte mare în soluţionarea unui întreg şir de probleme importante, de esenţă diplomatică.

În general, s-au adunat o mulţime de date concrete despre Şcekn şi despre misiune luată în ansamblu. Unele dintre ele erau uimitoare, dar cu timpul toate au intrat în contradicţie cu faptele noi sau chiar au fost total infirmate de observaţiile ulterioare. Se părea că xenologia noastră preferă să-și ia mâinile de pe această enigmă. Mulţi xenologi extrem de corecţi au aderat la părerea lui Rawlingson, spusă încă acum zece ani,

într-un moment de slăbiciune: „După mine, pur şi simplu îşi bat joc de noi!...”

De altfel, toate acestea mă priveau prea puţin. Numai să nu uit pe viitor cuvintele lui Rawlingson.

Misiunea era aşezată pe râul Telon, în Canada, aproximativ nord-vest de Baker Lake. După cum se vede treaba, Căpăţânoşii aveau deplină libertate de mişcare şi erau mari amatori să profite de ea, deşi nu acceptau nicio formă de transport, exceptând hiper-T-ul. Sediul misiunii a fost ridicat strict conform proiectului, prezentat chiar de Căpăţânoşi, dar aceştia s-au lipsit politicos de plăcerea de a-l popula, aşezându-se în jurul sediului, în case subterane de fabricaţie proprie, sau mai simplu spus, în vizuini. Nu acceptă telecomunicaţiile şi zadarnice au fost eforturile inginerilor noştri în încercarea de a crea o videoaparatură special adaptată, atât pentru auzul şi văzul lor, cât şi pentru o manevrare comodă. Videoaparatură a fost realizată, dar Căpăţânoşii nu accepta decât contactele personale. Va trebui deci să zbor până la Baker Lake.

Terminând cu Şcekn, am decis totuşi că e cazul să-l găsesc pe doctorul Serafimovici. Am reuşit fără un efort prea mare, adică am reuşit să primesc informaţii despre el. Astfel, am aflat că murise în urmă cu doisprezece ani, la vârsta de o sută optsprezece ani. Valeri Marcovici Serafimovici, doctor în pedagogie, membru permanent al Consiliului Euroasiatic de învăţământ, membru al Consiliului Mondial de Pedagogie. Păcat.

L-am luat în primire pe Cornei Iaşmaa. Progresor. De doi ani Cornei Ianovici Iaşmaa locuia la vila „Tabăra lui Ian”, la zece kilometri nord de Antonov, în plină stepă, lângă Volga. Avea un CV stufos, din care reieşea că toată activitatea lui profesională a fost legată de planeta Giganda. Probabil că era un practician de mare valoare şi un teoretician deosebit în domeniul istoriei experimentale, dar toate detaliile carierei lui mi-au zburat imediat din cap, de cum am realizat două aspecte mai puţin vizibile.

Primul: Cornei Ianovici Iaşmaa era orfan din naştere.

Al doilea: Cornei Ianovici Iaşmaa s-a născut pe data de 6 octombrie 38.

Diferenţa faţă de Lev Abalkin consta în faptul că părinţii lui Cornei Iaşmaa nu erau membri ai grupului „Iormala”, ci o

pereche conjugală, pierită tragic în timpul experimentului „Oglinda”.

N-am avut încredere în memorie şi am deschis mapa. Totul era exact. Bineînţeles, nici inscripţia în arabă de pe verso nu dispăruse: „...s-au întâlnit doi gemeni ai noştri. Te asigur, din pură întâmplare...” Întâmplare. Sigur, acolo la ei, pe Giganda, poate că s-a şi produs o oarecare întâmplare: Lev Abalkin, orfan din naştere, născut la 6 octombrie 38, s-a întâlnit cu Cornei Iaşmaa, orfan din naştere, născut la 6 octombrie 38... Ce, pentru mine tot o întâmplare este? „Gemeni”. Din părinţi diferiţi. „Dacă nu crezi, uită-te la 07 şi 11”. Aşa deci „07” se află în faţa mea. Deci undeva în străfundurile departamentului nostru mai există şi un 11. Logica ne îndeamnă să presupunem că există şi 01, 02 şi aşa mai departe... Apropo, un minus pentru mine, că nu mi-a atras atenţia acest straniu cifru: 07. Dosarele noastre (desigur, nu dosarele, ci cristalo-înregistrările) sunt de obicei marcate ori cu combinaţii de cuvinte fantastice, ori cu denumiri de obiecte...

Printre altele, ce-i şi cu experimentul ăsta, „Oglinda”? Nu am auzit niciodată de aşa ceva... Acest gând trecu oarecum pe planul doi şi aproape automat am formulat întrebarea către MIP. Răspunsul mă uimi: **INFORMAŢIE DOAR PENTRU SPECIALIŞTI. VĂ RUGAM ARĂTAŢI PERMISUL DUMNEAVOASTRĂ.** Am format codul permisului meu şi am repetat întrebarea. De data aceasta fişa cu răspunsul sări cu o întârziere de câteva secunde: **INFORMAŢIE DOAR PENTRU SPECIALIŞTI. VĂ RUGĂM ARĂTAŢI PERMISUL DUMNEAVOASTRĂ.** M-am lăsat pe spătarul fotoliului. Asta-i bună! Pentru prima dată în cariera mea permisul COMCON-2 nu era suficient pentru a primi informaţii de la MIP.

Şi în acest moment am simţit cât se poate de limpede că am ieşit din limitele competenţei mele. Am înţeles deodată că în faţa mea se află un secret imens şi obscur, că destinul lui Abalkin, împreună cu toate enigmele şi obscurităţile lui, nu se reduce doar la secretul persoanei Abalkin – el este împletit cu destinele mai multor oameni şi nu am voie să mă ating de aceste destine nici ca lucrător, nici ca om.

Desigur, problema nu era că MIP-ul îmi refuzase orice informaţie în privinţa unui experiment numit „Oglinda”. Am fost absolut convins că acest experiment, nu arc nicio legătură cu secretul. Refuzul MIP-ului a fost efectiv o palmă directoare, care

m-a făcut să privesc înapoi. Această palmă parcă mi-a limpezit vederea şi imediat am făcut conexiunile între fapte: comportarea stranie a Iadvigăi Lekanova, nivelul neobişnuit de înalt al caracterului secret, ciudăţenia acestui „recipient de documente”, cifrul straniu, refuzul Excelenţei de a mă pune la curent cu ansamblul problemei şi chiar orientarea iniţială de a nu intra în niciun fel de contact cu Abalkin... Iar acum încă ceva: fantastica potrivire de împrejurări şi date ale apariţiei pe lume a lui Lev Abalkin şi Cornei Iaşmaa.

Era un secret. Lev Abalkin era doar o parte din acest secret şi acum am înţeles de ce Excelenţa m-a însărcinat tocmai pe mine cu această treabă. Cu siguranţă mai existau oameni iniţiaţi pe deplin în acest secret, dar probabil nu erau potriviţi, pentru căutări. Existau destui oameni care nu ar fi făcut căutările mai prost, ba poate chiar mai bine decât mine, dar Excelenţa realiza neîndoielnic că, mai devreme sau mai târziu, căutările vor duce la secret şi aici era important ca omul să aibă suficientă delicateţe pentru a se putea opri la timp. Şi dacă în decursul căutărilor secretul va fi descoperit, important era ca Excelenţa să aibă încredere în acest om ca în sine însuşi.

Iar secretul lui Lev Abalkin este în plus şi un secret al identităţii! Rău de tot. Cel mai obscur secret posibil este cel despre care nu trebuie să ştie nimic însăşi persoana... Exemplul cel mai simplu: informaţia despre o boală incurabilă a persoanei. Exemplul mai complicat: secretul greşelii, desăvârşită prin necunoaştere, care atrage după sine consecinţele ireversibile, aşa cum s-a întâmplat în timpuri străvechi cu regele Oedip...

Ce să mai vorbim, Excelenţa a făcut o alegere justă. Mie nu-mi plac secretele. După părerea mea, în timpul nostru şi pe planeta noastră toate secretele put a mizerie. Recunosc că multe dintre ele sunt cu totul senzaţionale şi capabile să zguduie imaginaţia, dar mie, personal, nu îmi place să fiu iniţiat în ele, ba şi mai neplăcut – să iniţiez în aceste secrete străini fără nicio vină. La noi în COMCON-2 majoritatea lucrătorilor sunt de aceeaşi părere şi poate că tocmai de aceea la noi se petrec foarte rar scurgeri de informaţii. Oricum, repulsia mea faţă de secrete depăşeşte probabil nivelul mediu. Chiar mă străduiesc să nu folosesc vreodată termenul obişnuit de „a descoperi secretul”, eu spunând de obicei „a dezgropa

secretul”, şi am impresia că sunt un asanator în cel mai pur sens iniţial al acestui cuvânt.

Ca acum, de exemplu.

Din referatul lui Lev Abalkin

...În întuneric oraşul devine plat ca o gravură veche. Mucegaiul luceşte difuz în golurile negre ale ferestrelor oarbe, iar în părculeţele rare şi pe suprafeţele gazonate licăresc mici curcubeie livide: bobocii unor flori fosforescente, deschişi pe timpul nopţii. Se simt curenţi de arome slabe, dar iritante. De pe acoperişuri se târăşte şi se suspendă deasupra bulevardului prima lună: o seceră imensă şi ştirbită, care toarnă peste oraş o lumină infectă, portocalie.

Acest corp ceresc îi provoacă lui Şcekn o repulsie inexplicabilă. La fiecare minut îl priveşte dezaprobator şi de fiecare dată îşi deschide convulsiv botul şi îl închide cu zgomot, de parcă i-ar veni să urle, dar se abţine. E cu atât mai straniu, cu cât pe Sarakshul său natal luna este imposibil de văzut din cauza refracţiei atmosferice, iar Luna pământeană îi este total indiferentă, cel puţin din câte ştiu eu.

Apoi observăm copiii.

Sunt doi. Se ţin de mână şi merg încet pe trotuar, străduindu-se parcă să se ascundă în umbră. Merg tot într-acolo, unde mergem şi noi. Judecând după îmbrăcăminte, par a fi băieţi. Unul este mai înalt, pare de vreo opt ani, celălalt este mic de tot, să tot aibă patru-cinci ani. Pesemne, abia au ieşit dintr-o străduţă laterală, altfel i-aş fi văzut din depărtare. Merg de multă vreme, de mai multe ore, pentru că sunt foarte obosiţi şi abia îşi urnesc picioarele... Cel mai mic nici nu mai păşeşte, ci se târăşte, ţinându-se de mâna celui mai mare. Băiatul cel mare are atârnată peste umăr o sacoşă plată, cu curea lată, sacoşă pe care o aranjează tot timpul, ca să nu-l bată peste genunchi.

Translatorul traduce cu o voce uscată, indiferentă: „...Am obosit, mă dor picioarele... Mergi, ţi-am spus... Mergi... Om rău... Ba tu eşti om rău şi urât... Şarpe, cu urechi... Ba tu eşti, coadă de şobolan necomestibilă...” Aşa. Se opresc. Cel mic îşi smulge mâna din palma celui mai mare şi se aşază. Cel mare îl ridică de guler, celălalt se aşază din nou şi atunci primeşte una după ceafă. Din translator ies valvârtej „şobolani”, „şerpi”, „animale împuţite” şi altă faună. Apoi cel mic începe să plângă tare şi translatorul tace nedumerit. A venit timpul să intervenim.

— Bună ziua, băieţi, spun doar din buze.

Sunt foarte aproape de ei, dar abia acum mă observă. Cel mic încetează imediat cu plânsul şi se uită la mine cu gura larg deschisă. Cel mare mă priveşte şi el, dar încruntat, cu ostilitate, iar buzele îi sunt strâns lipite. Mă las pe vine în faţa lui şi spun:

— Nu-ţi fie frică. Sunt bun. N-am să te supăr.

Ştiu că linganul nu redă intonaţiile şi de aceea caut cuvinte simple, liniştitoare.

— Pe mine mă cheamă Lev, îi spun. Văd că sunteţi obosiţi. Vreţi să vă ajut?

Cel mare nu răspunde. Se uită în continuare încruntat, cu mare neîncredere şi atenţie, iar celui mic i se trezeşte brusc interesul pentru Şcekn, nu îşi mai dezlipeşte privirile de el şi este clar că l-a cuprins teama, dar în acelaşi timp şi curiozitatea. Abordând una dintre înfăţişările cele mai blânde, Şcekn stă de-o parte, întorcându-şi capul cu fruntea înaltă.

— Sunteţi obosiţi, spun. Vă e foame şi sete. Vă dau acum ceva gustos.

Şi în acel moment, cel mare explodează. Nu au obosit deloc şi nu au nevoie de nimic gustos. Acum îi va veni de hac acestui şarpe cu urechi de şobolan şi va merge mai departe. Şi cine îl va încurca va primi un glonţ în burtă. Chiar aşa.

Foarte bine. Nimeni nu vrea să-i încurce. Şi unde merg?

Unde trebuie, acolo şi merg.

Totuşi? Poate au acelaşi drum? Atunci îl va putea duce pe umăr pe şarpele cu urechi de şobolan.

Până la urmă se aranjează totul. Au fost mâncate patru ciocolate şi s-au băut două bidonaşe cu tomzator. În gurile lor micuţe se poate stoarce câte o jumătate de tub cu pireu de fructe. Este cercetat cu atenţie combinezonul-curcubeu a lui Lev şi (după o scurtă, dar foarte energică ceartă) s-a căpătat permisiunea de a-l mângâia o dată (numai o dată) pe Şcekn (în niciun caz însă pe cap, doar pe spate). La bordul lui Vandehuze toţi plâng în hohote înduioşaţi şi se aude un sâsâit puternic.

În continuare s-au clarificat următoarele.

Băieţii sunt fraţi; pe cel mare îl cheamă Iadrudan, iar pe cel mic Pritulatan. Au locuit destul de departe de aici (nu s-a putut preciza unde) cu tata, într-o casă mare, albă şi cu bazin în curte. Nu de mult, împreună cu ei au locuit două mătuşi şi încă un frate, cel mai mare, de optsprezece ani, dar au murit cu toţi. După aceasta, tata nu i-a mai luat niciodată după alimente, începuse să meargă de unul singur, deşi mai înainte pleca cu

toată familia. În jur erau multe alimente – şi acolo, şi acolo, şi acolo (nu s-a putut preciza unde). Când pleca de unul singur, tata spunea de fiecare dată: dacă nu se întoarce până seara, atunci ei trebuie să ia Cartea, să iasă în acest bulevard şi să meargă tot înainte până la o casă frumoasă din sticlă, care se luminează în întuneric. Dar nu trebuie să intre în această casă; să se aşeze alături şi să aştepte, până când vor veni nişte oameni şi vor fi duşi acolo unde sunt şi tata, şi mama, şi toţi. De ce noaptea? Pentru că noaptea nu umblă oameni răi pe stradă. Ei sunt numai ziua. Nu, nu i-am văzut niciodată, dar am auzit de multe ori cum sună din clopoţei, cum cântă cântece şi ne ademenesc să ieşim din casă. Atunci tata şi fratele cel mare îşi scoteau armele şi le băgau în burtă câte un glonţ... Nu, nici nu mai cunosc şi nici nu au mai văzut pe altcineva. Este adevărat, cândva, demult, la ei în casă au venit nişte oameni înarmaţi şi toată ziua s-au certat cu tata şi cu fratele mai mare, apoi s-au băgat şi mama împreună cu cele două mătuşi. Toţi ţipau foarte tare, dar, bineînţeles, tata a avut ultimul cuvânt şi oamenii aceia au plecat şi nu au mai venit niciodată...

Micuţul Pritulatan adoarme de cum îl pun pe umeri. Din contră, Iadrudan refuză orice ajutor. Îmi dă voie doar să-i aranjez mai bine sacoşa cu Cartea, iar acum merge alături, cu mâinile în buzunare, abordând un aer de independenţă. Şcekn fuge înainte, fără să participe la discuţie. Degajă din toată fiinţa o indiferenţă totală faţă de ceea ce se întâmplă, dar, în realitate, la fel ca noi toţi, este intrigat de un fapt cât se poate de clar, şi anume că ţelul băieţilor – o oarecare clădire luminoasă – este acelaşi cu obiectivul „Pata-96”.

...Iadrudan nu ştie ce stă scris în Carte. În această Carte toţi adulţii din familie au scris în fiecare zi tot ce s-a întâmplat. Cum Pritulatan a fost muşcat de o furnică otrăvitoare. Cum apa a început brusc să se scurgă din bazin, dar tata a oprit-o. Cum a murit mătuşa: deschidea o conservă, mama se uita, iar mătuşa era deja moartă... Iadrudan nu a citit această carte, citeşte prost şi nici nu-i place s-o facă, nu are aptitudini. Uite, Pritulatan are aptitudini foarte mari, dar este încă mic şi nu înţelege nimic. Nu, nu s-au plictisit niciodată. Poate exista plictiseală într-o casă cu cinci sute şapte camere? Şi fiecare cameră este plină cu tot felul de lucruri minunate, atât de uimitoare, că până şi tata nu a putut să spună la ce sunt bune şi de ce există. Numai că acolo nu a fost găsită o puşcă... Acum puştile sunt o raritate.

Poate că în casa vecină s-ar mai fi găsit o puşcă, dar tata ne-a interzis categoric să ieşim în stradă... Nu, tata nu ne-a dat voie să tragem cu puşca lui. Spunea că nu-i cazul pentru noi. Uite, când veţi ajunge la casa luminoasă şi vă vor întâmpina acolo oamenii buni, vă vor duce la mama, iar atunci, uite, veţi putea trage cât poftiţi... Poate o să ne duci tu la mama? Atunci de ce nu ai puşcă? Eşti om bun, dar n-ai puşcă, iar tata spunea că toţi oamenii buni sunt cu puşti...

— Nu, spun. Nu pot să te duc la mama... Sunt străin de aceste locuri şi aş fi vrut să mă întâlnesc cu oamenii buni...

— Păcat, spune Iadrudan.

Ieşim în piaţă. Obiectul „Pata-96” seamănă din apropiere cu un gigantic cufăraş străvechi din cristal bleu, care străluceşte în toată splendoarea lui barbară prin mulţimea nenumăratelor pietre preţioase şi nestemate. O lumină lină, alb-albăstruie, străpunge obiectul din interior, luminând asfaltul, plin de crăpături şi năpădit de buruieni ca firele de păr negru şi ţepos, şi faţadele moarte ale caselor ce înconjoară piaţa. Pereţii acestei minunate clădiri sunt complet transparenţi, iar înăuntru străluceşte şi sclipeşte vesel un haos cromatic de roşu, auriu, verde şi galben, astfel încât nu observi de prima dată intrarea largă ca o poartă, deschisă prietenos, spre care duc câteva trepte joase şi plate.

— Jucării!... şopteşte fascinat Pritulatan, începând să se răsucească şi să alunece de pe mine.

Doar acum realizez că acest cufăraş nu este plin cu nestemate, ci cu jucării multicolore, sute şi mii de jucării multicolore, total lipsite de bun gust: păpuşi absurd de mari şi colorate strident, maşini monstruoase din lemn şi o infinitate de mărunţişuri policrome, greu de distins de la această distanţă.

Micuţul şi capabilul Pritulatan porni numaidecât să se văicărească şi să ne implore să intrăm cu toţii în casa fermecată, nu-i nimic, ce dacă tata ne-a interzis, noi intrăm doar pentru un minuţel, luăm, uite, camionul ăla şi imediat începem să-i aşteptăm pe oamenii buni... Iadudran încearcă să-l potolească, întâi cu cuvinte, apoi, când nici aşa nu a mers, îl trage de ureche şi văicăreala îşi pierde coerenţa. Impasibil, translatorul deversează în mediul înconjurător un sac întreg de „şerpi cu urechi de şobolani”, bordul lui Vandehuze bubuie indignat, cerând liniştea şi consolarea micuţului, când pe neaşteptate tac toţi, inclusiv capabilul Pritulatan.

De după cel mai apropiat colţ apare brusc aborigenul înarmat, văzut nu cu mult timp în urmă. Păşind moale, fără zgomot, pe petele de lumină albăstrie, cu mâna pe mitraliera atârnată de-a curmezişul pieptului, se îndreaptă direct spre copii. Nici nu se uită la mine şi la Şcekn. Îl strânge de mâna stângă pe amuţitul Pritulatan şi de mâna dreaptă pe înseninatul Iadrudan şi îi duce de aici prin piaţă, direct spre clădirea luminoasă: la mama, la tata, la posibilităţile nemărginite de a trage cu puşca după voia inimii.

Privesc în urma lor. Totul pare să decurgă aşa cum trebuie, dar în acelaşi timp un fleac, o nimica toată, îmi strică întreaga imagine. O picătură de fiere...

— Ai recunoscut? întreabă Şcekn.

— Ce anume? răspund iritat, pentru că nu reuşesc să mă lepăd de acest fir de praf, care strică toată imaginea.

— Stinge lumina din această clădire şi trage de vreo zece ori cu tunul...

Aproape că nu-l mai aud. Şi imediat înţeleg totul despre fixul de praf. Aborigenul se îndepărtează, ţinând copiii de mâini, şi văd cum i se clatină mitraliera la piept în ritmul mersului, întocmai ca un pendul: de la stânga, la dreapta, de la dreapta la stânga... Nu se poate clătina aşa. Nu se poate balansa atât de voiniceşte o mitralieră grea, cântărind nu mai puţin de o jumătate de pud. Aşa se poate balansa o mitralieră jucărie, din lemn sau din material plastic. Acest „om bun” nu are o mitralieră adevărată...

Nu reuşesc să-mi termin gândul până la sfârşit. Mitraliera-jucărie a aborigenului. Aborigenii trag ca nişte lunetişti. Poate că mitraliera-jucărie este din acest pavilion al jucăriilor... Stinge lumina în pavilion şi trage în el o salvă de tun... E doar acelaşi pavilion... Nu, nu pot să gândesc nimic până la capăt.

În stânga cad de-a valma cărămizi, iar rama lemnoasă se rupe cu o trosnitură şi cade pe trotuar. Pe faţada diformă a casei cu şase etaje, a treia de la colţ, de sus în jos, pe diagonală, alunecă prin crăpăturile negre ale ferestrelor o umbră galbenă şi lată, dar alunecă atât de uşor şi imponderabil, încât pare de necrezut că după ea se prăbuşesc din faţadă straturi de tencuială şi sfărâmături de cărămidă. Vandehuze ţipă ceva, într-un mod groaznic, pe două tonalităţi, urlă şi copiii din piaţă, iar umbra se află deja pe asfalt – la fel de imponderabilă, semitransparentă şi imensă. Mişcarea nebunească a zeci de

picioare aproape că îmi scapă privirilor şi în această fugă se vede ceva negru, care se umflă şi se dezumflă – un corp lung şi segmentat ce-şi poartă ridicaţi în faţă cleştii de prindere şi pe care stă nemişcată o pată de lumină lăcuită...

Scorcherul apare singur în mâna mea. Mă transform într-un telemetru automat, preocupat doar de măsurarea distanţei între racopăianjen şi siluetele copiilor, care fugeau oblic pe întinsul pieţei. (Undeva pe-acolo mai este şi un aborigen cu mitraliera lui falsă, fuge şi el din răsputeri, puţin mai în urma copiilor, dar nu pe el îl urmăresc.) Distanţa se micşorează fulgerător, totul este cât se poate de clar şi când racopăianjenul apare pe axa mea, trag.

În acest moment mă aflu la douăzeci de metri de el. Nu am fost nevoit să trag prea des cu scorcherul şi drept urmare sunt zguduit de urmări. Orbesc pentru moment din cauza fulgerului roşu-vineţiu, dar reuşesc să văd că racopăianjenul literalmente explodează. Instantaneu. În totalitate. De la cleşti până la vârful piciorului posterior. La fel ca un cazan cu aburi supraîncălziţi. Bubuie un tunet scurt, ecoul începe să se răsfrângă şi să se rostogolească prin piaţă, iar în locul monstrului creşte un nor de abur alb şi dens, care la prima vedere pare chiar solidificat.

Totul s-a terminat. Norul de abur se topeşte cu un fâsâit uşor, tropăiturile şi ţipetele pătrunzătoare de panică se sting în adâncimea străduţei întunecate, iar cufăraşul-nestemată al pavilionului străluceşte în mijlocul pieţei, în toată splendoarea lui barbară, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic...

— Ptiu drace, ce pocitanie oribilă, bolborosesc. De unde au apărut prin locurile astea, de la o sută de parseci de Pandora?... Şi tu, ce? Iar nu l-ai simţit?

Şcekn nu reuşeşte să mai răspundă. Răsună un foc de armă, ecoul se rostogoleşte din nou prin piaţă şi imediat după el, un al doilea. Undeva aproape de tot. Parcă de după colţ. Ei, este clar: de pe străduţa unde au fugit cu toţii...

— Şcekn, ţine-o tot la stânga şi nu scoate capul, îi ordon deja în fugă.

Încă nu înţeleg ce se întâmplă pe străduţă. Cel mai probabil, copiii fuseseră atacaţi de încă un racopăianjen... Deci arma nu era totuşi o jucărie? Şi în acel moment, din întunericul străzii ies şi se opresc, barându-ne drumul, trei tipi. Doi dintre ei sunt înarmaţi cu automate adevărate şi două ţevi sunt îndreptate direct spre mine.

Totul se vede foarte bine în lumina alb-albăstruie: un bătrân cărunt, înalt, într-o uniformă gri, cu nasturi strălucitori, iar de-o parte şi de alta, puţin mai înapoi, stăteau cei doi tineri puternici, cu armele pregătite, îmbrăcaţi tot în uniforme gri, încinşi cu curele şi cartuşiere.

— Foarte periculos... clănţăne Şcekn în limba Căpăţânoşilor. Repet: foarte!

Păşesc înainte şi îmi impun cu un oarecare efort să-mi ascund scorcherul în teacă. Mă opresc în faţa bătrânului şi întreb:

— Ce-i cu copiii?

Ţevile automatelor sunt îndreptate direct spre burta mea. Spre burtă. Feţele tinerilor sunt sumbre şi crunte.

— Totul e în regulă cu copiii, răspunse bătrânul. Ochii lui sunt de culoare deschisă şi par chiar veseli.

Pe chipul lui nu pluteşte aceeaşi posomorâte grea, ca la ceilalţi doi. O faţă obişnuită de bătrân, ridată şi chiar plăcută. De fapt, poate că doar mi se pare, dar problema este că în loc de armă are în mână un baston poleit, strălucitor, cu care îşi bate uşor şi nepăsător carâmbul cizmei înalte.

— În cine aţi tras? întreb.

— Într-un om rău, vine răspunsul translatorului.

— Voi sunteţi probabil acei oameni buni cu arme? întreb.

Bătrânul îşi ridică sprâncenele nedumerit.

— Oameni buni? Ce-i asta?

Îi explic ce mi-a spus Iadrudan. Bătrânul dă din cap.

— Înţeleg. Da, noi suntem acei oameni buni. Mă cercetează cu privirea din cap până în picioare. Şi după cum văd, nu vă merg rău treburile... La spate, o maşină de tradus... Şi noi am avut cândva unele la fel, dar erau imense, ocupau camere întregi. Nicio astfel de armă de mână nu am avut vreodată. Ce frumos l-aţi tăiat pe acel om rău! Ca din tun. De mult aţi venit?

— Ieri.

— Iar noi nu ne-am pus la punct maşinile de zbor. Nu are cine să le pună la punct. Din nou mă cercetează deschis cu privirea. Da, bravo vouă! Aici la noi, după cum vedeţi, e o decădere totală. Voi cum aţi reuşit? Aţi învins? Sau aţi găsit nişte mijloace?

— Într-adevăr, la voi decăderea este totală, spun cu prudenţă. Sunt aici de o zi şi o noapte şi tot nu înţeleg nimic...

Îmi este însă limpede că mă confundă cu altcineva. Pentru început poate că e mai bine. Trebuie să fiu doar precaut, foarte precaut...

— Ştiu că nu înţelegeţi nimic, spune bătrânul. Şi e cel puţin straniu... Oare la voi nu a fost nimic din toate astea?

— Nu, răspund. La noi nu a fost aşa.

Bătrânul izbucneşte cu o frază lungă, la care translatorul reacţionează prompt: „nu se codifică limbajul”.

— Nu înţeleg, spun.

— Nu înţelegeţi... Şi eu care credeam că ştiu bine limba Zagoriei.

— Nu sunt de acolo, mă justific. Şi niciodată nu am fost acolo.

— Atunci de unde sunteţi?

Mă hotărăsc.

— Acum nu are importanţă, răspund. Să nu vorbim despre noi. La noi totul este în regulă şi nu avem nevoie de ajutor. Să discutăm despre voi. Nu am înţeles prea multe, dar un singur lucru mi-e clar: aveţi nevoie de ajutor. Ce anume? Ce vă trebuie mai înainte de toate? În general, ce se întâmplă aici? Iată despre ce vreau să vorbim. Şi haideţi să ne aşezăm, că toată ziua am stat numai în picioare. Aveţi un loc unde putem să stăm jos şi să vorbim în linişte?

Un timp îşi plimbă în tăcere privirile pe faţa mea.

— Nu vreţi să spuneţi de unde sunteţi, rosteşte într-un sfârşit. Mă rog, este dreptul dumneavoastră. Sunteţi mai puternici. Numai că-i o prostie. Oricum ştiu că sunteţi din Arhipelagul de Nord. Nu v-au atins pentru că nu v-au observat. Norocul vostru. Dar aş vrea să întreb, unde aţi fost în aceşti ultimi patruzeci de ani, când am fost lăsaţi să putrezim de vii aici? Aţi trăit ca găina la moară, fiţi blestemaţi!

— Nu sunteţi singurii care suportaţi un astfel de dezastru, îl contrazic cu toată sinceritatea. Iată că acum v-a venit şi vouă rândul.

— Încântaţi, spune bătrânul. Să mergem să vorbim.

Intrăm pe scara casei de vizavi, urcăm la etajul doi şi ne pomenim într-o cameră cam murdară şi sărăcăcios mobilată: o masă în mijloc, un pat mare lângă perete şi două taburete lângă fereastră. Ferestrele dau în piaţă şi camera este luminată de strălucirile alb-albăstrii ale pavilionului. Pe pat doarme cineva,

înfăşurat până peste cap într-un impermeabil lucios. Pe masă sunt cutii de conserve şi un bidon mare, metalic.

N-am intrat bine în cameră că bătrânul şi începe să facă ordine. Îl scoală pe cel care dormea şi îl expediază din casă. Unul dintre băieţii posomorâţi primeşte ordin să ocupe postul de la fereastră şi se aşază pe un taburet în locul indicat, unde va rămâne tot timpul, fără a-şi desprinde privirile de pe întinderea pieţei. Al doilea băiat posomorât începe dibaci să deschidă conservele, apoi se postează lângă uşă, sprijinindu-se cu umărul de tocul uşii.

Sunt invitat să iau loc pe pat, apoi sunt blocat cu masa, pe care sunt puse cutiile cu conserve. În bidon se află apă obişnuită, destul de curată, deşi cu gust de fier. Şcekn nu este uitat nici el: soldatul izgonit din pat pune jos, în faţa lui, o „conservă” desfăcută. Şcekn nu protestează, dar fiindcă nu mănâncă conserve, se îndreaptă spre uşă şi se aşază prudent lângă santinelă. Totodată se scarpină cu râvnă, gâfâie şi se linge, prefăcându-se din răsputeri că este un câine obişnuit.

Între timp, bătrânul ia cel de-al doilea taburet, se aşază vizavi de mine şi porneşte tratativele.

Înainte de toate, bătrânul se prezintă. Bineînţeles, s-a dovedit a fi un gattauh şi nu un simplu gattauh, ci un gattauh-okambonom, ceea ce probabil trebuie tradus prin „conducătorul întregului teritoriu şi al sectoarelor învecinate”. Sub conducerea lui se află tot oraşul, portul şi duzina de triburi ce populează ţinutul pe o rază de până la cincizeci de kilometri. Îşi imaginează cu dificultate ce se întâmplă dincolo de graniţele acestui teritoriu, dar presupune că şi acolo e cam acelaşi lucru. Populaţia din regiunea lui nu depăşeşte acum cinci mii de oameni. În zonă nu mai există industrie şi nici măcar o agricultură cât de cât organizată. Ce-i drept, într-o suburbie există un laborator. Este un laborator bun, cândva unul dintre cele mai bune din lume şi, cu toate că la conducerea lui stă şi până în ziua de azi însuşi Draudan („ciudat că n-aţi auzit niciodată de el... şi el a avut noroc: s-a dovedit longeviv ca mine...”), ei nu au reuşit nimic în toţi aceşti patruzeci de ani. Şi, după cum se vede, nici nu vor reuşi.

— Şi de aceea, conchide bătrânul, haideţi să nu ne mai învârtim în jurul chestiunii şi să nu ne mai târguim. Nu am decât o condiţie: dacă e de vindecat, atunci pe toţi. Fără excepţie. Dacă vă convine, restul condiţiilor puteţi să le puneţi

şi singuri. Oricare ar fi ele. Primesc necondiţionat. Dacă nu, atunci mai bine nu vă băgaţi. Noi, desigur, vom muri cu toţii, dar nici voi nu veţi avea trai, până când măcar unul dintre voi va reuşi să mai rămână în viaţă.

Tac. Tot mai sper că statul-major îmi va sugera ceva. Măcar de-ar fi ceva! Înseamnă că nici acolo nu înţeleg nimic.

— Atunci puneţi întrebări! mă repede bătrânul.

— Aţi spus: vindecat. Aveţi epidemie?

Faţa bătrânului împietreşte. Mă priveşte lung în ochi, apoi se sprijină obosit de masă şi îşi freacă fruntea cu degetele.

— Doar v-am prevenit: nu trebuie să ne învârtim în jurul chestiunii. Am spus că nu ne vom târgui. Spuneţi clar şi simplu: aveţi medicamentul universal? Dacă îl aveţi, dictaţi condiţiile. Dacă nu, nu avem ce discuta...

— Aşa nu ne mai urnim din punctul mort, spun. Haideţi să pornim de la premisa că nu ştiu absolut nimic despre dumneavoastră. Să spunem că am dormit în aceşti patruzeci de ani. Nu ştiu ce boală aveţi, nu ştiu ce medicament vă trebuie...

— Nici despre Invazie nu ştiţi nimic? spune bătrânul, cu ochii închişi.

— Aproape nimic.

— Nici despre Răpirea Generală nu ştiţi nimic?

— Mai nimic. Ştiu că au plecat toţi. Şi că în treaba asta sunt amestecaţi extratereștrii din Cosmos. Altceva nimic.

— Ex-tra-telez-trii... din Coz-moz... se chinuieşte bătrânul pe ruseşte.

— Oameni din lună. Oameni din cer... îi sugerez.

Rânjeşte, dezvelindu-şi dinţii puternici, galbeni.

— Nici din cer şi nici din lună. De sub pământ! Deci, ceva-ceva tot ştiţi...

— Am străbătut întreg oraşul. Şi am văzut multe.

— Iar la voi acolo nu s-a întâmplat absolut nimic? Chiar nimic?

— Nimic asemănător, spun apăsat.

— Şi n-aţi observat nimic? N-aţi observat pieirea omenirii? Gata cu minciunile! Ce vreţi să câştigaţi cu aceste minciuni?

— Lev! adie în interiorul căştii mele vocea lui Komov. Joacă varianta „Cretinul”!

— Eu sunt o persoană subordonată, spun cu severitate. Ştiu doar atât cât îmi este permis să ştiu! Fac doar atât cât mi se

ordonă să fac! Dacă mi se ordonă să mint, voi minţi, dar acum n-am un asemenea ordin.

— Şi ce fel de ordin aveţi?

— Să fac cercetări în sectorul dumneavoastră şi să raportez toate circumstanţele.

— Ce prostie! exprimă bătrânul un dezgust obosit. Mă rog. Fie ca dumneavoastră. Nu ştiu de ce vreţi să vă povestesc lucruri bine cunoscute tuturor... În fine. Ascultaţi.

Până la urmă a reieşit că toate relele se datorau unei rase de neoameni odioşi, care se înmulţiseră în interiorul planetei. În urmă cu patru decenii această rasă a invadat omenirea locală. Invazia s-a declanşat printr-o pandemie incredibilă, răspândită instantaneu de neoameni pe întreaga planetă. Generatorul pandemiei nu a fost descoperit nici până în prezent. Iar boala se manifesta în felul următor: începând cu vârsta de doisprezece ani, copiii absolut normali îmbătrâneau vertiginos. Ritmul de dezvoltare a organismului omenesc pornea să crească în progresie geometrică, odată ajuns în acest punct critic al vârstei. Băieţi şi fete la şaisprezece ani arătau de patruzeci de ani, la optsprezece ani începea bătrâneţea şi numai puţini ajungeau până la douăzeci de ani.

Pandemia făcea ravagii deja de trei ani, când neoamenii şi-au anunţat pentru prima dată existenţa. Ei au propus tuturor guvernelor să organizeze transferarea populaţiei „în lumea vecină”, adică la ei, în subteran. Au promis că acolo, în lumea vecină, pandemia va dispărea de la sine – şi atunci milioane şi milioane de oameni înspăimântaţi s-au năpustit în puţuri speciale, de unde, bineînţeles, nu s-a mai întors nimeni. Astfel a dispărut civilizaţia locală în urmă cu patruzeci de ani.

Evident, nu toţi au crezut şi s-au speriat. Au rămas familii întregi şi grupuri de familii, chiar şi comunităţi religioase. În condiţiile cumplite ale pandemiei, ei şi-au continuat lupta deşartă pentru existenţă şi pentru dreptul de a trăi precum predecesorii lor. Neoamenii nu au abandonat însă nici această jalnică parte procentuală a populaţiei de odinioară. Au organizat o adevărată vânătoare de copii, această ultimă speranţă a omenirii. Au împânzit planeta cu „oameni răi”. La început erau imitaţii de oameni, având înfăţişarea unor tipi veseli şi vopsiţi, ce sunau din clopoţei şi cântau cântecele vesele. Prostuţi, copiii îi urmau bucuroşi şi dispăreau pentru totdeauna în „borcanele” de chihlimbar. Tot în acea vreme au apărut în pieţele principale

astfel de pavilioane-jucărie, strălucitoare în noapte – copilul intra şi dispărea fără urmă.

— Am făcut ce am putut. Ne-am înarmat: arsenalele părăsite erau pline cu arme. Am învăţat copiii să se sperie de „oameni răi”, apoi chiar să-i lichideze cu armele. Odinioară distrugeam cabinele şi trăgeam de aproape în pavilioanele-jucărie, până când am înţeles că e mult mai inteligent să punem alături santinele şi să prindem copiii neatenţi înainte de prag. Asta nu a fost însă decât începutul...

Cu o inventivitate inepuizabilă, neoamenii au aruncat la suprafaţă noi şi noi tipuri de vânători de copii. Au apărut „monştrii”. Era aproape imposibil să-i nimereşti când atacau copilul. Au apărut gigantici fluturi multicolori: cădeau peste copil, îl înfăşurau cu aripile şi dispăreau împreună cu el. În general, aceşti fluturi sunt invulnerabili la gloanţe. În fine, ultima noutate: au apărut ticăloşii, care nu se deosebesc cu nimic de un soldat obişnuit. Ăştia iau pur şi simplu copilul de mână, care nebănuitor se lasă dus. Unii dintre ei chiar ştiu să vorbească...

Ştim foarte bine că nu avem practic şanse de a supravieţui. Pandemia nu dispare, deşi la început speram contrariul. Numai un om la o sută de mii rămâne necontaminat. Iată, de exemplu, eu, Draudan... şi încă un băiat – el a crescut sub ochii mei, are acum optsprezece ani şi arată tot de optsprezece... Dacă n-aţi ştiut toate astea, atunci să le ştiţi. Dacă aţi ştiut, atunci să aveţi în vedere că suntem foarte conştienţi de situaţia noastră. Şi suntem gata să acceptăm orice condiţii puneţi, suntem gata să muncim pentru voi, suntem pregătiţi să ne supunem... Suntem de acord cu toate condiţiile, dar nu uitaţi: dacă ne vindecaţi, să nu fie omis niciunul. Nicio elită, niciun ales!

Bătrânul tace, se întinde după cana cu apă şi bea cu nesaţ. Soldatul de lângă uşă îşi schimbă greutatea corpului de pe un picior pe altul şi trage un căscat, acoperindu-şi gura cu palma. Pare a avea în jur de douăzeci şi cinci de ani. Dar în realitate? Treisprezece? Cincisprezece? Adolescent...

Stau nemişcat, străduindu-mă să-mi păstrez faţa imobilă, în subconştient mă aşteptam la ceva asemănător, dar ceea ce am auzit de la martorul ocular şi de la victimă nu ştiu de ce nu îmi intra defel în conştiinţă. Faptele prezentate de bătrân nu mă contrariau, dar totul părea ca într-un vis: fiecare element luat în sine era plin de sens, dar toate la un loc creau ceva cu totul

absurd. Sau poate datorită faptului că îmi intrase în carne şi sânge o oarecare părere preconcepută despre Pelerini, admisă necondiţionat la noi pe Pământ?

— De unde ştiţi că sunt neoameni? întreb. I-aţi văzut dumneavoastră, personal!?

Bătrânul geme. Faţa lui devine înfricoşătoare.

— Mi-aş fi dat şi jumătate din viaţa asta inutilă, doar să văd măcar unul, spuse răguşit. Uite, cu mâinile acestea... Singur... Dar eu, bineînţeles, nu i-am văzut. Suntem prea prudenţi şi laşi... Probabil ca nimeni nu i-a văzut, cu excepţia acelor mârşavi trădători din guvernul de acum patruzeci de ani... Şi se spune că, în general, nu au formă, cum e apa, de exemplu, sau cum e aburul...

— Atunci nu este clar. La ce le-ar folosi fiinţelor fantomatice atragerea câtorva miliarde de oameni în subteranele lor?

— Da, blestemaţi să fiţi! ridică vocea bătrânul. Doar sunt NEOAMENI! Cum putem noi judeca nevoile neoamenilor? Poate pentru sclavie. Poate pentru mâncare... Sau poate ca material de construcţie pentru târâturile lor... Ce importanţă are? Au distrus lumea noastră! Nici acum nu ne dau pace, ne extermină ca pe şobolani...

Şi în acest moment, pe neaşteptate, faţa i se schimonoseşte groaznic. Cu o agilitate uimitoare pentru vârsta lui, sare către peretele opus, răsturnând cu zgomot taburetul. N-am apucat nici să clipesc, că deja ţinea cu amândouă mâinile un revolver masiv, nichelat, aţintindu-l direct spre mine. Santinelele somnoroase se dezmeticesc şi cu aceeaşi expresie de uluială şi groază întipărită pe feţele devenite brusc copilăreşti, fără a mă pierde din priviri, bâjbâie după armele lor.

— Ce s-a întâmplat? întreb şi încerc să nu mă mişc. Ţeava nichelată tremura, iar santinelele, luându-şi în cele din urmă armele, declanşau închizătoarele.

— Haina ta tâmpită a început totuşi să funcţioneze, clănţăne Şcekn în limba lui. Eşti aproape invizibil. Ţi-a mai rămas doar faţa. N-ai o formă, cum e apa sau aburul. De altfel, bătrânul nici nu vrea să mai tragă. Să-l elimin totuşi?

— Nu-i nevoie, spun pe ruseşte.

În fine, bătrânul prinde voce. E mai alb decât peretele şi vorbeşte cu poticneli, datorate în mod evident nu fricii, ci urii. Totuşi bătrânul e puternic.

— Blestemat să fii, vârcolac subteran! Pune mâinile pe masă! Stânga-peste dreapta! Uite aşa...

— E o neînţelegere, spun supărat. Nu sunt un vârcolac. Am o haină specială, care mă poate face invizibil, atâta doar că funcţionează prost.

— Ah, o haină? rosteşte bătrânul, batjocoritor. În Arhipelagul de Nord au învăţat să facă haine-invizibile!

— În Arhipelagul de Nord au învăţat să facă foarte multe lucruri. Vă rog, ascundeţi-vă arma şi haideţi să ne înţelegem în linişte.

— Eşti un prost, spune bătrânul. Măcar să te fi învrednicit să priveşti harta noastră. Nu există niciun Arhipelag de Nord... Te-am ghicit imediat, numai că nu-mi puteam imagina o asemenea obrăznicie...

— Nu e cam înjositor? clănţăni Şcekn. Hai, tu îl iei pe bătrân, iar eu pe cei doi tineri.

— Trage în câine! ordonă bătrânul santinelei, uitându-se fix la mine.

— Îţi arăt eu „câine”! spuse Şcekn într-o autentică limbă locală. Ţap bătrân şi clănţău!

Aici nervii băieţilor cedară şi începură focurile de armă...

3 iunie 78

Din nou Maia Glumova

Am exagerat din nou cu sonorul videofonului. Aparatul ţipă melodios deasupra urechii mele, precum necunoscutul cu pantaloni scurţi în timpul curtării lui Missis Nickleby. Am sărit ca o bombă din fotoliu, căutând încă din zbor butonul de recepţie.

Suna Excelenţa. Era 07.03.

— Ajunge cu dormitul, spuse destul de binevoitor. La anii tăi nu aveam obiceiul să dorm.

Interesant, până când o să-l tot ascult despre anii mei? Deja am patruzeci şi cinci... Şi de fapt, a dormit şi el la anii mei. Şi acum se dă în vânt după un pui de somn.

— Dar nici n-am dormit, am minţit eu.

— Cu atât mai bine. Înseamnă că poţi începe imediat lucrul. Găseşte-o pe Glumova aia. Află de la ea următoarele: dacă s-a mai întâlnit de ieri cu Abalkin; dacă a discutat cu Abalkin despre munca ei; dacă au discutat, ce anume l-a interesat; dacă şi-a exprimat dorinţa de a trece pe la ea, la Muzeu. Asta-i tot. Nici mai mult, nici mai puţin.

Reacţionez la această frază de cod:

— De lămurit cu Glumova dacă s-au mai văzut, dacă au discutat despre muncă, iar dacă da, ce l-a interesat, daca nu a dorit să viziteze Muzeul.

— Aşa. Propuneai schimbarea legendei. De acord. COMCON-ul îl caută pe Progresorul Abalkin pentru luarea unei declaraţii referitoare la un oarecare accident. Cercetarea este legată de secretul identităţii şi de aceea se desfăşoară sub acoperire. Sunt de acord. Ceva întrebări?

— Aş vrea să ştiu ce-i cu acest Muzeu... am mormăit parcă pentru mine.

— Ai spus ceva?

— Să presupunem că nu au avut nicio discuţie referitoare la acest Muzeu blestemat. În cazul acesta, pot să încerc să lămuresc totuşi ce s-a întâmplat, între ei la prima întâlnire?

— Este important pentru tine?

— Dar pentru dumneavoastră?

— Pentru mine, nu.

— E foarte ciudat, am spus, privind într-o parte. Ştim ce a vrut Abalkin să clarifice cu mine. Ştim ce a vrut să lămurească

cu Fedoseev. Nu ne putem însă imagina ce a vrut de la Glumova...

Excelenţa spuse:

— Bine. Lămureşte. Dar fă-o în aşa fel încât să nu împiedici clarificarea problemelor principale. Să nu uiţi să-ţi pui radiobrăţara. Pune-o chiar acum, să văd eu...

Suspinând, am scos din sertarul biroului brăţara şi am prins-o pe încheietura mâinii stângi. Brăţara mă strângea.

— Aşa deci, spuse Excelenţa şi decuplă.

M-am dus să fac un duş. Din bucătărie se auzeau bubuituri şi zăngăneli: Aliona mânuia utilizatorul. Mirosea a cafea. Am făcut un duş, apoi am luat împreună micul dejun. Îmbrăcată cu halatul meu, Aliona stă vizavi de mine şi seamănă cu o zeitate chinezească. Mă anunţă că azi are raport şi îmi propune să mi-l citească, aşa, pentru antrenament. Mă eschivez, pretextând împrejurările. Iar? întrebă ea compătimitor şi în acelaşi timp cu agresivitate. Iar, recunosc cu o oarecare doză de provocare. Ei, drăcie! răbufneşte ea. Nu te contrazic, spun. Şi mai durează? întrebă ea. Mai am termen trei zile, răspund eu. Mă priveşte iute şi îmi dau seama că iar îşi imaginează tot felul de grozăvenii. Plictiseală mare, spun. Mi s-a urât. O să rezolv afacerea asta cât ai clipi şi vom pleca undeva, cât mai departe de aici. N-am să pot, spune tristă. Oare nu te-ai plictisit? o întreb. Vă ocupaţi doar de fleacuri... Uite, aşa trebuie luată. Se zbârleşte imediat şi începe să-mi dovedească opinia contrară, că nu se ocupă de fleacuri, ci de nişte lucruri al naibii de interesante şi necesare. Până la urmă ne-am înţeles ca peste o lună să mergem pe Noul Pământ. Aşa e acum la modă...

M-am înapoiat în cabinet şi, stând în picioare, am format numărul Glumovei. Nu răspunse nimeni. Era 07.51. Dimineaţă puternic însorită. Pe o astfel de vreme, doar Elefantul nostru putea să doarmă până la ora opt. Probabil că Maia Glumova plecase deja la serviciu, iar pistruiatul Toivo se întorsese la internatul lui.

Mi-am calculat cu aproximaţie programul pe ziua de azi. În Canada acum este seară târziu. Din câte ştiu, Căpăţânoşii duc cu predilecţie o viaţă nocturnă, astfel că nu se va întâmpla nimic rău, dacă voi ajunge acolo peste trei-patru ore... Apropo, cum o fi astăzi cu hiper-T-ul? Am cerut informaţii. Hiper-T-ul îşi reluase funcţionarea normală de la patru dimineaţa. În

condiţiile acestea, azi voi ajunge şi la Şcekn, şi la Cornei Iaşmaa.

M-am înapoiat la bucătărie, am băut încă o ceaşcă de cafea şi am condus-o pe Aliena până la aeroglisor, pe acoperiş. Ne-am luat rămas-bun cu o cordialitate exagerată: începuseră emoţiile dinaintea raportului. Am fluturat stăruitor din mână, până când a dispărut, apoi m-am întors în cabinet.

Interesant, ce-o avea cu Muzeul? Un muzeu cum sunt toate muzeele... Desigur, o oarecare legătură are cu munca Profesorilor, în special cu Saraksh... Şi aici mi-am amintit de Excelenţă, cu pupilele lui mărite, ce acopereau tot irisul. Să se fi speriat atunci cu adevărat? Oare am reuşit să-l sperii pe Excelenţă? Şi cu ce! Cu o comunicare obişnuită şi oarecum întâmplătoare, despre faptul că prietena lui Abalkin lucrează la Muzeul Culturilor Extraterestre... În Sectorul special al obiectelor cu destinaţie necunoscută... Pardon! El singur l-a denumit Sectorul special. Eu am spus că Glumova lucrează la Muzeul Culturilor Extraterestre, iar el mi-a spus: În Sectorul special al obiectelor cu destinaţie necunoscută... Mi-am amintit anfilada de camere, unde erau puse, atârnate şi îngrădite minuni asemănătoare unor sculpturi abstracte sau ale unor modele topologice... Iar Excelenţa admite faptul că un ofiţer imperial de stat-major, care a făcut boacăne la o sută de parseci distanţă de Pământ, poate fi interesat de ceva din aceste camere...

Am format numărul de la biroul Glumovei şi am rămas perplex. Din ecran îmi zâmbea plăcut Grişa Scrosovin, poreclit Vărsătorul de Apă, din al patrulea subgrup al secţiei mele. În decurs de câteva secunde am observat schimbul consecutiv de expresii pe fizionomia rumenă a lui Grişa. Zâmbet plăcut, dezorientare, disponibilitate oficială de a asculta ordinele şi, în cele din urmă, un nou zâmbet plăcut. Acum puţin cam încordat. Băiatul putea fi înţeles. Dacă până şi eu am simţit o oarecare derută, atunci şi lui însuşi Dumnezeu i s-ar fi permis o uşoară dezorientare. Desigur, cel mai puţin s-a aşteptat să-l vadă pe şeful secţiei unde lucrează, dar şi-a revenit satisfăcător.

— Bună ziua, spun. Daţi-mi-o, dacă se poate, pe Maia Toivovna.

— Maia Toivovna. Grişa se uită în jur. Ştiţi, lipseşte. Am impresia că încă nu a venit azi. Să-i transmit ceva?

— Să-i transmiteţi că a sunat-o Kammerer, ziaristul. Trebuie să mă ţină minte. Dar dumneavoastră, sunteţi nou pe aici? Parcă, pe dumneavoastră…

— Da, sunt aici numai de ieri… Practic, sunt un străin, lucrez cu exponatele…

— Aha! Ei, bine… Mulţumesc. Am să mai sun.

Deci aşa. Excelenţa ia măsuri. Se pare că este absolut sigur de apariţia lui Lev Abalkin la Muzeu. Şi tocmai în sectorul acestor obiecte. Să încercăm să înţelegem de ce l-a ales tocmai pe Grişa. Grişa face peste o săptămână un an de când este la noi. Isteţ, reacţii bune. Specialitatea: exobiolog. Poate tocmai de asta. Tânărul exobiolog îşi începe prima cercetare independentă. Ceva de genul: „Interdependenţa dintre topologia artefactelor şi biostructura fiinţei raţionale”. Totul e liniştit, paşnic, fin, decent. De altfel, Grişa mai este şi campionul secţiei la subacks…

În fine. Să zicem că pe asta am înţeles-o. Fie. Cred că Glumova este reţinută pe undeva. Poate că discută undeva cu Lev Abalkin. Apropo, mi-a dat întâlnire astăzi pentru ora 10.00. Desigur, a minţit, dar dacă trebuie într-adevăr să zbor pentru această întâlnire, atunci a sosit timpul să-l sun şi să aflu dacă nu s-au schimbat cumva planurile lui. Şi imediat, fără să pierd vremea, am sunat la „Plopişor”.

La vila numărul şase apelul a fost preluat imediat şi am văzut-o în ecran pe Maia Glumova.

— A, dumneavoastră sunteţi, spuse ea cu dezgust.

Era imposibil să redau supărarea şi dezamăgirea ce se aşternuseră pe faţa ei. Era mult schimbată în această zi: obrajii supţi, umbre sub ochii trişti, bolnăvicioşi şi larg deschişi, buzele arse. Şi doar o secundă mai târziu, când ea se mişcă încet pe ecran, am observat că părul ei frumos era aranjat cu grijă şi cochetărie şi că peste rochia gri, foarte elegantă, cu gulerul închis, stătea la piept acel colier al ei de chihlimbar.

— Da, eu sunt… spuse ziaristul Kammerer dezorientat. Bună dimineaţa. Eu, practic… Ce, Lev e la el?

— Nu.

— Problema e că mi-a fixat o întâlnire… Am vrut să…

— Aici? se învioră ea şi se apropie din nou de ecran. Când?

— La zece. Aş fi vrut să aflu, pentru orice eventualitate… dar el, după cum se vede, nu este…

— În mod sigur v-a fixat întâlnire? Cum a spus? întrebă absolut copilăreşte, privindu-mă lacom.

— Cum a spus? repetă încet ziaristul Kammerer. Mai exact, deja nu ziaristul Kammerer, ci eu însumi. Uite ce, Maia Toivovna. Să nu ne amăgim. Cred că mai degrabă nu va veni.

Acum mă priveşte, de parcă nu şi-ar fi crezut urechilor.

— Cum aşa?... De unde ştiţi?

— Aşteptaţi-mă. Am să vă povestesc totul. Peste câteva minute voi fi la dumneavoastră.

— Ce i s-a întâmplat? ţipă groaznic şi extrem de strident.

— Este viu şi nevătămat. Fiţi fără grijă. Aşteptaţi, că eu acum...

Două minute pentru îmbrăcare. Trei minute până la cea mai apropiată cabină de hiper-T. Drace, ce coadă la cabină... Prieteni, vă rog din suflet, daţi-mi voie să trec în faţă, este foarte important... Mulţumesc mult, mulţumesc!... Aşa. Un minut pentru căutarea indexului. Doamne, ce indexuri au ăştia din provincie!... Cinci secunde pentru formarea indexului. Păşesc din cabină în pustietatea holului cu pereţii din bârne al clubului staţiunii de odihnă. Încă un minut stau pe terasa largă şi mă uit împrejur. Aha, acolo... Mă reped fără ezitare prin desişul de scoruş, năpădit pe jumătate de urzici. De n-aş nimeri la doctorul Gowannek...

Ea mă aştepta în hol, stând lângă măsuţa joasă cu ursuleţ şi ţinând pe genunchi videofonul. Intrând, am privit involuntar spre uşa întredeschisă a sufrageriei şi ea imediat spuse grăbită:

— Vom vorbi aici.

— Cum doriţi.

Dinadins am cercetat fără grabă sufrageria, bucătăria şi dormitorul. Făcuse peste tot curat şi, bineînţeles, nu era nimeni în apartament. Am văzut cu coada ochiului cum stă nemişcată, cu mâinile pe videofon, şi cum priveşte direct în faţa ei.

— Pe cine aţi căutat? întrebă glacial.

— Nu ştiu, am recunoscut cu sinceritate. Pur şi simplu discuţia noastră va fi delicată şi aş fi vrut să mă conving că suntem singuri.

— Cine sunteţi? Numai să nu minţiţi din nou.

I-am povestit legenda numărul doi, i-am explicat despre secretul identităţii şi am adăugat că nu mă scuz pentru minciuni – am încercat doar să-mi fac munca şi nu să-i dau emoţii în plus.

— Deci acum, cum s-ar zice, v-ați hotărât să nu vă mai sinchisiţi de mine?

— Păi, ce-aţi vrea să fac?

Nu răspunse.

— Iată, dumneavoastră staţi aici şi aşteptaţi, am spus. Iar el nu vine. Vă duce de nas. Pe toţi ne duce de nas şi nu se întrevede sfârşitul. Iar timpul trece.

— De ce credeţi că nu se va mai întoarce aici?

— Pentru că se ascunde. Pentru că îi minte pe toţi cei cu care vorbeşte.

— Atunci de ce aţi sunat aici?

— Pentru că nu reuşesc să-l găsesc, am spus, simţind cum deja încep să mă enervez. Trebuie să profit de orice şansă, chiar de cea mai idioată...

— Ce a făcut?

— Nu ştiu. Poate nimic. Şi îl caut nu pentru că a făcut ceva. Îl caut pentru că este singurul martor al unei mari nenorociri. Şi dacă nu-l găsim, atunci nu vom afla ce s-a întâmplat totuşi acolo...

— Unde „acolo”?

— Nu are importanţă unde, am răspuns grăbit. Acolo unde a lucrat. Nu pe Pământ. Pe planeta Saraksh.

Pe chipul ei se vedea că este pentru prima dată când aude de planeta Saraksh.

— De ce se ascunde? şopti ea.

— Nu ştim. Se află în pragul unei crize psihice. Se poate spune că este bolnav. Poate i se pare ceva anume. Poate că este doar o idee fixă.

— Bolnav... spuse, clătinând uşor din cap. Poate că da... Poate că nu... Ce vreţi de la mine?

— V-aţi mai întâlnit?

— Nu. A promis că o să sune, dar nu a mai făcut-o.

— Totuşi de ce îl aşteptaţi aici?

— Dar unde să-l tot aştept?

În vocea ei era atâta amărăciune, încât mi-am ferit privirile şi un timp am tăcut. Apoi am întrebat:

— Unde trebuia să vă sune? La serviciu?

— Probabil... Nu ştiu. Prima dată m-a sunat la serviciu.

— V-a sunat la Muzeu şi a spus că vine la dumneavoastră?

— Nu. M-a invitat la el fără să ezite. Aici. Am luat aeroglisorul şi am venit.

— Maia Toivovna! Mă interesează toate amănuntele întâlnirii dumneavoastră. I-aţi povestit despre dumneavoastră, despre munca de la Muzeu. V-a povestit despre ai lui... Încercaţi să vă amintiţi cum a fost.

Dădu din cap.

— Nu. N-am vorbit despre aşa ceva. Într-adevăr, e cam ciudat... Nu ne-am văzut de atâţia ani. Abia apoi am înţeles, odată ajunsă acasă, că n-am aflat nimic despre el... Că doar l-am întrebat, unde ai fost, ce-ai făcut... dar el se eschiva şi ţipa că toate astea nu sunt decât nişte prostii, nişte fleacuri...

— Înseamnă că el v-a pus întrebări...

— Nu! Nu-l interesa persoana mea... Cine sunt, cum sunt... singură sau am pe cineva... cum trăiesc... Se purta ca un băieţel... Nu vreau să vorbesc despre asta...

— Maia Toivovna, nu trebuie să vorbiţi despre ceea ce nu vreţi să vorbiţi...

— Nu vreau să vorbesc despre nimic!

M-am ridicat, m-am dus la bucătărie şi i-am adus apă. Bău tot paharul, cu înghiţituri lacome şi vărsând apa pe rochia sa gri.

— Asta nu priveşte pe nimeni, spuse ea, dându-mi paharul.

— Nu vorbiţi despre ceea ce nu priveşte pe nimeni, am spus, aşezându-mă. Despre ce anume v-a pus întrebări?

— Doar v-am spus: nu m-a întrebat nimic! Povestea, îşi amintea, desena, mă contrazicea... ca un băieţel... Se pare că îşi aminteşte tot! Aproape zi cu zi! Unde stătea el, unde stăteam eu, ce a spus Rex, cum se uita Wolf... Eu nu-mi mai aminteam nimic, iar el ţipa la mine şi mă silea să-mi aduc aminte, şi când reuşeam... Cum se mai bucura când îmi aminteam ceva ce el nu mai ţinea minte!...

Tăcu.

— Numai atât, despre copilărie? am întrebat, aşteptând.

— Sigur că da! V-am spus doar că asta nu priveşte pe nimeni, e numai problema noastră!... Într-adevăr, parcă era nebun... Deja eram istovită, picoteam, iar el mă trezea şi îmi ţipa în ureche: şi atunci cine a căzut din leagăn? Dacă îmi aminteam, mă lua în braţe, alerga cu mine prin casă şi ţipa: corect, aşa a şi fost, corect!

— Şi nu v-a întrebat de Profesor, de prietenii de şcoală?

— Păi asta vă şi spun: nu m-a întrebat nimic şi de nimeni! Puteţi să înţelegeţi asta? Povestea, îşi amintea şi îmi cerea să-mi amintesc şi eu...

— Da, înţeleg, înţeleg. Dar după părerea dumneavoastră, ce avea de gând să facă în continuare?

Mă privi ca pe ziaristul Kammerer.

— Dumneavoastră nu înţelegeţi nimic, spuse ea.

Şi de fapt avea dreptate. Este adevărat, primisem răspunsurile la întrebările Excelenţei. Abalkin NU se interesase de munca Glumovei, Abalkin NU intenţionase să o folosească pentru a pătrunde în Muzeu. Dar, într-adevăr, nu înţelegeam deloc ce scop urmărea Abalkin prin aranjarea acestei zile de amintiri. Sentimentalism... tributul dragostei de copii... Întoarcerea în copilărie... Nu cred. Practic, scopul fusese dinainte bine calculat şi Abalkin îl realizase fără a-i stârni Glumovei nicio suspiciune. Era cât se poate de limpede că Glumova nu ştie nimic despre acest scop. Nici ea nu a înţeles ce s-a întâmplat în realitate...

Mai rămânea de clarificat o întrebare: de fapt ce a adus-o la un asemenea grad de disperare, în pragul isteriei? Evident, aici se deschide un spaţiu foarte vast al celor mai diferite presupuneri. Cum ar fi cele legate de obiceiurile ofiţerului de stat-major al Imperiului Insular. Dar putea fi şi altceva. Şi acest, altceva putea să se dovedească foarte valoros pentru mine. Aici am ezitat: ori să las în urmă ceva, poate foarte important, ori să optez pentru o mitocănie dezgustătoare, riscând să nu aflu nimic esenţial...

M-am hotărât.

— Maia Toivovna, am rostit, străduindu-mă din răsputeri să fiu cât mai ferm. Spuneţi-mi, ce v-a provocat o disperare atât de mare, la precedenta noastră întâlnire, disperare la care am fost martor involuntar?

Articulam aceste cuvinte şi nu îndrăzneam s-o privesc în ochi. Nu m-aş fi mirat dacă m-ar fi dat imediat afară sau, pur şi simplu, mi-ar fi trântit videofonul în cap. Nu a făcut însă nici una, nici alta.

— Am fost o proastă, spuse destul de liniştită. O proastă isterică. Atunci am avut impresia că m-a stors ca pe o lămâie şi apoi m-a aruncat la coş. Acum însă înţeleg: într-adevăr, nu-i ardea de mine. Nu mai are nici timp, nici putere pentru a fi

delicat. Eu tot îi ceream explicaţii, iar el nu putea să-mi explice nimic. Probabil ştia doar că îl căutaţi...

M-am ridicat.

— Mulţumesc foarte mult, Maia Toivovna. Cred însă că nu aţi înţeles corect intenţiile noastre. Nimeni nu-i vrea răul. Dacă vă întâlniţi cu el, străduiţi-vă, vă rog, să-i sugeraţi această idee.

Nu-mi răspunse.

3 iunie 78

Câte ceva despre impresiile Excelenţei

De la râpă se vedea că, din lipsă de pacienţi, doctorul Gowannek pescuia. Asta era un adevărat noroc, pentru că era mai aproape până la casa lui cu hiper-T-latrină, decât până la clubul staţiunii. Ce-i drept, în drum am nimerit într-o stupărie, pe care din imprudenţă nu am observat-o în timpul primei mele vizite, aşa că acum a trebuit să mă salvez, sărind peste nişte garduri decorative şi dând jos din fugă nişte ulcioare şi căni, de asemenea decorative. Până la urmă, totul se termină cu bine. M-am furişat pe pridvorul cu balustrade şi am intrat în camera ştiută şi, fără să mă aşez, am sunat la Excelenţă.

Mă gândeam să scap cu un raport scurt, dar cum discuţia s-a prelungit, am fost nevoit să scot video-fonul în pridvor, pentru a nu fi luat prin surprindere de vorbăreţul şi susceptibilul doctor Gowannek.

— De ce stă ea acolo? întrebă gânditor Excelenţa.

— Îl aşteaptă.

— I-a dat întâlnire?

— Din câte am înţeles, nu.

— Săraca... mormăi Excelenţa. Apoi întrebă: te întorci?

— Nu. Mai este acest Iaşmaa şi reşedinţa Căpăţânoşilor.

— Pentru ce?

— La reşedinţa lor se află acum un Căpăţânos, ce poartă numele de Şcekn-Itrci, chiar cel ce a participat împreună cu Abalkin la operaţiunea „Lumea Moartă”...

— Aşa deci.

— După cât am înţeles eu din raportul lui Abalkin, între ei s-au format nişte relaţii neobişnuite...

— În ce sens, neobişnuite?

Am ezitat, căutându-mi cuvintele.

— Aş risca să numesc asta prietenie, Excelenţă... Vă mai amintiţi raportul?

— Mi-l amintesc. Înţeleg ce vrei să spui. Răspunde-mi însă la o întrebare: cum ai aflat că Şcekn Căpăţânosul se află pe Pământ?

— Ei... A fost destul de complicat. În primul rând...

— Destul, mă întrerupse Excelenţa şi aşteptă în tăcere.

Şi am înţeles, e adevărat, nu imediat. Aşa este. Cu toată experienţa mea solidă în lucrul cu MIP-ul, chiar şi mie, un

colaborator la COMCON-2, mi s-a părut destul de complicat să-l găsesc pe Şcekn. Atunci ce să mai vorbim despre simplul Progresor Abalkin, care în plus a stat douăzeci de ani în Cosmosul Adânc şi se pricepe la MIP nu mai mult decât un şcolar în vârstă de douăzeci de ani!

— Sunt de acord, am spus. Desigur, aveţi dreptate. Şi totuşi recunoaşteţi: această problemă putea fi pe deplin realizată. Numai să vrei.

— Recunosc. Dar problema nu constă numai în asta. Nu ţi-a trecut prin cap că aruncă pietre în tufişuri?

— Nu, am spus cinstit.

Să arunci pietre în tufişuri, însemna în frazeologia noastră să trimiţi pe o pistă falsă, să strecori probe false, pe scurt, să prosteşti pe cineva. Bineînţeles, la modul teoretic, se putea admite fără rezerve că Lev Abalkin urmăreşte un scop bine determinat, iar toate escapadele lui cu Glumova, cu Profesorul, cu mine – nu erau decât materiale false, organizate magistral, asupra sensurilor cărora trebuia să ne frământăm zadarnic creierii, pierzându-ne timpul şi forţele şi îndepărtându-ne, disperaţi, de esenţial.

— Nu se potriveşte, am spus hotărât.

— Iar eu am impresia că se potriveşte.

— Dumneavoastră, desigur, le vedeţi mai bine, am remarcat sec.

— Fără îndoială, acceptă el. Dar, din păcate, este numai o impresie. Nu am fapte. Totuşi, dacă NU mă înşel, în situaţia lui pare puţin probabil să-şi mai amintească de Şcekn şi să piardă o mulţime de forţe pentru a-l căuta, pentru a fugi într-o altă emisferă, unde să desfăşoare o altă comedie – toate astea doar pentru a arunca încă o piatră în tufişuri. De acord cu mine?

— Vedeţi dumneavoastră, Excelenţă, eu nu cunosc situaţia lui şi tocmai de aceea, probabil, nu am aceeaşi impresie ca dumneavoastră.

— Dar pe care o ai? întrebă cu un neaşteptat interes.

Am încercat să-mi formulez impresia:

— Doar pentru aruncarea pietrelor, nu. Există în purtarea lui o oarecare logică. Faptele sunt legate între ele. Mai mult decât atât, totdeauna aplică unul şi acelaşi procedeu. Nu-şi iroseşte timpul şi puterile cu născocirea unor noi procedee – întâi zăpăceşte omul cu afirmaţiile lui, apoi ascultă ce mormăie bietul uluit... Vrea să afle ceva, ceva despre viaţa lui... mai precis,

despre destinul lui. Ceva ce i-a fost ascuns… Am tăcut, apoi am adăugat: Excelenţă, el a aflat, nu se ştie cum, că secretul identităţii este legat de persoana lui.

Acum tăceam amândoi. Pe ecran se clătina o chelie pistruiată. Simţeam că trăiesc un moment istoric. Era unul dintre acele rarisime cazuri când argumentele mele (nu faptele dobândite prin mine, ci tocmai argumentele, deducţiile logice) îl obligau pe Excelenţă să-şi revizuiască imaginile.

Şi-a ridicat capul şi a spus:

— Bine. Vizitează-l pe Şcekn. Dar nu cumva să uiţi că mai multă nevoie am de tine aici, la mine.

— La ordinele dumneavoastră! am sărit, apoi am întrebat: Şi cu Iaşmaa cum rămâne?

— Nu e pe Pământ.

— Cum să nu fie?! Ba e pe Pământ! La „Tabăra lui Ian”, lângă Antonov.

— De trei zile e pe Giganda.

— Am înţeles! am spus, încercând zadarnic să fiu ironic. Poftim de vezi – ce coincidenţă! Născut în aceeaşi zi cu Abalkin, tot orfan din naştere, figurează şi el sub numărul…

— Bine, bine, mârâi Excelenţa. Nu te abate.

Ecranul se stinse. Am dus videofonul la locul lui şi am coborât în curte. De acolo m-am strecurat precaut prin tufele de urzici gigantice şi direct din W.C.-ul de lemn al doctorului Gowannek am păşit sub ploaia nocturnă, pe malul râului Telon.

3 iunie 78
Postul de control pe râul Telon

Freamătul râului invizibil se infiltra prin foşnetul ploii undeva aproape de tot, sub râpă, şi drept în faţa mea lucea ud un pod metalic modest, deasupra căruia strălucea un panou mare cu inscripţia: **„TERITORIUL POPORULUI CĂPĂŢÂNOS”.** Era puţin cam straniu să vezi că podul începe direct din iarba înaltă – spre el nu numai că nu ducea vreo intrare, dar nici măcar vreo potecuţă nenorocită. La doi paşi de mine se zărea lumina unei ferestruici singuratice şi rotunde, la o clădire joasă, tipul de cazemată. Dinspre ea îmi venea în întâmpinare mirosul greu al neuitatului Saraksh – izul de fier ruginit, de hoit şi moarte ascunsă. Ciudate locuri mai sunt pe Pământ. S-ar părea că eşti acasă, unde cunoşti totul, orice este obişnuit şi drag, dar nu: mai devreme sau mai târziu te loveşti de ceva ce nu se potriveşte cu nimic… În fine. Ce credea ziaristul Kammerer în privinţa acestei clădiri? O! Se părea că în această privinţă îşi formase deja o opinie pe deplin determinată.

Ziaristul Kammerer găsi în peretele curbat o uşă, o împinse hotărât şi nimeri într-o cameră boltită, în care nu se găsea decât o masă, la care stătea, cu bărbia sprijinită în pumni, un tânăr cu părul lung, buclat, cu faţa prelungă şi fină, genul Aleksandr Blok, găsit parcă după fantezia ciudată a poetului, într-un poncho mexican viu colorat şi împestriţat. Ochii albaştri ai tânărului îl întâmpinară pe ziaristul Kammerer cu o privire total apatică şi puţin obosită.

— Dar ce arhitectură aveţi aici! roşi ziaristul Kammerer, scuturându-şi stropii de ploaie de pe umeri.

— Uite că lor le place, remarcă indiferent Aleksandr B., fără să-şi schimbe poziţia.

— Hai, mă laşi! exclamă sarcastic ziaristul Kammerer, uitându-se în jur pentru a se aşeza.

În cameră nu existau scaune libere, nici fotolii, canapele, sofale sau bănci. Ziaristul Kammerer se uită la Aleksandr B. Ca şi mai înainte, Aleksandr B. îl privea indiferent, fără să intenţioneze câtuşi de puţin să fie drăguţ sau măcar politicos. Era straniu. Mai precis, neobişnuit. Se simţea însă că aici era în firea lucrurilor.

Ziaristul Kammerer tocmai deschise gura, pentru a se prezenta, când pe neaşteptate Aleksandr Blok îşi aşternu cu o

resemnare obosită genele sale minunate peste obrajii palizi şi, cu penetraţia mecanică a unui ciber-transportor, începu să-şi recite textul:

— Dragă prietene! Cu părere de rău, dar aţi făcut degeaba drumul până aici. Nu veţi găsi absolut nimic interesant pentru dumneavoastră. Toate zvonurile care v-au condus până la noi sunt exagerate. Sub nicio formă teritoriul poporului Căpăţânos nu poate fi privit ca un oarecare complex distractiv-educativ. Căpăţânoşii sunt un popor minunat şi extrem de original – spun despre ei înşişi „Suntem setoşi de cunoaştere, dar nu suntem curioşi deloc”. Misiunea Căpăţânoşilor îşi reprezintă aici poporul în calitate de organ diplomatic şi nu constituie obiect de contacte neoficiale şi cu atât mai mult obiect al unei curiozităţi zadarnice. Stimate prietene! Cel mai indicat lucru pe care puteţi să-l faceţi acum este să porniţi înapoi la drum şi să explicaţi convingător tuturor cunoştinţelor dumneavoastră adevărata stare a lucrurilor.

Aleksandr B. tăcu şi îşi ridică galeş genele. Ziaristul Kammerer rămase în faţa lui, dar acest lucru, probabil, nu-l miră defel.

— Se înţelege că înainte de a ne lua rămas-bun voi răspunde la toate întrebările dumneavoastră.

— Dar nu aveţi şi obligaţia de a vă ridica în picioare? se interesă ziaristul Kammerer.

În ochii lui albaştri licări o oarecare înviorare.

— La drept vorbind, da, recunoscu Aleksandr B. Ieri m-am lovit însă la genunchi şi chiar şi acum mă doare groaznic, aşa că vă rog să mă scuzaţi...

— Cu dragă inimă, spuse ziaristul Kammerer şi se aşeză pe marginea mesei. Văd că sunteţi terorizat, de curiosi...

— În timpul serviciului meu, dumneavoastră sunteţi cea de-a şasea gaşcă.

— Dar eu sunt singur cuc! remarcă ziaristul Kammerer.

— Gaşca este un termen contabilicesc, explică Aleksandr B., înviorându-se şi mai mult. Să luăm ca exemplu o cutie. O cutie de conserve. Sau un balot de bumbac. Sau o cutie cu bomboane. Se poate însă întâmpla ca în cutie să rămână doar o singură bomboană. Singură cuc.

— Explicaţiile dumneavoastră m-au satisfăcut în totalitate, spuse ziaristul Kammerer. Dar eu nu sunt un curios. Am venit pentru o treabă.

— Optzeci şi trei la sută din toate găştile, răspunse prompt Aleksandr B., vin aici numai pentru o treabă. Ultima gaşcă, cinci exemplare, inclusiv copiii mici şi un câine, a venit aici să perfecteze cu şefii misiunii un număr de lecţii în limba Căpățânoșilor. Iar marea lor majoritate o reprezintă culegătorii de xeno-folclor. Mda, moda! Toţi culeg xeno-folclor. Şi eu culeg xeno-folclor. Dar Căpăţânoşii nu au folclor! Ce minciună gogonată! Umoristul Long Muller a editat o broşurică în stilul lui Ossian şi toţi au înnebunit... „O, arbori ciufuliţi, miriacodaţi, tăinuitori de proprii gânduri mâhnite în trunchiuri pufoase şi calde! Mii de mii de cozi pe voi şi niciun cap!...” Şi în general, noţiunea de coadă nici nu există la Căpăţânoşi! Pentru ei Coada este un organ de orientare şi dacă se traduce judicios, atunci se obţine nu coadă, ci busolă... „O, pomi miria-busolici!” Dar, după cum văd, nu sunteţi folclorist...

— Nu, recunoscu sincer ziaristul Kammerer. Sunt ceva mult mai rău. Sunt ziarist.

— Scrieţi o carte despre Căpăţânoşi?

— Oarecum. De ce?

— Nu, nimic. Vă rog. Nu sunteţi nici primul, nici ultimul. I-aţi văzut vreodată pe Căpăţânoşi?

— Da, sigur.

— Pe ecran?

— Nu. Problema este că tocmai eu i-am descoperit pe Saraksh.

Aleksandr B. chiar se ridică.

— Dumneavoastră sunteţi Kammerer?

— La ordinele dumneavoastră.

— Ba nu, eu sunt la ordinele dumneavoastră, doctore! Ordonaţi, cereţi, porunciţi...

Fulgerător mi-am amintit de discuţia lui Kammerer cu Abalkin şi am explicat în grabă:

— Eu doar i-am descoperit şi nimic mai mult. Nu sunt deloc un specialist în privinţa Căpățânoșilor. Iar acum nu mă interesează Căpăţânoşii în general, ci doar unul singur, anume traducătorul misiunii. Aşa că dacă nu aveţi nimic împotrivă... Trec dincolo la ei?

— Dar vă rog, doctore! Aleksandr B. bătu din palme. Dumneavoastră v-aţi gândit probabil că stăm aici, ca să spun aşa, de pază? Nicidecum! Vă rog, treceţi! Foarte mulţi aşa şi

fac. Le explici că zvonurile sunt exagerate, ei dau din cap, îşi iau rămas-bun şi când ies... tuşti!... trec podul...

— Şi?

— După un timp se întorc. Sunt foarte dezamăgiţi. Nu au văzut nimic şi pe nimeni. Păduri, dealuri, râpe, peisaje minunate – asta este totul, iar pe Căpăţânoşi, bineînţeles, ia-i de unde nu-s. În primul rând, Căpăţânoşii duc o viaţă nocturnă, în al doilea rând, trăiesc în subterane şi, ce-i mai important, se întâlnesc doar cu aceia pe care vor să-i întâlnească. Iată, pentru astfel de cazuri suntem aici de serviciu – să spunem, pe post de agent de legătură...

— Dar voi cine sunteţi? întrebă ziaristul Kammerer. COMCON-ul?

— Da. Practicanţi. Facem de serviciu pe rând. Prin noi există o legătură bilaterală... Pe care dintre traducători îi vreţi?

— Am nevoie de Şcekn-Itrci.

— Să încercăm. Vă cunoaşte?

— Puţin probabil. Spuneţi-i însă că vreau să vorbesc cu el despre Lev Abalkin, pe care precis îl cunoaşte.

— Cum să nu! spuse Aleksandr B. şi trase spre el electorul.

Ziaristul Kammerer (dar recunosc că şi eu însumi) observă cu încântare, ce se transformă curând în veneraţie, cum acest tânăr, cu faţa fină de poet romantic, pe neaşteptate îşi bulbucă sălbatic ochii şi cum buzele sale graţioase, răsucite într-un sul inimaginabil, încep să ciripească, să măcăne şi să bubuie cât treizeci şi trei de Căpăţânoşi la un loc (în pădurea moartă, la mijlocul nopţii, lângă drumul betonat şi distrus, sub cerul slab fosforescent al Sarakshului), iar aceste sunete păreau foarte potrivite în această cazemată boltită, pustie, cu pereţii goi şi zgrunţuroşi. Apoi tânărul tăcu şi îşi plecă urechea, ascultând o serie de pocnituri şi bubuituri drept răspuns, iar buzele şi maxilarul inferior continuau să se mişte în chip ciudat, de parcă ar fi fost ţinute în permanenţă pregătite pentru continuarea discuţiei. Priveliştea era mai degrabă neplăcută şi ziaristul Kammerer, cu toată veneraţia lui, socoti totuşi că este mai delicat să-şi mute privirile.

De altfel, discuţia nu mai continuă mult. Aleksandr B. se lăsă pe spătarul scaunului şi rosti puţin gâfâind, în timp ce cu degetele lungi şi palide îşi masa tandru maxilarul inferior:

— Se pare că a acceptat. Totuşi nu vreau să vă dau prea multe speranţe: nu sunt prea sigur că am înţeles totul corect.

Am prins eu două straturi semantice, dar, după mine, acolo mai era şi un al treilea... Pe scurt, traversaţi podul, iar acolo va fi o potecă. Poteca duce în pădure. Vă întâmpină acolo. Mai precis, vă va privi... Nu. Cum să spun... Ştiţi, nu e atât de greu să-l înţelegi pe un Căpăţânos, pe cât de greu e să-l traduci. De exemplu, această frază de reclamă: „Suntem setoşi de cunoaştere, dar nu suntem curioşi deloc”. Aceasta este o dovadă de traducere bună. „Noi nu suntem curioşi” se poate înţelege însă şi ca „noi nu suntem curioşi degeaba” şi în acelaşi timp „noi nu prezentăm interes pentru voi”. Înţelegeţi?

— Înţeleg, spuse ziaristul Kammerer, dându-se jos de pe masă. Mă va privi, apoi se va hotărî dacă merită sau nu să vorbească cu mine. Mulţumesc pentru demersuri.

— Ce demersuri! Este o obligaţie care-mi face plăcere... Aşteptaţi, luaţi balonzaidul meu, plouă afară...

— Mulţumesc, nu este nevoie, spuse ziaristul Kammerer şi ieşi afară în ploaie.

3 iunie 78

Şcekn-Itrci, Căpăţânosul

Era aproximativ ora trei dimineaţa, ora locală, cerul era complet acoperit, iar pădurea deasă şi această lume nocturnă mi se părea cenuşie, plată şi tulbure, ca o fotografie veche şi nereuşită.

Bineînţeles, el m-a descoperit primul şi probabil de vreo cinci minute, dacă nu chiar zece, a mers în paralel cu mine, ascunzându-se după tufişurile dese. Când în sfârşit l-am observat, a înţeles asta aproape instantaneu şi imediat a apărut pe potecă, în faţa mea.

— Sunt aici, anunţă el.

— Văd.

— Vom vorbi aici.

— Bine.

Imediat se aşeză, întocmai ca un câine care vorbeşte cu stăpânul. Un câine mare, gras, cu capul mare, cu urechile ciulite, mici şi triunghiulare, cu ochi mari şi rotunzi sub fruntea lată şi masivă. Avea vocea cam răguşită şi vorbea fără nici cel mai mic accent, astfel că doar frazele scurte şi trunchiate şi claritatea cam exagerată a articulării trădau în vorba lui un străin. Mai era ceva: cam mirosea. Dar nu puţea a câine ud, aşa cum era de aşteptat, ci emana un miros mai curând anorganic, ceva asemănător sacâzului încălzit. Un miros straniu, mai degrabă al unui mecanism, decât al unei fiinţe vii. Îmi amintesc că pe Saraksh Căpățânoșii miroseau cu totul altfel.

— Ce vrei? întrebă direct.

— Ţi-au spus cine sunt?

— Da. Eşti ziarist. Scrii o carte despre poporul meu.

— Nu e chiar aşa. Scriu o carte despre Lev Abalkin. Îl ştii.

— Tot poporul meu îl ştie pe Lev Abalkin.

Era o noutate.

— Şi ce gândeşte poporul tău despre Lev Abalkin?

— Poporul meu nu se gândeşte la Lev Abalkin. Îl ştie.

Se părea că aici începeau nişte mlaştini lingvistice.

— Am vrut să întreb: cum îl priveşte poporul tău pe Lev Abalkin?

— Îl ştie. Fiecare. De la naştere până la moarte.

M-am sfătuit cu ziaristul Kammerer şi am hotărât să lăsăm deocamdată această temă. Noi am întrebat:

— Ce poţi să povesteşti despre Lev Abalkin?

— Nimic.

Uite, de asta mi-a fost frică mai mult decât de orice. Mi-a fost atât de frică, încât respingeam în subconştient însăşi posibilitatea ivirii unei asemenea situaţii, astfel că nu eram deloc pregătit pentru ea. M-am fâstâcit în modul cel mai jalnic, iar el îşi duse laba anterioară spre bot şi începu să roadă zgomotos între gheare. Nu ca un câine, ci aşa cum fac câteodată pisicile noastre.

Cu toate acestea, am reuşit să mă stăpânesc. Am înţeles la timp că dacă acest câine-sapiens nu ar fi vrut într-adevăr să aibă de-a face cu mine, atunci pur şi simplu s-ar fi eschivat de la întâlnire.

— Ştiu că Lev Abalkin este prietenul tău, am spus. Aţi trăit şi aţi muncit împreună... Foarte mulţi pământeni vor să ştie ce crede despre Abalkin prietenul şi colaboratorul lui, Căpățânosul.

— De ce?

— Experienţa.

— Inutilă experienţă.

— Nu există experienţă inutilă.

Acum îşi luă în primire a doua labă şi peste câteva secunde mormăi:

— Pune întrebări concrete.

M-am gândit.

— Ştiu că ultima dată ai lucrat cu Abalkin acum cincisprezece ani. După asta ai mai avut ocazia să lucrezi cu alţi pământeni?

— Am avut ocazia. Mult.

— Ai simţit diferenţa?

Punând această întrebare, practic, nu am avut în vedere nimic deosebit. Dar Şcekn încremeni pe neaşteptate, apoi lăsă încet laba pe pământ şi îşi ridică fruntea bombată. Pentru o clipă ochii lui luciră într-o lumină roşie difuză. Dar nu trecu măcar o secundă, că începu să-şi roadă iar ghearele.

— E greu de spus, mormăi el. Munci diferite, oameni la fel de diferiţi. E greu.

Se eschivase. De la ce? Întrebarea mea nevinovată îl făcuse oarecum să se poticnească. Se fâstâcise timp de o întreagă secundă. Sau aici este iar o problemă de lingvistică? În general, lingvistica nu-i un lucru rău. Vom ataca. Frontal

— Te-ai întâlnit cu el, am spus. Din nou te-a invitat să lucrezi. Ai acceptat?

Asta putea să însemne: „Dacă tu te-ai fi întâlnit cu el şi ţi-ar fi propus să lucrezi din nou, ai fi fost de acord?”. Sau: „Te-ai întâlnit cu el, iar el (cum îmi este cunoscut) te-a invitat să lucrezi. I-ai dat acordul?”. Lingvistica. Recunosc, era o manevră destul de jalnică, dar ce puteam să fac?

Şi lingvistica m-a scăpat.

— Nu m-a invitat să lucrez, recunoscu Şcekn.

— Atunci despre ce-aţi vorbit? m-am mirat, dezvoltând subiectul.

— Despre trecut, mârâi el. Nu interesează pe nimeni.

— Cum ţi s-a părut? am întrebat, ştergându-mi în gând fruntea de sudoarea muncii. S-a schimbat mult în aceşti cincisprezece ani?

— Este la fel de neinteresant.

— Ba nu. Este foarte interesant. L-am văzut de curând şi am observat că s-a schimbat foarte mult. Dar eu sunt pământean, aşa că trebuie să ştiu părerea ta.

— Părerea mea: da.

— Ai văzut! Şi după opinia ta, cum s-a schimbat?

— Nu-l mai interesează poporul Căpățânoșilor.

— Chiar aşa? mi-am exprimat cu sinceritate mirarea. Dar cu mine a vorbit numai despre Căpăţânoşi...

Ochii lui se luminară din nou în roşu. Am considerat-o ca pe o nouă tulburare provocată de cuvintele mele.

— Ce ţi-a spus? mă întrebă.

— Am discutat pe tema: cine dintre pământeni a făcut mai mult pentru contactele cu poporul Căpățânoșilor.

— Şi mai ce?

— Atât. Doar despre asta.

— Când a fost asta?

— Alaltăieri. De ce crezi că nu-l mai interesează poporul Căpățânoșilor?

Izbucni surprinzător:

— Ne pierdem vremea. Nu pune întrebări goale. Pune întrebări adevărate.

— Bine. Pun o întrebare adevărată. Unde este acum?

— Nu ştiu.

— Ce avea de gând să facă?

— Nu ştiu.

— Ce ţi-a spus? Pentru mine este foarte important fiecare cuvânt al lui.

În acest moment Şcekn luă o poziţie stranie, ba aş fi spus chiar anormală: se aşeză pe labele încordate şi îndoite, întinse gâtul şi mă privi fix de jos în sus. Apoi, clătinându-şi ritmic în dreapta şi-n stânga capul foarte greu, începu să vorbească, pronunţând extrem de clar cuvintele:

— Ascultă atent, înţelege bine şi memorează pentru multă vreme. Poporul Pământului nu se amestecă în treburile poporului Căpăţânoşilor. Poporul Căpăţânoşilor nu se amestecă în treburile poporului de pe Pământ. Aşa a fost, aşa este şi aşa va fi. Treaba lui Lev Abalkin este treaba poporului de pe Pământ. Asta este hotărât. Şi de aceea nu căuta ceea ce nu există. Poporul Căpăţânoşilor nu acordă niciodată azil lui Lev Abalkin.

E, asta da! Şi îmi scăpă:

— A cerut azil? Vouă?

— Am spus foarte clar: poporul Căpăţânoşilor nu acordă niciodată azil lui Lev Abalkin. Nimic mai mult. Ai înţeles?

— Am înţeles. Nu asta mă interesează însă. Repet întrebarea: ce ţi-a spus?

— Răspund. Mai întâi însă repetă ce-i mai important din ce ţi-am spus.

— Bine, repet. Poporul Căpăţânoşilor nu se amestecă în treburile lui Lev Abalkin şi îi refuză azilul. Aşa?

— Aşa. Asta este principalul.

— Acum răspunde-mi la întrebare.

— Răspund. M-a întrebat dacă există vreo diferenţă între el şi alţi oameni, dintre cei cu care am lucrat. Exact aceeaşi întrebare pe care mi-ai pus-o şi tu.

Abia termină de vorbit, că se şi întoarse şi dispăru în desişuri. Nu se clintise nicio ramură, nicio frunză şi totuşi nu mai era. Parcă se topise.

— Bravo, Şcekn! „Eu l-am învăţat limba şi cum să folosească Linia de Transport. Nu plecam de lângă el, atunci când suferea de bolile lui ciudate. I-am suportat manierele proaste, i-am tolerat exprimările necuviincioase, i-am iertat tot ceea ce nu iert nimănui din lume... Dacă va fi nevoie, voi lupta pentru el, ca pentru un pământean, ca pentru mine însumi. Dar el? Nu ştiu...”

Halal, Şcekn-Itrci!

3 iunie 78
Excelenţa este mulţumită

— Foarte interesant! spuse Excelenţa, când mi-am terminat raportul. Bine ai făcut, Mack, că ai insistat cu această vizită la menajerie.

— Nu înţeleg, am răspuns, rupând iritat ciulinii ţepoşi de pe pantalonii uzi. Dumneavoastră vedeţi aici vreun sens?

— Da.

Am holbat ochii la el.

— Chiar admiteţi cu adevărat că Lev Abalkin putea să ceară azil?

— Nu. Asta nu admit.

— Atunci despre care sens este vorba? Sau iar este o vorbă în vânt?

— Poate. Alta este însă problema. Important nu este ce avea în vedere Lev Abalkin. Reacţia Căpățânoșilor – iată ce contează. De altfel, nu-ţi mai frământa creierii cu asta. Mi-ai adus o informaţie importantă. Mulţumesc. Sunt mulţumit. Şi tu să fii mulţumit.

Am început din nou să smulg ciulinii. Ce să mai vorbim, era evident mulţumit. Ochii lui mari şi verzi ardeau în aşa hal, încât acest lucru era vizibil chiar şi în penumbra cabinetului. Se uita la fel ca atunci când eu – tânăr, vesel, gâfâind – i-am raportat că, în sfârşit, Tihonia Preşt este prins asupra faptului şi se află jos, în maşină, cu căluş la gură, pregătit în întregime pentru întrebuinţare. Îl prinsesem pe Tihonia, dar atunci încă nu-mi trecuse prin cap, ceea ce Pelerinul înţelegea foarte bine: acum sabotajul luase sfârşit şi vagoanele cu grâu vor porni chiar mâine spre Capitală…

Iată că şi acum cu siguranţă înţelegea ceva ce mie nu-mi trecea prin minte, dar nu simţeam nici măcar cea mai elementară satisfacţie. N-am prins pe nimeni, nimeni nu aştepta cu căluşul în gură interogatoriul, doar un om enigmatic şi cu destinul mutilat alerga ici şi colo pe Pământul mare şi tandru, alerga ici şi colo fără să-şi găsească locul, alerga ici şi colo ca otrăvit şi el însuşi îi otrăvea pe toţi cei întâlniţi, cu disperare, supărare şi trădare, el însuşi fiind victima trădării…

— Îţi mai amintesc o dată, Mack, spuse deodată Excelenţa, aproape în şoaptă. E periculos. Şi reprezintă un pericol tot mai mare, pentru că el însuşi nu realizează asta.

— Dar cine e, dracu să-l ia? Un android nebun?

— La un android nu poate exista secretul identităţii. Nu te abate.

Am băgat ciulinii în buzunarul scurtei şi m-am îndreptat în scaun.

— Acum poţi să te duci acasă, spuse Excelenţa. Eşti liber până la nouăsprezece zero-zero. Apoi să fii în oraş, prin apropiere, şi să aştepţi chemarea mea. Poate va încerca să pătrundă la noapte în Muzeu. Atunci îl vom lua.

— Bine, am spus fără urmă de entuziasm.

Mă privi, prețuindu-mă sincer.

— Sper că eşti în formă, spuse el. Îl vom lua noi amândoi, eu sunt deja prea bătrân pentru astfel de exerciţii.

4 iunie 78

Muzeul Culturilor Extraterestre. Noaptea

La 01.08 radiobrăţara de la mână ţârâi şi vocea înăbuşită a Excelenţei turui aproape nedesluşit: „Mack, Muzeu, intrare principală, repede...”

Am trântit după mine cupola cabinei, ca să nu mă izbească vântul, şi am cuplat motorul în regim de acceleraţie maximă chiar de pe loc. Aeroglisorul ţâşni drept ca o lumânare spre cerul interstelar. Trei secunde pentru frânare. Douăzeci şi două de secunde, pentru planare şi orientare. Piaţa Stelei este pustie. În faţa intrării principale de asemenea nu era nimeni. Ciudat... Aha. La colţul Muzeului apare din cabina hiper-T-ului o siluetă întunecată şi subţire. Alunecă spre intrarea principală. Excelenţa.

Aeroglisorul aterizează silenţios în faţa intrării principale. Pe panoul meu de comandă se aprinse imediat un beculeţ de semnalizare şi vocea domoală a ciber-inspectorului rosti pe un ton dojenitor: „În Piaţa Stelei este interzisă aterizarea aeroglisorului...” Am ridicat cupola şi am sărit în stradă. Excelenţa se foia deja pe lângă uşă, manevrând un şperaclu magnetic. „În Piaţa Stelei este interzisă aterizarea aeroglisorului”, repeta zelos ciber-inspectorul.

— Închide-l... mormăi printre dinți Excelenţa, fără să se întoarcă spre mine.

Am închis cupola. Şi în aceeaşi secundă se deschise intrarea principală.

— După mine! îmi aruncă Excelenţa şi sări în întuneric.

M-am repezit în urma lui. Ca în vremurile vechi.

Fugea înaintea mea în salturi mari, fără zgomot, longilin, uscat, colţuros, din nou uşor şi abil, îmbrăcat în negru, părând a fi umbra unui demon medieval, şi m-am gândit în timp ce fugeam că în mod sigur niciunul dintre mucoşii noştri de astăzi nu l-a văzut pe Excelenţă ca acum, poate doar bătrânul Elefant, Piotr Anghelov şi eu – asta acum un deceniu şi jumătate.

Mă conducea pe o curbă şerpuită şi complicată, din sală în sală, din coridor în coridor, orientându-se fără greş printre standuri şi vitrine, printre statui şi machete, asemănătoare unor mecanisme hidoase, printre mecanisme și aparate, asemănătoare unor statui hidoase. Nicăieri nu era lumină, probabil sistemul automat fiind deconectat mai demult, dar el

niciodată nu a dat greş, nu a încurcat drumul, deşi ştiam că vederea lui nocturnă este mult mai slabă decât a mea. Excelenţa noastră se pregătise bine pentru acest salt nocturn şi deocamdată totul îi ieşea foarte, foarte bine, dacă nu socoteam şi respiraţia. Respira prea tare şi aici nu se putea face nimic. Vârsta. Anii blestemaţi.

Se opri pe neaşteptate şi abia am apărut alături, că îşi şi strânse degetele pe umărul meu. În primul moment m-am speriat, crezând că i s-a făcut rău de la inimă, dar imediat am înţeles: ajunsesem la locul dorit, iar el aştepta pur şi simplu să-i treacă gâfâiala.

M-am uitat în jur. Mese goale. Rafturi de-a lungul pereţilor, încărcate cu minuni extraterestre. Proiectoare xenografice lângă vin perete îndepărtat. Le-am mai văzut. Am mai fost aici. Era atelierul Maiei Toivovna Glumova. Aceasta era masa ei, iar în acest, fotoliu stătuse ziaristul Kammerer...

Excelenţa îmi lăsă umărul, păşi spre rafturi, se aplecă şi porni de-a lungul rafturilor fără să se îndrepte de spate: căuta ceva. Apoi se opri, ridică cu greutate ceva şi se îndreptă spre masa aflată drept în faţa intrării. Cu corpul puţin adus înapoi, cu mâinile lăsate în jos, căra un obiect lung – un bloc prismatic plat şi cu colţurile rotunjite. Fără pic de zgomot, puse precaut acest obiect pe masă, încremeni pentru o clipă în ascultare, apoi trase brusc, precum un scamator, un şal foarte lung, pestriţ, cu ciucuri, din buzunarul de la piept. Cu o mişcare dibace îl desfăcu şi îl aruncă deasupra acestui bloc. Apoi se întoarse către mine, se aplecă la urechea mea şi şopti abia auzit:

— Când se atinge de şal, l-ai umflat. Dacă ne observă înainte, îl umfli. Stai aici.

M-am aşezat de o parte a uşii. Excelenţa – de partea cealaltă.

La început nu am auzit nimic. Stăteam cu spatele lipit de perete şi calculam mecanic posibilele variante ale dezvoltării evenimentelor, în timp ce priveam şalul întins pe masă. Interesant, de ce să-l atingă Lev Abalkin? Dacă îi trebuie acest bloc, cum va afla că este ascuns sub şal? Şi ce este cu acest bloc? Semăna cu o cutie pentru un intravizor portabil. Sau pentru un oarecare instrument muzical. De altfel, puţin probabil. Greutatea e prea mare. Nu înţeleg nimic. Era limpede că-i o momeală, dar dacă era o momeală, atunci nu era pentru un om...

Şi-n acest moment am auzit un zgomot. Trebuie să spun că zgomotul era mare: undeva în străfundurile muzeului se prăbuşise ceva mare, metalic, care se dezmembrase la cădere. Într-o fracţiune de secundă mi-am amintit de ghemul gigantic de sârmă ghimpată, pe care odată fetiţele localnice l-au prelucrat stăruitoare cu letcon molecular. M-am uitat la Excelenţă. Excelenţa ciulise şi el urechile şi era la fel de nedumerit.

Clinchetele, zornăielile şi zdrăngăniturile se potoliră treptat şi iar se aşternu liniştea. Ciudat. Este posibil ca un Progresor, un profesionist, un maestru în arta ascunderii, un ninja, să se lovească orbeşte de o construcţie atât de voluminoasă? Incredibil. Bineînţeles, ar fi putut agăţa cu mâneca doar un singur ghimpe... Nu, n-ar fi putut. Un Progresor n-ar fi putut. Sau poate că aici, pe Pământ, Progresorul a reuşit să-şi piardă busola... Mă îndoiesc. Totuşi, să vedem. În orice caz, acum va încremeni, stând într-un singur picior şi ascultând încordat, şi aşa va sta vreo cinci minute...

Nici prin gând nu-i trecu să stea într-un picior şi să ciulească urechile. Era cât se poate de clar că se apropie de noi, iar mişcările lui erau însoţite de o întreagă cacofonie de zgomote, diferite şi total nepotrivite pentru un Progresor. Îşi târa picioarele şi provoca un hârşâit îngrozitor cu tălpile. Se agăţa de tocurile uşilor şi de pereţi, la un moment dat se lovi de o mobilă şi atunci se dezlănţuiră serii întregi de exclamaţii nedesluşite, în care predominau consoanele şuierate. Iar când pe ecranele proiectoare căzură reflexii slabe de lumină electrică, îndoielile mele se transformară în certitudine.

— Nu e el, i-am spus Excelenţei, aproape cu voce tare.

Excelenţa mă aprobă, dând din cap. Avea o mină nedumerită şi mohorâtă. Acum nu mai stătea cu spatele lipit de perete, ci cu faţa la mine, cu picioarele depărtate, ca un taur înfuriat, şi era lesne de imaginat cum după un minut îl va înşfăca de piept cu ambele braţe pe falsul Progresor şi cum, scuturându-l ritmic, îi va răcni în faţă: „Cine eşti şi ce faci aici, fiu de căţea pipernicit?”

Şi atât de clar mi-am imaginat toate acestea, încât la început nici nu m-am mai mirat când el a tras cu mâna stângă de marginea scurtei negre, iar cu dreapta şi-a vârât la piept iubitul său „duce” de calibrul douăzeci şi şase, de parcă şi-ar fi eliberat mâinile pentru înşfăcarea şi scuturarea ce urma să aibă loc.

Dar când am înţeles că în tot acest timp a ţinut în mână cele opt încărcături mortale, atunci mi-a stat inima în loc. Nu putea să existe decât o singură explicaţie: Excelenţa era pregătită să-l omoare pe Lev Abalkin. Chiar să-l omoare, pentru că niciodată Excelenţa nu scoate arma ca să sperie, să ameninţe sau, în general, doar să lase impresia că ar putea omorî pe cineva.

Eram atât de uluit, încât am uitat de tot ce este pe lume. Dar chiar atunci pătrunse în atelier un stâlp gros de lumină albă, strălucitoare. Agăţându-se pentru ultima dată de tocul superior al uşii, în încăpere intră falsul Abalkin.

La drept vorbind, chiar semăna cumva cu Lev Abalkin: destul de solid, bine făcut, nu prea înalt, cu părul negru şi lung până la umeri. Purta un balonzaid alb şi larg şi ţinea înaintea lui o lanternă uriaşă, iar în cealaltă mână avea ori un geamantinaş, ori o servietă mare. După ce intră se opri şi, plimbând raza lanternei peste rafturi, spuse:

— Ei, se pare că aici este.

Vocea era scârţâitoare, iar tonul voit vioi. Pe un astfel de ton vorbesc oamenii singuri, cu ei înşişi, atunci când le este frică şi puţină ruşine – într-un cuvânt, când simt că nu sunt în apele lor. „Cu un picior în şanţ” – cum spun hontienii.

Acum am văzut că, de fapt, era un bătrân. Poate chiar mai în vârstă decât Excelenţa. Avea nasul lung, ascuţit şi coroiat, bărbia lungă şi ascuţită, obrajii supţi şi o frunte înaltă, extrem de albă. În general, semăna nu atât cu Lev Abalkin, cât cu Sherlock Holmes. Deocamdată, despre el puteam să spun cu exactitate doar un singur lucru: niciodată în viaţa mea nu l-am văzut pe acest om.

Uitându-se grăbit în jur, se apropie de masă şi-şi puse geamantănaşul-servietă pe şalul înflorat, exact lângă blocul nostru prismatic, şi începu să cerceteze rafturile cu ajutorul lanternei, fără grabă, metodic, raft după raft, sector după sector. În acelaşi timp mormăia ceva neîntrerupt, pe nas, şi nu se puteau desluşi decât cuvinte disparate. „...Ei, asta-i cu adevărat bine cunoscut... bur-bur-bur... Banalul illizium... bur-bur-bur... Boarfe şi boarfe... bur-bur... Poate nu e la locul lui... Au îndesat, au vârât, au ascuns... bur-bur-bur...”

Excelenţa privea toate aceste manevre, ţinând mâinile la spate, iar pe faţa lui se cristaliza o expresie foarte neobişnuită şi improprie lui, cea a unei oboseli lipsite de speranţă sau poate a unei plictiseli obosite, de parcă în faţa lui s-ar fi aflat ceva de

care se săturase peste măsură, de care i se urâse pentru toată viaţa, dar care, cu toate acestea, reprezenta ceva obsedant, în timp ce el se resemnase şi deja de mult îşi pierduse orice speranţă să mai scape de aşa ceva. Recunosc, la început m-a uimit puţin refuzul unei atât de naturale intenţii pe care a avut-o: să-l ia cu ambele mâini de piept şi să-l scuture cu plăcere. Acum însă, privindu-i chipul, am înţeles că ar fi fost în zadar. Scutură, nu scutură – nu se schimbă nimic, totul se întoarce în cercul său: tot se va târî şi va scotoci, va mormăi pe nas şi va sta cu un picior în şanţ, tot va răsturna exponatele din muzeu şi va face să eşueze operaţiuni gândite şi pregătite minuţios...

Când bătrânul ajunse în cel mai îndepărtat sector, Excelenţa oftă din greu, se apropie de masă, se aşeză pe marginea ei alături de servietă şi mârâi:

— Şi ce cauţi acolo, Bromberg? Detonatorii?

Bătrânul Bromberg scoase un ţipăt ascuţit şi se aruncă într-o parte, răsturnând un scaun.

— Cine e aici? urlă el, scotocind febril în jurul lui cu raza de lumină. Cine e?

— Da, eu sunt, eu! răspunse Excelenţa, accentuându-şi mârâitul. Încetaţi să mai tremuraţi!

— Cine? Dumneavoastră? Ce dracu! Raza luminoasă se propti în Excelenţă. A! Sikorski! Aşa am şi ştiut!...

— Luaţi lanterna, ordonă Excelenţa, acoperindu-şi faţa cu palma.

— Aşa am şi ştiut, că astea-s mişmaşurile dumneavoastră! urlă bătrânul Bromberg. Imediat am înţeles cine stă în spatele acestui spectacol!

— Luaţi lanterna, altfel o sparg! urlă Excelenţa.

— Vă rog să nu urlaţi la mine! scoase un ţipăt strident Bromberg, dar mută raza de lumină. Să nu îndrăzniţi să vă atingeţi de servieta mea!

Excelenţa se ridică şi se îndreptă spre el.

— Să nu îndrăzniţi să vă apropiaţi de mine! urlă Bromberg. Eu nu sunt copilaşul dumneavoastră! Ruşine! Doar sunteţi bătrân!

Excelenţa se apropie de el, îi luă lanterna şi o puse pe o măsuţă din apropiere, cu becul în sus.

— Stai jos, Bromberg, spuse el. Trebuie să discutăm.

— Discuţiile dumneavoastră... bombăni Bromberg şi se aşeză.

Uimitor, dar acum se liniştise complet. Un bătrânel vioi, respectabil. După părerea mea, chiar vesel.

4 iunie 78
Isaac Bromberg. Lupta bătrânilor de fier

— Haideţi să încercăm să vorbim în linişte, propuse Excelenţa.

— Să încercăm, să încercăm, răspunse vioi Bromberg. Dar cine e tânărul care sprijină peretele de lângă uşă? Ţi-ai procurat o gorilă?

Excelenţa nu răspunse imediat. Poate că a intenţionat să mă îndepărteze. „Maxim, eşti liber” şi eu aş fi plecat. Dar asta m-ar fi jignit şi Excelenţa, bineînţeles, a intuit. Totuşi, admit pe deplin, a avut şi alte consideraţii, în orice caz, flutură puțin cu mâna în partea mea, şi spuse:

— Este Maxim Kammerer, colaborator al COM-CON-ului. Maxim, acesta este doctorul Isaac Bromberg, istoric al ştiinţelor.

M-am înclinat, iar Bromberg replică imediat:

— Ştiam. Bineînţeles, v-a fost frică, Sikorski, că n-o să mă învingeţi singur... Stai jos, stai jos, tinere, fă-te comod. După cum îl cunosc eu pe conducătorul dumneavoastră, discuţia cu el va fi lungă...

— Stai jos, Mack, spuse Excelenţa.

M-am aşezat în bine cunoscutul fotoliu pentru oaspeţi.

— Deci, aştept explicaţiile dumitale, Sikorski, rosti Bromberg. Ce înseamnă toată această ambuscadă?

— Văd că tare v-aţi mai speriat.

— Ce prostie! se aprinse instantaneu Bromberg. Baliverne! Slavă domnului, nu fac parte dintre fricoşi! Şi dacă cineva reuşeşte să mă sperie, Sikorski...

— Dar dumneavoastră aţi ţipat atât de groaznic, aţi răsturnat atâta mobilă...

— Ei, ştiţi, dacă într-o clădire absolut pustie, noaptea, aşa v-a răsunat în ureche, eu..

— N-ai de ce să umbli noaptea în clădiri absolut pustii...

— În primul rând, asta nu e deloc treaba dumneavoastră, Sikorski, unde şi când merg eu! În al doilea rând, de când îmi ordonaţi mie să merg? Ziua nu-mi dau voie. Ziua se aranjează pe aici nişte reparaţii dubioase, nişte schimbări absurde ale expoziţiei... Ascultă, Sikorski, recunoaşte: această născocire vă aparţine – să interzici accesul în Muzeu! Am nevoie urgent să-mi împrospătez memoria cu nişte date. Vin aici. Nu-mi dau voie.

Mie! Membrul Consiliului Ştiinţific al acestui Muzeu! Îl sun pe director ce se întâmplă? Directorul, drăguţul de Grant Hocikian, este într-un anume sens elevul meu... Săracul ezita şi era roşu de ruşine în faţa mea... Dar el nu poate face nimic, a promis! L-au rugat oameni foarte respectabili şi el a promis! Sunt curios să aflu cine l-a rugat! Poate un oarecare Rudolph Sikorski? Nu! O, nu! Aici nimeni nu a auzit de numele lui Rudolph Sikorski! Însă pe mine nu mă duci! Imediat am înţeles ale cui sunt urechile ce se văd de după culise! Şi totuşi aş fi vrut să ştiu, Sikorski, de ce de o oră întreagă tăceţi şi nu-mi răspundeţi la întrebare? Vă întreb, pentru ce v-au trebuit toate astea? Închiderea Muzeului! Ce încercare ruşinoasă de a scoate din Muzeu exponate ce îi aparţin? Pânde nocturne! Şi cine naiba a oprit aici curentul electric? Nu ştiu ce m-aş fi făcut dacă nu aş fi găsit lanterna în aeroglisor! Mi-am făcut un cucui, uite, drept aici, dracu să vă ia! Şi am dărâmat ceva! Din tot sufletul sper, vreau şi sper că aia era doar o machetă... Şi rugaţi-vă la Dumnezeu, Sikorski, să fie doar macheta, pentru că dacă este originalul, vă pun să-l adunaţi singuri! Până la ultimul velding! Şi dacă acest ultim velding va lipsi cumva, dumneavoastră o să plecaţi foarte frumuşel până la Tagora...

Vocea lui scăzu în intensitate, el tuşi chinuitor şi se lovi în piept cu ambii pumni.

— Voi primi cândva răspunsuri la întrebările mele? hârâi furios printre accesele de tuse.

Stăteam ca la teatru şi totul îmi lăsa o impresie mai degrabă comică, dar când m-am uitat la Excelenţă am rămas înmărmurit.

Excelenţa, Pelerinul, Rudolph Sikorski, acest munte de gheaţă, acest monument de granit, acoperit cu chiciură, acest exemplu grandios de Sânge-Rece şi Stăpânire de Sine, acest mecanism impecabil de scoatere a informaţiei – el se congestionase până în creştetul capului, respira greu, îşi strângea şi-şi desfăcea convulsiv pumnii osoşi şi pistruiaţi, iar urechile lui faimoase ardeau şi tresăreau înspăimântător. Totuşi, încă se mai stăpânea, dar probabil numai el ştia cu ce preţ.

— Aş fi vrut să ştiu, Bromberg, spuse el cu o voce gâtuită, pentru ce vă trebuie detonatorii.

— Ah, dumneavoastră aţi fi vrut să ştiţi! şopti veninos doctorul Bromberg şi se aplecă înainte, privindu-l în faţă pe Excelenţă de la o distanţă atât de mică, încât nasul lui lung era

cât pe ce să intre între dinţii şefului meu. Şi ce aţi fi vrut să mai ştiţi despre mine? Poate vă interesează ce scaun am avut? Sau, de exemplu, despre ce am discutat deunăzi cu Pilgui?

Amintirea numelui de Pilgui într-un asemenea context îmi displăcu profund. Pilgui se ocupa cu bio-generatorii, iar secţia mea era deja în a doua lună de când se „îngrijea” de Pilgui. De altfel, Excelenţa se făcu că nu aude de Pilgui. Se repezi înainte, atât de impetuos, încât Bromberg abia reuşi să se îndepărteze.

— De scaunul dumneavoastră binevoiţi a vă interesa singur! răcni el. Dar eu aş fi vrut să ştiu cum de vă permiteţi să intraţi cu forţa în Muzeu şi de ce vă întindeți labele spre detonatori, deşi vi s-a spus foarte clar că în următoarele zile...

— Mi se pare că intenţionaţi să-mi criticaţi purtarea? Ha! Cine? Sikorski! Pe mine! Să mă învinuiască de spargere! Aş vrea să ştiu cum aţi intrat *dumneavoastră* în acest Muzeu! Ei? Răspundeţi!

— Nu are nicio legătură cu chestiunea, Bromberg!

— Sunteţi un spărgător, Sikorski! declară Bromberg, întinzându-şi spre Excelenţă degetul lung şi şerpuitor. Aţi decăzut până la spargere!

— Dumneata ai decăzut până la spargere, Bromberg! zbieră Excelenţa. Dumneata! Vi s-a spus foarte clar şi fără echivoc: accesul în Muzeu este suspendat! În locul dumneavoastră, orice om normal...

— Dacă un om normal observă un act obişnuit de activitate secretă, datoria lui...

— Datoria lui este să-şi mişte puţin creierii, Bromberg! Datoria lui este să priceapă că nu trăieşte în epoca medievală. Dacă el s-a lovit de o taină, de un secret, ăsta nu e capriciul cuiva şi nici rea-voinţă...

— Da, nu este un capriciu şi nici rea-voinţă, ci aplombul dumneavoastră uluitor, Sikorski, convingerea dumneavoastră ridicolă, cu adevărat medievală, idioto-fantastică, că tocmai dumneavoastră vă este dat să hotărâţi ce anume să fie ascuns şi ce să fie dezvăluit! Dumneavoastră, Sikorski, sunteţi un bătrân profund, dar tot nu aţi înţeles că asta este înainte de toate imoral!

— Este ridicol să vorbeşti despre morală cu un om care, pentru satisfacerea simţului său infantil de a protesta, ajunge până la efracţie! Dumneavoastră nu sunteţi doar un simplu

bătrân, Bromberg, dumneavoastră sunteţi un bătrânel jalnic, căzut în copilărie!...

— Minunat! exclamă Bromberg, liniştindu-se brusc. Băgă mâna în buzunarul balonzaidului său alb, scoase de acolo un obiect strălucitor şi-l puse cu zgomot pe masă, în faţa Excelenţei. Iată cheia mea. Eu, ca orice colaborator al acestui muzeu, am dreptul la cheia de la intrarea de serviciu şi ca să vin aici m-am folosit de acest drept...

— În toiul nopţii şi contrar interdicţiilor stabilite de directorul Muzeului? Excelenţa nu avea cheie, ci doar un şperaclu magnetic, aşa că îi rămânea doar un singur lucru: ofensiva.

— În toiul nopţii, dar totuşi cu cheie! Dar cheia dumneavoastră unde e, Sikorski? Vă rog, arătaţi-mi cheia dumneavoastră.

— Eu n-am cheie! N-am nevoie de ea! Eu mă aflu aici din datorie, nu pentru că m-a lovit strechea, bătrân prost şi isteric ce eşti!

Şi ce a început de aici! Sunt convins ca niciodată până acum pereţii acestui modest atelier nu au auzit asemenea explozii de urlete răguşite amestecate cu ţipete scârţâitoare. Asemenea epitete. Asemenea orgie de emoţii. Asemenea argumente pro şi încă şi mai absurde contraargumente. Dar ce vorbim de pereţi! În fond, erau doar pereţii unei instituţii academice liniştite, izolată de pasiunile cotidiene. Dar eu, om aflat nu la prima tinereţe şi care am văzut destule în viaţă, nici eu nu am auzit vreodată şi pe undeva ceva asemănător, în orice caz nu de la Excelenţă.

Câmpul de luptă a fost tot timpul acoperit complet cu fum, din cauza căruia nu s-a mai putut distinge obiectul de ceartă şi doar diferite expresii zburau una în întâmpinarea celeilalte, asemenea unor ghiulele încinse: „clănţăi iresponsabili”, „cavaleri medievali ai mantiei şi pumnalului”, „provocatori obşteşti”, „agenţi pleşuvi ai serviciului secret”, „demagogi sclerozaţi”, şi „temniceri secreţi ai ideilor”. Iar expresii mai puţin exotice, cum ar fi „măgari bătrâni”, „ciuperci otrăvitoare” şi tot soiul de „marasmatici” cădeau grindină, ca de la un şrapnel...

Câteodată însă fumul se dispersa şi atunci privirii mele uimite şi vrăjite i se deschideau cu adevărat minunate retrospective. Atunci înţelegeam că lupta, al cărei martor m-am

pomenit întâmplător, era una dintre acele nenumărate şi invizibile ciocniri ale unui război surd ce începuse încă din vremurile când părinţii mei abia terminau şcoala.

Mi-am amintit destul de repede cine este acest Isaac Bromberg. Bineînţeles, auzisem de el şi în trecut, poate chiar atunci când încă eram un băiețandru mucos şi munceam în cadrul Grupului de Căutare Liberă. Neîndoielnic, am citit una din cărţile lui, din ciclul „Cum a fost în realitate”. Era istoria „Coşmarului din Massachusetts”. Îmi aduc aminte că nu mi-a plăcut această carte – prea era puternic pamfletară, prea se străduia autorul, sfâşiind învelişul romantic al acestei cu adevărat groaznice istorii, să acorde o cât mai mare atenţie amănuntelor în cadrul discuţiei referitoare la principiile politice ale abordării experimentelor periculoase, discuţie ce nu mă interesa deloc în acele vremuri.

De altfel, în unele cercuri numele lui Bromberg era cunoscut şi destul de respectat. El putea fi catalogat drept „extrema stângă” a bine cunoscutei mişcări djiu-iste, întemeiată încă de Lamondois şi care a proclamat dreptul ştiinţei la dezvoltare fără restricţii.

Extrema acestei mişcări proclamă principii care la prima vedere par cu totul naturale, dar care în practică s-au dovedit întotdeauna de neexecutat la fiecare nivel dat al dezvoltării civilizaţiei umane (şi-acum îmi amintesc marele şoc ce l-am resimţit, când am luat cunoştinţă de istoria civilizaţiei de pe Tagora, unde aceste principii au fost respectate cu stricteţe din timpurile străvechi ale Primei lor Revoluţii Industriale).

Dacă poate fi realizată, fiecare descoperire ştiinţifică va fi obligatoriu realizată. Este greu să combaţi acest principiu, deşi apar şi aici o serie de restricţii. Dar ce să faci cu o descoperire, când ea este deja realizată? Răspuns: să ţii sub control consecinţele ei. Ce frumos! Şi dacă noi nu prevedem toate consecinţele? Dacă supraapreciem unele consecinţe şi subestimăm altele? În sfârşit, dacă devine clar că nu suntem capabili să controlăm chiar cele mai vădite şi neplăcute consecinţe? Dacă pentru asta sunt necesare resurse energetice total inimaginabile şi o încordare morală de neînchipuit? (Apropo, cum de altfel s-a şi întâmplat cu maşina din Massachusetts, când sub ochii uimiţi ai cercetătorilor s-a născut şi a început să prindă forţă o nouă, neomenească civilizaţie a Pământului.)

Încetaţi cercetarea! ordona de obicei Consiliul Mondial în asemenea cazuri.

În niciun caz! proclamau drept răspuns extremiştii. Să se mărească controlul? Da. Să se asigure capacităţile necesare? Da. Să se rişte? Da. La urma urmei, „cine nu ruinează şi nu bea, acela moare sănătos” (din expunerea patriarhului extremiştilor, J. Gr. Prenson). Dar niciun fel de interziceri! Interzicerile moral-etice în ştiinţă erau mai dăunătoare decât oricare altă zguduire etică apărută ca rezultat al celor mai riscante întoarceri ale progresului ştiinţific. Fără îndoială, acest punct de vedere impune prin dinamica lui, îşi găseşte apologeţi impecabili printre tineretul ştiinţific, dar devine al dracului de periculos când asemenea principii sunt proclamate de un mare şi talentat specialist, care concentrează sub influenţa lui un colectiv capabil şi dinamic şi cu posibilităţi energetice mari.

Astfel de extremişti-practicieni au fost şi principalii clienţi ai COMCON-ului nostru. Dar bătrânul Bromberg era un extremist-teoretician şi probabil că tocmai din această cauză el nu a fost niciodată vizat de mine. În schimb, după cum am văzut acum, el toată viaţa i-a stat Excelenţei în rinichi, ficat şi vezica biliară.

În virtutea activităţii lui, COMCON-2 nu a interzis niciodată şi nimănui nimic. Tocmai de aceea pur şi simplu nici nu ne mai descurcăm cu ştiinţa zilelor noastre. De interzis, interzice Consiliul Mondial. Sarcina noastră este doar de a pune în aplicare aceste interdicţii şi de a obtura căile de scurgere de informaţii, pentru că în asemenea cazuri, tocmai scurgerea de informaţii duce întotdeauna şi ireversibil la cele mai teribile consecinţe.

Era clar că Bromberg ori nu a vrut, ori nu a putut să înţeleagă asta. Lupta lui pentru distrugerea tuturor barierelor, oricare ar fi fost ele, puse în calea generalizării informaţiei ştiinţifice s-a transformat efectiv într-o idee fixă. Avea un temperament fantastic şi o energie nesecată. Avea relaţii multiple în lumea ştiinţei şi atunci când auzea că undeva sunt puse la conservare rezultatele promiţătoare ale unor cercetări, îl cuprindea o furie animalică şi ardea de dorinţa de a demasca, de a acuza, de a descoperi.

Cert lucru, nu se putea face nimic cu el. Nu accepta compromisurile, deci nu era conciliant, nu recunoştea înfrângerile, deci nu putea fi învins. Nu putea fi stăpânit, întocmai ca un cataclism cosmic.

Dar chiar şi cea mai înaltă şi abstractă idee are nevoie probabil de un punct destul de concret de aplicare. Şi un astfel de punct, întruchiparea concretă a forţelor întunericului şi răului cu care el se lupta, a devenit COMCON-2, în general, şi Excelenţa noastră, în particular. „COMCON-2!”, şoptea veninos, sărind spre Excelenţă şi dându-se imediat înapoi. „O, iezuitismul vostru!... Să luăm abrevierea cunoscută tuturor – Comisia pentru Contacte cu alte civilizaţii! Nobil, înălţător! Fie slăvită! Şi să o ascundeţi în biroul vostru împuţit! Comisia pentru Control, uite, asta sunteţi! Ba Comandoul Conservatorilor, nu Comisia pentru Control! Compania Conspiratorilor!”...

În această jumătate de secol îl agasase exagerat pe Excelenţă. Astfel, după cum am înţeles, îl agasase întocmai cum te necăjeşte o muscă pişcătoare sau un ţânţar sâcâitor. Bineînţeles, nu a putut aduce daune cât de cât însemnare treburilor noastre. Pur şi simplu era peste puterile lui. În schimb, stătea în puterile lui să boscorodească neîncetat, să facă zarvă, să trăncănească, să ne distragă de la treabă, să nu ne dea pace, să ne înţepe cu vorbe veninoase, să ceară executarea riguroasă a tuturor formalităţilor, să incite opinia publică contra preponderenţei formalităţilor, într-un cuvânt, să ne obosească până la istovire. Nu m-aş fi mirat dacă aş fi aflat că acum douăzeci de ani Excelenţa s-a băgat în trecutul sângeros de pe Saraksh, în special pentru a se mai odihni un pic, pentru a scăpa o vreme de Bromberg. Mai ales îl compătimeam pe Excelenţă şi pentru faptul că este un om nu doar principial, ci şi just până la cel mai înalt nivel, îşi dădea seama pe deplin că activitatea lui Bromberg, dacă facem abstracţie de forma ei, purta şi o oarecare funcţie socială pozitivă: era un soi de control social – controlul asupra controlului.

În ceea ce-l priveşte pe veninosul Bromberg, acesta era probabil lipsit total de elementarul spirit de justiţie şi arunca la gunoi toată munca noastră, socotind-o incontestabil dăunătoare şi urând-o sincer şi pătimaş. Astfel, formele pe care le lua această ură erau atât de odioase, manierele acestui bătrân încăpăţânat erau atât de insuportabile, încât Excelenţa, cu tot sângele-rece şi o neomenească stăpânire de sine, îşi pierdea complet capul şi se transforma într-un om gălăgios, rău, prost şi intrigant de fiecare dată când se ciocnea cu Bromberg, uite-aşa, faţă-n faţă. „Dumneavoastră sunteţi un ignorant debil! hârâia el,

cu o voce spartă. Dumneavoastră parazitaţi greşelile giganţilor! Singur nu sunteţi capabil să inventaţi măcar un sos pentru macaroane şi vă asumaţi judecarea Viitorului ştiinţei! Dumneavoastră doar discreditaţi treaba pe care vreţi să o susţineţi, dumneavoastră, savurator de bancuri ieftine!”‘

Normal, bătrânii cam de multişor nu se mai ciocniseră nas în nas, iar acum îşi turnau cu o disperare deosebită, unul altuia, rezervele acumulate de fiere şi venin. Această privelişte era instructivă în multe privinţe, deşi venea în contradicţie evidentă cu teza bine cunoscută, cum că omul este bun prin natura lui. Mai mult decât orice, ei semănau nu cu nişte oameni, ci cu doi cocoşi bătăuşi, bătrâni şi jumuliţi. Pentru prima dată am înţeles că Excelenţa este un bătrân înţelept.

Acest spectacol, cu toată trăsătura sa inestetică, prăvăli însă asupra mea şi o avalanşă de informaţii, cu adevărat nepreţuite. Multe dintre aluzii chiar nu le-am înţeles – probabil, era vorba despre nişte conturi de mult închise şi uitate. Unele istorii amintite îmi erau foarte cunoscute. Însă am auzit şi am înţeles unele lucruri pentru prima dată.

De exemplu, am aflat ce înseamnă operaţiunea „Oglinda”. Am aflat că astfel erau denumite manevrele globale, strict secrete, menite a respinge posibilele agresiuni din afară (o presupusă intervenţie a Pelerinilor), manevre promovate încă de acum patru decenii. Despre această operaţiune nu ştia decât o mână de oameni, în timp ce milioane participau la ea fără să bănuiască nimic. În pofida tuturor măsurilor de prevedere, aşa cum se întâmplă aproape întotdeauna la acţiunile globale, câţiva oameni au murit. Unul dintre conducătorii operaţiunii şi răspunzător de păstrarea secretului era Excelenţa.

Am aflat cum a apărut dosarul „Monstrul”. Aşa cum este cunoscut, Jonathan Pereira a oprit din proprie iniţiativă lucrarea lui în domeniul eugeniei teoretice. Conservând tot acest domeniu, Consiliul Mondial a urmărit în esenţă tocmai recomandările lui. Se vede treaba însă că dragul nostru Bromberg a mirosit afacerea, apoi a ciripit înflăcărat detaliile teoriei Pereira şi, drept urmare, cinci nebuni îndrăzneţi şi ai naibii de talentaţi din laboratorul elveţian aflat în Bamako au început şi erau gata să definitiveze experimentul lui cu o nouă variantă de homo super.

În linii mari, istoria cu androizii îmi era cunoscută şi înainte, mai ales pentru că ea este mereu dată drept exemplu clasic al

unei probleme etice nerezolvabile. Era totuşi ciudat să aflu că doctorul Bromberg nu socotea deloc închisă problema cu androizii. În acest caz, pentru el nu exista problema „subiect sau obiect?”. Secretul identităţii savanţilor care se ocupau de androizi îl lăsa complet indiferent, iar dreptul androizilor la secretul identităţii îl socotea un nonsens şi o catahreză. Toate detaliile acestei istorii trebuie publicate pentru povăţuirea urmaşilor, iar lucrările cu androizi trebuie continuate...

Şi aşa mai departe.

Dintre istoriile despre care eu nu auzisem niciodată nimic până acum, una mi-a atras atenţia. Era vorba despre un obiect, pe care îl numeau sarcofag sau incubator, iar în cearta lor ei legau într-un mod insesizabil acest sarcofag-incubator de nu ştiu ce „detonatori” – probabil aceia după care venise Bromberg şi care se găseau acum pe masa din faţa mea, acoperită cu şalul înflorat. De altfel, despre detonatori se pomenea doar în treacăt, deşi nu o dată cearta s-a învârtit mai ales în jurul „perdelei de fum a secretului dezgustător” aruncată de Excelenţă împrejurul sarcofagului-incubator. Tocmai ca rezultat al acestui secret, doctorul cutare, care obţinuse rezultate unice în antropologia şi fiziologia cromagnonilor (ce au a face aici cromagnonii?) a fost nevoit să ţină la păstrare aceste rezultate, frânând astfel dezvoltarea paleoantropologiei. Iar un alt doctor cutare, cel care a descoperit principiul de funcţionare al sarcofagului-incubator, s-a pomenit în situaţia ruşinoasă şi echivocă a unui om căruia opinia ştiinţifică îi atribuie descoperirea acestui principiu, dar care este totuşi obligat din această cauză să părăsească arena ştiinţifică şi să stea să mâzgălească acum nişte peisaje mediocre...

Am ciulit urechile. Detonatorii erau legaţi de enigmaticul sarcofag. Bromberg venise aici după detonatori. Excelenţa pusese detonatorii drept momeală pentru Lev Abalkin. Am început să ascult cu atenţia dublată, sperând că în patima certei bătrânii vor mai scăpa vreo vorbă, iar eu, în sfârşit, voi afla ceva esenţial despre Lev Abalkin. Dar n-am auzit esenţialul decât atunci când s-au potolit.

4 iunie 78
Lev Abalkin la doctorul Bromberg

S-au potolit brusc, în acelaşi timp, de parcă instantaneu le-ar fi secat ultimele resurse de energie. Au tăcut. Au încetat să se mai sfredelească unul pe celălalt cu priviri înflăcărate. Gâfâind, Bromberg scoase o batistă demodată şi începu să-şi şteargă faţa şi gâtul. Fără să-l privească, Excelenţa băgă mâna la piept (m-am speriat, nu cumva după pistol?) şi scoase de acolo o capsulă, rostogoli în palmă o biluţă albă şi o puse sub limbă, iar capsula i-o întinse lui Bromberg.

— Nici nu mă gândesc! refuză Bromberg şi se întoarse ostentativ.

Excelenţa continuă să-i întindă capsula. Bromberg se uită la ea cu coada ochiului, ca un cocoş. Apoi spuse patetic:

— Otrava dată de un înţelept să o iei, dar din mâinile unui prost nu primi un balsam…

Luă capsula şi rostogoli şi el în palmă biluţa albă.

— N-am cu nevoie de astea! declară tare şi aruncă biluţa în gură. Deocamdată încă nu am nevoie…

— Isaac, spuse Excelenţa şi plescăi. Ce-o să faci când am să mor?

— Am să dansez cha-cha-cha, spuse Bromberg posomorât. Nu vorbi prostii.

— Isaac, spuse Excelenţa. Pentru ce ţi-au trebuit totuşi detonatorii?… Aşteaptă, nu lua totul iar de la început. N-am de gând să mă amestec în treburile tale personale. Dacă vi s-ar fi trezit interesul pentru detonatori în urmă cu o săptămână sau peste o săptămână, niciodată nu v-aş fi pus această întrebare. Dar aţi avut nevoie de ei tocmai astăzi. Chiar în această noapte, când ar fi trebuit să vină după ei cu totul alt om. Dacă e doar o coincidenţă incredibilă, atunci aşa şi spuneţi şi ne despărţim. Mă doare capul…

— Dar cine trebuia să vină după ei? întrebă suspicios Bromberg.

— Lev Abalkin, spuse obosit Excelenţa.

— Cine e tipul?

— Nu-l cunoaşteţi pe Lev Abalkin?

— Prima dată aud de el, spuse Bromberg.

— Te cred, spuse Excelenţa.

— Nu zău! izbucni Bromberg arogant.

— Eu te cred, spuse Excelenţa. Dar nu cred în coincidenţe... Ascultă, Isaac, oare este atât de greu să povesteşti simplu, fără nazuri, de ce ai venit tocmai astăzi după detonatori...

— Nu-mi place cuvântul „nazuri”! se agăţă Bromberg, dar fără ardoarea de mai înainte.

— Mi-l retrag, spuse Excelenţa.

Bromberg începu din nou să se şteargă.

— Eu n-am secrete, înştiinţă el. Dumneata, Rudolph, ştii, eu urăsc toate secretele, oricare ar fi ele. Dumneata m-ai pus într-o situaţie în care sunt nevoit să fac nazuri şi să joc teatru. Dar altfel, totul este foarte simplu. Astăzi dimineaţa a venit cineva la mine... Este nevoie să-i dau numele?

— Nu.

— Un tânăr oarecare. Nu cred că are importanţă despre ce am vorbit. Discuţia a avut un caracter destul de personal. În timpul discuţiei însă, am observat la el, uite aici... Bromberg băgă degetul la încheietura cotului drept... o aluniţă destul de ciudată. Chiar l-am întrebat: „Ce-i ăsta, un tatuaj?” Ştii, Rudolph, tatuajele sunt hobbyul meu... „Nu, răspunde el. Este o aluniţă”. Mai mult decât orice semăna cu litera chirilică „2K.” sau, să zicem, cu ideograma japoneză „san juu” – „treizeci”. Nu-ţi aminteşte de nimic, Rudolph?

— Ba îmi aminteşte, spuse Excelenţa.

Şi mie îmi amintea de ceva, ceva recent de tot, care în acelaşi timp mi se păru şi ciudat şi neesenţial.

— Ce, dumneavoastră aţi înţeles imediat? întrebă cu invidie Bromberg.

— Da, spuse Excelenţa.

— Iar eu, nu dintr-odată. Tânărul plecase de mult, iar eu tot mai stăteam şi căutam să-mi amintesc unde am mai văzut aşa un semn... Şi nu doar ceva asemănător, ci exact ca el. Până la urmă mi-am amintit. Trebuia să verific, înţelegeţi? Prin apropiere nicio reproducere. Dau fuga la Muzeu, Muzeul închis...

— Mack, spuse Excelenţa, fii bun şi adu-ne încoace obiectul de sub şal.

M-am supus.

Blocul prismatic era greu şi cald la atingere. L-am pus pe masă în faţa Excelenţei, Excelenţa îl trase mai aproape spre el şi acum vedeam că, într-adevăr, era o cutie dintr-un metal lustruit, neted, de culoarea chihlimbarului aprins, cu o linie

ideal de dreaptă abia vizibilă, ce separa capacul puţin bombat de baza masivă. Excelenţa încercă să ridice capacul, dar degetele îi alunecau şi nu-i reuşea nimic.

— Daţi-mi mie, spuse nerăbdător Bromberg. Îl împinse pe Excelenţa deoparte, luă capacul cu amândouă mâinile, îl ridică şi-l puse deoparte.

Iată acele lucruri pe care ei probabil le numeau detonatorii: discuri rotunde, gri, la vreo şaptezeci de milimetri în diametru, aşezate într-un singur rând de lăcaşuri, în total erau unsprezece detonatori, plus încă două lăcaşuri goale, şi se vedea că interiorul lor era acoperit cu un păr albicios, asemănător unui mucegai, iar aceste firişoare se mişcau în mod vizibil, de parcă erau vii – dar ele poate că au şi fost într-un anume sens vii.

În primul rând mi-au sărit în ochi hieroglifele destul de complicate, înscrise pe suprafaţa detonatorilor, câte una pe fiecare în parte, toate diferite. Erau mari, de culoare roz-maronie, ici-colo cu pete, de parcă hieroglifele ar fi fost scrise cu tuş colorat pe o hârtie umedă. Pe una dintre ele am recunoscut-o imediat – litera stilizată *„7K”,* uşor pătată, sau, dacă doriţi, ideograma japoneză „san juu”: micul original al copiei mărite de pe dosul foii No 1, în dosarul No 07. Era al treilea detonator din stânga, dacă priveai dinspre mine, şi Excelenţa, atârnând deasupra lui degetul său arătător, întrebă:

— El?

— Da, da, răspunse nerăbdător Bromberg, împingându-i mâna. Nu mă deranjaţi. Dumneavoastră nu înţelegeţi nimic...

Agăţă cu unghiile marginea detonatorului şi începu cu mişcări precaute parcă să-l deşurubeze din lăcaş, în timp ce mormăia: „Aici e cu totul altceva... Oare vă imaginaţi, că puteam să le încerc... Ce prostie... Şi, în sfârşit, scoase detonatorul din lăcaş şi începu să-l ridice încet deasupra blocului prismatic, tot mai sus şi mai sus. Şi se vedea cum după discul gri, bombat, se întind aţişoare subţiri şi albicioase ce se subţiază continuu, cum plesnesc una după alta şi când plesni şi ultima, Bromberg întoarse discul, cu suprafaţa de jos în sus, şi eu am văzut acolo, printre firişoarele semitransparente mişcătoare, acelaşi semn hieroglific, atât doar că era negru, mic şi foarte conturat, de parcă ar fi fost cioplit în materialul gri.

— Da! spuse triumfător Bromberg. Exact aşa. Ştiam că nu pot să greşesc.

— La ce te referi? întrebă Excelenţa.

— Mărimea! Mărimea, detaliile, proporţiile. Înţelegeri, aluniţa lui nu doar seamănă cu acest semn, ea este exact la fel... Se uită cu atenţie la Excelenţă. Ascultă, Rudolph, serviciu contra serviciu. Tu l-ai marcat?

— Nu, bineînţeles.

— Înseamnă că l-au avut de la început? întrebă Bromberg, lovindu-se cu degetul peste cotul mâinii drepte.

— Nu. Aceste semne au apărut la ei la vârsta de zece-doisprezece ani.

Bromberg înşurubă cu precauţie detonatorul în lăcaşul lui şi se prăbuşi satisfăcut în fotoliu.

— Ei bine, rosti el. Acum am înţeles totul... Ei, domnule poliţist-preşedinte, ce valorează tot acest secret al dumneavoastră? Am canalul lui şi doar ce strălucitorul inel de aur al lui Phoebus o să lumineze vârfurile monştrilor noştri arhitecturali, că imediat am să iau legătura cu el şi o să vorbim pe săturate... Şi nu încercaţi să mă descurajaţi, Sikorski! ţipă el, fluturându-şi degetul pe sub nasul Excelenţei. Singur a venit la mine, iar eu tot singur – înţelegeţi? – singur, cu acest cap bătrân al meu, am priceput cine este în faţa mea, iar acum el este al meu! Eu nu m-am băgat în tainele hidoase! Puţin noroc, putină isteţime...

— Bine, bine, spuse Excelenţa. Pentru Dumnezeu! N-am nimic împotrivă. Este al dumneavoastră, întâlniţi-vă, discutaţi. Dar vă rog, numai cu el. Cu nimeni altcineva.

— P-păi, spuse cu o îndoială ironică Bromberg.

— De altfel, cum doriţi, spuse brusc Excelenţa. Acum nu mai are nicio importanţă... Spune-mi, Isaac, despre ce ai vorbit cu el?

Bromberg îşi împleti mâinile pe burtă şi îşi învârti degetele mari. Victoriile câştigate de el asupra Excelenţei erau atât de mari şi de clare, încât el, fără îndoială, îşi putea permite să fie mărinimos.

— Trebuie să recunosc, discuţia a fost destul de confuză. Acum, desigur, înţeleg că acest cromagnon îmi dădea dureri de cap...

Azi, sau mai precis ieri-dimineaţă, a venit un tânăr de vreo patruzeci-patruzeci şi cinci de ani şi s-a prezentat ca fiind Aleksandr Dîmoc, configurator de automatică agrariană. Statură medie, faţa foarte palidă, păr negru, lung, drept, ca la indieni. S-a plâns că de mai multe luni încearcă şi nu poate să clarifice

împrejurările în care au dispărut părinţii lui. I-a povestit lui Bromberg o foarte enigmatică legendă şi a naibii de tentantă prin misterul ei, pe care el, chipurile, ar fi adunat-o fărâmitură cu fărâmitură folosind chiar şi cele mai neplauzibile zvonuri. Legenda a fost notată de Bromberg în toate amănuntele!... dar nu avea niciun sens să fie povestită acum. Vizita lui Aleksandr Dîmoc urmărea practic un singur ţel: dacă Bromberg, cel mai mare cunoscător al lumii ştiinţelor, poate să lumineze cât de cât această istorie.

Cel mai mare cunoscător, Bromberg, se băgă în cartoteca lui, dar nu găsi nimic despre soţii Dîmoc. Tânărul era vizibil afectat de asta şi chiar vru să plece, noroc că îi veni în cap un gând fericit. Nu era exclus, spunea el, ca numele părinţilor lui să nici nu fi fost Dîmoc. De asemenea, nu era exclus ca întreaga lui legendă să nu aibă nimic comun cu realitatea. Poate încearcă doctorul Bromberg să-şi aducă aminte dacă s-au întâmplat în ştiinţă anumite evenimente enigmatice şi care au fost apoi interzise publicităţii, în anii apropiaţi de data naşterii lui Aleksandr Dîmoc (februarie 36), fiindcă el îşi pierduse părinţii la un an sau doi de la naştere...

Din nou cunoscătorul Bromberg se băgă în cartoteca lui, de data asta în secţiunea ei cronologică. În perioada cuprinsă între anii 33 şi 39 găsi în total opt incidente diferite, printre care şi istoria cu sarcofagul-incubator. Împreună cu Aleksandr Dîmoc a analizat fiecare amănunt al acestor incidente şi au ajuns la concluzia că niciunul dintre ele nu poate fi legat de destinul soţilor Dîmoc.

De aici „eu, prost bătrân, am tras concluzia că destinul mi-a oferit o istorie, care la timpul ei mi-a scăpat complet din câmpul vizual. Îţi imaginezi? Nu era o oarecare interzicere scârboasă de-a voastră, ci dispariţia a doi biochimişti! Asta nu ţi-aş fi iertat-o, Sikorski!” Şi Bromberg îl mai chestionă încă două ore întregi pe Aleksandr Dîmoc, cerându-i să-şi amintească cele mai neînsemnate zvonuri, indiferent care, chiar şi cele mai absurde, ba chiar îi smulsese promisiunea solemnă că îl va lăsa să-i facă o mentocopiere de adâncime, astfel că tânărul, în decursul ultimei ore, visa în mod vizibil la un singur lucru: să plece mai repede la ale sale...

Abia spre sfârşitul discuţiei Bromberg observă cu totul întâmplător „aluniţa”. Deşi se părea că nu are nicio legătură cu chestiunea în cauză, această aluniţă rămase într-un mod

inexplicabil întipărită în memoria lui Bromberg. Tânărul plecase de mult. Bromberg reuşise să facă unele comenzi în MIP, să vorbească cu doi-trei specialişti cu privire la soţii Dîmoc (fără vreun rezultat), dar semnul blestemat tot nu-i ieşise din minte. În primul rând, Bromberg era sigur că-l mai văzuse undeva, iar în al doilea rând, nu-l părăsea sentimentul că se pomenise despre acest semn sau despre ceva aflat în legătură cu acest semn în discuţia cu Aleksandr Dîmoc. Şi numai după ce îşi reaminti foarte minuţios toată discuţia, frază cu frază, el ajunse în fine la sarcofag, îşi aminti de detonatori şi îl trecu un gând uimitor, descoperind cine este în realitate Aleksandr Dîmoc.

Prima mişcare a fost să-i telefoneze imediat băiatului şi să-i comunice că taina originii lui a fost descoperită. Dar rigurozitatea ştiinţifică caracteristică lui Bromberg îi cerea înainte de toate o autenticitate absolută, ce nu permitea niciun fel de echivocuri. El, Bromberg, cunoştea coincidenţe şi mai surprinzătoare. De aceea, a sunat mai întâi la Muzeu...

— E limpede, spuse Excelenţa posomorât. Îţi mulţumesc, Isaac. Deci acum ştie despre sarcofag...

— Şi ce, n-ar fi trebuit să ştie? sări Bromberg.

— Într-adevăr, şopti Excelenţa. De ce n-ar şti?

Secretul identităţii lui Lev Abalkin

La 21 decembrie 37 un detaşament al Cercetaşilor, aflat sub conducerea lui Boris Fokin, a aterizat pe un platou pietros, pe o planetă mică, fără nume, în sistemul EN 9173, având sarcina să cerceteze ruinele unor construcţii găsite aici încă din secolul trecut şi atribuite Pelerinilor.

La 24 decembrie filmarea intravizionară a fixat sub ruine existenţa unei camere mari în roca stâncoasă, la o adâncime de peste trei metri.

La 25 decembrie Boris Fokin a intrat în această cameră din prima încercare, fără nicio surpriză neplăcută. Camera avea forma unei semisfere cu raza de zece metri. Semisfera era placată cu chihlimbar, material caracteristic civilizaţiei Pelerinilor, şi avea în mijlocul ei o instalaţie masivă, pe care au numit-o sarcofag, urmare a exprimării mai degajate a unuia dintre Cercetaşi.

La 26 decembrie Boris Fokin a cerut şi a primit de la secţia corespunzătoare din COMCON aprobarea pentru cercetarea sarcofagului prin forţe proprii.

Acţionând conform obiceiului său, obositor de metodic şi precaut, el a lucrat la sarcofag timp de trei zile. În tot acest răstimp s-a reuşit determinarea vechimii obiectului găsit (patruzeci-patruzeci şi cinci de mii de ani), s-a descoperit că sarcofagul consumă energie, ba chiar s-a stabilit legătura incontestabilă dintre sarcofag şi ruinele aflate deasupra lui. Încă de atunci a fost lansată ipoteza, ulterior confirmată, că acele „ruine” nu sunt deloc ruine, ci reprezintă un vast sistem ce cuprindea toată suprafaţa planetei, sistem destinat absorbirii şi convertirii tuturor tipurilor de energie liberă, atât planetară, cât şi cosmică (seisme, fluctuaţii ale câmpului magnetic, fenomenele meteo, radiaţiile stelei centrale, raze cosmice şi aşa mai departe).

La 29 decembrie Boris Fokin a luat legătura direct cu Komov şi a solicitat cel mai bun specialist în embriologie. Bineînţeles, Komov a cerut explicaţii, dar Boris Fokin s-a eschivat şi i-a propus lui Komov să vină personal, dar însoţit obligatoriu de un embriolog. Cândva, demult, în tinereţe, Komov lucrase împreună cu Fokin şi rămăsese cu o impresie puţin măgulitoare despre acesta. De aceea nici prin gând nu-i trecu să zboare până acolo, dar a trimis un embriolog, e adevărat, departe de a

fi cel mai bun, pur şi simplu pe primul care a acceptat: un oarecare Mark Van Blerkom (ulterior, Komov nu o dată şi-a smuls părul, amintindu-şi de hotărârea luată, fiindcă Mark Van Blerkom s-a dovedit a fi prieten la cataramă cu bine cunoscutul Isaac P. Bromberg).

La 30 decembrie Mark Van Blerkom a plecat în subordonarea lui Boris Fokin şi doar după câteva ore i-a trimis lui Komov un text deschis ce conţinea o comunicare uimitoare. În această comunicare se susţinea că aşa-zisul sarcofag reprezintă în realitate un seif embrionar de o construcţie cu totul fantastică. Seiful conţinea treisprezece ovule fecundate, de tip homo sapiens, toate cu funcţiile vitale neschimbate, deşi se găseau în stare latentă.

Trebuie să acordăm cele cuvenite celor doi participanţi la această istorie: lui Boris Fokin şi membrului COMCON, Ghenadi Komov. Cu un al şaselea simţ, Boris Fokin îşi dădu seama că nu trebuie să ţipe în toată lumea despre găsirea obiectului: radiograma lui Mark Van Blerkom a fost prima şi ultima radiogramă deschisă în următoarele radiomesaje ale detaşamentului cu Pământul. De aceea, toată această istorie s-a oglindit în vârtejul informaţional de masă al planetei noastre doar ca o comunicare scurtă, care nu s-a mai confirmat şi care aproape că nu a atras atenţia.

În ceea ce-l priveşte pe Ghenadi Komov, acesta nu numai că a prins imediat esenţa problemei, ce apărea tot mai vizibil, dar într-un anumit fel a putut să-şi imagineze o întreagă serie de consecinţe incredibile ale acestei probleme. Înainte de toate, el le-a cerut lui Fokin şi Blerkom infirmarea datelor primite (cu un cod special, pe un canal ultraurgent) şi primind această confirmare a convocat imediat consfătuirea acelor conducători ai COMCON-ului care erau în acelaşi timp şi membri ai Consiliului Mondial. Printre ei se găseau corifei precum Leonid Gorbovski şi August-Johann Bader, tânărul şi agitatul Kirill Aleksandrov, precautul şi veşnic bănuitorul Miharo Sinoda, precum şi energicul Rudolph Sikorski, pe atunci în vârstă de şaizeci şi doi de ani.

Komov i-a informat pe cei adunaţi şi a pus problema foarte tranşant: ce este de făcut acum? Probabil că o soluţie ar fi fost să fie închis sarcofagul şi lăsat totul ca mai înainte, limitându-se pentru viitor la o observare pasivă. S-ar fi putut încerca o iniţiere a dezvoltării ovulelor, pentru a vedea ce rezultă de aici.

În sfârşit, pentru evitarea unei complicaţii ulterioare, s-ar fi putut distruge obiectul găsit.

Evident, Ghenadi Komov, un om destul de experimentat la acea vreme, înţelegea foarte bine că problema nu va fi rezolvată nici în această şedinţă extraordinară, nici chiar în zece şedinţe următoare. Prin expunerea sa voit tăioasă, el urmărea un singur ţel: să-i şocheze pe cei adunaţi şi să-i îndemne la discuţii.

Trebuie spus că în cele din urmă şi-a atins ţelul. Dintre toţi participanţii, doar Leonid Gorbovski şi Rudolph Sikorski şi-au păstrat sângele-rece. Gorbovski – pentru că era un optimist raţional, Sikorski – pentru că încă de atunci era adevăratul conducător al COMCON-2. Au fost rostite o mulţime de cuvinte: năprasnice, aprinse şi dinadins potolite, total uşuratice şi pline de sensuri adânci, unele de mult uitate şi altele care au intrat mai târziu în lexicul rapoartelor de legende, al dărilor de seamă şi al recomandărilor. Cum era şi de aşteptat, singura hotărâre luată s-a rezumat la faptul că a doua zi trebuia ţinută o nouă şedinţă, lărgită, cu atragerea altor membri ai Consiliului Mondial: specialişti în psihologie socială, pedagogie şi mass-media.

Rudolph Sikorski a tăcut aproape de-a lungul întregii şedinţe. Nu se simţea încă destul de competent pentru a opina asupra unei rezolvări. Experienţa îndelungată în domeniul istoriei experimentale precum şi totalitatea faptelor cunoscute lui despre activitatea Pelerinilor l-au condus însă spre o singură concluzie: orice hotărâre, pe care la urma urmei Consiliul Mondial trebuia să o ia, ca şi toate condiţiile de lucru pentru aceasta, trebuiau să fie păstrate pentru un timp nedeterminat în cercul unor oameni cu cel mai înalt nivel de responsabilitate socială. În acest sens el a şi spus înainte de încheierea şedinţei: „Hotărârea de a lăsa totul aşa cum este şi de a trece la o observare pasivă nu este în realitate o rezolvare. Nu sunt decât două rezolvări adevărate: distrugerea sau iniţierea. Nu are importanţă când va fi adoptată una dintre aceste rezolvări – mâine sau peste o sută de ani – oricare dintre ele va fi nesatisfăcătoare. Distrugerea sarcofagului înseamnă a face o faptă ireversibilă. Toţi cei de aici cunoaştem preţul faptelor ireversibile. Iniţierea înseamnă a fi la cheremul intenţiilor Pelerinilor, pe care, delicat vorbind, noi nici măcar nu le înţelegem. Eu nu mă decid pentru nimic şi, în general, nu mă consider îndreptăţit să votez pentru vreuna dintre hotărâri. Vă

rog un singur lucru şi insist pentru acesta: daţi-mi voie să iau imediat măsuri contra scurgerii informaţiilor. Măcar pentru a nu fi inundaţi de un ocean de incompetenţă...”

Această scurtă cuvântare a lăsat o impresie puternică şi a fost aprobată în unanimitate, cu atât mai mult, cu cât toţi înţelegeau că lucrurile nu trebuiau grăbite; era absolut necesar să se creeze condiţii pentru o muncă liniştită şi chibzuită.

La 31 decembrie a avut loc şedinţa lărgită. Au fost prezenţi optsprezece oameni, printre care şi Preşedintele Consiliului Mondial pe probleme sociale, invitat special de către Gorbovski. Toţi au fost de acord că sarcofagul fusese găsit întâmplător şi deci totul era prea devreme. În continuare toţi au fost de acord că înainte de a lua vreo hotărâre, ei trebuie să încerce să înţeleagă, şi dacă nu să înţeleagă, măcar să îşi imagineze gândirea caracteristică Pelerinilor. Au fost lansate câteva ipoteze mai mult sau mai puţin exotice.

Kirill Aleksandrov, cunoscut pentru viziunile lui antropomorfiste, a lansat presupunerea conform căreia sarcofagul era depozitul fondului genetic al Pelerinilor. Toate dovezile cunoscute mie despre neumanoiditatea Pelerinilor, a expus el, sunt în esenţa lor indirecte. În realitate, Pelerinii pot foarte bine să fie gemenii genetici ai omului. O astfel de ipoteză nu contrazicea nicio dovadă accesibilă nouă. Pornind de la asta, Aleksandrov propuse închiderea tuturor cercetărilor, aducerea la starea iniţială a obiectului găsit şi părăsirea sistemului EN 9173.

După opinia lui August-Johann Bader, sarcofagul era – da! – depozitarul fondului genetic, dar nu al Pelerinilor, ci chiar al pământenilor. În urmă cu patruzeci de mii de ani, Pelerinii au încercat, admiţând teoretic posibilitatea degenerării genetice a triburilor de homo sapiens, pe atunci puține la număr, să ia măsuri pentru refacerea omenirii pământene în viitor.

Sub aceeaşi lozincă „să nu gândim rău despre Pelerini” a vorbit şi prea bătrânul Pak Hin. El, ca şi Bader, era convins că aveam de-a face cu fondul genetic al pământenilor, dar considera că Pelerinii apar aici mai degrabă cu scopuri civilizatoare. Sarcofagul era o tipică „bombă temporală”, pe care deschizând-o, pământenii acelor vremuri vor avea posibilitatea să cunoască în mod direct particularităţile anatomice şi fiziologice ale predecesorilor lor îndepărtaţi.

Ghenadi Komov puse mult mai larg problema. După opinia lui, orice civilizaţie care a realizat un nivel determinat de dezvoltare nu poate să nu aspire la un contact cu o altă raţiune. Deşi contactul dintre civilizaţiile umanoide şi neumanoide este extrem de greu de realizat, în general el este posibil. Poate că avem aici de-a face cu încercarea de aplicare a unei metode principial nouă, aceea de a crea o fiinţă intermediară, umanoidă, în genoripul căreia sunt codificate unele caracteristici esenţiale psihologiei neumanoide. În acest sens obiectul găsit trebuie privit ca începutul unei etape, principial nouă, atât în istoria pământenilor, cât şi în istoria Pelerinilor neumanoizi. Părerea lui Komov era că ovulele trebuiau iniţiate, fără nicio reţinere şi grabnic. Pe el, Komov, îl tulbura prea puţin găsirea prematură a obiectului: la calcularea ritmurilor de dezvoltare ale omenirii, Pelerinii puteau greşi foarte uşor cu câteva secole.

Ipoteza lui Komov stârni o vie discuţie, în timpul căreia se auzi pentru prima dată îndoiala că pedagogia contemporană ar fi vreodată capabilă să aplice cu succes metoda lui la educarea unor oameni al căror psihic se deosebeşte în foarte mare măsură de cel umanoid.

În acelaşi timp, cel mai precaut dintre toţi, Miharo Sinoda, un remarcabil specialist în domeniul Pelerinilor, a pus o întrebare pe deplin rezonabilă: de ce, practic, stimatul Komov şi alţi câţiva colegi sunt atât de siguri de bunăvoinţa Pelerinilor faţă de Pământeni? Noi nu avem nicio mărturie că Pelerinii pot fi în general capabili de bunăvoinţă faţă de oricine, ce să mai vorbim de umanoizi. Dimpotrivă, faptele (într-adevăr, puţine la număr) dovedesc mai degrabă o indiferenţă totală a Pelerinilor faţă de o raţiune străină şi tendinţa acestora de a o trata doar ca pe un mijloc de realizare a propriilor ţeluri, nicidecum intenţia de a fi un partener de contact. Nu i se pare stimatului Ghenadi că ipoteza expusă de el se poate dezvolta în egală măsură într-o direcţie total opusă, şi anume: se poate presupune că ipoteticele fiinţe-intermediare trebuie, după gândirea Pelerinilor, să execute sarcini care din punctul nostru de vedere sunt negative? De ce n-am putea presupune, urmărind logica stimatului Ghenadi, că sarcofagul este o aşa-zisă bombă ideologică cu efect întârziat, iar fiinţele-intermediare sunt într-un anume fel diversioniști predestinaţi a fi introduşi în civilizaţia noastră? Diversioniști, bineînţeles, iată un cuvânt odios. Dar

iată că acum a apărut la noi o nouă noţiune, cea de Progresor – omul Pământului –, a cărui activitate este direcţionată spre accelerarea progresului la civilizaţiile umanoide înapoiate. De ce să nu presupunem că ipoteticele fiinţe-intermediare sunt într-un fel Progresorii Pelerinilor? În fond, ce ştim noi despre punctul de vedere al Pelerinilor în privinţa ritmurilor şi formelor progresului nostru omenesc?...

Şedinţa se diviză imediat în două fracţiuni: optimiştii şi pesimiştii. Punctul de vedere al optimiştilor părea, bineînţeles, mult mai verosimil. Într-adevăr, era greu, dacă nu chiar imposibil, să-ţi imaginezi o super-civilizaţie capabilă nu de o agresiune, dar nici măcar de o cât de mică experimentare brutală cu fraţi mai mici de raţiune. În cadrul imaginilor existente despre dezvoltarea firească a Raţiunii, punctul de vedere al pesimiştilor arată, delicat spus, artificial, imaginar, arhaic. Pe de altă parte însă, întotdeauna rămânea o şansă cât de infimă pentru o greşeală. Era posibil ca teoria generală a progresului să greşească. Era posibil ca interpreţii ei să greşească. Şi ce era mai important – puteau să greşească înşişi Pelerinii. Consecinţele acestui tip de greşeli pentru destinele omenirii nu se puteau nici calcula, nici controla.

Chiar atunci, pentru prima dată, Rudolph Sikorski îşi imagină chipul unei fiinţe apocaliptice, care nici anatomic, nici fiziologic nu se mai deosebeşte de om, ba mai mult decât atât, nu se deosebeşte psihic cu nimic faţă de om – nici prin logică, nici prin simţuri, nici prin percepţii; locuieşte şi trăieşte în adâncurile omenirii şi poartă în el un program necunoscut, ameninţător; iar ce este mai groaznic decât toate, nici el nu ştie nimic despre acest program şi nu va afla nimic despre el, nici chiar în acel moment nedeterminat, când programul va fi, în sfârşit, conectat şi va exploda în el, pământeanul, şi îl va duce... unde? Spre care ţintă? Şi încă de atunci Rudolph Sikorski a înţeles cât se poate de clar şi fără de speranţă că nimeni, şi în primul rând el, Rudolph Sikorski, nu are dreptul să se liniştească cu trimiteri la probabilităţi infime şi la fantastica unor presupuneri.

În toiul şedinţei, i-a fost transmisă lui Ghenadi Komov o comunicare cifrată din partea lui Fokin. A citit-o, s-a schimbat la faţă şi a anunţat cu o voce spartă: „E de rău: Fokin şi Van Blerkom ne comunică faptul că toate cele treisprezece ovule au făcut prima divizare”.

A fost un Revelion nereuşit pentru toţi iniţiaţii. De la 1 ianuarie dimineaţa şi până în seara lui 3 ianuarie a Noului An 38 a funcţionat practic fără întrerupere şedinţa organizată spontan a Comisiei pentru Incubator. Acum sarcofagul era denumit „incubator" şi doar o singură problemă a fost de fapt dezbătută: cum trebuie organizată soarta a treisprezece noi viitori cetăţeni ai planetei Pământ, ţinând cont de toate împrejurările.

Nu a mai fost ridicată problema distrugerii incubatorului, deşi toţi membrii Comisiei nu s-au simţit în apele lor, chiar şi cei care s-au luptat încă de la început pentru iniţierea ovulelor. Îi apăsa o nelinişte vagă şi li se părea că de la treizeci şi unu decembrie ei, într-un anume sens, şi-au pierdut independenţa şi acum sunt nevoiţi să urmeze un plan impus din afară. De altfel, şedinţa a avut un caracter pur constructiv.

Chiar în acele zile au fost formulate în mare principiile regimului de educare al viitorilor nou-născuţi, au fost numite educatoarele lor, medicii curanţi, Profesorii, posibilii Mentori, precum şi direcţiile principale ale cercetărilor antropologice, fiziologice şi psihologice. Au fost numiţi şi imediat trimişi în grupa lui Fokin specialişti în xenotehnologie, în general, şi în xenotehnica Pelerinilor, în particular, – pentru efectuarea celei mai minuţioase cercetări a sarcofagului-incubator, prevenind astfel „stângăciile", dar mai ales în speranţa că se vor găsi nişte detalii ale acestei maşini, care mai târziu vor ajuta la precizarea şi concretizarea viitorului program de lucru cu „copiii găsiţi". Au fost chiar elaborate diferite variante de organizare a opiniei publice, în cazul realizării fiecărei ipoteze expuse despre ţelurile Pelerinilor...

Rudolph Sikojski nu a participat la discuţie. El a ascultat mai mult pe jumătate dezbaterile, toată atenţia concentrându-i-se în scopul de a nu omite pe nimeni implicat, chiar şi în cea mai mică măsură, în evenimentele ce se desfăşurau. Lista creştea cu o repeziciune îngrijorătoare, dar el înţelegea că deocamdată nu poate face nimic în această privinţă, că într-un fel sau altul va fi implicată multă lume în această istorie stranie şi periculoasă.

În seara de 3 ianuarie, la şedinţa de închidere, după ce au fost întocmite bilanţurile şi au fost legalizate organizatoric subcomisiile alcătuite spontan, el a cerut cuvântul şi a spus aproximativ următoarele:

Noi am realizat aici lucruri bune şi cât de cât ne-am pregătit pentru o eventuală desfăşurare a evenimentelor, pe cât a fost

posibil la nivelul nostru actual de informare şi în această situaţie, s-o spunem deschis, de pionierat, în care ne-am pomenit fără să vrem din voinţa Pelerinilor. Ne-am hotărât să facem doar fapte ireversibile şi în aceasta constă practic esenţa tuturor deciziilor noastre. Dar, în calitate de conducător al COMCON-2, al organizaţiei răspunzătoare pentru securitatea întregii civilizaţii terestre, vă propun o serie de condiţii pe care trebuie să le respectăm cu stricteţe în viitoarele noastre activităţi.

Prima. Toate lucrările, cât de puţin legate de această istorie, trebuie declarate închise. În nicio împrejurare nu trebuie date informaţii despre ele. Motivul: bine cunoscuta Lege a secretului identităţii.

A doua. Niciunul dintre „copiii abandonaţi” nu trebuie să ştie cum a apărut pe lume. Motivul: aceeaşi Lege.

A treia. Imediat după apariţia pe lume, „copiii abandonaţi” trebuie despărţiţi, iar pe viitor se vor lua măsuri ca ei nu numai să nu ştie unul de celălalt, dar nici să nu întâlnească. Motivul: considerente destul de elementare, pe care nu intenţionez să le spun aici.

A patra. În viitor toţi trebuie să primească specializări extraterestre, astfel încât înseşi condiţiile lor de viaţă şi de muncă să le îngreuneze într-un mod natural întoarcerea pe Pământ, chiar pe termen scurt. Motivul: aceeaşi logică elementară. Deocamdată suntem nevoiţi să fim la cheremul Pelerinilor, dar trebuie să facem tot posibilul ca pe viitor (şi cu cât mai repede, cu atât mai bine) să ne abatem de pe drumul bătătorit din faţa noastră.

Cum era şi de aşteptat, cele „Patru condiţii ale lui Sikorski” au stârnit o explozie de ostilitate. Participanţii la şedinţă, ca de altfel toţi oamenii normali, nu puteau suporta secretele, temele închise, tăcerile şi în general organizaţia COMCON-2. Dar Sikorski prevăzuse corect că psihologii şi sociologii, dând cele cuvenite emoţiilor fireşti, îşi vor băga până la urmă minţile în cap şi vor sta hotărât de partea lui. Nu este de glumit cu Legea secretului identităţii. Se putea uşor imagina o întreagă serie de situaţii dintre cele mai neplăcute, care ar fi putut apărea în viitor la încălcarea primelor două „Condiţii”. Încercaţi să vă imaginaţi psihicul unui om care află că a apărut pe lume dintr-un incubator lansat în urmă cu patruzeci şi cinci de mii de ani de către nişte monştri necunoscuţi într-un scop necunoscut şi

care om mai ştie că acest lucru este cunoscut tuturor celor din jur. Şi dacă el are o imaginaţie cât de cât bogată, va ajunge inevitabil la gândul că el, pământean până-n măduva oaselor şi care niciodată nu a cunoscut sau iubit altceva decât Pământul, poate poartă în sine o ameninţare groaznică pentru omenire. Acest gând este capabil să traumatizeze psihic un om, astfel încât nici cei mai buni specialişti nu-l vor putea vindeca...

Argumentele psihologilor au fost întărite de o cuvântare neaşteptată şi neobişnuit de tăioasă a lui Miliara Sinoda, care a spus-o pe şleau, că prea mult ne gândim la treisprezece mucoşi încă necunoscuţi şi prea puţin reflectăm la pericolul potenţial pe care ei îl pot reprezenta pentru străvechea Terră. Drept urmare, au fost adoptate cu majoritate de voturi toate cele patru „Condiţii”, iar Rudolph Sikorski a fost imediat însărcinat cu elaborarea şi transpunerea în viaţă a măsurilor corespunzătoare. Şi la timp.

La 5 ianuarie Leonid Andreevici Gorbovski l-a sunat puţin îngrijorat pe Rudolph Sikorski. În urmă cu o jumătate de oră purtase o discuţie cu un vechi prieten al său, xenolog tagorian, acreditat în ultimii doi ani la Universitatea din Moscova. În decursul discuţiei, tagorianul a întrebat parcă în treacăt dacă se dovedise a fi reală comunicarea de acum câteva zile, cu privire la misteriosul obiect găsit în sistemul EN 9173. Luat prin surprindere de această nevinovată întrebare, Gorbovski a început să mormăie ceva nedesluşit, în sensul că el de mult nu mai este Cercetaş, că asta este în afara sferei lui de interese, că, în general, nu mai este la curent, apoi spuse cu uşurare şi foarte sincer că, la urma urmei, el nici nu citise această comunicare. Imediat tagorianul schimbă subiectul, dar lui Gorbovski îi rămăsese o senzaţie dintre cele mai neplăcute în urma acelei întrebări. Rudolph Sikorski înţelese că această discuţie va mai avea o continuare. Şi nu greşi.

La 7 ianuarie îl vizită pe neaşteptate, abia sosit de pe Tagora, colegul, să-i spunem aşa, în domeniul de activitate, venerabilul doctor As-Su. Scopul acestei vizite era clarificarea unei serii de detalii într-adevăr esenţiale cu privire la preconizata lărgire a sferei de activitate a observatorilor oficiali tagorieni pe planeta noastră. Când partea de afaceri a convorbirii se încheie şi micuţul doctor As-Su începu să-şi bea băutura pământeană preferată (cafea rece din orz cu miere sintetică) înaltele părţi începură să facă schimb de anecdote

istorice, distractive şi înfricoşătoare, pe care ei le iubeau la nebunie şi în care de mult se dovediseră a fi mari maeştri.

Printre altele, doctorul As-Su povesti cum, în urmă cu o sută cincizeci de ani, pământeni constructori tagorieni au găsit în timpul executării fundaţiei celei de-a Treia Mari Maşini, în adâncurile de bazalt ale Continentului Polar, o instalaţie uimitoare, care în termeni pământeni s-ar fi putut numi bazin, construit foarte ingenios şi care conţinea două sute trei larve tagoriene în stare latentă. Nu s-a putut stabili cu precizie vechimea obiectului găsit, dar era evident că acest bazin fusese pus cu mult înainte de Marea Revoluţie Genetică, adică din acele vremuri când fiecare tagorian nu depăşise în dezvoltarea lui stadiul de larvă...

— Uimitor, bolborosi Sikorski. Oare încă din acele vremuri poporul vostru poseda o tehnologie atât de dezvoltată?

— Bineînţeles că nu! răspunse As-Su. Fără-ndoială, aici se băgaseră Pelerinii.

— Dar pentru ce?

— E prea greu de răspuns la această întrebare. Noi nici n-am încercat sa găsim răspunsul.

— Şi ce s-a mai întâmplat cu cei două sute de micuţi tagorieni?

— Hm... Puneţi o întrebare ciudată. Larvele au început să se dezvolte spontan şi noi, evident, am distrus imediat instalaţia cu tot conţinutul ei... Vă puteţi oare imagina un popor care să fi procedat altfel într-o asemenea situaţie?

— Pot, spuse Sikorski.

În ziua următoare, pe 8 ianuarie 38, înaltul Ambasador al Tagoriei Unite plecă în patrie, din motive de sănătate. După câteva zile, atât pe Pământ, cât şi pe toate celelalte planete unde locuiau şi munceau pământeni, nu mai rămase niciun tagorian. Şi după încă o lună toţi pământenii care lucrau pe Tagora, fără excepţie, au fost puşi în situaţia implacabilă de a se întoarce pe Pământ. Legăturile cu Tagora s-au întrerupt pentru douăzeci şi cinci de ani.

Secretul identităţii lui Lev Abalkin (continuare)

S-au născut cu toții în aceeaşi zi – 6 octombrie 38 –, cinci fete şi opt băieţi, nişte prunci viguroşi, gălăgioşi şi absolut sănătoşi. În momentul apariţiei lor pe lume totul era pregătit. Somităţi ale medicinii i-au primit şi consultat pe prunci, iar membri ai Consiliului Mondial şi consultanţii Comisiei pentru cei Treisprezece i-au spălat şi înfăşat. În aceeaşi zi, pruncii au fost aduşi pe Pământ cu o navă special amenajată. Spre seară, în treisprezece creşe plasate pe toate cele şase continente, îngrijitoare atente se ocupau de cei treisprezece orfani de la naştere, care niciodată nu-şi vor vedea părinţii şi a căror unică mamă devenise de acum înainte buna şi imensa omenire. Legendele provenienţei lor fuseseră deja pregătite de însuşi Sikorski şi după aprobarea speciala a Consiliului Mondial au fost introduse în MIP.

Soarta lui Lev Viaceslavovici Abalkin, ca şi destinele celorlalţi doisprezece fraţi şi surori „de-o mamă”, a fost programată pentru mulţi ani înainte şi multă vreme nu s-a deosebit cu absolut nimic de destinele a sute de milioane de copii obişnuiţi, pământeni de aceeaşi vârstă cu el. La creşă, ca fiecare prunc de altfel, el mai întâi a stat culcat, apoi s-a târât, a început să meargă ezitant, ca pe urmă să alerge. O evoluţie normală, ca a altor sute de mii de prunci din alte creşe ale planetei.

Este adevărat, el a avut noroc cum puţini au. În aceeaşi zi când a fost adus la creşă, tot acolo s-a angajat ca simplu medic-curant Iadviga Mihailovna Lecanova – unul dintre cei mai mari specialişti mondiali în psihologie infantilă. Nu se ştie de ce a vrut să coboare din înălţimile ameţitoare ale ştiinţei pure acolo unde a început să lucreze în urmă cu câteva decenii. Şi atunci când Liova Abalkin a împlinit şase ani şi a fost transferat cu toată grupa lui la şcoala-internat 241 din Sâctâvcar, Iadviga Mihailovna a socotit că este timpul să lucreze acum cu copii de vârstă şcolară şi în consecinţă s-a transferat la aceeaşi şcoală internat, ca medic curant.

Lev Abalkin creştea şi se dezvolta ca un băiat obişnuit, poate un pic cam retras şi înclinat spre o uşoară melancolie, dar nicio abatere de la normal a psiho-tipului său nu depăşea valorile medii, fiind mult mai mică decât extremele posibile. Tot atât de normală era şi dezvoltarea fizică. Nu se deosebea de alții nici printr-o constituţie delicată, nici printr-o forţă fizică

extraordinară. Pe scurt, era un băiat viguros, sănătos, obişnuit, care se distingea printre colegii lui de şcoală – în majoritate slavi – poate doar din pricina părului său drept şi negru, cu reflexe albăstrii, de care era foarte mândru şi pe care tot încerca să-l lase până la umeri. Aşa a fost până în noiembrie 47.

La 16 noiembrie, efectuând periodicul examen medical, Iadviga Mihailovna a descoperit la încheietura cotului drept al lui Liova o mică vânătaie, accentuată de o umflătură. O vânătaie la un băiat nu este o raritate şi Iadviga Mihailovna ignoră acest lucru, apoi, bineînţeles, ar fi uitat totul, dacă nu ar fi văzut peste o săptămână, la 23 noiembrie, că vânătaia nu numai că nu dispăruse, dar se transformase în mod ciudat. Practic nu putea fi denumită vânătaie, ci mai degrabă ceva asemănător unui tatuaj: un semn mic, de culoare ocru, ca litera stilizată „>K”. Întrebările puse cu precauţie au arătat ca Lev Abalkin habar n-are de unde a apărut asta şi de ce. Era cât se poate de limpede că nu a ştiut şi nu a observat până acum că i-a apărut ceva la încheietura cotului drept.

Ezitând puțin, Iadviga Mihailovna a socotit că este obligaţia ei să comunice doctorului Sikorski despre această mică descoperire. Doctorul Sikorski a primit fără niciun interes informaţia, dar la sfârşitul lui decembrie, pe neaşteptate, a chemat-o pe Iadviga Mihailovna la videofon şi s-a interesat cum mai merge treaba cu aluniţa lui Lev Abalkin. Nicio schimbare, a răspuns puţin mirată Iadviga Mihailovna. Dacă nu vă e greu, a rugat-o doctorul Sikorski, faceţi o poză aluniţei, astfel încât băiatul să nu observe, şi trimiteți-mi fotografia.

Lev Abalkin a fost primul dintre „copiii abandonaţi” la care a apărut semnul pe încheietura cotului drept. În decursul următoarelor două luni, aluniţa, de forme mai mult sau mai puţin întortocheate, a apărut la încă opt „copii abandonaţi”, în împrejurări total identice: la început o vânătaie accentuată de o umflătură, fără nicio cauză exterioară, fără senzaţii dureroase, iar după o săptămână – semnul de culoare ocru. La sfârşitul anului 48 toţi treisprezece purtau „marca Pelerinilor”. Şi tot atunci a fost făcută o descoperire cu adevărat uimitoare şi înfricoşătoare, ce a determinat existenţa noţiunii de „detonator”.

Acum deja nu se mai poate şti cine a fost primul care a folosit această noţiune. După opinia lui Rudolph Sikorski, această denumire surprinde esenţa lucrului cum nu se poate

mai exact şi mai ameninţător. Încă din 39, la un an de la naşterea „abandonaţilor”, xeno-tehnicienii care s-au ocupat cu demontarea incubatorului golit au găsit în interiorul lui o cutie lungă din chihlimbar, ce conţinea treisprezece discuri rotunde, gri, cu semne pe ele. Atunci au fost găsite în interiorul incubatorului obiecte şi mai enigmatice decât această cutie-penar şi de aceea nimeni nu i-a acordat vreo atenţie specială. „Penarul” a fost transferat la Muzeul Culturilor Extraterestre, a fost descris într-o ediţie secretă intitulată „Materialele sarcofagului-incubator” drept un element al sistemului generator de viaţă, apoi a rezistat cu succes năvalei furtunoase a unui cercetător, care a încercat zadarnic să înţeleagă ce reprezintă obiectul şi utilitatea lui, pentru ca în cele din urmă „penarul” să fie trimis în deja arhiplinul Sector Special al obiectelor culturilor materiale cu destinaţie necunoscută, unde a fost bun uitat pentru zece ani întregi.

La începutul anului 49, adjunctul lui Rudolph Sikorski în domeniul „abandonaţilor” (să-l numim, de exemplu, Ivanov) a intrat în cabinetul şefului său şi i-a pus în faţă un proiector, fixat la pagina 211 a volumului 6 din „Materialele sarcofagului”. Excelenţa s-a uitat şi a încremenit. În faţa lui se afla fotografia „elementului generator de viaţă 15/56A”: treisprezece discuri rotunde, gri, în lăcaşurile cutiei de chihlimbar. Treisprezece hieroglife întortocheate, exact ca acelea la care deja încetase să-şi mai stoarcă creierii, bine cunoscute lui după cele treisprezece fotografii color, reprezentând treisprezece coate de copii. Câte un semn pentru fiecare cot. Câte un semn pentru fiecare disc. Câte un disc pentru fiecare cot...

Nu putea fi o întâmplare. Trebuia să însemne ceva. Ceva foarte important. Prima mişcare a lui Rudolph Sikorski a fost să ceară imediat din muzeu „elementul 15/56A” şi să-l ascundă în seiful său. Să-l ascundă de toţi. De sine. S-a speriat. Pur şi simplu s-a speriat. Dar cel mai groaznic era că nu înţelegea de ce îi este frică.

Ivanov s-a speriat şi el. S-au uitat unul la celălalt şi s-au înţeles fără cuvinte. În faţa ochilor lor stăruia una şi aceeaşi imagine: treisprezece bombe bronzate, cu zgârieturi, chiuind vesele, aleargă pe lângă râuri, se caţără în pomi, fiecare în colţuri diferite ale Pământului, iar aici, la doi paşi, într-o linişte sinistră, îşi aşteaptă ceasul treisprezece detonatori pentru ele.

Desigur, a fost un moment de slăbiciune. Doar nu s-a întâmplat nimic îngrozitor. Practic, nu rezulta de nicăieri că discurile cu semne sunt detonatorii unor bombe, ai unor provocatori dintr-un program ascuns. Atât doar că se obişnuiseră să presupună tot ce există mai rău, atunci când aveau de-a face cu „abandonaţii”. Şi chiar dacă nu i-ar fi înşelat această panică a imaginaţiei, tot nu s-a întâmplat încă nimic îngrozitor. Detonatorii puteau fi distruşi în orice moment. Se puteau scoate oricând din Muzeu şi puteau fi trimişi peste nouă mări şi nouă ţări, la marginea Universului populat, şi dacă era nevoie chiar mai departe.

Rudolph Sikorski îl sună pe directorul Muzeului şi îl rugă să-i aducă exponatul numărul cutare din dispoziţia Consiliului Mondial, chiar la el, Rudolph Sikorski, în cabinet. Urmă un refuz oarecum mirat, ireproşabil de politicos, dar cât se poate de clar. În cele din urmă totul se lămuri (Sikorski habar nu avea de asta), în ideea că nu se dădeau exponatele din Muzeu nici persoanelor particulare, nici Consiliului Mondial, nici chiar lui Dumnezeu; de altfel, nu numai din Muzeul Culturilor Extraterestre, dar şi din oricare alt Muzeu de pe Pământ. Chiar dacă însuşi Dumnezeu ar fi trebuit să lucreze cu exponatul numărul cutare, tot ar fi fost nevoit să vină în Muzeu, să arate un mandat corespunzător şi acolo, între pereţii Muzeului, putea face cercetările necesare, pentru care, lui Dumnezeu, i-ar fi fost de altfel create toate condiţiile necesare: laboratoare, orice instalaţie, orice consultare etc.

Afacerea îşi dezvălui o altă faţetă neaşteptată, dar primul şoc trecuse. În fond era bine şi aşa, cel puţin era nevoie de un „mandat corespunzător” pentru a conecta bomba cu detonatorul. La urma urmei, depindea numai de Rudolph Sikorski ca Muzeul să se transforme într-un seif, doar că mai mare. Şi-apoi, ce naiba! De unde să ştie bomba unde se află detonatorii şi că ei există de fapt? Nu-nu, fusese un moment de slăbiciune. Unul dintre puţinele momente de acest fel din viaţa lui.

S-au ocupat temeinic de detonatori. Oameni aleşi corespunzător, dotaţi cu mandate şi recomandări adecvate, au executat în laboratoarele bine utilate ale Muzeului o serie de cercetări minuţios gândite. Rezultatele cercetărilor s-ar fi putut eticheta, cu conştiinţa liniştită, drept egale cu zero, dacă nu s-ar

fi petrecut o întâmplare stranie, ba chiar, la drept vorbind, tragică.

A fost făcut un experiment de regenerare cu unul dintre detonatori. Experimentul a dat un rezultat negativ: spre deosebire de multe alte obiecte ale culturii materiale a Pelerinilor, detonatorul numărul 12 (semnul „M gotic”) fiind distrus, nu s-a mai refăcut. După două zile, în Aiurii de Nord, un grup de şcolari ai internatului „Templado” a fost surprins în munţi de o avalanşă – douăzeci şi şase de fete şi băieţi, în frunte cu Profesorul lor. Mulţi dintre ei au fost răniţi şi loviţi, toţi însă au rămas în viaţă, cu excepția Ednei Lasco, dosarul nr. 12, semnul „M gotic”.

Fără-ndoială, putea fi o coincidenţă. Experimentele cu detonatorii au fost însă oprite şi s-a reuşit prin Consiliul Mondial interzicerea lor.

Şi a mai fost încă o întâmplare, dar mult mai târziu, tocmai în 62, în perioada când Rudolph Sikorski, poreclit „Pelerinul”, se afla pe Saraksh.

Era vorba despre faptul că, tocmai datorită lipsei „Pelerinului” pe Pământ, un grup de psihologi din Comisia pentru cei Treisprezece reuşiseră să obţină aprobarea pentru destăinuirea parţială a identităţii unuia dintre „abandonaţi”. Pentru experiment a fost ales Cornei Iaşmaa – numărul 11, semnul Elbrus. După o pregătire meticuloasă i-a fost povestit întreg adevărul despre originea lui. Numai a lui. A nimănui altuia.

Cornei Iaşmaa termina pe atunci Şcoala de Progresori. Judecând după toate examinările, era un om cu un psihic foarte stabil, cu o voinţă foarte puternică, un om cu aptitudini deosebite. Psihologii nu au greşit. Cornei Iaşmaa primi informaţia cu o uimitoare stăpânire de sine – probabil lumea înconjurătoare îl interesa mult mai tare decât secretul originii lui. Psihologii îl preveniseră precauţi că în el se află probabil încărcat un program tainic, care în orice moment îi poate canaliza activitatea împotriva Intereselor omenirii, dar nici această prevenire nu-l tulbură câtuşi de puţin. Recunoscu sincer că, deşi înţelege potenţialul pericol pe care-l reprezintă, nu crede deloc în el. Acceptă cu dragă inimă examinarea zilnică cu indicatorul de stări emoţionale şi chiar propuse singur să i se facă o mentoscopie cât se poate de adâncă. Într-un cuvânt,

Comisia putea fi satisfăcută: cel puţin unul dintre „abandonaţi” devenise acum un aliat puternic şi conştient al Pământului.

Aflând despre acest experiment, Rudolph Sikorski s-a înfuriat la început, dar apoi se gândi că în ultimă instanţă un astfel de experiment poate deveni folositor. De la bun început el insistase pentru păstrarea secretului identităţii „abandonaţilor” din considerente, mai întâi de toate, de securitate a Pământului. El nu dorea ca în cazul în care programul va începe vreodată să lucreze, „abandonaţii” să aibă la dispoziţie, în afară de acest program subconştient, şi date pe deplin lucide despre ei înşişi şi despre ceea ce se întâmplă cu ei. Prefera ca ei să înceapă să se agite, neştiind ce caută şi săvârşind astfel, în mod inevitabil, fapte absurde şi ciudate. Totuşi, era chiar folositor pentru un anume control să existe unul (dar nu mai mult!) dintre „abandonaţi” care să posede o informaţie totală despre sine însuşi. Dacă în general programul exista, atunci fără-ndoială el era astfel organizat încât nicio conştiinţă să nu aibă forţa să-l domine. Altfel nu ar fi meritat atâta osteneală din partea Pelerinilor. Dar, lucru cert, comportarea celui ce ştia de program trebuia să se deosebească de comportarea celorlalţi.

Psihologii n-au avut însă de gând să se oprească la cele realizate. Încurajaţi de succesul cu Cornei Iaşmaa, au repetat experimentul după trei ani (Rudolph Sikorski tot se mai afla pe Saraksh) cu Thomas Nilsson (numărul 02, semnul „Steaua oblică”), supraveghetor al rezervaţiei de pe Gorgona. Indicii erau cu totul favorabili şi, câteva luni mai târziu, Thomas Nilsson continua să lucreze la fel de bine, evident deloc tulburat de secretul identităţii sale. În general, era un om cu un pronunţat temperament flegmatic, prea puţin dispus să-şi manifeste emoţiile.

A executat cu grijă toate procedurile recomandate pentru autocontrol, privindu-şi situaţia chiar cu un umor propriu, greoi, dar, adevărat, a refuzat categoric mentoscopia, invocând cauze pur personale. Şi în a o sută douăzeci şi opta zi de la începerea experimentului, Thomas Nilsson a decedat pe Gorgona lui, în împrejurări ce nu excludeau posibilităţile de sinucidere.

A fost o lovitură groaznică pentru Comisie, în general, şi pentru psihologi, în special. Venerabilul Pak Hin îşi anunţă ieşirea din Comisie, părăsi institutul, elevii, rudele şi se autoexilă. Iar într-a o sută treizeci şi doua zi, unul dintre angajaţii COMCON-ului, în obligaţia căruia intra în mod special

examinarea lunară a „penarului” de chihlimbar, raportă panicat că detonatorul numărul 02, semnul „Steaua oblică”, dispăruse definitiv, nelăsând nici măcar un firicel de praf în lăcaşul lui, acoperit cu fibre mişcătoare de pseudoepiteliu.

Acum nu mai stârnea nicio îndoială existenţa unei legături semi-mistice între fiecare dintre „abandonaţi” şi detonatorul corespunzător. Acum nu mai era nicio îndoială pentru fiecare membru al Comisiei, că în viitorul apropiat, pământenilor nu le va fi dat, probabil, să se descurce în această istorie.

4 iunie 78

Dezbaterea situaţiei

Toate acestea şi încă multe altele mi le-a povestit Excelenţa în aceeaşi noapte, când ne-am întors de la Muzeu în cabinetul lui.

Deja se luminase de ziuă, când el a terminat de povestit. A tăcut şi, fără să mă privească, s-a ridicat greoi, apoi a plecat să facă o cafea.

— Poţi să pui întrebări, mormăi el.

În acel moment mă cuprindea aproape fără rezerve doar un singur simţământ – o imensă, nemărginită părere de rău că am aflat toate astea şi că acum sunt nevoit să particip la aşa ceva. Desigur, să fi fost în locul meu un om obişnuit, care duce o viaţă normală, care depune o muncă normală, el ar fi perceput această istorie ca pe una dintre acele poveşti fantastice şi ameninţătoare care apar în limitele extreme între perceput şi necunoscut şi ajung până la noi într-o formă denaturată, de nerecunoscut, având şi acea calitate adorabilă că oricât de groaznice şi de feroce ar fi, ele nu au vreo legătură directă cu Pământul nostru cald şi luminos şi nici nu exercită vreo influenţă esenţială asupra vieții noastre cotidiene; toate astea se aranjează întotdeauna cumva, undeva, de către cineva, la fel se vor aranja toate, chiar şi acum, neapărat în cel mai scurt timp.

Din păcate însă eu nu eram un om normal în acest sens al cuvântului. Din păcate, eram tocmai unul dintre aceia cărora le revenea sarcina să aranjeze. Şi eu înţelegeam că va trebui să umblu până la sfârşitul vieţii cu această taină pe umeri; că împreună cu taina luasem asupra mea încă o responsabilitate, pe care nu mă rugasem să o am şi de care, zău, nu aveam nevoie: că de acum încolo sunt obligat să iau nişte hotărâri. Iar asta înseamnă că acum trebuie să înţeleg temeinic ceea ce deja a fost înţeles şi ar fi fost de dorit chiar mai mult. Asta înseamnă că m-am împotmolit în această taină, dezgustătoare ca toate tainele noastre, ba poate chiar mai scârboasă decât ele, că m-am împotmolit în ea şi mai adânc, decât până acum. Şi am simţit faţă de Excelenţă o oarecare mulţumire, cu totul copilărească, pentru că s-a străduit până-n ultimul moment să mă reţină la marginea tainei. Dar în acelaşi timp am simţit contra lui o şi mai copilărească iritare, aproape un capriciu, pentru că el totuşi nu a reuşit să mă reţină.

— Nu ai întrebări? mă iscodi Excelenţa.

Mi-am venit în fire.

— Deci dumneavoastră credeţi că programul a început să lucreze şi că Abalkin l-a omorât pe Tristan?

— Hai să discutăm logic. Excelenţa puse ceșcuțele, turnă cafeaua cu grijă şi se aşeză. Tristan a fost medicul lui curant. Periodic, o dată pe lună, se întâlneau undeva în junglă şi Tristan îi făcea examinarea profilactică. Chipurile, cu titlu de control asupra nivelului de încordare psihică a Progresorului, dar în realitate numai pentru a se convinge dacă Abalkin rămâne în continuare om. Pe întreg Sarakshul, doar Tristan cunoştea numărul canalului meu special. Pe data de treizeci mai, cel mai târziu pe treizeci şi unu, trebuia să primesc de la el cei trei de şapte, „totul e în regulă”. Dar pe data de douăzeci şi opt moare, chiar în ziua stabilită pentru examinare. Iar Lev Abalkin fuge pe Pământ, Lev Abalkin se ascunde, Lev Abalkin mă sună pe canalul special, cunoscut doar de Tristan... Sorbi o înghiţitură din cafeaua lui şi tăcu, mestecând din buze. Cred că nu ai înţeles lucrul cel mai important, Mack. Acum avem treabă nu cu Abalkin, ci cu Pelerinii. Lev Abalkin nu mai există. Uită de el. Spre noi este acum aţintită arma automată a Pelerinilor. Tăcu din nou. Sincer vorbind, nu-mi pot imagina deloc ce forţă a fost capabilă să-l oblige pe Tristan să dezvăluie numărul meu, oricui ar fi şi mai ales lui Lev Abalkin. Mi-e teamă că el nu a fost pur şi simplu omorât...

— Deci credeţi că programul îl goneşte în căutarea detonatorului?

— Nu am altceva ce să presupun.

— Dar el nici nu ştie despre detonatori... Sau şi asta tot Tristan?

— Tristan nu a ştiut nimic. Nici Abalkin nu ştie nimic. Programul ştie!

— Dar Iaşmaa cum se comportă? Cum e cu restul?

— Toţi sunt în limitele normale. De altfel, nici semnele nu au apărut la ei în acelaşi timp. Abalkin a fost primul.

Trebuia să înţeleg că în ceea ce-i priveşte pe ceilalţi, Excelenţa luase deja măsurile necesare şi, slavă Domnului, nu era nevoie să ştiu ce fel de măsuri. Asta nu mă privea. Deocamdată. Am spus:

— Numai să mă înţelegeri corect, Excelenţă. Să nu credeţi că mă străduiesc să atenuez, să îndulcesc, să minimalizez... Dar

dumneavoastră nici nu l-aţi văzut. Şi nu aţi văzut nici oamenii cu care el a comunicat... Înţeleg totul: pieirea lui Tristan, fuga, apelul pe canalul dumneavoastră, că se ascunde, că se întâlneşte cu Glumova, la care sunt în păstrare detonatorii... Totul arată perfect, fără echivocuri. Ce mai lănţişor logic ireproşabil! Dar mai e şi altceva! Se întâlneşte cu Glumova – niciun cuvinţel despre Muzeu, doar amintiri din copilărie şi dragoste. Se întâlneşte cu Profesorul – doar supărare, chipurile Profesorul i-ar fi stricat viaţa... Discută cu mine – supărare, cum că i-aş fi furat prioritatea... Apropo, de ce, în general, a trebuit să se întâlnească cu Profesorul? Cu mine, treacă-meargă – să spunem că a vrut să verifice cine-l urmăreşte… Dar cu Profesorul, de ce? Iar acum Şcekn – cu rugămintea aceea prostească pentru azil, ceea ce, de fapt, nu se potriveşte de nicio culoare!

— Ba se potriveşte, Mack. Totul se potriveşte. Programul... iar conştiinţa e conştiinţă. Doar nu înţelege ce se întâmplă cu el. Programul cere de la el neomenescul, iar conştiinţa încearcă zadarnic să transforme această cerinţă în ceva cât de cât raţional... Se agită, comite fapte stranii şi absurde. Am şi aşteptat ceva asemănător… Pentru asta a şi fost necesar secretul identităţii: măcar acum avem şi noi un răgaz... Iar în privinţa lui Şcekn *n-ai* înţeles nici pe dracu! Acolo n-a existat nicio rugăminte pentru azil. Căpăţânoşii au simţit că el nu mai este om şi ne demonstrează loialitatea lor. Uite ce a fost acolo…

Nu m-a convins. Logica lui era fără cusur, dar eu l-am văzut pe Abalkin, am vorbit cu el, i-am văzut pe Profesor şi pe Maia Toivovna şi am vorbit cu ea. Da, Abalkin se agita. Da, comitea fapte stranii, dar aceste fapte nu erau chiar atât de stranii. În spatele lor se ascundea un scop, numai că nu puteam să înţeleg care anume. Şi apoi, Abalkin era vrednic de milă, nu putea fi periculos...

Dar totul era numai o intuiţie a mea, iar eu ştiam preţul intuiţiei. În treburile noastre el era foarte ieftin. Şi apoi, intuiţia ținea de domeniul experienţei umane, iar noi cum-necum aveam treabă cu Pelerinii...

— Se poate încă o cafea? am întrebat.

Excelenţa se ridică şi plecă să facă o nouă porţie.

— Văd că te îndoieşti, spuse stând cu spatele la mine. Şi eu m-aş fi îndoit, dacă aş fi avut dreptul. Eu sunt un raţionalist bătrân, Mack, şi am văzut multe la viaţa mea; totdeauna am acţionat cu ajutorul raţiunii şi ea nu m-a trădat niciodată. Mi-e

silă de toate aceste scamatorii fantastice, de toate aceste programe enigmatice create în urmă cu patruzeci de mii de ani, programe care, vezi tu, se cuplează şi se decuplează conform unui principiu enigmatic; mi-e silă de toate aceste legături mistice extraspaţiale dintre nişte suflete vii şi nişte rotocoale stupide ascunse într-un penar... Îmi vine să vomit de la toate astea.

Aduse cafeaua şi o turnă în ceşcuţe.

— Dacă noi doi am fi fost nişte savanţi obişnuiţi, continuă el, şi ne-am fi ocupat doar de studierea fenomenelor naturii, ah!, cu ce încântare aş mai fi anunţat totul, ca fiind un lanţ de coincidenţe idioate! Tristan a pierit cu totul întâmplător – nu este nici primul, nici ultimul. Întâmplător prietena din copilărie a lui Abalkin este păstrătoarea detonatorilor. El a format absolut întâmplător numărul canalului meu special, deşi a vrut să sune pe altcineva... Îţi jur, mi s-ar părea totuşi mult mai plauzibilă această înlănţuire de evenimente improbabile decât presupunerea idioată, tâmpită, că în embrioanele umane ar fi, chipurile, depus un program mefistofelic. Pentru savanţi totul este clar: nu inventa chintesenţe în plus, fără a avea o necesitate extremă. Dar noi doi nu suntem savanţi. Greşeala unui savant este în ultimă instanţă treaba lui personală. Dar noi nu trebuie să greşim. Nouă nu ni se permite să ne meargă faima de ignoranţi, mistici, proşti sau superstiţioşi. Un singur lucru nu ni se iartă: dacă subestimăm pericolul. Şi dacă la noi în casă miroase pe neaşteptate a sulf, noi efectiv nu avem dreptul să ne întindem la discuţii despre fluctuaţii moleculare şi suntem obligaţi să presupunem că undeva alături a apărut un drac încornorat, deci va trebui să luăm măsuri corespunzătoare până la organizarea producerii de agheasmă în cantităţi industriale. Şi slavă Domnului dacă asta va fi doar o fluctuaţie şi dacă de noi va râde în hohote tot Consiliul Mondial, ba chiar şi toţi şcolarii... Împinse iritat ceaşca deoparte. Nu pot să mai beau cafeaua şi este a patra zi de când nu pot nici să mănânc...

— Excelenţă! În fond, ce-i cu dumneavoastră?... De ce neapărat un drac încornorat? La urma urmei, putem noi oare să-i vorbim de rău pe Pelerini? Să luăm, de exemplu, operaţiunea „Lumea Moartă”... Cum-necum, dar au salvat de acolo populaţia unei întregi planete! Câteva miliarde de oameni!

— Mă consolezi, spuse Excelenţa, zâmbind sumbru. Dar ei nu salvau acolo populaţia. Ei salvau planeta de populaţie! Şi au

făcut-o cu mult succes... Unde a dispărut populaţia – încă nu ne este dat să ştim...

— De ce planeta? am întrebat buimac.

— Şi de ce populaţia?

— În fine. Alta e problema. Să aveţi dumneavoastră dreptate: programul, detonatorii, dracul încornorat... Dar ce poate să ne facă el? Doar e singur!

— Măi băiete, spuse aproape tandru Excelenţa. Tu te gândeşti la toate astea abia de o jumătate de oră, iar cu îmi storc creierii de patruzeci de ani. Şi nu numai eu. Şi ce e mai rău decât toate, noi nu am găsit nicio rezolvare, nu o vom găsi niciodată şi asta pentru că cei mai experimentaţi şi deştepţi dintre noi nu sunt decât tot nişte oameni. Nu ştim ce vor ei. Nu ştim ce pot ei. Şi niciodată nu vom afla. Singura speranţă este ca noi, în agitaţiile noastre convulsive, dezordonate, să facem mereu nişte paşi pe care ei nu i-au prevăzut. Doar nu au putut să prevadă totul. Asta nu poate nimeni. Şi totuşi, de fiecare dată când mă hotărâm pentru o oarecare acţiune mă legam de gândul că tocmai asta au şi aşteptat de la mine, că tocmai asta nu trebuie să fac. Am ajuns până acolo, prost bătrân, încât să mă bucur că noi nu am distrus imediat acel sarcofag blestemat, atunci, în prima zi... Iată, tagorienii l-au distrus – şi uită-te acum la ei în ce fundătură groaznică au ajuns... Poate că tocmai asta şi este consecinţa acelui fapt raţional, cel mai raţional, pe care ei l-au săvârşit acum un secol şi jumătate... Pe de altă parte însă, ei înşişi nu consideră că se află într-o fundătură! Aceasta este o fundătură numai din punctul nostru de vedere, cel uman! Din punctul lor de vedere, ei înfloresc şi prosperă şi fără-ndoială cred că sunt îndatoraţi acelei hotărâri radicale luate la timpul potrivit... Sau iată că am hotărât să-l oprim pe Abalkin cel înnebunit să ajungă la detonatori. Dar dacă tocmai asta şi aşteaptă de la noi? Îşi prinse craniul pleşuv între palme şi clătină din cap.

— Am obosit cu toţii, Mack. Of, cum am obosit! Nu mai putem să ne gândim pe tema asta. Din cauza oboselii am devenit nepăsători şi ne spunem tot mai des unul altuia: „A, se aranjează!”. Înainte, Gorbovski era în minoritate, dar acum şaptezeci la sută din Comisie au acceptat ipoteza lui. „Scarabeul în muşuroi”... Ah, cât de minunat ar fi! Cât aş vrea să cred în asta! Nişte tipi deştepţi au pus din curiozitate pur ştiinţifică un scarabeu într-un muşuroi şi cu o tenacitate de invidiat au

înregistrat toate nuanţele psihologiei furnicilor, toate subtilităţile organizării lor sociale... Iar furnicile sunt speriate, furnicile se agită, suferă, sunt gata să-şi dea viaţa pentru muşuroiul natal şi nu înţeleg, săracele, că scarabeul până la urmă se va târî din muşuroi şi-şi va vedea de drumul lui, fără să facă nimănui vreun rău... Îţi imaginezi, Mack? Niciun rău! Nu vă mai agitaşi, furnicilor! Totul va fi bine... Dar dacă nu e un „Scarabeu în muşuroi”? Dacă este un „Dihor în coteţul de găini”? Tu ştii, Mack, ce înseamnă un „Dihor în coteţul de găini”?...

Şi în acest moment explodă. Trânti cu pumnii în masă şi urlă, ațintindu-și spre mine ochii verzi, turbaţi:

— Ticăloşii! Au şters patruzeci de ani din viaţa mea! De patruzeci de ani fac din mine o furnică! Nu pot să mă gândesc la altceva! Au făcut din mine un laş! Mă sperii de propria mea umbră şi nu mai cred în propriul cap incapabil... Te holbezi la mine? Peste patruzeci de ani vei fi la fel, poate chiar mult mai repede, pentru că evenimentele se vor derula în galop! Ele se vor derula aşa cum noi, boşorogii, nici nu am visat. Iar noi, toată turma, vom demisiona pentru că nu o vom scoate la capăt. Şi totul va cădea pe voi! Şi nici voi nu o veţi scoate la capăt! Pentru că voi...

Tăcu. Nu se mai uita la mine, ci undeva deasupra capului meu. Şi se ridică încet de la masă. M-am întors.

În prag, chiar în deschizătura uşii date de perete, stătea Lev Abalkin.

4 iunie 78
Lev Abalkin în persoană

— Liova! rosti Excelenţa cu o voce înduioşată, pe un ton de mirare. Vai de mine, prietene! Am căzut de-a-n picioarelelea, căutându-vă!

Lev Abalkin făcu o mişcare şi brusc se ivi de-a dreptul lângă masă. Fără-ndoială, acesta era adevăratul Progresor al noii şcoli, profesionistul, şi probabil chiar unul dintre cei mai buni. A trebuit să depun eforturi considerabile pentru a-l încadra în ritmul meu de percepere.

— Dumneavoastră sunteţi Rudolph Sikorski, şeful COMCON-ului-2, rosti el cu o voce scăzută şi uimitor de goală.

— Da, răspunse Excelenţa, zâmbind cordial. Dar de ce aşa de oficial? Stai jos, Liova...

— Voi vorbi stând în picioare, spuse Lev Abalkin.

— Lasă, Liova, ce atâta ceremonie? Te rog, stai jos. Ne aşteaptă o lungă discuţie, nu-i aşa?

— Nu, nu-i aşa, spuse Lev Abalkin. La mine nici nu se uită. Nu vom avea o discuţie lungă. Nu vreau să discut cu dumneavoastră.

Excelenţa rămase stupefiat.

— Cum adică, nu vrei? Dumneata, dragul meu, eşti la serviciu, eşti obligat să-mi dai raportul. Până acum nu ştim ce s-a întâmplat cu Tristan... Cum adică, nu vrei?

— Eu sunt unul dintre cei „treisprezece”?

— Bromberg ăsta... spuse Excelenţa înciudat. Da, Liova. Din păcate, eşti unul dintre cei „treisprezece”.

— Îmi este interzis să mă aflu pe Pământ. Toată viaţa trebuie să fiu urmărit?

— Da, Liova... Aşa este.

Abalkin avea o minunată stăpânire de sine. Faţa lui era complet imobilă şi ochii îi avea întredeschişi de parcă ar fi moţăit, stând în picioare. Totuşi simţeam că în faţa noastră se află un om în ultimul grad de turbare.

— Prin urmare, am venit aici, rosti Abalkin cu aceeaşi voce stinsă, goală, ca să vă spun că dumneavoastră aţi procedat mişeleşte şi prosteşte cu noi. Dumneavoastră mi-aţi deformat viaţa şi drept rezultat nu aţi obţinut nimic. Sunt pe Pământ şi nu mai intenţionez să-l părăsesc. Vă rog să aveţi în vedere că n-am

să mai accept nici să fiu supravegheat; mă voi debarasa de supraveghetori fără milă.

— Ca de Tristan? întrebă Excelenţa într-o doară.

Abalkin păru că nu aude această replică.

— V-am prevenit, spuse. Acum nu mai daţi vina pe alţii. Intenţionez să trăiesc cum vreau şi, vă rog, nu vă mai amestecaţi în viaţa mea.

— Bine. Nu ne vom amesteca. Dar spune-mi şi mie, Lev, oare nu-ţi place munca dumitale?

— Acum îmi voi alege singur munca.

— Foarte bine. Minunat. Dar în timpul liber, vă rog să reflectaţi şi încercaţi să vă puneţi în locul nostru. Cum aţi fi procedat dumneavoastră cu „abandonaţii”?

Ceva asemănător unui zâmbet trecu pe faţa lui Abalkin.

— Nu am la ce să mă gândesc, spuse. Aici totul este clar. Trebuia să-mi povestiţi totul, să faceţi din mine aliatul dumneavoastră conştient...

— Ca să vă sinucideţi apoi după vreo două luni? Este îngrozitor, Liova, să te simţi o ameninţare pentru omenire, la asta nu rezistă oricine...

—Prostii. Astea-s aiurelile psihologilor voştri. Eu sunt pământean! Când am aflat că îmi este interzis să trăiesc pe Pământ, eram gata-gata să înnebunesc! Numai androizilor le este interzis să trăiască pe Pământ. M-am agitat ca nebunul, am căutat dovezi că nu sunt un android, că am avut o copilărie, că am muncit cu Căpăţânoşii... V-a fost teamă că o să înnebunesc? Ei, aproape că aţi reuşit!

— Dar cine v-a spus că vă este interzis să trăiţi pe Pământ?

— Şi ce, nu-i adevărat? întrebă Abalkin. Poate că am voie să trăiesc pe Pământ?

— Nu ştiu... Poate că da. Dar judecă şi singur, Liova. Pe întreg Sarakshul singurul care ştia că nu trebuie să vă întoarceţi pe Pământ a fost Tristan. Şi el nu putea să vă spună ceva... Sau totuşi v-a spus?

Abalkin tăcea. Ca şi mai înainte, faţa lui rămase imobilă, dar pe obrajii palizi apărură pete gri, ca nişte urme ale unei vechi eczeme; acum semăna cu un derviş pandeian.

— Mă rog, fie, spuse Excelenţa, aşteptând. Îşi cerceta demonstrativ unghiile. Să admitem că totuşi Tristan v-a povestit. Nu înţeleg de ce a făcut-o, dar, mă rog. Atunci de ce nu v-a povestit şi restul? De ce nu v-a povestit că sunteţi un

„abandonat”? De ce nu v-a explicat cauzele interzicerii? Doar au existat nişte cauze, şi-ncă esenţiale, orice părere aţi avea despre asta...

Un spasm trecu încet pe faţa cenuşie a lui Abalkin şi ea brusc îşi pierdu tăria şi parcă se pleoşti – gura se întredeschise, ochii se desfăcură larg, parcă a uimire, şi pentru prima dată i-am auzit respiraţia.

— Nu vreau să vorbesc despre asta, rosti tare, cu voce răguşită.

— Păcat, spuse Excelenţa. Era foarte important pentru noi.

— Iar pentru mine un singur lucru este foarte important. Ca dumneavoastră să mă lăsaţi în pace.

Faţa lui îşi recăpăta fermitatea, pleoapele se lăsară în jos, iar petele dispărură uşor-uşor de pe obraji. Excelenţa începu să vorbească pe un cu totul alt ton:

— Liova. Noi te vom lăsa în pace, bineînţeles. Dar vă implor: dacă vreodată simţiţi în dumneavoastră ceva neobişnuit, un simţământ ciudat, nişte gânduri stranii sau pur şi simplu vă simţiţi bolnav... Vă implor, comunicaţi-ne despre asta. Chiar dacă nu mie. Lui Gorbovski. Lui Komov. În fond, chiar şi lui Bromberg...

În acest moment, Abalkin îi întoarse spatele şi se îndreptă spre uşă. Excelenţa aproape că-i ţipă în urmă, cu mâna întinsă după el:

— Numai să fie imediat! Imediat! Până mai sunteţi pământean! Bine, eu sunt vinovat faţă de dumneavoastră, dar Pământul nu este vinovat cu nimic!...

— Am să comunic, am să comunic, aruncă Abalkin peste umăr. Dumneavoastră personal.

Ieşi, închizând cu grijă uşa după el.

Timp de câteva secunde Excelenţa tăcu, agăţându-se cu ambele mâini de braţele fotoliului şi ascultând încordat. Apoi dădu comanda cu jumătate de glas:

— După el. Cu niciun chip să nu-l scapi. Legătura o ţinem prin brăţară. Eu voi fi în Muzeu.

4 iunie 78
Încheierea operaţiunii

Ieşind din clădirea COMCON-ului, Lev Abalkin se îndreptă cu un mers agale pe strada Arţarilor Roşii, intră în cabina unui videofon public şi vorbi cu cineva.

Discuţia dură două minute şi ceva, apoi Lev Abalkin, la fel de liniştit, îşi puse mâinile la spate, coti pe bulevard şi se aşeză pe o bancă, lângă un postament cu basorelieful lui Strogov.

După părerea mea, a citit foarte atent tot ce era gravat pe postament, apoi s-a uitat distrat în jur şi vreo douăzeci de minute a stat în poziţia omului care se odihneşte după o muncă grea: cu mâinile deasupra spătarului băncii, cu capul dat pe spate şi cu picioarele încrucişate, întinse până-n mijlocul aleii. În jurul lui s-au adunat veveriţele; iar una chiar a sărit pe umărul lui şi l-a împuns cu beţişorul în ureche. Abalkin izbucni tare în râs, luă veveriţa în palme şi, trăgându-şi picioarele, o aşeză pe genunchi. Veveriţa aşa şi stătu o vreme. Cred că el a vorbit cu ea. Soarele abia răsărise, străzile erau aproape pustii, iar pe bulevard, în afară de el, nu mai era niciun alt suflet de om.

Desigur, nu-mi făceam iluzii că voi rămâne neobservat. Fără îndoială, ştia că nu-l voi scăpa din ochi şi probabil că deja îşi calculase în minte cum să scape la nevoie de mine. Dar nu asta mă preocupa. Pe mine mă nelinişte Excelenţa. Nu înţelegeam ce intenţionează.

Mi-a ordonat să-l găsesc pe Abalkin. A vrut să se întâlnească cu Abalkin, ca să vorbească cu el între patru ochi. Cel puţin aşa a fost la început, acum trei zile. Apoi s-a convins, mai precis s-a lăsat convins, că Abalkin trebuie inevitabil să ajungă la detonatori. Atunci a aranjat ambuscada. Nu mai putea fi vorba de nicio discuţie între patru ochi. Ordinul fusese „Îl umfli, de cum atinge baticul”. Mai era şi pistolul. Probabil, în eventualitatea că nu-l prindeam. Bun. Acum Abalkin vine singur la Excelenţă şi este cât se poate de evident faptul că Excelenţa nu are ce să-i spună lui Abalkin. Nici nu-i de mirare: Excelenţa crede că programul lucrează, iar în cazul acesta nu are sens să discute cu Abalkin. (Dacă lucra sau nu programul, aici aveam opinia mea, dar ea nu mai avea nicio importanţă. Înainte de toate, trebuia să înţeleg intenţiile Excelenţei.)

Deci îl lasă să plece pe Abalkin. În loc să-l prindă în cabinet şi să-l dea pe mâna doctorilor şi a psihologilor, el îl lasă să plece. Asupra Pământului atârnă o grea ameninţare, iar pentru preîntâmpinarea ei nu era necesară decât izolarea lui Abalkin. Asta se putea face cu cele mai elementare mijloace. Cel puţin se sfârşea odată treaba asta. Dar el îl lasă pe Abalkin şi se duce singur la Muzeu. Poate să însemne un singur lucru: este pe deplin convins că foarte curând Abalkin va veni şi el la Muzeu după detonatori. Pentru ce altceva? (Se părea că nimic nu este mai simplu decât să pui acest „penar” de chilimbar într-o „fantomă” neînregistrată şi să-l arunci în hiperspaţiu până la sfârşitul timpurilor... Din păcate, nu se putea, desigur, face aşa: ar fi fost o faptă ireversibilă.)

Abalkin va apărea la Muzeu (sau va răzbate prin luptă, că doar acolo îl aşteaptă Grişa Serosovin)... În orice caz, el va apărea la Muzeu şi din nou îl va vedea pe Excelenţă. Imaginea. Şi iată că acolo are loc o discuţie adevărată...

Excelenţa ÎL va omorî, m-am gândit. Doamne fereşte, m-am gândit impacientat. Stă aici şi se joacă cu veveriţele, iar peste o oră Excelenţa îl va omorî. Doar e simplu ca bună ziua. Pentru asta îl şi aşteaptă Excelenţa în Muzeu, ca să vadă filmul până la sfârşit, ca să înţeleagă, să vadă cu propriii lui ochi cum se întâmplă toate astea, cum îşi caută drumul autorul Pelerinilor, cum va găsi cutia de chihlimbar (cu ochii? după miros? cu un al şaselea simţ?), cum va deschide cutia, cum va scoate detonatorul său şi ce intenţionează să facă cu el... doar ce intenționează, nu mai mult, şi în aceeaşi secundă Excelenţa va apăsa pe trăgaci, pentru că nu poate risca mai mult.

Şi atunci mi-am zis: ei, nu va fi aşa.

Nu se poate spune că m-am gândit la toate consecinţele acţiunii mele. Dac-ar fi să vorbim sincer, nu m-am gândit deloc la ele. Pur şi simplu am intrat pe alee şi m-am dus direct la Abalkin.

Când am ajuns, s-a uitat la mine cu coada ochiului, apoi a întors capul. M-am aşezat alături.

— Liova, am spus. Pleacă de aici. Acum.

— Cred că am rugat să fiu lăsat în pace, spuse cu vocea de dinainte, stinsă şi goală.

— Nu veţi fi lăsat în pace. Problema a ajuns prea departe. Nimeni nu se îndoieşte de dumneavoastră, personal. Pentru noi

nu mai sunteţi Lev Abalkin. Lev Abalkin nu mai există. Pentru noi sunteţi automatul Pelerinilor.

— Iar voi nu sunteţi pentru mine decât o bandă de idioţi, turbaţi de frică.

— Nu te contrazic. Dar tocmai de aceea trebuie să fugiţi de aici cât se poate de departe şi cât mai repede. Zbori pe Pandora, Liova, mai stai acolo câteva luni şi dovedeşte-le că nu ai niciun program înăuntru.

— Dar pentru ce? izbucni el. Pentru ce trebuie să dovedesc ceva, cuiva? Mi se pare înjositor.

— Liova, dacă aţi întâlni nişte copii speriaţi, aţi considera înjositor să vă maimuţăriţi, să faceţi pe prostul în faţa lor ca să-i liniştiţi?

Pentru prima dată se uită direct în ochii mei. Se uită îndelung, fără să clipească, şi am înţeles că nu crede o iotă din ce i-am spus. În faţa lui stătea un idiot, turbat de frică, ce minţea insistent, pentru a-l goni din nou la marginea Universului, acum însă pentru totdeauna, acum deja fără nicio speranţă de întoarcere.

— Inutil. Încetaţi odată cu pălăvrăgeala asta şi lăsați-mă în pace. E timpul să plec.

Goni grijuliu veveriţele şi se ridică. M-am ridicat şi eu.

— Liova, o să te omoare.

— Ei, asta nu e chiar atât de simplu, răspunse nepăsător şi plecă de-a lungul aleii.

Am mers alături de el. Am vorbit tot timpul. Îndrugând verzi şi uscate, că acum nu este ca atunci când îţi poți permite să te superi, că este o prostie să-ţi rişti viaţa doar din mândrie, că trebuie să-i înţelegem şi pe bătrâni – ei de patruzeci de ani trăiesc ca pe ace... Tăcea sau îmi răspundea caustic. De vreo două ori chiar zâmbi: se părea că îl amuza comportamentul meu. Am ajuns la capătul aleii şi am cotit-o pe strada Liliacului. Ne îndreptăm spre Piaţa Stelei.

Acum era deja destul de multă lume pe stradă. Asta nu intra în planurile mele, dar nici nu prea le deranja. Că doar poate să i se facă rău omului pe stradă, iar în acest caz cineva trebuie să-l ducă pe cel leşinat către cel mai apropiat doctor... Îl voi duce pe rachetodromul nostru, nu e departe şi nici nu va avea timp să-şi vină în fire. Acolo întotdeauna sunt gata pregătite două-trei „fantome” de serviciu. O chem acolo pe Glumova şi vom ateriza tustrei pe Rujena verde, în vechea mea tabără. Pe drum îi voi

explica tot şi secretul identităţii lui Lev Abalkin va fi îngropat definitiv... Aşa. Iată la marginea drumului un aeroglisor convenabil. Este liber. Exact ce-mi trebuie...

Când mi-am revenit, capul meu se odihnea pe genunchii calzi ai unei femei necunoscute, în vârstă, şi mă aflam parcă în fundul unui puţ, unde eram privit de sus de feţe necunoscute, îngrijorate. Cineva propuse ca lumea să nu se mai înghesuie, să am mai mult aer, apoi cineva îmi băgă cu grijă în nas o fiolă ce mirosea a ceva toxic, în timp ce o voce cumpătată aprecia că nu există niciun motiv de alertare, că doar se poate întâmpla să i se facă rău unui om pe stradă.

Corpul mi se părea ca un balon de aer, umflat la maximum, care se clătina cu un uşor zgomot deasupra pământului. Nu exista durere. Judecând după toate, fusesem prins în cel mai obişnuit „viraj în jos”, dat într-adevăr dintr-o poziţie, din care nimeni şi niciodată nu l-a dat până acum.

— Nu are nimic, şi-a revenit, totul va fi în ordine...

— Staţi culcat, vă rog, doar vi s-a făcut rău...

— Acum vine doctorul, prietenul dumneavoastră deja a fugit după un doctor...

M-am aşezat. Mă ţineau de umeri. Înăuntrul meu tot mai răsuna ceva, dar capul îmi era complet limpede. Trebuia să mă ridic, dar deocamdată nu-mi stătea în puteri. Prin mulţimea de picioare şi corpuri ce mă înconjurau am văzut că aeroglisorul a dispărut. Şi totuşi Abalkin nu a reuşit să-şi ducă treaba până la capăt. Dacă nimerea cu doi centimetri mai la stânga, zăceam în nesimţire până seara. Mda, ori nu m-a nimerit, ori în mine s-a aprins un reflex de apărare în ultimul moment...

Fâşâind, un aeroglisor coborî alături şi de la bord fugi direct prin mulţime un bărbat uscăţiv, ce întreba din goană: „Ce s-a întâmplat aici? Sunt doctor! Care-i treaba?...”

Şi unde nu zici că mi-au apărut picioarele! Am sărit în întâmpinarea lui şi, prinzându-l de mânecă, l-am împins către femeia în vârstă, care tocmai îmi susţinea capul şi care, tot mai stătea în genunchi.

— Îi este rău femeii, ajutaţi-o...

Limba abia mi se mişca. M-am strecurat spre glaider în liniştea asistenţei uluite, m-am prăvălit peste bord direct pe scaun şi am cuplat motorul. Am reuşit să mai aud un ţipăt de mirare şi protest: „Dar, vă rog!...” şi în clipa următoare sub mine se deschise larg Piaţa Stelei, inundată de soarele matinal.

Totul părea un vis care se repetă. Ca acum şase ore. Fugeam din sală în sală, din coridor în coridor, strecurându-mă printre vitrine, printre statui şi machete, asemănătoare unor mecanisme absurde, printre mecanisme şi aparate, asemănătoare unor statui monstruoase, numai că acum totul era luminat puternic în jur, iar eu eram singur, picioarele mi se înmuiau şi nu mi-era teamă că am să întârzii, pentru că eram încredinţat că oricum am să întârzii.

Deja am întârziat.

Deja.

A răsunat o împuşcătură. Împuşcătura stinsă, seacă, a „ducelui”. M-am împiedicat pe suprafaţa netedă. Gata.

Sfârşit. Am fugit cu ultimele puteri. Înaintea mea, în dreapta, fugea printre formele monstruoase o siluetă în halat alb de laborator: era Grişa Serosovin, poreclit Vărsătorul de apă. Şi el întârziase.

Se auziră pocniturile a încă două împuşcături, una după alta... „Liova, te va omorî”. „Asta nu e chiar atât de simplu...” Am dat buzna în atelierul Maiei Toivovna-Glumova, în acelaşi timp cu Grişa.

Lev Abalkin era culcat pe spate în mijlocul atelierului, iar Excelenţa, imens, gârbovit, cu pistolul în mâna întinsă, se apropia de el cu paşi mărunţi şi prudenţi. Din partea cealaltă, Glumova se apropia de Abalkin, ţinându-se de marginea mesei cu amândouă mâinile.

Glumova avea faţa împietrită, cu totul indiferentă, iar ochii îi erau cufundaţi îngrozitor în orbite, duşi anormal spre rădăcina nasului.

Chelia de culoarea şofranului şi obrazul puţin pleoştit al Excelenţei erau acoperite cu broboane mari de transpiraţie.

Puţea pătrunzător, acru şi nenatural, a pulbere arsă.

Se aşternu liniştea.

Lev Abalkin mai trăia. Degetele mâinii drepte scormoneau podeaua neputincioase şi cu încăpăţânare de parcă ar fi încercat să se întindă până la discul cenuşiu al detonatorului, aflat la o distanţă de un centimetru de el, purtător al literei stilizate ,,^K” ori a ideogramei japoneze „san juu”.

Am păşit spre Abalkin şi m-am lăsat pe vine lângă el. (Excelenţa croncăni ceva în semn de avertizare.) Abalkin privea cu ochi sticloşi spre tavan. Faţa i se acoperi de pete cenuşii, iar

gura era însângerată. L-am atins pe umăr. Gura însângerată se mişcă şi el spuse:

— Lighioană drept în poartă...

— Liova, l-am strigat.

— Lighioană drept în poartă, repetă insistent. Lighioană...

Şi atunci Maia Toivovna Glumova ţipă.

Noiembrie 1978 – aprilie 1979. Moscova

Postfaţă

Scarabeul în muşuroi capătă forma finală în aprilie 1979 şi apare cu o promptitudine remarcabilă în revista *Znanie-sila,* în serial, începând cu luna septembrie a aceluiaşi an până în iunie 1980, când, la scurt timp după aceea, este editată şi versiunea americană: *Beetle in the anthill.* În 1981 urmează recunoaşterea „oficială”, când fraţii Strugaţki primesc pentru *Scarabeul în muşuroi* premiul Aelîta.

Nuvela face parte dintr-o aşa-numită „trilogie a Progresorilor”, ce începe cu *Insula locuită* (1969) şi se încheie cu *Valurile liniştesc vântul* (1985). Lăsând de-o parte *Insula locuită* (sălbăticia planetei Saraksh, încurcăturile provocate de tânărul Maxim Kammerer şi intervenţiile de ultim moment ale „Pelerinului Rudolph Sikorski”), să ne îndreptăm atenţia către celelalte două părţi ale trilogiei.

În *Scarabeul în muşuroi* şi *Valurile liniştesc vântul* există aparent o temă comună: interdependenţa om-omenire, aceasta pe lângă tema principală a aproape tuturor operelor strugaţkiene, şi anume contactul între două civilizaţii, de o parte cea umană, de altă parte cea extraterestră. Totuşi tematicile sunt diferite. În *Scarabeu...* se vorbeşte despre responsabilitatea în faţa societăţi, dar responsabilitatea nu aparţine unui om de rând, care trebuie „să-şi facă datoria”, să înveţe, să asculte ordinele şi legile etc. Sarcina responsabilităţii în faţa societăţii revine chiar celui care conduce efectiv lumea, chiar dacă o face din umbră, celui care are puterea de a schimba destine şi de a stabili direcţia de evoluţie istorică a omenirii, Rudolph Sikorski.

În *Valurile liniştesc vântul* tema este exprimată chiar în titlu: oricâte valuri ar clătina omenirea, ele oricum vor stinge vântul care le provoacă. Omenirea nu poate fi distrusă, ea găsindu-şi întotdeauna mijloace de apărare şi chiar de adaptare la situaţii periculoase, aşa cum în *Un miliard de ani până la sfârşitul lumii,* Universul, privit ca un microsistem asemănător fiinţei umane, produce din timp „anticorpi” pentru stoparea proceselor ce-i ameninţă existenţa.

O altă idee de bază a *Scarabeului...* constă în analiza modului în care acţionează oamenii atunci când sunt obligaţi să ia o hotărâre decisivă, în condiţiile crizei de informaţii sau chiar

în lipsa totală a acestora. Cum este mai bine: să nu faci absolut nimic, să laşi totul să decurgă de la sine şi astfel să rişti, sau să distrugi totul? O astfel de hotărâre trebuie să ia şeful COMCON-ului, Sikorski, iar despre această decizie şi oportunitatea ei se pomeneşte şi în *Valurile...,* atunci când se vorbeşte despre „sindromul Sikorski”.

Scarabeul în muşuroi nu oferă prea multe răspunsuri la diferitele ipoteze pe care le lansează: ecologice, paranormale sau chiar exobiologice. Poate fi considerată vie o planetă care trebuia salvată de la pieire prin distrugerea propriei populaţii? Există în această acţiune a Pelerinilor cosmici vreo urmă de moralitate, şi dacă da, de ce natură este ea?

Fraţii Strugaţki nu se hotărăsc nici în *Scarabeul...* să dezvăluie misterul supercivilizaţiei Pelerinilor neumanoizi. Ei rămân la fel de enigmatici ca şi în romanele precedente unde apar: *Piciul, Insula locuită* etc. Iată însă ce declară Boris Strugaţki într-un interviu din septembrie 1992: „Pelerinii au fost întotdeauna pentru noi un simbol al viitorului îndepărtat. Pelerinii – iată simbolul supercivilizației ce poate utiliza sub control energiile stelare. Cred cu toată convingerea că drumurile noastre nu se pot intersecta – Pelerinii au o supermagistrală asfaltată şi betonată, iar noi căile furnicilor prin iarbă. Iar dacă totuşi drumurile se vor întretăia în mod întâmplător, atunci, din punctul nostru de vedere, acest eveniment va apărea înainte de toate ca un cataclism, fără a avea nimic comun cu o activitate raţională (din punctul de vedere omenesc). După mine, cel mai viabil model de contact cu o supercivilizaţie este descris în *Picnic la marginea drumului.* Avem tot ce ne trebuie pentru a începe să trăim omeneşte. La ce bun Pelerinii? Doar Pelerinii nu pot fi deasupra lui Dumnezeu. Iar Dumnezeu se află în om. Sau, nu este nicăieri”.

Principiul de la care autorii nu s-au abătut câtuşi de puţin în această nuvelă este: nimic nu se dă „mură-n gură”, cititorul trebuie să deducă singur aspectele problemei şi-înţeleagă ce-o vrea. În toate recenziile apărute în perioada lui Brejnev, criticii ruşi au plasat acţiunea *Scarabeului...* într-o societate pământeană, aparţinând unui „viitor luminos”, de tip comunist, guvernată de un Consiliu Mondial şi în care savanţii şi omenirea, în general, şi-au asumat responsabilitatea de a interzice experienţele periculoase şi acţiunile necugetate, ce pot genera o întreagă serie de consecinţe negative. La fel de bine

însă, această societate poate reprezenta şi idealul francmasoneriei, odată ce statul şi biserica au fost desfiinţate. Sigur, se poate analiza şi comportamentul lui Lev Abalkin, convingerile şi spiritul în care a fost educat (dincolo de moarte nu mai există nimic), dar aici problema se complică, pentru că, într-adevăr, nu se poate spune cu exactitate ce este până la urmă Lev Abalkin: un simplu om sau „neomul” programat de Pelerinii cosmici?

Chiar şi cu atâtea semne de întrebare, valoarea *Scarabeului în muşuroi* este incontestabilă, iar faptul că până în prezent a fost tradus în peste douăzeci de limbi nu vine decât să confirme succesul de care s-a bucurat în întreaga lume.

Valerian STOICESCU